

จป
3
2542
ฉ. 2

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๒๑๐
ทรงครองราชย์ ๑๖ ปี ๖ เดือน ๑๖ วัน
สวรรคตเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๒๓๖
พระอัฐมรามาธิบดินทรประดิษฐาน ณ วัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร
พระอัฐมรามาธิบดินทรประดิษฐาน ณ วัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร
พระอัฐมรามาธิบดินทรประดิษฐาน ณ วัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร
พระอัฐมรามาธิบดินทรประดิษฐาน ณ วัดสุทัศน์เทพวรารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

ครบรอบ 2 ปี ศาลจังหวัดจันทบุรี น้อมเกล้าถวายชนและครอบครัว

เลขที่ 380
ฉบับ 3 2542 4.2
วันที่ 18 ส.ย. 2544

๑๐ ก.ค. ๒๕๔๒

๒๓๖๖

"សោភ័ណភូមិភាគកណ្តាល ១១

କେଶବ

ବେଶ୍ୟାବେଶ୍ୟା ୧୫

[illegible]

ครองธรรมประโดยนิธย	ทศพิธธรรมผล
ตั้งตั้งกรภพมโธ	กิริระก้องกิตาการ
ยเอตยงทยาธรอิพธ	สุอิศุทธิปัทมฐาน
คิลปคิลตริวิศิษฏ์วรวิธานน	ธ กวิอิอาทิน
งามภาพระเมียรพิศ	ตริพิจิตตประทักจินต์
งามเพลงประพนธริน	ปะประเลงประโลมใจ
ดนตรีประสาธดุริยศัพท์	สุตขับเข้ทรวงใน
ยากยั้งนริศรลกลไธ	จะประเทียบประทักษั่น
คุณยัธมวิบุลย์มาน	พลีพลานพิทักษ์ชัย
ทิพย์ธารพระทัยผัน	สมคั่นสินัยราย
องค์ภูมิพลมหาราช	อธิมาตรธิดุลฉาย
เลไท ธ หยตเหยาะเปาะแปะปาย	มิละวางมิวายอัน
จึงมวเลพลกไทย	คระคระไลพะพร้อมพลัน
กรานแกศประคัมคัล	จุติเทพนรณทร
สามัคคีภักดีกรประนม	รติรมย์ถวายนพร
แช่ขังอจจิจจนจอน	วรภารมิตอง
สรอมชีพลวิเลติเดช	ปรเมษฐ์ประสาธนิพล
ไศศุริยเมลิธรง	จิรัฐอิธรรณนทอญ ฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และคณะผู้พิพากษาสมทบ ฯ

นางมณีนัน เวชทรัพย์ (ลักษณะนาม) ผู้ประพันธ์

ความหมายของตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธี
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

อักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ภายใต้พระมหาพิชัยมงกุฎอยู่ตรงกลางตราสัญลักษณ์ ฯ ประดิษฐานอยู่เหนือพระที่นั่งอัฐทิศ เป็นการแสดงความหมายว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจของคนไทยทั้งชาติ ทรงเป็นที่ยึดเหนี่ยวและเคารพบูชาอย่างสูงสุดของประชาชน สีเหลืองของอักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. เป็นสีประจำวันพระราชสมภพอยู่บนพื้นวงกลมสีน้ำเงิน ซึ่งหมายถึงพระมหากษัตริย์ ล้อมรอบด้วยตราพระแสงจักร และมีเลข 9 บนอักษรพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ซึ่งหมายถึงทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ มีลัทธิศิลปศาสตร์ประกอบอยู่ 2 ข้างซ้าย - ขวา และมีนพปฎลมหาเศวตฉัตรประดิษฐานอยู่เบื้องบนสุด

เส้นกรอบรอบนอกที่ออกแบบให้มีลักษณะเป็น 4 แฉก หรือ 4 ส่วน แทนประชาชนชาวไทยทั่วทุกภาคของประเทศที่อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระองค์ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข สีพื้นที่ใช้จึงเป็นโทนสีเขียวอันแสดงถึงความสงบร่มเย็นและอุดมสมบูรณ์ มีดอกบัว 4 ดอก แทรกตรงกลางระหว่างแฉกทั้ง 4 แสดงความหมายเป็นการเกิดทุนบูชาในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ

รัศมีสีทองโดยรอบตราสัญลักษณ์ ฯ เปรียบได้ดังพระบุญญาบารมี พระมหากรุณาธิคุณและน้ำพระราชหฤทัย ที่แผ่ไพศาลไปทั่วทุกทิศทั้งในและต่างประเทศทั่วโลกยังความปลาบปลื้มมาสู่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า

เบื้องล่างตราสัญลักษณ์ ฯ ออกแบบเป็นแพรแถบสีน้ำเงินแสดงข้อความพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

สัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

พระบรมฉายาลักษณ์พระราชนาน

นายปิ่นทิพย์ สุจริตกุล

ประธานศาลฎีกา

ประธานศาลฎีกา

สาร

เด็กและเยาวชนมีความสำคัญต่อประเทศชาติมากเพราะจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทำหน้าที่ดูแลประเทศชาติต่อไป หากเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีปัญหาในการพัฒนาตนเอง ปัญหานั้นก็จะกลายเป็นปัญหาของประเทศชาติในอนาคต ด้วยเหตุนี้งานของศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการใช้ตัวบทกฎหมายเท่านั้น ท่านผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาสมทบและกรรมการสงเคราะห์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ อย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้สามารถแก้ไขเยียวยาปัญหาของเด็กหรือเยาวชนได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล ซึ่งผลสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติโดยตรง

ในโอกาสครบรอบ 2 ปีของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ขออำนาจพรให้ท่านผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาสมทบ คณะกรรมการสงเคราะห์ ตลอดจนข้าราชการทุกท่าน ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ เต็มไปด้วยสติและปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่สำเร็จลุล่วงเพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติสืบไป

(นายปิ่นทิพย์ สุจริตกุล)

ประธานศาลฎีกา

นายสุทัศน์ เงินหมื่น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สาร

ของ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว นับเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการให้ความช่วยเหลือ ค้ำครอง และให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่ถูกผลักดันโดยสิ่งแวดล้อมจนหลงผิดให้กลับคนเป็นพลเมืองดี ตลอดจนให้ความคุ้มครองสถานภาพทางการสมรสระหว่างสามี ภริยา และบุตร งานในศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เพราะมิใช่เป็นเพียงแต่การอำนวยความยุติธรรมตามตัวบทกฎหมายด้วยความเป็นธรรมเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับมาเป็นพลเมืองดีต่อไปด้วย

ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว นับเป็นศาลหนึ่งที่กระทรวงยุติธรรมมีความภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้สถาบันครอบครัวและเยาวชนเป็นสถาบันหลักและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศชาติ

ในโอกาสที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้เปิดดำเนินการมาครบ 2 ปี ผมขออวยพรและเป็นกำลังใจให้ท่านผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาสมทบตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จงประสบความสำเร็จในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ และมีความเข้มแข็งในการที่จะร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยอำนวยความยุติธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

(นายสุทัศน์ เงินหมื่น)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

สาร

ของ

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

เด็กและเยาวชน คือ ทรัพยากรที่มีค่าของชาติ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยพัฒนาชาติให้เจริญรุ่งเรืองในอนาคต ดังนั้น การดูแล เอาใจใส่ ตลอดจนการอบรมสั่งสอนที่ดี ย่อมจะทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเดินไปในทิศทางที่ถูกที่ควร สามารถดำรงชีวิตต่อไปในสังคมอย่างปกติสุข

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ให้บริการแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน ดังนั้น การร่วมมือระหว่างคณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ ข้าราชการในศาลและคณะกรรมการสงเคราะห์ในศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หากกระทำอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่หลงกระทำผิดมีโอกาสดับตัวเป็นพลเมืองดีได้มากยิ่งขึ้น

ในโอกาสที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เปิดทำการมาครบ 2 ปี ผมใคร่ขอขอบคุณคณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ เจ้าหน้าที่ธุรการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ร่วมแรง ร่วมใจ ปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขัน ยังประโยชน์แก่ศาลและประชาชน และขออวยพรให้มีความเจริญรุ่งเรือง ศรีสวัสดิ์พัฒนามงคล สมบูรณ์ด้วยสติปัญญา และเป็นกำลังสำคัญของกระทรวงยุติธรรมในการสร้างเสริมเด็กและเยาวชนของชาติสืบไป

(นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์)

ปลัดกระทรวงยุติธรรม)

นายสมพล สัตยาภิธาน

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

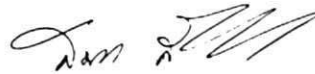
สาร

ของ

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ในวาระที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการมาครบ 2 ปี ผมมีความรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกิจการของศาลฯ ดำเนินไปด้วยความราบรื่น ก้าวหน้า ทั้งได้อำนวยความยุติธรรมให้แก่เด็ก เยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยดี และนับได้ว่าเป็นนิมิตหมาย ที่ดี ที่เด็กและเยาวชนผู้หลงกระทำผิดจะได้รับการดูแลแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเพื่อให้สามารถ กลับตนเป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไป

ในโอกาสนี้ผมขออวยพรให้ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ ข้าราชการธุรการ ตลอดจน คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจงประสบแต่ความสุข ความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้าน ราชการและส่วนตัวตลอดไป

(นายสมพล สัตยาภิธาน)

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

นายสุวัฒน์ วรรณะหทัย

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฝ่ายวิชาการ

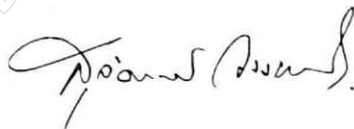
สาร

ของ

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฝ่ายวิชาการ

เนื่องในโอกาสที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้เปิดทำการมาครบ 2 ปี สามารถอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนในเขตจังหวัดจันทบุรีในส่วนคดีครอบครัวและคดีอาญาที่มีข้อกล่าวหาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยเฉพาะในการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชน ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและอบรมสั่งสอนให้กลับตนเป็นคนดี ทั้งนี้ด้วยความร่วมมือของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ และข้าราชการในสังกัดทุกท่าน

ในโอกาสนี้ ผมขออวยพรให้ทุกท่านที่มีส่วนร่วมดำเนินการและผู้สนับสนุนกิจกรรมของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจงประสบแต่ความสุข ความเจริญโดยทั่วหน้ากัน

(นายสุวัฒน์ วรรณะหทัย)

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง (ฝ่ายวิชาการ)

นายเกรียงชัย จีงจตุรพิธ

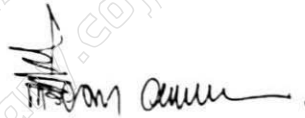
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฝ่ายบริหาร

สาร

ของ

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฝ่ายบริหาร

ในวาระที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวดำเนินมาครบ 2 ปี ผมขอให้ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบทุกท่านจงภูมิใจที่มีโอกาสทำหน้าที่ช่วยขัดเกลารอบบ่มนิสัยเด็กและเยาวชนที่หลงกระทำผิดและช่วยเหลือครอบครัวที่ประสบปัญหา และผมขอเป็นกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นและเข้มแข็งเพื่อร่วมกันไปถึงจุดหมายคือสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนตลอดจนการรักษาสถานภาพของครอบครัว

(นายเกรียงชัย จิงจตุรพิธ)

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง (ฝ่ายบริหาร)

นางเปรมใจ กิตติคุณไพโรจน์

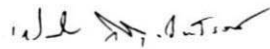
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฝ่ายพัฒนา

สาร

ของ

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ฝ่ายพัฒนา

ความตั้งใจร่วมมือสอดคล้องประสานกันในการทำงานระหว่างคณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ และเจ้าพนักงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจะก่อให้เกิดผลลัพธ์สุดท้ายคือ เด็กและเยาวชนในความดูแล กลับตัวเป็นคนดี ยึดมั่นคุณธรรมในการครองตน ก้าวหน้าในอนาคต อันจะนำไปสู่ความสุขของสังคมโดยรวม และเมื่อเป็นเช่นนั้น ผลบุญกุศลย่อมตกอยู่กับแก่คณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ กรรมการสงเคราะห์ และเจ้าพนักงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดจันทบุรีทุกท่าน

(นางเปรมใจ กิติคุณไพโรจน์)

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง (ฝ่ายพัฒนา)

นายพิชิต คำแพง

อธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

สาร

จาก

อธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

ในวาระที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการมาครบ 2 ปี ผมขอขอบคุณผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ คณะกรรมการสงเคราะห์เด็ก และเยาวชน ข้าราชการและลูกจ้างของศาลและสถานพินิจฯ ที่ช่วยกันปฏิบัติราชการเพื่ออำนวยความสะดวกทางแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่หลงผิดให้สามารถกลับตัวเป็นคนดี และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ในโอกาสนี้ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายอำนวยการให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ และก้าวหน้าในหน้าที่การงานตลอดไป

(นายพิชิต คำแฝง)

อธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

นายเกษม เวชศิลป์

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

สาร

จาก

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

งานของศาลเยาวชนและครอบครัวมีความสำคัญต่อความสุขสงบและเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเพิ่งเปิดทำการมาครบ 2 ปี ก็มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์และยอมรับของบุคคลทั่วไป ความดีทั้งหมดเกิดจากการร่วมมือร่วมใจของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ กรรมการสงเคราะห์ฯ และเจ้าหน้าที่ศาลทุกท่าน ขอให้ความดีงามทั้งหลายส่งผลให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขความเจริญ เป็นที่พึ่งแก่เยาวชนรวมทั้งประชาชนในจังหวัดจันทบุรีตลอดไป

(นายเกษม เวชศิลป์)

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

นายอดิศักดิ์ ทิมมาศย์

รองอธิบดีผู้พิพากษภาค 2

สาร

จาก

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

อนาคตของชาติขึ้นอยู่กับเยาวชน ขอให้ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ คณะกรรมการ
สงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ธุรการทุกท่านของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มี
พลังกาย พลังใจ พลังสติปัญญา สมบูรณ์ มั่นคง พร้อมที่จะร่วมกันป้องกันบำบัดรักษา ฟื้นฟู
และแก้ไขปัญหากับพฤติกรรมของเยาวชนที่หลงผิด ให้กลับตนเป็นคนดีเข้าสู่สังคมได้อย่างมี
ประสิทธิภาพตามปกติ ตลอดไป

(นายอดิศักดิ์ ทิมมาศย์)

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

นายสุภชัย สมเจริญ

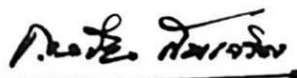
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

สาร

จาก

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการมาครบ 2 ปี ได้ประสิทธิ-
ประสาทความยุติธรรมและให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในจังหวัดจันทบุรีเป็น
จำนวนมาก ทำให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวมีโอกาสกลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดี มีความรู้และอาชีพ
ติดตัว สามารถกลับไปดำรงตนในสังคมเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี ในโอกาสนี้
ผมขอกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงบันดาลให้คณะผู้พิพากษา
ผู้พิพากษาสมทบ กรรมการสงเคราะห์ฯ และเจ้าหน้าที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัวทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป
มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งปวง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่
เด็กและเยาวชนต่อไป

(นายสุภชัย สมเจริญ)

รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล 2

นายประพันธ์ ชลวีระวงศ์

ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

สาร

ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี (นายประพันธ์ ชลวีระวงศ์)

เนื่องในโอกาสครบรอบเปิดทำการ 2 ปี ของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการผดุงความยุติธรรมให้แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนของชาติที่หลงผิดอาจจะโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยขาดประสบการณ์ โดยถูกหลอกลวง โดยขาดความอบอุ่นจากครอบครัวและสังคมรอบตัว หรือโดยเข้าใจผิด กระทำความผิด นอกจากนี้ศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวยังให้ความคุ้มครอง สงเคราะห์และช่วยสนับสนุนการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนผู้หลงผิดในระยะหนึ่งเพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดีสืบไป

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ผลการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในทุก ๆ ด้าน ได้ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่พี่น้องชาวจังหวัดจันทบุรีหลายประการ เป็นที่ยอมรับจากทุกวงการด้วยความชื่นชมตลอดเวลา

ในโอกาสที่ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ได้เปิดทำการครบ 2 ปี ผมขอแสดงความยินดีและขอส่งความปรารถนาดีมายังคณะผู้พิพากษาประจำ คณะผู้พิพากษาสมทบ คณะกรรมการสงเคราะห์ ตลอดจนข้าราชการตุลาการ และเจ้าหน้าที่ของศาลทุกท่าน พร้อมทั้งขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในจังหวัดจันทบุรี มีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และอานุภาพของศาลหลักเมืองจังหวัดจันทบุรี ได้โปรดคล้อยตามประทานพรให้ทุกท่านที่มีส่วนบริหารและปฏิบัติงานในศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวประสบแต่ความสุขความเจริญ เพื่อจะได้อำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนและประเทศชาติโดยส่วนรวมต่อไป

(นายประพันธ์ ชลวีระวงศ์)

นายธนาพนธ์ ชวรุ่ง

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี

นายสมศักดิ์ จันทกุล
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

เกิด 03 กรกฎาคม 2497
สมรส นางนภาพร จันทกุล
บุตรธิดา เด็กหญิงสรลีย์ จันทกุล
 เด็กชายภูมินันท์ จันทกุล
ที่อยู่ 96 / 148 หมู่บ้านพลอรัววิลล์พาร์ค ซิตี
 ถนนสุวินทวงศ์ ลำผักชี หนองจอก กรุงเทพฯ ฯ

การศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2519
 เนติบัณฑิตไทย พ.ศ. 2522 (สมัยที่ 32)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2520 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 3 งานบริหาร
 กองจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา กรมชลประทาน

พ.ศ. 2523-2528 นิติกร 5 กองนิติการ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. 2528 ผู้ช่วยผู้พิพากษา (รุ่นที่ 25)

พ.ศ. 2530 ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2532 ผู้พิพากษาประจำกระทรวงช่วยราชการศาลแรงงานกลาง

พ.ศ. 2534 ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครเหนือ

พ.ศ. 2536 เข้ารับการอบรมหลักสูตร " ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล 2536 "

พ.ศ. 2537 ผู้พิพากษาศาลแพ่ง

1 เม.ย. 2541 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

1 เม.ย. 2542 ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

นางสาวจิตตรา กาญจนะประเสริฐ
(๒ เมษายน ๒๕๔๐ – ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๑)

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

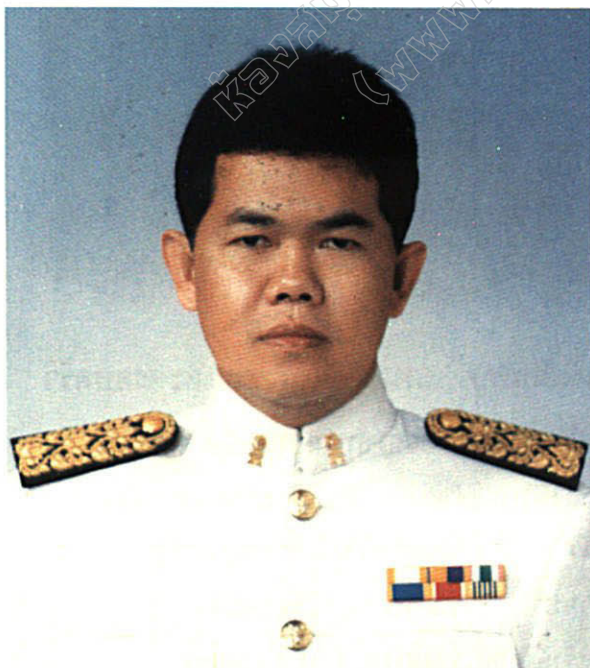
นายอาทิตย์ สवास
(๘ เมษายน ๒๕๔๐ – ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑)

นางพาชื่น ขำชะจิตร (แสงจันทร์เทศ)
(๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ – ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๑)

นายดิลก เสริมวิริยะกุล
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดจันทบุรี
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
(๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน)

นายมารุต เป้าประยูร
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดจันทบุรี
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
(๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน)

นางสาววรรณิ์ กาญจนศิริวิมล
 จำสาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

แถวหน้าจากซ้ายไปขวา :- นายปรีชา วุฒิชัย นางสาวดารุณี เชื้อนติมา นางรัชนี เพชรดี
 นางสาววรรณิ์ กาญจนศิริวิมล (จำสาลฯ) นางสาวมันชนารัตน์ รัตนวราหะ
 นางสาวรุจิรา เกิดทวี นายบรรเจิด ทรัพย์ประเสริฐ

แถวยืนจากซ้ายไปขวา :- นายจักรี เขื่อนอาคาร นายวีระ จันทอุบล
 นางสาวอังศุมาจิน สหสร้างมีโสภิต นางสาวราภรณ์ รมพัต
 นางกาญจนา สุขสำราญ นางสาววันวิสาข์ เพ็งศรีโคตร
 นางสาวณัฐชยา แสนโคตร นางสาวสุภาวดี มณีท่าโพธิ์
 นางสาวเพ็ญดาว เขียวล่อ นายคณัย เปี่ยมบุญน้อย

นายนิพนธ์ ปัทมินทร์

ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดจันทบุรี

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สถานพินิจ ฯ จังหวัดจันทบุรี

แถวนั่งจากซ้ายไปขวา

นายสุริยา	มันคง	นางสาววรรณวิมล	สวัสดิการ
นางสาวกิ่งแก้ว	คำแก้ว	นายอาเนนท์	ภาคำ
นายนิพนธ์	ปัทมินทร์ (ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ)		
นางมาลา	พิภตรุ่งศรีสกุล	นางสาวสุมาลี	ณรงษ์
นางสาวมาลัย	สร้อยศรี	นายธนะชัย	สันภัย

แถวยืนจากซ้ายไปขวา

นายสิทธิระ	ทองควน	นายนิรุต	ปรีวัฒน์
นายจำรูญ	นะเสวี	นายไพรัช	เจริญวิเศษ
นายชัชวาลย์	อารี	นางสาววนิชยา	พุกสุข
นายประพนธ์	สง่าม่น		

* ๗ อุทยานตระการล้วนมวณูปผา	40
ร้อยกรอง.....นางมณีรัตน์ เวชทรัพย์	
* หน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ	43
ร้อยกรอง.....นางมณีรัตน์ เวชทรัพย์	
* คณะผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	44
* ขอต้อนรับร่วมงานการกุศล	60
ร้อยกรอง.....นางมณีรัตน์ เวชทรัพย์	
* คำสั่งแต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์ที่ 363/2541	61
* คำสั่งแต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์ที่ 906/2541	64
* สมศักดิ์ศรีดีเด่นเช่น “สมุนไพโร”	66
ร้อยกรอง.....นางมณีรัตน์ เวชทรัพย์	
* คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี	69
* จิตวิทยาในการพิจารณาคดี	85
โดย.....นายวิชา มหาคุณ	
* จากใจหัวหน้าศาลฯ คนแรก	88
โดย.....นางสาวจิตตรา กาญจนะประเสริฐ	
* ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	91
โดย.....นายสมศักดิ์ จันทกุล	
* หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการสงเคราะห์และผู้พิพากษาสมทบ	96
โดย.....นายสมศักดิ์ จันทกุล	
* แนวทางการดูแลชุมชนเพื่อปลอดจากยาเสพติด	104
โดย.....นายแพทย์ประเสริฐ ริมชลา	
* คำขวัญจังหวัดจันทบุรี	122
* กิจกรรมต่างๆ	123
* ความหวังและกำลังใจ แก่...เยาวชน	144
โดย.....นายศักดิ์ชัย อุ้นปิตพงศ์	
* เมืองเก่า...จันทบุรี...ที่น่ามาเยือน	147
โดย.....นางสาววันดี หลายศิริโรจน์	
* คำอธิบายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว	151
โดย.....นายพัลลภ ทิสิษฐ์สังฆการ	
* รายชื่อคณะกรรมการจัดทำหนังสือ	318
* รายชื่อผู้สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือ	319
* ท้ายเล่ม	321

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง แต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้

1. นางสาวอนงาม	ภาคพิเศษ	18. นางพิมพ์ร	เทียนทองถาวร
2. นางจันทนี	สุจริต	19. นายไพโรจน์	ชีพสมุทร
3. นางจินตนา	จิณะปริวัตการณ	20. นางมณีรัตน์	เวชทรัพย์
4. นางจุฬาลักษณ์	โกศลนันท์	21. นางรัชนาฏ	กิกกาญจน์
5. นายชุมพร	ภิบาลญาติ	22. นางลาวัลย์	วัฒนพงศ์
6. นางคารณิ	บำรุงกิจ	23. นางสาววันดี	หลายศิริโรจน์
7. นางคารารัตน์	ไพธินวณิช	24. นางวันทนา	ภานุพันธ์
8. นายถวิล	สุภาพเพชร	25. นายวิชัย	กาญจนนิมมาน
9. นายนคร	ถ้ำทองรัตน์	26. นายวิระ	ธรรมเจริญ
10. นางนภาพร	ศรีศิริ	27. นายศักดิ์ชัย	อุ้นปิตพงศ์
11. นายนิเวศน์	คุณาวิสุต	28. นางสาวกริษา	ภิญโญสาน
12. นายบุญรัตน์	ชินบุตร	29. นางสาวสุทธาริณี	กาญจนพิสุทธิ์
13. นายประกิต	เกษมสานต์	30. นางสุปราณี	บุญคำ
14. นายประสงค์	จิตงามสุจริต	31. นายอนุศักดิ์	มโนรมย์ภัทรสาร
15. นายประเสริฐ	ริมชลา	32. นายอรรถศักดิ์	วรานนท์
16. นายปิตติโชติ	กตัญญกุล	33. นางอารี	ศรีสมทรัพย์
17. นางพวงน้อย	โกศพิบูลย์		

เป็นผู้พิพากษาสมทบแห่งศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2540 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2540

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายสุวิช รังสิตพล
รองนายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง
นายวิวัฒน์ ตูเมธิวิทย์
อาลักษณ์ 7

**ผู้พิพากษาสมทบ
ศาลจังหวัดจันทบุรี
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว**

รุ่นที่ ๑

(๒ เมษายน ๒๕๔๐ ~ ๒ เมษายน ๒๕๔๓)

ณ อุทยานตระการล้วนมวลงปผา

“ท่านสมศักดิ์” ศาล ฯ เชาวชน “มณฑา” หอม
บำรุงสวน มวลงปผา หารษากระไร

“ท่านคิลก” พิพากษา พาฟูเฟื่อง
เย็นชุ่มฉ่ำ พร่ำพรอมพร่าง กลางกมล

“ท่านมารุต” ยิ้มละไม “กันภัย” กล้า
มนุษย์ - สัมพันธ์ ผันภาที

“คุณนิพนธ์ - หิรัญญิกา” สง่าวิจิตร
ชั่วฉุดลาก ขุดตากเตียน เพียรไฝ่ปอง

“คุณวรรณิ” นี้อำศาล งานขยัน
ตั้งเลข ฯ พางานรุด รัฎฐทววิ

อีกกลุ่มนะ “ธรรการ” งานเคียงคู่
ศาลเชาวชน และครอบครัว ไม่มัวตา

“นักพัฒนา” พางานหนัก รักหอห้อง
รกรักษา ร่วมหน้าเดิน เค่นคำรู่

ณ.อุทยาน ตระการล้วน มวลงปผา
“สามสิบสาม” งามสีกليب ถิ่นจันทบุรี

“หมอฮารี” พี่เอื้อยหนอ “ซ้อเอื้องผิง”
คู่ควรรคิด จิตเวช วิเศษนำ

“ชุมพร” สม “พวงชมพู” งดงามยิ่ง
โรงเรียนใหญ่ ท่านไฝ่ฝึก เฝ้าตรึกตรอง

“มณิรัตน์ - มัธนา” ศึกษาพิเศษ
เคยเป็นครู อยู่หลายปี มีผลงาน

“นคร” หรือ คือ “เฟื่องฟ้า” โอ้อ่านัก
นำพรรคพวก ผนวกมิตร มอบวิชา

“หมอประกิต-กรรณิการ” คำเลอเลิศ
อดีตผอ. “รพ.ปกเกล้าฯ” เฝ้าประเดิม

“ถวิล” สิ “วิรงรอง” ปองประโยชน์
นายอำเภอ รองผู้ว่าฯ ท้ายกมือ

ประนีประนอม เหตุผลล้ำ นำสคไส
อบอุ้มใจ สืบสานเสริม เพิ่มมงคล

“ดอกดาวเรือง” เหลืองวิไล ใจคุดฝน
งานคิลล ด้วยน้ำใจ มากไมตรี

การกีฬา ล้ำเลิศ ประเสริฐศรี
ปลื้มเปรมปรีดี ชนชื่นชวน ล้วนปรองดอง

สถานพินิจ ฯ คิดแผ้วถาง ทางรคผอง
ถูกทำนอง ผองเชาวชน ค้นทางคิ

“ทานตะวัน” นั้นรอบคอบ กอปรราศี
ธรรมจรรย์ งานคิเค่น เน้นดำรา

“ดอกประคู้” พร่างพุดหอม ห้อมกุหา
แสงเจิดจ้า สดส่องไกล ไคร่เชิดชู

“ผกากรอง” ปองบริเวณ สะอาดหุ
ทุกคนรู้ หน้าทีตน สนใจงาน

“ผู้พิพากษา-สมทบ” ครอบศักดิ์ศรี
มากไมตรี มีศักยภาพ อาบคุณธรรม

งามสุดซึ่ง ช่วยชูชูบ อุปถัมภ์

ไคร่เอ่ยคำ ดำเนินการ งานสมปอง

กล่อ่งแคล้วจริง ชันยานี้ เป็นที่สอง

ตระเตรียมห้อง ปั้นผองศิษย์ เก่งกิจการ

ท่องทั่วเขต “กวีจังหวัดฯ” คัดกลอนประสาน

ช่างเชี่ยวชาญ การอบรม บ่มเมตตา

กศน. ต่างรู้จัก รักท่านหนา

ศิษย์ศึกษา สัมมาชีพ รับผิดชอบต่อ

ช่วยชูเชิด บรรเจิดจิต คัดส่งเสริม

ร่วมริเริ่ม “รพ.ตากสิน” ระบิลระบือ

ชวาลโชติ อดีตกล้า นำนับถือ

ท่านนั่นคือ นักปกครอง ผองประชา

“บุญรัตน์” เค่น “เบญจมาศ” เปื่องปราดเหลือ
สถาบัน ราชภัฏฯ พัฒนา

“ไพโรจน์” นะ “พวงพยอม” หอมกลิ่นกรุ่น
แก่งว้าง นาค- เทศมนตรี

“นิเวศน์” หนา “การะเกด” วิเศษสุด
โรตารี หอการค้า ร่วมฝ่าฟัน

“พวงน้อย” นุช “พุทธชาด” พิลาศพริ้ม
สร้างริสอร์ท บอร์ดมูลนิธิฯ อีสตรี

“อรรถศักดิ์” คือ “อินทนิล” มากสินทรัพย์
ไลออนส์คลุ้ง มุ่งขยัน ยิ่งจรรยา

“ปัตตโชติ” ชื่อ “ชงโค” ไล่เหลือหลาย
เรื่องลูกเสือ เป็นประธาน ตรวจการกัน

“จันทน์” หนา “ปาริชาติ” พิลาศลักษณ์
สถานี ที่ “ศูนย์เจ็ด” มานมนาน

“วีระ” สิ “มะลิลา” ค่ายังยอด
ร้านยาใหญ่ ทัพบกเด่น เป็นคนดี

“ศักดิ์ชัย” ช่อ “ชัยพฤกษ์” ช่างนิ๊ก
โรตารี มีเพื่อนรวม ร่วมดำเนิน

“ศิรินาฏ”-นิลบล” ยลงามพิศ
ทั้งนายก ทั้งประธาน งานสำคัญ

“จุฬาลักษณ์-กัลปพฤกษ์” พรवालึกล้า
โรงเลื่อยใหญ่ “ไทยรักมิตร” ไคร่ติดตาม

“วันทนา-การเวก” เอกโอ้อ่า
ประธานลูกเสือ เกื้อกาชาด มาดเท่งริง

“พิมพ์” ฉวี “สารภี” เพรศ เลิศเลอสรวง
ครู “เซนต์จอห์น” สอน “ประเทืองวิทย์...ศรียา” ไซร์

“นภาพร” สิ “พิกุล” กรุ่น ละมุนละม่อม
กล่อมเกล้าเด็ก เล็กเล็กรื่น ชื่นใจกาย

“อนุศักดิ์” นี “ศรีตรัง” ม่วง ช่วงโชติเหลือ
หอการค้า สภาจังหวัด ปฏิบัติการ

ท่านกุลเกื้อ เอื้ออาทร สอนศึกษา

อีกนำพา ท่องเที่ยวถิ่น สินค้าทวี

ท่านนำหนุณ สโมสร ไลออนส์วิถี

จัดแจงที่ สร้างสถาน ราชการ “จันท”

ท่านเร่งรุด เรื่องลูกเสือ เอื้อสังสรรค์

ร้านขานัน ชื่อ “ซื้อตรง- ฟาร์มาช”

ท่านเข้มอ้ม นิ่มนวนลัก สมศักดิ์ศรี

ทำหน้าที่ การเงินหุ อยู่ “ศรียา”

วุ่นนั่งนับ “แบงค์กรุงเทพ-จำกัด” หนา

นักพัฒนา กล้าบริหาร งานสำคัญ

งานมากมาย หลายตำแหน่ง แข็งขัน

ไอศกรีมนั้น โรตารี หน้าที่งาน

ต่างตระหนัก ปิมน้ำมัน ขันขาน

อีกประธาน “ศูนย์เด็กเล็ก” ท่านพ่อลี

ท่านจิตจอด คุณธรรม จำรูญศรี

ประธานหน้าที่ ชมรมเพื่อ ลูกเสือเจริญ

ต่างรู้จัก ร้าน “ศรีชัย” ไม่ขัดเงิน

ใจนั้นเกิน ร้อยคุณค่า ถ้ายกกัน

เก่งธุรกิจ ไซร์ร่วมรุด รักสร้างสรรค์

ตำแหน่งนั้น เจิดฉินยิ่ง “หญิงเหล็ก” งาม

หน้าที่ทำ ดำเนินการ คนงานขาม

สมญานาม จ.จุฬา เก่งกล้าจริง

งานที่ทำ ค้ำเพชรพลอย เข้มขอดหญิง

ไม่เกรงกริ่ง งานสงเคราะห์ แสนเหมาะใจ

เจิดจันท์จวบ ดวงความรู้ เฟื่องฟูไสว

ร้านค้าใหญ่ แอโรบิก อีกมากมาย

เพียบพร้อมพร้อม “เนอร์สเซอร์รี่” มีคุณหลาย

ทุกท่านทวย แท้เที่ยง ไม่เกียจงาน

อดีตเอื้อ โรตารี ไมตรีสมาน

ตระเตรียมการ งานดำเนิน เจริญดี

“วัยย่อย” ขอด “ไปย่เขียน” เข็ม เข็มสมัย
เหรียญกึ่ง ศาลหลักเมือง เลื่องบุญมี

“สุทธารินี” นี้ “อัญชัน” กันด่องฉาย
ร่วมพัฒนา ประชากร นักเรียนมะกัน

“หมอประเสริฐ” เพรศพิศุทธิ์ คุด “แก้ว” หอม
หอการค้า โรตารี “สิริเวช” แว

“ลาวลย์” นั้น “จันทน์กระพ้อ” ลอเอี่ยม
“โอเอซิส ซีเวิลด์” งามตระการ

“งอนงาม” งาม นามแหลมคม คือ “กัศเค้า”
“กัลยา” นี้ มีเด็กเล็ก เรียนมากมาย

“รัชนาฏ” พิลาสล้า “จำปูน” ประทีน
งานหนักเบา เอาใจสู้ รู้วิธี

“สุปราณี-ราตรี” ชาว พริ้งพราวเพริศ
“ร้านจันทบุรี” มีเครื่องเรือน” เรียมทั้งปวง

“ดารณี” นี้ “โบทัน” แฟชั่นหรู
กุมโครงการ “ศิลาพร-วิลล์” อิ่มเอม

“ประสงค์” นะ “ประโยชน์” หอม ถนอมกลิ่น
เกษตรศาสตร์ มานักกอล์ฟ โรตารีจันท

“วันดี” นี้ “ดอกคาหลา” สง่าศรี
“ป.วิจิตร” พิชิตงาน การก้าวไกล

“ดาร์รัตน์ - ลำควน” คง คงความหอม
“ชัยรักมิตร” รองสุคท้าย ปลายแถวชม

“หมอจินตนา-ราชาวดี” มีความหมาย
จาก “ตากสิน” ยินข่าวกะเนิง ถึงสุดา

อีก “เจ็ด” นาม “สามสิบเก้า” มวลไม้้นั้น
เป็นหนึ่งในเดียว เกี่ยวก้อยกัน บากบั่นงาน

จะขอเป็น เช่นมาลัย หลายหลากสี
หอมกลิ่นกรุ่น ละมุนนาสา ทิวาวัน

ยึดเหตุผล ร่นครึ่งทาง อย่างครองสติ
บาดเล็กไซ้ ใจกายยับ รับดูแล

ยกนิ้วให้ พุทธสมาคม บ่มราศี
อีกหน้าที่ นี้นายก โลอนส์ “จันท”
“มณีพรรณ” ราชหลายสมาคม สมมิ่งขวัญ
คลินิกฟัน แผนครอบครัว หัวหน้าแนว
ขกมือขอม เข็มฝีมือ คือหัวแถว
ท่านผ่องแผ้ว เสริมท้องเทียว เชี่ยวเชียวชาญ
“โลมา” เรียม โชว์ชายชล คนกล่าวขาน
อีกธนาคาร งานโลอนส์ ขจรขจาย
อยู่โยงเฝ้า ฝั “อนุบาล” งานหลากหลาย
หากใกล้กราย ทำพิสูจน์ทราบ ภาพพจน์ดี
อบอวลกลิ่น หอมทนไซ้ ไม่หน่ายหนี
งามวจี แม่ศรีเรือน เดือนเด่นดวง
งามบรรเจิด เลิศจรรยา นำแหนหวง
มิหลอกลวง ดำรงไทย ให้ปรีดีเปรม
ขอดพธู คุกลองเกล้า แวหงส์เหิน
เก่งแก้เกม รู้พัฒนา หารือกัน
งานทั่วถิ่น ผืนเจือจุน “จันเช็ง” สรรค์
กรรมกรนั้น ศาลตากสิน ยินเทศไทย
กุม “มารี-นิรมล” คลสศไส
ความรู้ไซ้ ใต้ฟ้า นานิยม
หมั่นซักซ้อม ชุ่มเสริมศาลฯ งานดีสม
ระรื่นรมย์ อายุน้อย ไม่ดอยลา
นามสุคท้าย “ย้ายถิ่น” ตาม ครอบครัวหนา
เหลือนุปผา “สามสิบสอง” กรองอุทยาน
แม้ต่างพันธุ์ ต่างสี มีใจผสาน
สมัครสมาน สามัคคี ศรี “เมืองจันท”
เรียงร้อยฤดี ต่างความคิด ผิดแผกผัน
ราตรีจรัส จรดเวียน มิเปลี่ยนแปลง
ร่วมดำริ เป้าหมายตระหนัก “รักษาผล”
ตั้ง “พ่อแม่” ห่วงลูก “ปลูกคุณธรรม”

มณีรัตน์ เวชทรัพย์ ผู้ประพันธ์

หน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ

ร่วมสมทบ หน้าที่ มีเจ็ดข้อ
“หนึ่ง” เทียงธรรม จำไว้ ไม่ละเลย
ต้องวางตนเป็นกลาง อย่างตาชั่ง
ยึดมาตรา ยึดสิบหก ขกความนัย
“สอง” ต้องเป็น องค์คณะ ประจำศาล
“สาม” อบรม บ่มนิสัย ไม่รีรอ
อีกคดี ครอบครัวยุติ ช่วยไกล่เกลี่ย
“สี่” เกรงกรัด ปฏิบัติ ไม่เว้นวาย
ไม่ขาดเวร ถึงสามครั้ง โดยตั้งใจ
ถูกถอดถอน ต้องอาย ขวยพัตตรา
“ห้า” ต้องมี วินัย ใช้อย่าง
ศักดิ์สูงส่ง ตรงกับฝ่าย ตุลาการ
“หก” ช่วยเหลือ เอื้องาน สถานพินิจฯ
สวัสดิภาพ อนาคตเห็น เป็นสำคัญ
“เจ็ด” ช่วยศาลฯ การกิจกรรม ทำพร้อมพรัก
ประโยชน์เกื้อ เพื่อพัฒนา เมตตาคล

จิตจดจ่อ คนเดือน มิเชือนเฉย
งคภิเปรย เผยความลับ กับผู้ใด
ต้องยอมฟัง ทั้งสองฝ่าย กลายสงสัย
ต้องตั้งใจ ไม่ลำเอียง ไม่เบี่ยงงอ
ร่วมพิจารณา พิพากษา ปัญหาหนอ
เด็กเหลือขอ ปรับปรุง กลับใจกาย
พ่อแม่เฉลี่ย หยิบยื่นสุข ทุกข์ลูกหา
มุ่งชวนชวน รับผิดชอบ งานมอบมา
ไม่มีเหตุ อันสมควร ชวนกังขา
จะเอาหน้า ไว้ไหน ให้อื้อประมาธ
เช่นเดียวกับ บทบัญญัติ กัดไขจาน
ต้องรักงาน ไม่ทุจริต กิดชั่วกัน
ให้ข้อคิด พินิจย้ำ นำสร้างสรรค์
สงเคราะห์หมั่นขยันเขื่อนเดือนเขาวชน
ร่วมพิทักษ์ มูลนิธิฯ ผลิออกผล
เสริมสร้างคน คือ “เด็กไทย” ชาติไพบุลย์

มณิรัตน์ เวชารักษ์ ผู้ประพันธ์

ชื่อ นางสาวอนงาม ภาคพิเศษ

เกิด 16 กรกฎาคม 2496
คู่สมรส -
การศึกษา - ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (วิชาเอกอนุบาล)
สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต
- ครุศาสตร์บัณฑิต (สังคมศึกษา) สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
อาชีพ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลกัลยา
ที่อยู่ โรงเรียนอนุบาลกัลยา ถ. พระยาตรัง
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 321422 , 327577 , 01 - 9472416
สังคม เลขาธิการมูลนิธิสังเคราะห์เด็กและเยาวชนศาลจังหวัดจันทบุรี
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ชื่อ นางจันทนี สุขศิริ

เกิด 17 สิงหาคม 2485
คู่สมรส เสียชีวิต
การศึกษา ปวส.
อาชีพ ท้าขาย
ที่อยู่ 21 / 1 ถ. เทศาบาล 2
อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311485 , 311921
โทรสาร (039) 311921
สังคม ประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดป่าคลองกุ้ง

ชื่อ นางจุฬาลักษณ์ โกศลานันท์

เกิด 29 พฤศจิกายน 2489
 สมรส นายสหาย โกศลานันท์
 การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
 ที่อยู่ 141 ม. 14 หมู่บ้านไชนันตร์
 ต. คลองนารายณ์ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311981 , 311703
 โทรสาร -
 สังกัด สมาคมชมรมกอล์ฟ จันทบุรี

ชื่อ นายชุมพร ภิบาลญาติ

เกิด 5 กุมภาพันธ์ 2472
 สมรส นางบุญไ้ ภิบาลญาติ
 การศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (สังกศศึกษา)
 อาชีพ ครู
 ที่อยู่ 6 ถ. โลกะกะลิน ต. ท่าใหม่
 อ. ท่าใหม่ จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 431123 , 431158
 โทรสาร -
 สังกัด ที่ปรึกษาคณะกรรมการศาลเจ้าโลวซือกง อำเภอท่าใหม่
 ประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอท่าใหม่

ชื่อ นางดารณี บำรุงกิจ

เกิด 22 สิงหาคม 2502
คู่สมรส นายเกียรติพล บำรุงกิจ
การศึกษา Australia
อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
ที่อยู่ 346 ม. 14 หมู่บ้านพลอยสยาม
ต. คลองนารายณ์ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 327182 , 01 - 3052700
โทรสาร -
สังคม -

ชื่อ นางดาร์รัตน์ ไพธินวณิช (พิทยาพิทักษ์)

เกิด 22 พฤศจิกายน 2507
คู่สมรส นายศราวุธ ไพธินวณิช
การศึกษา บริหารธุรกิจบัณฑิต
อาชีพ กิจการส่วนตัว
ที่อยู่ 111 ถ.ศรีรองเมือง
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311206 , 01 - 6633300
โทรสาร (039) 313061
สังคม สมาชิกสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษากรุงเทพฯ
กรรมการบริหารชมรมศิษย์เก่าโรงเรียนสฤณดิเวชจันทบุรี

ชื่อ นายนคร ลำดองรัตน์

เกิด 08 กันยายน 2473

สมรส นางทวีป ลำดองรัตน์

การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา

อาชีพ ข้าราชการบำนาญ และค้าขาย (สิ้นนครแอร์)

ที่อยู่ 21 / 26 ม. 2

ต. จันทนิมิต อ. เมือง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 322450 , 325517

สังคม ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี

ศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี

และศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงใต้ จังหวัดระยอง

สมาชิกสโมสรไลออนส์ จันทบุรี

ชื่อ นางนภาพร ศรีศิริ

เกิด 24 มกราคม 2491

คู่สมรส นาย สุเทพ ศรีศิริ

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง(วิชาเอกอนุบาล)
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

อาชีพ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลประศาสน์วิทยา

ที่อยู่ 1 ซ.ท่าแฉลบ 4 ถ. ท่าแฉลบ

ต. ตลาด อ. เมือง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 312199 , 312707

สังคม กรรมการโรงเรียนศรียานุสรณ์

สมาชิกสมาคมชาวจันทบุรี

สมาชิกชมรมการศึกษาเอกชน

กรรมการประนีประนอม

ชื่อ **นายนิเวศน์ คุณาวิหิต**

เกิด 13 มิถุนายน 2481

คู่สมรส นางระวีวรรณ คุณาวิหิต

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี

อาชีพ ธุรกิจการค้าเวชภัณฑ์

ที่อยู่ 224 - 226 ถ. ศรีรองเมือง

ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 311140

โทรสาร (039) 323786

สังคม ผู้ว่าการภาค 3340 โรตารีสากล (1992 - 1993)

รองผู้ตรวจการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

กรรมการหอการค้าจังหวัดจันทบุรี

กรรมการสมาคมครู - ผู้ปกครองวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

ชื่อ **นายบุญรัตน์ ชินบุตร**

เกิด 13 มีนาคม 2478

สมรส นางสาวจันทร์ ชินบุตร

การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา , Cert. In Ed. Adm , USA.

อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

ที่อยู่ 40 / 11 ม. 5

ต. ท่าช้าง อ. เมือง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 335912

โทรสาร -

สังคม กรรมการสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี

สมาชิกชมรมกอล์ฟจันทบุรี

สมาชิกชมรมครูนอกประจำการจันทบุรี

ชื่อ นายแพทย์ประภิต เกษมสานต์

เกิด 31 มกราคม 2477
 สมรส แพทย์หญิงอุษณีย์ เกษมสานต์
 การศึกษา แพทย์ศาสตร์ Diplomate American Board of Pediatric
 อาชีพ แพทย์(อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี)
 ที่อยู่ 25 / 14 ถ. ท่าหลวง
 ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 351467 , 311521 , 01 - 9851096
 โทรสาร (039) 323938
 สังคม ผู้พิพากษาสมทบ
 รองประธานฯ ชมรมส่งเสริมสุขภาพ - จันทบุรี
 อดีต ประธานผู้พิพากษาสมทบ ปี พ.ศ. 2540 - 2541

ชื่อ นายประสงค์ จิตงามสุจริต

เกิด 04 เมษายน 2503
 คู่สมรส นางนิตยา จิตงามสุจริต
 การศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต(รัฐศาสตร์) ม. เกษตรศาสตร์
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ 21 / 3 - 4 ถ. สฤณดิเดช
 ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311193 , 01 - 9419789
 โทรสาร (039) 323688
 สังคม อุปนายกสโมสรโรดาร์ จันทบุรี
 กรรมการศาลเจ้าพ่อตากสินมหาราช

ชื่อ นายแพทย์ประเสริฐ ริมขลา

เกิด 16 พฤศจิกายน 2492
คู่สมรส แพทย์หญิงวิไลพรรณ ริมขลา
การศึกษา แพทย์ศาสตรบัณฑิต
ผู้เชี่ยวชาญศัลยกรรมกระดูกและข้อ
อาชีพ แพทย์
ที่อยู่ โรงพยาบาลสิริเวช 151 ถ. ตริวิรัตน์
ต. จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 344244 , 344339 , 344222
โทรสาร (039) 322995
สังคม กรรมการหอการค้าจันทบุรี ปี 2539 - ปัจจุบัน
กรรมการสโมสรโรตารีจันทบุรี
คณะกรรมการ กรอ. จังหวัด ปี 2539 - ปัจจุบัน

ชื่อ นายปัดโชติ กตัญญูกุล

เกิด 27 กรกฎาคม 2483
สมรส นางวิภาพร กตัญญูกุล
การศึกษา เตรียมอุดมศึกษา
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 255 - 257 ถ. สุขุมวิท
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311216 , 321804 , 01 - 9411988
โทรสาร (039) 350158
สังคม อดีตประธานลูกเสือชาวบ้าน อ. เมืองจันทบุรี
อดีตนายกสโมสรโรตารีจันทนิมิต

ชื่อ นางพวงน้อย โลกพิบูลย์

เกิด 22 พฤษภาคม 2482
 สมรส นายจุมพล โลกพิบูลย์
 การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
 อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
 ที่อยู่ 45 / 5 ถ. สฤณดิเดช
 ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311730 , 324009
 โทรสาร -
 สังกัด อนุบาลกษัตริย์เกล้าโรงเรียนศรียานุสรณ์
 ผู้ช่วยற்றுเบญกสมาคมผู้ปกครอง และครูศรียานุสรณ์
 มูลนิธิศรียานุสรณ์ จันทบุรี

ชื่อ นางพิมพ์ เทียนทองดาว

เกิด 20 มีนาคม 2490
 คู่สมรส นายมานิช เทียนทองดาว
 การศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 อาชีพ ก้าขาย (ร้านย่งฮวดเส็ง)
 ที่อยู่ 1 ถ. เทศบาล 2 ต. วัดใหม่
 อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311764
 โทรสาร -
 สังกัด สมาชิกสโมสรไลออนส์เมืองจันท
 กรรมการสมาคมผู้ปกครองโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชื่อ นายไพโรจน์ ชีพสมุทร

เกิด 03 เมษายน 2480

คู่สมรส นางปรีดา ชีพสมุทร

การศึกษา วิทยาลัยปทุมวัน กรุงเทพฯ ฯ

อาชีพ ค้าขาย

ที่อยู่ 33 / 6 ถ. ศรีจันทร์
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 311827 , 456413

โทรสาร (039) 311827

สังคม ประธานมูลนิธิสวัสดิการชุมชน

ชื่อ นางมณีรัตน์ เวชทรัพย์

เกิด 20 มีนาคม 2472

สมรส นายทวีป เวชทรัพย์

การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา (มศ. ประสานมิตร)

อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

ที่อยู่ 39 / 1 ม. 4
ต. มาบโพ อ. ขลุง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ 01 - 9816850

สังคม กวีประจำจังหวัดจันทบุรี , สมาชิกสภากวีไทย
กรรมการอำนวยการโรงเรียนบุญสมวิทยา
กรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี
กรรมการสมาคมศิษย์เก่าและมูลนิธิศรียานุสรณ์
สมาชิกสมาคมวังหลัง - วัดนา

ชื่อ นางรัชนาฏ กิจกาญจน์

เกิด 06 มกราคม 2502
 สมรส นายฤทธิ กิจกาญจน์
 การศึกษา ตั้งตรงจิตรพณิชยการ
 อาชีพ แม่บ้าน
 ที่อยู่ 152 ถ. ราชกิจ ต. ท่าใหม่
 อ. ท่าใหม่ จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 431082
 โทรสาร -
 สังกัด -

ชื่อ นางฉวัดย์ วัฒนพงศ์

เกิด 03 มิถุนายน 2493
 คู่สมรส นายวิชัย วัฒนพงศ์
 การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
 อาชีพ ธุรกิจท่องเที่ยว
 ที่อยู่ 57 ม. 11 ต. พลับพลา
 อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 354960 - 62 , 01 - 4847913
 โทรสาร (039) 313949
 สังกัด กรรมการสโมสรไลออนส์เมืองจันทน์
 ที่ปรึกษาชมรมผู้ปกครองโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชื่อ นางสาววันดี หลายศิริโรจน์

เกิด 27 สิงหาคม 2506
คู่สมรส -
การศึกษา โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
Cert. Of Young Child with Special Need, Israel.
อาชีพ นักธุรกิจ
ที่อยู่ 41 - 41 / 1 ถ. สมุดิเดช
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311484
โทรสาร (039) 312670
สังกัด -

ชื่อ นางวันทนา ภาณุพันธ์

เกิด 04 ธันวาคม 2489
สมรส นายมนต์ชัย ภาณุพันธ์
การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 19 / 9 - 10 ตรอกแจ่มจันทร์ ถ. ศรีจันทร์
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 325958 - 9 , 01 - 9232786
โทรสาร (02) 2336602 , 2665623
สังกัด อุทยานสมาคมอาสาสมัครประชาสัมพันธ์จังหวัดจันทบุรี
สมาชิกเหล่ากาชาดจันทบุรี
กรรมการศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จ.จันทบุรี

ชื่อ นายวิชัย กาญจนนิมมาน

เกิด 25 พฤษภาคม 2493
 สมรส นางอาภรณ์ กาญจนนิมมาน
 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ 144 - 146 ร้านทองเจริญกิจ ถ. ศรีจันทร์
 ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 312322
 โทรสาร (039) 321425
 สังคม อดีต นายกสโมสรไลออนส์จันทบุรี
 อดีต ประธานเขต 8 สโมสรไลออนส์ภาค 310 I
 นายกพุทธสมาคมจันทบุรี
 เจริญภูมิมูลนิธิหลักเมืองจันทบุรี

ชื่อ นายวีระ ธรรมเจริญ

เกิด 06 เมษายน 2487
 คู่สมรส นางสาวรรณา ธรรมเจริญ
 การศึกษา เกษตรกรรม และเวชภัณฑ์ แผนโบราณ
 อาชีพ เกษตร และค้าขาย (วีระเกษตร)
 ที่อยู่ 136 ม. 1 ต. ทับไทร
 อ. โป่งน้ำร้อน จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 387043 - 4
 โทรสาร -
 สังคม ประธานศูนย์เด็กเล็กวัดทับไทร
 ประธานนักศึกษาแพทย์แผนโบราณจังหวัดจันทบุรี
 ประธานชมรมลูกเสือชาวบ้านอำเภอโป่งน้ำร้อน จันทบุรี

ชื่อ นายศักดิ์ชัย อุ่นปีติพงศ์

เกิด 05 พฤษภาคม 2488
คู่สมรส นางปรีชา อุ่นปีติพงศ์
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (การตลาด) สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
อาชีพ ตัวแทนจำหน่ายนาฬิกาโรเล็กซ์
ที่อยู่ 105 - 107 ถ. ศรีรองเมือง
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311403 , 311164 , 01 - 3441610
โทรสาร (039) 346511
สังคม นายกสโมสรโรตารี จันทบุรี ปี 2533 - 2534
ผู้ช่วยผู้ว่าการภาค กลุ่ม 2 ภาค 3340 โรตารีสากล
ประธานผู้พิพากมาสมทบ ฯ ปี 2541 - 2542

ชื่อ นางศิรินาฏ ภิญโญสาสน์

เกิด 13 กรกฎาคม 2489
สมรส นายวโรทัย ภิญโญสาสน์
การศึกษา อนุปริญญาศิลปศาสตร สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว (รถยนต์)
ที่อยู่ 12 / 3 ม. 14 ต. คลองนารายณ์
อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 322160 - 3
โทรสาร (039) 343567
สังคม อดีตนายกสโมสรไลออนส์สตรีจันทบุรี
นายกสมาคมศิษย์เก่าศรียานุสรณ์
ประธานมูลนิธิศรียานุสรณ์

ชื่อ นางสาวธรรณี กาญจนพิสุทธ์

เกิด 15 ตุลาคม 2492
 สมรส นายจันทร์ กาญจนพิสุทธ์
 การศึกษา ปริญญาตรี (Education) George Washington University
 ปริญญาโท (Counselling) University of North Carolina
 อาชีพ แม่บ้าน
 ที่อยู่ 56 / 12 - 13 ถ. ศรียานุสรณ์
 ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 321126
 โทรสาร (039) 323611
 สังกัด กรรมการชมรมนักเรียนเก่าราชินีบน

ชื่อ นางสาวปราณี นุญคำ

เกิด 22 มิถุนายน 2502
 คู่สมรส พ.ต.ท. สุเทพ นุญคำ
 การศึกษา เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ ร้านจันทบุรีเครื่องเรือน ถ. เทศบาล 2
 ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 346143 - 4 , 01 - 6450835
 โทรสาร -
 สังกัด -

ชื่อ นายอนุศักดิ์ มโนรมย์ภัทรสาร

เกิด 03 ธันวาคม 2491
คู่สมรส นาวาโท พญ. จินตนา มโนรมย์ภัทรสาร
การศึกษา วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาชีพ ท้าขาย
ที่อยู่ 39 / 20 - 21 ถ. ศรีจันทร์
ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 346378 , 321576
โทรสาร (039) 321582
สังคม อดีต ประธานหอการค้าจังหวัดจันทบุรี
อดีต สมาชิกสภาจังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นายอรรถศักดิ์ วรรณนท์

เกิด 25 กันยายน 2482
สมรส นางอัมพร วรรณนท์
การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา
อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
ที่อยู่ 23 / 9 ม. 5 ถ. รักศักดิ์ชุม
ต. ท่าช้าง อ. เมือง จ. จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 323648 , 01 - 6450884
โทรสาร (038) 367297
สังคม กรรมการหอการค้าจันทบุรี
กรรมการหอการค้าไทยฝ่ายการลงทุน
อดีต นายกสโมสรไลออนส์เมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ แพทย์หญิงอารี ศรีสมทรัพย์

เกิด 01 เมษายน 2470

สมรส นายแพทย์สวัสดิ์ ศรีสมทรัพย์

การศึกษา แพทย์ศาสตร์

อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

ที่อยู่ 24 ซ. ชวนะอุทิศ 9 ถ. เลียบเนิน

ต. วัดใหม่ อ. เมือง จ. จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 311928 , 311025

โทรสาร -

สังกัด กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดจันทบุรี

ขอต้อนรับร่วมงาน “การกุศล”

ขอต้อนรับร่วมงาน “การกุศล”
“เหล่ากรรมการสงเคราะห์” เหมาะเวลาที่
รับแต่งตั้งตำแหน่งอันสูงส่ง
“รัฐมนตรีฯ ยุติธรรม” มอบหมายงาน
เด็กพลาดพลั้งหลงผิดคิดสำนึก
ขาดที่พึ่งพักพิงอิงแอบป้อง
มอบอภัยเสียสละให้ประโยชน์
ช่วยอบรมบ่มนิสัยกลับใจกาย
ชี้คุณค่ามีสินไร้สินไม้ดอก
นี่ “พ่อแม่อุปถัมภ์” นำน่านใจ
“หลวงพ่อดิล” ท่านเทศน์สั่งเกิดขัด
คนสร้างยากลำบากเหลือควรเอื้อครั้น
สร้างคนดีมีปัญญาพาวัตถุ
เด็กดีมากหลากหลายคล้าย “ดินทุน”
“เทคโนโลยี” ก้าวหน้าพาวัตถุ
ขาด “พุทธโฆโลยี” จะระทม
ทุกคนมีสิทธิ์รับ “การปรับจิต”
สมแล้วที่ “ท่านอุทิศฯ” จิตนี้อมนำ
ขอต้อนรับขับซึ่งจิตพิชฐาน
โลกร่วมเย็นเป็นที่พักรักการุณ

“ศาลเยาวชนฯ” ประมอให้ในศักดิ์ศรี
ทุกท่านมีเมตตากล้าแกร่งการ
เด่นดำรงเฉลี่ยสุขทุกสถาน
เกื้อบุญทานน้ำใจใฝ่ประคอง
ให้รู้สึกอบอุ่นคล้ายขุนหมอง
ความรักส่งกลางใจไม่เดียวดาย
ชี้คุณโทษตามประเด็นเห็นจุดหมาย
ไม่ทำลายซ้ำเติมเพิ่มแผลใจ
แผลซ้ำชอกรักยาหายคลายสงสัย
มามอบให้ “ลูก” ระลึกรักผูกพัน
การสร้างวัดสร้างง่ายหลายหลังนั้น
เร่งช่วยกันสร้างคนกุศลบุญ
เจริญอุสสรพลยังยิ่งเชื่องขุน
เติบโตใหญ่คุณเดิมพลัง “สร้างสังคม”
หากเลวเลวหลวมจมทับถม
ต้องตรอมตรม “คิกระด้าง ชั่วอย่างขำ”
ใคร่ครวญคิดพัฒนาอุปถัมภ์
มุ่งกระทำ “สิ่งกุศลเกื้อ” เด็กเจือจน
เทพประทานไตรรัตน์พิพัฒน์หนุน
เด็กอบอุ่นกลับใจใฝ่ดีเทอญ...

มนิรัตน์ เวททรัพย์

ผู้ประพันธ์

สำเนา

คำสั่งกระทรวงยุติธรรม

ที่ 383 / 2541

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

ด้วยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรีได้เปิดทำการ ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน 2540 เป็นต้นมา กระทรวงยุติธรรมยังไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี และช่วยเหลือกิจการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี เพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตราในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 35 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย

1. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี	ประธานกรรมการ
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	
2. ผู้พิพากษาศาลจังหวัดจันทบุรี	กรรมการ
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	
3. นางสาวอนงาม	ภาคพิเศษ กรรมการ
4. นางจันทนี	สุขศิริ กรรมการ
5. นางจุฬาลักษณ์	โกศลนันท์ กรรมการ
6. นายชุมพร	ภิบาลญาติ กรรมการ
7. นางครุณี	บำรุงกิจ กรรมการ
8. นางดารารัตน์	ไพธินวณิช กรรมการ
9. ร้อยตรีถวิล	สุภาพเพชร กรรมการ
10. นายนคร	ลำลองรัตน์ กรรมการ
11. นางนภาพร	ศรีศิริ กรรมการ
12. นายนิเวศน์	คุณาวีศรุต กรรมการ
13. นายบุญรัตน์	ชินบุตร กรรมการ
14. นายประกิต	เกษมสานต์ กรรมการ
15. นายประสงค์	จิตงามสุจริต กรรมการ
16. นายประเสริฐ	ริมชลา กรรมการ
17. นายปัดดโชติ	กตัญญูกุล กรรมการ

18. นางพวงน้อย	โกศพิบูลย์	กรรมการ
19. นางพิมพ์ร	เทียนทองดาว	กรรมการ
20. นายไพโรจน์	ชีพสมุทร	กรรมการ
21. นางมณีนันท์	เวชทรัพย์	กรรมการ
22. นางรัชนาฏ	กิจกาญจน์	กรรมการ
23. นางลาวัลย์	วัฒนพงศ์	กรรมการ
24. นางสาววันดี	หลายศิริโรจน์	กรรมการ
25. นางวันทนา	ภานุพันธ์	กรรมการ
26. นายวิชัย	กาญจนนิมมาน	กรรมการ
27. นายวีระ	ธรรมเจริญ	กรรมการ
28. นายศักดิ์ชัย	อุ้นปิตพงศ์	กรรมการ
29. นางศรินาฏ	ภิญญาสาสน์	กรรมการ
30. นางสุธารินี	กาญจนพิสุทธิ์	กรรมการ
31. นางสุปราณี	บุญคำ	กรรมการ
32. นายอนุศักดิ์	มโนรมย์ภัทรสาร	กรรมการ
33. นายอรรถศักดิ์	วรานนท์	กรรมการ
34. นางอารี	ศรีสมทรัพย์	กรรมการ
35. นางกิ่งแก้ว	ปรุ่งเจริญ	กรรมการ
36. นายกมล	กมลธรรม	กรรมการ
37. นางจิรพรรณ	อนุศาสน์อมรกุล	กรรมการ
38. นางจรัสรงค์	นวาระสุทธิกุล	กรรมการ
39. นายโดน	สุขสัมพันธ์	กรรมการ
40. นางเฉลา	สวัสดิไชย	กรรมการ
41. นายชัยสิทธิ์	ชัยกุล	กรรมการ
42. นายทรงยศ	เสื่อสกุล	กรรมการ
43. นางสาวทัศนีย์	จิตต์ไพบูลย์	กรรมการ
44. นางนันทยา	ทรัพย์ชาตอนันต์	กรรมการ
45. นายนิพนธ์	นิติการุญ	กรรมการ
46. นางนิตา	ไชยริปู	กรรมการ
47. นางปนัดดา	จิระวิชิตชัย	กรรมการ
48. นายประชา	ผ่องโสภา	กรรมการ
49. นางผ่องภัคตร์	ตรัยศิริเจริญ	กรรมการ
50. นายมนัส	เกษรสิทธิ์	กรรมการ

51. นายอึ้ง	เจริญเสียง	กรรมการ
52. นางรัชนี	วิวัฒน์กุล	กรรมการ
53. นางละเอียด	หัตถวิจิตรกุล	กรรมการ
54. นางสาววิจิตรา	มาเจริญ	กรรมการ
55. นายวุฒิ	โอสถานนท์	กรรมการ
56. นางวนิดา	จิตรอาภรณ์	กรรมการ
57. นางวิภา	ศิริวิจิตรกุล	กรรมการ
58. นายศิริชัย	ศิริสุนทรลักษณ์	กรรมการ
59. นางสุปราณี	โชมศิริ	กรรมการ
60. นายสมชาย	ทองจินดา	กรรมการ
61. นายสมบูรณ์	บำรุงพนิชดาว	กรรมการ
62. นายสมบูรณ์	ศรีเจริญ	กรรมการ
63. นางสมพิศ	กาญจนาฐนพมาศ	กรรมการ
64. นายสมเดช	เจนช่วง	กรรมการ
65. นางสาวร่าย	รัตนบุญชัยกุล	กรรมการ
66. นายเสรี	สหัสโชค	กรรมการ
67. นายอดิศักดิ์	ถาวรวิริยะนันท์	กรรมการ
68. นายอภิชาติ	วิสุทธิเสรีวงศ์	กรรมการ
69. นายอำนาจ	พานิชเจริญ	กรรมการ
70. นายเอก	วรรณทอง	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป และให้คณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งตามวาระที่กำหนดไว้ในกฎหมายมีกำหนด 3 ปี

สั่ง ณ วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2541

ลงชื่อ สุทัศน์ เงินหมื่น
(นายสุทัศน์ เงินหมื่น)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ปรีดา คัด / ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกระทรวงยุติธรรม

ที่ 908 / 2541

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

.....

อนุสนธิคำสั่งกระทรวงยุติธรรม ที่ 363 / 2541 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี และช่วยเหลือกิจการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนโดยให้ดำรงตำแหน่งตามวาระที่กฎหมายกำหนดเป็นเวลา 3 ปี และจะสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งตามวาระในวันที่ 26 พฤษภาคม 2544 นั้น

บัดนี้ กระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรแต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรีเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ของทางราชการ อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 35 จึงแต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรีเพิ่มเติม ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. นางจุไรรัตน์	ศรีสุข	กรรมการ
2. นางคลยา	ปรุ่งเจริญ	กรรมการ
3. นายทินกร	จุลประเสริฐศักดิ์	กรรมการ
4. ว่าที่ร้อยตรี เทียง	มโหธร	กรรมการ
5. นายพงษ์พจน์	นภาศรี	กรรมการ
6. นายเทียนชัย	ศรีโกมล	กรรมการ
7. นางพนิต	พุทธเกษตร	กรรมการ
8. นายไพรัช	วิริยะลักพะ	กรรมการ
9. นางมยุรี	สาระกุล	กรรมการ
10. นายมารุต	ปานฉณพ	กรรมการ
11. นางสาวจิต	วนิเวชสุวรรณ	กรรมการ
12. นางสาวรุ่งรวี	ภิบาลญาติ	กรรมการ
13. นางวรารักษ์	กระสานติโกทร	กรรมการ
14. นางวัชรวิ	จันทร์ระ	กรรมการ
15. นางวาสนา	กอร์ปไพบูลย์	กรรมการ

16. นายวัลลภ	ตั้งรักษาสัตย์	กรรมการ
17. นายสมศักดิ์	การวิวัฒน์	กรรมการ
18. นายสีบพงษ์	วิจารณ์ญาณ	กรรมการ
19. นางสุขจิตต์	สันติกุล	กรรมการ
20. นายเสน่ห์	สิทธิเวช	กรรมการ
21. นายอนันต์	สุขล้วน	กรรมการ
22. นายอภิรักษ์	ปานสุวรรณ	กรรมการ
23. จำสืบเอก แสง	มูลมงคล	กรรมการ
24. นายอริญ	ประเสริฐ	กรรมการ
25. นางอังชัญ	วงสกล	กรรมการ
26. นางอาภรณ์	เกษมพาณิชย์	กรรมการ
27. นายอุดม	ทุมไม้ทอง	กรรมการ
28. นายอุดมศักดิ์	เรืองประดิษฐ์	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป และให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งเพียง ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2544 ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี ชุดปัจจุบัน

สั่ง ณ วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2541

(นายสุทัศน์ เงินหมื่น)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สมศักดิ์ศรีดีเด่นเช่น “สมุนไพร่”

“กรรมการสงเคราะห์”เหมาะมั่น “หมอ”
สมศักดิ์ศรี ดีเด่น เช่น “สมุนไพร่”

“หมอ”รายเรียง เคียงช่วย อวยอุปถัมภ์
รวมพันธุ์พฤกษ พาประโยชน์ รุ่งโรจน์ดล

“หนึ่งกิ่งแก้ว-กอดอกขาว”คราวครองใช้
“สองกมล-กอดอกแดง” ปอดพิการ

“สามจิรพรรณ”รศหอม “กฤษณา”
“สี่จ่าง-กรวยป่า” พลาคี

“ห้าโฉน-ไขกล้วย”อวยเอื้อหลาย
“หกเจลา-กระเจียบแดง”แรงฤทธิ์นาน

“เจ็ดชัยสิทธิ์-กระเช้าสีดา” คือนายม
“แปดทรงยศ-กระชาย” คล้ายโสมแปร

“เก้าทัศนีย์-กระดินไทย” ทะนุดับ
“สิบนันทยา-กระดินเทศ”วิเศษทวี

“สิบเจ็ดนิสา-กระดินพิมาน” ตระการไชย้อย
“สิบสองนิพนธ์-กระทงลาย” คลายเสียดคลอน

“สิบสามปนัดดา-กระท่อน”ใบ แก้วไขเกลือก
“สิบสี่ ประชา-กระทิง”แท้ แก้วโรคดา

“สิบห้าผ่องพักตร์-กระเทียม”ผละเสมหะแห่ง
“สิบหกมนัส-กระบก” ยกเรียงราย

“สิบเจ็ดยิ่ง-กระวานเทศ”วิเศษเด็ด
“สิบแปด พ.ญ.รัชนิ-กระวานไทย”

“สิบเก้าละเอียดย-กันเกรา”แก่นฝาดชม
“ยี่สิบวิจิตร-กะเพรา” เผ็ดร้อนคลาย

ชโลงชลอ โรคา ปัญหาใหญ่
เครื่องยาไทย บรรเทา ทุกข์“เยาวชน”
อุทยาน ตระการล้ำ นำโคศล
เสริมสกล สังสม สังคมไทย
แก้บิด,ไอ ปวดกระดูก กระเพาะอาหาร
แผลเปื่อยนาน ในปาก หลากด็ก
ลมเวียนพา หัวใจริน ชื่นสุขศรี
แก้ริดสี-ดวงได้ ทั้งไข้กาฬ
ไขมันคลาย เหล็กเกลือแร่ แคลเซียมผสม
ช่วยเผาผลาญ ไขมัน นิ้วนแปร
ใช้ขับลม ตำพอกปิด พิษงูแผล
กายอ่อนแอ ใจระส่ำ ลำไส้ดี
ยาเนืองนับ อายุวัฒนะ เกล็ดกระดี่(โรคตา)
ลดไอถี่ สมานแผล แก้บิดจร
สัตว์กัดต่อย พิษงูไซ้ ใช้รากถอน
อัมพาต ประสาทหลอน บ่อนเชื้อวงา
ผิวหนังเปลือก เพื่องนัก ฝาดรักษา
เมล็ดหุงหา น้ำมันเด็ด เคล็ดขัดคลาย
ความดันแรงอัมพาตประสาทหาย
ข้อขัดคลาย พยาธิเช่น เส้นเอ็นโต
รสร้อนเผ็ด ไข้ดำ เกร็งลำไส้
กลั่นจากใบ การบูรธาตุ พยาธิวาย
แก้ขับลม บำรุงม้าม ท้องมานหาย
กลั่นกำจาย ลดน้ำตาล การอาเจียน

“ยี่สิบเอ็ด น.พ.วุฒิ-กานพลู” รำมะนาด
 “ยี่สิบสอง วนิดา-การบูร” ลมวิงเวียน
 “ยี่สิบสาม วิภา-กาหลง” รสสุขุม
 “ยี่สิบสี่ ศิริชัย-กำจัด” จอง
 “ยี่สิบห้า สุปราณี-โกฐเขมา”
 “ยี่สิบหก สมชาย-กำยาน” หอมกระไร
 “ยี่สิบเจ็ด สมบูรณ์”^๑ -ขมิ้นอ้อย”
 “ยี่สิบแปด สมบูรณ์”^๒ -ขลุ” เกลือแร่จุม
 “ยี่สิบเก้า สมพิศ-ชิง” จุกเสียดเรอ
 “สามสิบ สมเดช-เข็มขาว” รากดอกโรย
 “สามสิบเอ็ด สาหร่าย-คนทีสอ”
 “สามสิบสอง เสรี-คันทรง” เชิญ
 “สามสิบสาม อติศักดิ์-กอดล้ำคลุ้ม”
 “สามสิบสี่ อภิชาติ-แข่งสิงห์” ทาน
 “สามสิบห้า อำนาจ-คำแสด” หวาน
 “สามสิบหก เอก-คำฝอย” ดีช่านวาย
 รุนสอง “หนึ่ง จูไรรัตน์-จามจุรี” แก้ว
 “สองดลยา-จักรนารายณ์” นันไช้ใบ
 สามทinker-จันทน์ขาว” รสขมหวาน
 “สี่ว่าที่ ร้อยตรีเที่ยง-จันทน์แดง” คลาย
 “ห้าเทียนชัย-ฉัตรพระอินทร์” ระบิลชื้อ
 “หกพงษ์พจน์-ชะเอมไทย” รสหวานพา
 “เจ็ดพนิต-ชะเอมเทศ” วิเศษแท้
 “แปดไพรัช-ชำมะเลียง” เบี่ยงอาการ

ฤทธิ์อากาจ กระตุกระจับ ดับคลื่นเหียน
 รสร้อนเย็น เคล็ดขัดนวด ปวดคลายครอง
 ความดันสูง ขับเสมหะ มีนสมอง
 บำรุงมอง ธาตุโลหิต และหัวใจ
 แผลเปื่อยเน่า หิดหอบ เหนื่อยบอบโจน
 เผลอบไธ มาเชื้อโรค ปอดหลอดลม
 ผาดไชน้อย ระบมมะเร็ง ไชยกลิณอม
 ชงดื่มชม ช่วยนิวไต ตานขโมย
 แน่นท้องเพื่อ บำรุงเสียง คอแห้งโหย
 ตาปรอยไปรย มาพยาธิ ธาตุเจริญ
 แก้วปวดข้อ หืดไอ ไล่ขัดเขิน
 รสเผือกเย็น โรคไต หัวใจพิการ
 พิษไข้รุม ใช้รากสาด ผิดาษณลาญ
 ทนพิษพาน ผีฝักบัว ภูักัดกาย
 ไตพิการ อัมพาต ประสาทสลาย
 ไช้ข้อคลาย อักเสบขจัด หัวใจจามไอ
 สมานแผล ปวดฟัน พลันสดไส
 ผสมเหล้าไชร้ พอกถอนพิษ ฤทธิ์กระจาย
 ดับปอดพิการ นอนไม่หลับ ระบับกระหาย
 หัวใจวาย รำมะนาด บาดแผลทา
 สรรพคุณคือ แก้วใช้ ปวดข้อหนา
 โรคคอตา บำรุงธาตุ สดชื่นบาน
 คอแห้งแก้ว พิษผิวดาษ เปื้ออาหาร
 ใช้พ้องพาน กระสับกระส่าย คลายร้อนใน

๑ สมบูรณ์ บำรุงพิษถาวร

๒ สมบูรณ์ ศรีเจริญ

“แก้มยุรี-ชิงช้าชาลี” น้าทั้ง
 “สืบมารุต-ช้อยนางรำ” จำขึ้นใจ
 “สืบเอ็ดรจิต-ข้าพหลู” เม็ด เด็ดระจับ
 “สืบสองรุ่งริ-ดีปลี” อัมพฤกษ์พาน
 “สืบสามวราภรณ์-ด้อยตึง” ยิ่งเด่นเด็ด
 “สืบสี่วัชร-ตะโกนา” ขอพาทิ
 “สืบห้าวาสนา-ตะขาบบิน” ทะยานฟ้า
 “สืบหกวัลลภ-ตะไคร้” หอมกำจาย
 “สืบเจ็ดสมศักดิ์-ตะลิงปลิง” สิ่งนี้หนอ
 “สืบแปดสืบพงษ์-ตุ้มกา” รับประทาน
 “สืบเก้าสุขจิตต์-เกววัลย์เปรียง” ชื่อเสียงเลิศ
 “ยี่สิบเสน่ห์-ทั้งก่อน” ลมป่วงปะ
 “ยี่สิบเอ็ดอนันต์ เทพ-ธำโร” หอม
 “ยี่สิบสอง อภินันท์-บอระเพ็ด” พราย
 “ยี่สิบสาม แสง-บัวบก”
 “ยี่สิบสี่ อรัญ-เปราะหอม” กัน
 “ยี่สิบห้า อังชญ-เพกา” ชม
 “ยี่สิบหก อาภรณ์-ฟองสมุทร” พา
 “ยี่สิบเจ็ด อุดมฟ้าทะลาย-โจร” พิชิต
 “ยี่สิบแปด อุดมศักดิ์ หากอ่อนเพลีย
 “หกสิบสี่” พืชสมุนไพร ใช้รักษา
 เหล่าสงเคราะห์ เมตตา เอื้ออาทร

ผสมน้ำผึ้ง รักษาแผล แก้ปวดได้
 ยาแก้ไข้ ลมเพลมพัด ประสาทพิการ
 เพราะช่วยขับ ลม,เสมหะ เจริญอาหาร
 อักเสบนาน นอนไม่หลับ ขับน้ำดี
 ใช้เมล็ด ถอนพิษ ปิดแผลฝี
 เลิศฤทธิ์ อายุวัฒนะ จะสบาย
 ใช้เป็นยา แก้งูสวัด ขจัดพิษสลาย
 ความดันคลาย นิเวศย์ ใช้,ธาตุพิการ
 แก้ไขข้อ คางทูม,ไข้ แผลสมาน
 จับใช้นาน มาเลเรีย พิษงูผละ
 เมื่อยขบเกิด เน้นบชา อายุวัฒนะ
 ปวดเอวละ โรคผิวหนัง เส้นหลังคลาย
 ท้องอืดย่อยม ลดจุกเสียด สะอึกหาย
 ดับพิษร้าย ใช้สูงเพื่อ แก้ปวดฟัน
 แก้ไข้ฟก ร้อนใน หัวใจสัน
 หวัด , ผื่นคัน ลมลำไส้ รักษาตา
 สันนิบาตลม ขับเสมหะ กระหายนา
 เจ็บอุรา ช้ำใน ใช้มาเลเรีย
 ไข้,หวัด,บิด ทอนซิลปวด ทั้งท้องเสีย
 ไหยะเหนียว ไอเรื้อรัง “ลันมังกร”
 สรรพคุณยา โบราณล้วน ควรสืบสอน
 ร่วมงานจร “สร้างคน” เยาวชนไทย

มณิรัตน์ เวชทรัพย์ ผู้ประพันธ์

ชื่อ **นางกิ่งแก้ว ปรงเจริญ**
 เกิด ---- 2468
 คู่สมรส นายปง แสงปง
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 ที่อยู่ 22/1 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 อาชีพ ค้าขาย
 โทรศัพท์ (039) 335171 , 311236
 สังกศ สมัชชาเหล่ากาชาดจังหวัดจันทบุรี
 สมาชิกสโมสรไลออนส์จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นางจิรพรรณ อนุศาสน์อมรกุล**
 เกิด 11 พฤศจิกายน 2493
 คู่สมรส นายวิระ อนุศาสน์อมรกุล
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ที่อยู่ 12/33-34 ถนนเทศบาลสาย4 ต.ขลุง อ.ขลุง จ.จันทบุรี
 อาชีพ ค้าขาย (ร้านทองแม่กิมดี)
 โทรศัพท์ (039) 441597
 สังกศ สมัชชาเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายกมล กมลธรรม**
 เกิด 01 ตุลาคม 2501
 คู่สมรส นางแววตา ชีพสมุทร
 การศึกษา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ที่อยู่ 2/8 ถนนเทศบาลพัฒนา ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 อาชีพ จัดสรรที่ดิน , ค้าพลอย
 โทรศัพท์ (039) 330870
 สังกศ นายกสโมสรโรดาร์ จังหวัดจันทบุรี
 สมาชิกสมาคมหอการค้าไทย

ชื่อ **นางจุไรรัตน์ ศรีสุข**
 เกิด 09 กุมภาพันธ์ 2508
 คู่สมรส นายอุดม ศรีสุข
 การศึกษา ปริญญาโท สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า)
 ที่อยู่ 41/39 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 อาชีพ รับราชการ
 โทรศัพท์ (039) 327319 , 324510 , 01-3073618
 สังกศ -

ชื่อ **นางจิรวงศ์ นวาระสุทธิกุล**
เกิด 06 มิถุนายน 2506
คู่สมรส นายนิพนธ์ นวาระสุทธิกุล
การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่อยู่ 25/3 ถ.เทศบาลสาย 8 อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว (มัลติเพล็กซ์รีเสิร์ช)
โทรศัพท์ (039) 431918 , 369100 , 01-4417443
สังคม

ชื่อ **นางเฉลา สวัสดิ์ไชย**
เกิด 23 มิถุนายน 2468
คู่สมรส นายแพทย์ทองชัย สวัสดิ์ไชย
การศึกษา อนุปริญญาคุณครูศรี วิทยาลัยพยาบาล
ที่อยู่ 908 ถ.ท่าแฉลบ ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
โทรศัพท์ (039) 311400
สังคม กรรมการเทศบาลตำบล จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายไฉน สุขสัมพันธ์**
เกิด 17 มกราคม 2487
คู่สมรส นางพรพรรณ สุขสัมพันธ์
การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
ที่อยู่ 56-60 ถ.ขวาง ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
อาชีพ ค้าขาย
โทรศัพท์ (039) 312743 , 313396
สังคม รองประธานหอการค้าไทย
รองประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัดจันทบุรี
นายกสมาคมเอกลักษณ์ของชาติ

ชื่อ **นายชัยสิทธิ์ จัยกุล**
เกิด 05 พฤศจิกายน 2497
คู่สมรส นางฉวีวรรณ จัยกุล
การศึกษา ป.ว.ช. กรุงเทพฯ การบัญชี
ที่อยู่ ค้าขาย (ร้านไทยประศาสตร์)
อาชีพ 21/6 ถ.สุขุมลิตะ ด.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 312380 , 321342
สังคม สมาชิกสโมสรจันทบุรี

ชื่อ **นางคณยา ประจวบวิชัย**
เกิด 07 มิถุนายน 2492
คู่สมรส นายสิทธิ ประจวบวิชัย
การศึกษา ม. 3
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 22/9 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 335175
สังกัด สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายทรงยศ เสือสกุล**
เกิด 18 ตุลาคม 2495
คู่สมรส นางนาฏยา เสือสกุล
การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคลองใหญ่
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 29/24-25 ม.6 ต.จันทน์นิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 321176 , 313312
สังกัด สมาชิกสโมสรไลออนส์ จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายทินกร จุลประเสริฐศักดิ์**
เกิด 05 กันยายน 2494
คู่สมรส นางพิน จุลประเสริฐศักดิ์
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ , วิทยากร
ที่อยู่ 24/81-82 ตำบลจันทน์ทวารวอร์ อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 343149 , 343238 , 311927
สังกัด ผู้อำนวยการศูนย์ร่วมพัฒนาศักยภาพเด็ก จันทบุรี

ชื่อ **นางสาวทัศนีย์ จิตต์ไพบูลย์**
เกิด 17 พฤศจิกายน 2490
คู่สมรส -
การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาชีพ รับราชการครู
ที่อยู่ 4/95 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311577
สังกัด -

ชื่อ **ว่าที่ร้อยตรีเที่ยง มโหธร**
 เกิด 25 กรกฎาคม 2480
 คู่สมรส นางนุชฉัตร มโหธร
 การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.)
 อาชีพ ข้าราชการบำนาญ กรมสามัญศึกษา
 ที่อยู่ 2 ม.6 ต.หนองบัว อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039)450129
 สังคม

ชื่อ **นางนันทยา ทรัพย์ชาตอนันต์**
 เกิด 09 สิงหาคม 2487
 คู่สมรส นายชว ทรัพย์ชาตอนันต์
 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 รร. ศรียานุสรณ์
 อาชีพ แม่บ้าน (ท่นเรือศรีสุข)
 ที่อยู่ 52 ม.9 ต.บางกะจะ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039)391024
 สังคม กรรมการเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี
 กรรมการกองทุนมูลนิธิศรียานุสรณ์

ชื่อ **นายเทียนชัย ศรีโกมล**
 เกิด 18 พฤศจิกายน 2499
 คู่สมรส นางศศิตาบุญศรี ศรีโกมล
 การศึกษา รร.จิตรวิทยากร กรุงเทพฯ
 อาชีพ ค้าขาย (ร้านนายเทียนทุ่งผา)
 ที่อยู่ 100/1 อ.ท่ามะเกลือ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 322624 , 324459 , 01-4313186
 สังคม อุปนายกคนที่ 1 สโมสรไลออนส์คลาสิกจันทบุรี
 เลขานุการ กรรมการศาลเจ้าที่ตลาดล่าง จันทบุรี

ชื่อ **นายนิพนธ์ นิตการุญ**
 เกิด 23 พฤศจิกายน 2486
 คู่สมรส นางสมจิตร นิตการุญ
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รร.ดังเอ็ง
 อาชีพ ค้าขาย (เจ้าของกิจการ)
 ที่อยู่ 108/3-4 อ.ศรีทองเมือง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 312370
 สังคม อุปนายกสมาคมสว่างกตัญญูธรรมสถาน
 รองประธานกรรมการโรงเรียนดังเอ็ง

ชื่อ **นางนิศา ไชยวิบุ**
 เกิด 13 กุมภาพันธ์ 2486
 คู่สมรส นายจันนัย ไชยวิบุ
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รร.วัดช้างข้าม
 อาชีพ ค้าขาย (เจ้าของกิจการ)
 ที่อยู่ 61 ม.14 ต.สุขุมวิท อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039)313395 , 321671 , 01-9453662
 สังกศ สมัชชิกเหล่ากาชาด จังหวัดตราด
 สมัชชิกสโมสรไลออนส์ จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายประชา ม่องโสภา**
 เกิด พ.ศ. 2476
 คู่สมรส นางบังอร ม่องโสภา
 การศึกษา การอบรมหลักสูตรนิค้ำ-โอบเมท รุ่น 3
 อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
 ที่อยู่ 17/18 ม.2 ต.รักศักดิ์ชุมต อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039)336084
 สังกศ ประธานสภาอุตสาหกรรม จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นางปนัดดา จิระวิจิตชัย**
 เกิด 12 ตุลาคม 2508
 คู่สมรส นายอำนาจ จิระวิจิตชัย
 การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รร.สตรีมารดาพิทักษ์
 อาชีพ ค้าขาย (ร้านทองศิริลักษณ์)
 ที่อยู่ 56/32 ต.ศรีทองเมือง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311423 , 351715 , 351716
 สังกศ คณะกรรมการบริหารชมรมผู้ประกอบการและครู
 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ชื่อ **นางม่องกัทร ตรีศิริเจริญ**
 เกิด 05 เมษายน 2483
 คู่สมรส นายภูเกียรติ ตรีศิริเจริญ
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รร.ท่าใหม่
 อาชีพ แม่บ้าน
 ที่อยู่ 22-22/1 ต.ศรีจันทร์ ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 328021 , 311473
 สังกศ กรรมการโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์
 สมัชชิกสโมสรไลออนส์ จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นายพงษ์พงษ์ นาคศรี
เกิด 05 มกราคม 2473
คู่สมรส นางรวงทอง นาคศรี
การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ ค้าขาย (อสังหาริมทรัพย์)
ที่อยู่ 46/1 ม.12 ต.นายายอาม จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 371057
สังคม ประธานกรรมการบริหารนิคมภาคีพัฒนา จำกัด
อุปนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว จ.จันทบุรี

ชื่อ นายไพรัช วิริยะธกะ
เกิด 21 มิถุนายน 2490
คู่สมรส นางฤทธิมา วิริยะธกะ
การศึกษา ปริญญาตรี
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 30/21 ม.3 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 328074
สังคม อสค. , ทสป.ร.
อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำอำเภอ จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นางพนิต พุทธเกษตร
เกิด 10 กันยายน 2467
คู่สมรส นายประพาสน์ พุทธเกษตร
การศึกษา มัธยมศึกษา
อาชีพ แม่บ้าน
ที่อยู่ 1-1/1 ถ.สุขุมวิท อ.ขลุง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 441111
สังคม กรรมการเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นายมนัส เกษรดิษฐ์
เกิด 14 ตุลาคม 2496
คู่สมรส นางอารยา เกษรดิษฐ์
การศึกษา ปริญญาตรี (ม.ศ.ร.)
อาชีพ พนักงานองค์การรัฐวิสาหกิจ (ผู้ช่วยผู้จัดการ)
ที่อยู่ 25/17 ถ.เทศบาลสาย 7 ต.ขลุง อ.ขลุง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 441253 , 312742 , 01-9290962
สังคม เลขาธิการหอการค้า จังหวัดจันทบุรี
อุปนายกอาสาสมัครประชาสัมพันธ์จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นางนุรีย์ สารกุล
เกิด 09 ตุลาคม 2475
คู่สมรส นายประยูร สารกุล
การศึกษา เกษตรกรรม - เสากรรมแผนโบราณ
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 44 ถนนเทศบาลสาย 4 อ.ขลุง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039)441198
สังคม สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นางสาวจิต วนิชเวชสุวรรณ
เกิด 08 เมษายน 2473
คู่สมรส -
การศึกษา เกษตรกรรม - เสากรรมแผนโบราณ
อาชีพ แม่บ้าน
ที่อยู่ 62-64 ถนนเทศบาลสาย 2 อ.ขลุง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039)441410 , 441412
สังคม กรรมการเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี
รองประธานมูลนิธิเด็กขาดแคลน รร.เทศบาลขลุง
ประธานชุมชน 621 อ.ขลุง จ.จันทบุรี

ชื่อ นายนารุต ปาณัณณพ
เกิด 22 มิถุนายน 2492
คู่สมรส นางรุ่งนภา ปาณัณณพ
การศึกษา ชั้นมัธยม 6
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 270 ถนนวิจิตร ติ.ท่าใหม่ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 431115
สังคม -

ชื่อ นายบิ่ง เจริญเสียง
เกิด 06 มีนาคม 2498
คู่สมรส นางวันเพ็ญ เจริญเสียง
การศึกษา ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา
อาชีพ ค้าขาย (ร้านอิงเจริญ)
ที่อยู่ 59 ม.1 ต.จันทน์มิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 321026 , 354998
สังคม วิทยากรให้ความรู้ด้านดนตรีไทย
วิทยากรให้ความรู้ทักษะการเลือกใช้อัญมณี

ชื่อ แพทย์หญิงรัชนี วิวัฒนกุล

เกิด 26 ธันวาคม 2479

คู่สมรส พล.ร.ต.รัชพงษ์ วิวัฒนกุล

การศึกษา แพทยศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพ กุมารแพทย์ (คลินิกหมอรัชนี)

ที่อยู่ 30/49 ม.7 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี

โทรศัพท์ (039)312236 , 323415

สังคม อาจารย์พิเศษภาควิชากุมารเวชศาสตร์
สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย

ชื่อ นางละเอียด หัตถวิจิตรกุล

เกิด 15 มีนาคม 2482

คู่สมรส นายวิจิตร หัตถวิจิตรกุล

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รร.วัดแหลมกลัด

อาชีพ จุรกิจส่วนตัว (โรงงานกระเบื้องดินจันทร์)

ที่อยู่ 24 ม.1 ต.ท่าใหม่ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

โทรศัพท์ (039)431498 , 431588

สังคม กรรมการสโมสรไลออนส์เมืองจันท จ.จันทบุรี

ชื่อ นางรุ่งรวิ จำปาทอง

เกิด 18 มิถุนายน 2515

คู่สมรส ร.ต.อ.ยอดชาย จำปาทอง

การศึกษา ปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา

อาชีพ ครู (ผู้จัดการโรงเรียน)

ที่อยู่ 6 บ.โลกะกะสิน ต.ท่าใหม่ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 431158 , 431123 , 01-4579292

สังคม กรรมการศุภสภา อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

ชื่อ นางวรรณ กระสานติโกทร

เกิด 07 กันยายน 2486

คู่สมรส นายมานิตย์ กระสานติโกทร

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ เจ้าของโรงเรียนสอนคิดเขียนเสียผ้า - เสริมสวยวรรณ

ที่อยู่ 29/2-3 บ.พระธาตุรัง ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี

โทรศัพท์ (039) 324321 , 313001

สังคม นายกสมาคมเสริมสวยแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี
กรรมการสโมสรไลออนส์เมืองจันท

ชื่อ นางสาวจิตรา มาเจริญ
เกิด 20 พฤษภาคม 2480
คู่สมรส -
การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา
อาชีพ ข้าราชการบำนาญ (อดีต ผอ. วิทยาลัยสารพัดช่าง)
ที่อยู่ 50/334 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 330125
สังคม สมาชิกสมาคมครูอาวุโส จังหวัดจันทบุรี
รองประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นางวนิดา จิตราอรณ
เกิด 06 ตุลาคม 2505
คู่สมรส นายไพบุตย์ จิตราอรณ
การศึกษา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาชีพ ค้าขาย (เจ้าของกิจการ)
ที่อยู่ 117 ถ.ขวาง ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 351693 - 6 , 01-3533901
สังคม

ชื่อ นายแพทย์วุฒิ โอสธานนท์
เกิด 10 เมษายน 2481
คู่สมรส นางมาลี โอสธานนท์
การศึกษา แพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
อาชีพ ข้าราชการบำนาญ (อดีต ผอ. โรงพยาบาลพระปกเกล้า)
ที่อยู่ 15 ถนนเทศบาล 3 ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 311466 , 321409 , 01-2551233
สังคม กรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี

ชื่อ นางวิภา ทิรวิจิตรกุล
เกิด 06 พฤษภาคม 2489
คู่สมรส นายเชิรชัย ทิรวิจิตรกุล
การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รร.สตรีมารดาพิทักษ์
อาชีพ ค้าขาย (เจ้าของกิจการ)
ที่อยู่ 86 ม.14 ต.คลองนารายณ์ อ.เมือง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 313389 , 311316 , 01-6631333
สังคม กรรมการบริหารสโมสรไลออนส์เมืองจันท

ชื่อ **นางวัชร จันทิระ**
 เกิด 22 พฤษภาคม 2486
 คู่สมรส พล.ท.ประคินฐ์ จันทิระ
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 อาชีพ แม่บ้าน
 ที่อยู่ 28/40 ม.7 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 324289
 สังกศ สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี
 สมาชิกสโมสรไลออนส์ จันทบุรี

ชื่อ **นางวาสนา กอรัปไพบูลย์**
 เกิด 07 พฤศจิกายน 2479
 คู่สมรส นายประพจน์ กอรัปไพบูลย์
 การศึกษา เดริยมอุดมศึกษา
 อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
 ที่อยู่ 4/2 ม.3 ต.บางกะจะ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 338022
 สังกศ สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายวัลณ ทังรักษาศิตย์**
 เกิด 15 พฤษภาคม 2498
 คู่สมรส นางณัฐชนก ทังรักษาศิตย์
 การศึกษา ม. 6
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ 227/231 ถ.ศรีนวลดิษฐ์ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 431196
 สังกศ -

ชื่อ **ทันตแพทย์ทวีชัย ทิรสุทธลักษณ์**
 เกิด 16 ตุลาคม 2501
 คู่สมรส นางรุ่งอรุณ ทิรสุทธลักษณ์
 การศึกษา ทันตแพทย์บัณฑิต
 อาชีพ ทันตแพทย์ (เจ้าของคลินิก)
 ที่อยู่ 2/345 ม.9 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 324711 , 312345
 สังกศ คณะกรรมการวิเทศรณานุญูอารม จันทบุรี

ชื่อ **นางสุปราณี โขมศิริ**
 เกิด 31 พฤษภาคม 2495
 คู่สมรส นายสมาน โขมศิริ
 การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 อาชีพ ค้าขาย (ประธานกรรมการบริษัทสุปราณีกรุ๊ป)
 ที่อยู่ 731 ถ.ท่าแฉลบ ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311980 , 322759 , 01-9067259
 สังคม กรรมการบริหารโรดารี จันทนิมิต
 กรรมการสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจันทบุรี

ชื่อ **นายสมบุรณ์ บำรุงพนิชดาวร**
 เกิด 21 มกราคม 2502
 คู่สมรส นางบุรา บำรุงพนิชดาวร
 การศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ
 อาชีพ รับจ้าง (ผจก. บริษัทหัตถิ์สันเทเลคอมมิวนิเคชั่น)
 ที่อยู่ 26/1-3 ถ.สุขุมดิเคช ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 350335 , 322061 - 4
 สังคม ประธานกรรมการศาลเจ้าที่ตลาดล่าง

ชื่อ **นายสมชาย กองจินดา**
 เกิด 17 ตุลาคม 2491
 คู่สมรส นางประเสริฐทรง กองจินดา
 การศึกษา ค.บ. (เอกเกษตรศาสตร์) วิทยาลัยครูจันทบุรี
 อาชีพ ครู (ตำแหน่งครูใหญ่)
 ที่อยู่ 987 ถ.ท่าแฉลบ ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 322431 , 01-6633221
 สังคม ประธานชมรมการศึกษาเอกชน จันทบุรี
 เจ้าของโรงเรียนอนุสรณ์วิทยาจันทบุรี

ชื่อ **นายสมบุรณ์ ศรีเจริญ**
 เกิด 09 มิถุนายน 2494
 คู่สมรส นางนารี ศรีเจริญ
 การศึกษา บริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
 อาชีพ รับจ้าง (ผจก.ธนาคารกรุงไทย จำกัดสาขาจันทบุรี)
 ที่อยู่ 69/13 ถ.ตากสิน ต.ท่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง
 โทรศัพท์ (038) 612527 , (039) 311008 , 311507
 สังคม นายกสโมสรโรดารีจันทบุรี ปี 2541 - 2542
 กกต. จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นางสมพิศ กาญจนวันฐนพมาศ**
 เกิด 01 กรกฎาคม 2482
 คู่สมรส นายสมจิตต์ กาญจนวันฐนพมาศ
 การศึกษา พ.ม. การสอนวิชาชุดและอบรมภาคฤดูร้อน
 อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
 ที่อยู่ 28/8 ม.6 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ -
 สังคม สมาชิกสโมสรโรตารีจันทบุรี
 กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายสมเดช เจนช่วง**
 เกิด 01 ตุลาคม 2496
 คู่สมรส นางบุญสม เจนช่วง
 การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ 29 ถ.ศรีจันทร์ ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 312241 , 311022
 สังคม นายกสมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเบญจมราชูทิศ
 นายกสโมสรข้าราชการ จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายสมศักดิ์ การวิวัฒน์**
 เกิด 31 พฤษภาคม 2502
 คู่สมรส นางนงลักษณ์ การวิวัฒน์
 การศึกษา ป.ว.ช. (ประโยควิชาชีพ) ว.เทคนิคสมุทรสาคร
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ 123/1-2 ถ.ศรีนวลดิษฐ์ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 431223
 สังคม -

ชื่อ **นางสาวร่าย รัตนบุญชัยกุล**
 เกิด 18 เมษายน 2498
 คู่สมรส -
 การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7
 อาชีพ ค้าขาย (บริษัทนครบุญชัย)
 ที่อยู่ 23/45-46 ม.7 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 321225 , 01-9438888
 สังคม สมาชิกสโมสรไลออนส์สตรี จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **ทันตแพทย์สืบพงษ์ วิจาณาญาณ**
 เกิด 01 พฤศจิกายน 2498
 คู่สมรส ทพ.ญ.มิ่งพิน วิจาณาญาณ
 การศึกษา ทันตแพทย์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 อาชีพ ทันตแพทย์
 ที่อยู่ 25/71 ม.5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 324404 , 313978
 สังคม -

ชื่อ **นายเสวี สาทะโชค**
 เกิด 11 กันยายน 2506
 คู่สมรส นางนงลักษณ์ สาทะโชค
 การศึกษา สถาบันเทคโนโลยี พระนครเหนือ
 อาชีพ วิศวกรก่อสร้าง
 ที่อยู่ 25/19 ม.3 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 325158 , 313788 , 01-3037114
 สังคม -

ชื่อ **นางสุขจิตต์ สันติกุล**
 เกิด 03 มกราคม 2495
 คู่สมรส นายวินัย สันติกุล
 การศึกษา เกษตรกรรม - วิศวกรรมแผนโบราณ
 อาชีพ ทำสวน
 ที่อยู่ 16/9 ถ.สายศรีณรงค์ อ.ขลุง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 366400
 สังคม สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายเสน่ห์ สัทธิเวช**
 เกิด 18 มิถุนายน 2480
 คู่สมรส นางทัศนีย์ สัทธิเวช
 การศึกษา กศ.บ.
 อาชีพ ราชการบำนาญ (อดีต ผอ.วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี)
 ที่อยู่ 21 ถ.จันทคามวิถี ซ.6 ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 312350 , 01-6331460
 สังคม สมาชิกสมาคมครูอาวุโสจันทบุรี

ชื่อ **อ๋นอกรแสวง มุดมมงคล**
 เกิด 14 มกราคม 2490
 คู่สมรส นางวณีย์ มุดมมงคล
 การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 อาชีพ รับจ้าง
 ที่อยู่ 55 ม.2 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 312418 , 312852 , 01-9422466
 สังคม -

ชื่อ **นายอดิศักดิ์ ถาวรวิริยะนันท์**
 เกิด 10 กุมภาพันธ์ 2505
 คู่สมรส นางใจทิพย์ ถาวรวิริยะนันท์
 การศึกษา -
 อาชีพ ค้าขาย
 ที่อยู่ 35/77-78 ม.7 ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 325333 , 313803
 สังคม สมาชิกสโมสรโรดาร์จันทบุรี

ชื่อ **นายอนันต์ สุขด้วน**
 เกิด 28 ธันวาคม 2479
 คู่สมรส นางจันทร์เพ็ญ สุขด้วน
 การศึกษา การศึกษาบัณฑิต
 อาชีพ ข้าราชการบำนาญ อดีต ผอ.วิทยาลัยเทคนิคตราด
 ที่อยู่ 9 ซ. 5 ถ.พระยาคลัง อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 333690
 สังคม สมาชิกสมาคมครูอาวุโสจันทบุรี

ชื่อ **ทันตแพทย์อนันท์ ปานสุวรรณ**
 เกิด 23 กรกฎาคม 2505
 คู่สมรส ทพ.ญ.จริยา ปานสุวรรณ
 การศึกษา ทันตแพทย์ศาสตร์บัณฑิต
 อาชีพ ทันตแพทย์
 ที่อยู่ 35/56-57 ถ.ศรีรัตน อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 340249
 สังคม -

ชื่อ นายอภิชาติ วิสุทธิเสรีวงศ์
เกิด 28 พฤษภาคม 2498
คู่สมรส นางมรกต วิสุทธิเสรีวงศ์
การศึกษา ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ
อาชีพ อุตสาหกรรมคอนกรีตอัดแรง
ที่อยู่ 115 ม.10 ต.วังโคนด อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 395462 - 4
สังคม รองประธานสภาอุตสาหกรรม จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นายอรัญ ประเสริฐ
เกิด 12 มีนาคม 2482
คู่สมรส นางสาวนีย์ ประเสริฐ
การศึกษา ชั้นมัธยม 6 รร.เบญจมาศวิทยาสังคจันทบุรี
อาชีพ ทำการเกษตร
ที่อยู่ 35/1 ถ.เทศบาลสาย1 ต.ขลุง อ.ขลุง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 441634
สังคม -

ชื่อ นางอรณั เกษมพาณิชย์
เกิด 10 มกราคม 2482
คู่สมรส นายชาญ เกษมพาณิชย์ (ถึงแก่กรรม)
การศึกษา ป. 4
อาชีพ ค้าขาย
ที่อยู่ 6-8 ถ.เทศบาลสาย 4 ต.ขลุง อ.ขลุง จ.จันทบุรี
โทรศัพท์ (039) 441210
สังคม สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ นายอุดม พุ่มไม้ทอง
เกิด 11 กันยายน 2486
คู่สมรส -
การศึกษา อนุปริญญา
อาชีพ ทำการเกษตร
ที่อยู่ 84-86 ถ.รัชดาภิเษก ห้วยขวาง กทม.
โทรศัพท์ (02) 2460920
สังคม -

ชื่อ **นางอังชัญ วงสกล**
 เกิด 11 กุมภาพันธ์ 2493
 คู่สมรส นายจันทร์ วงสกล
 การศึกษา ป. 4
 อาชีพ ทำสวนผลไม้
 ที่อยู่ 10/20-21 ถ.สายครอกกนก อ.ขลุง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 366166
 สังคม สมาชิกเหล่ากาชาด จังหวัดจันทบุรี

ชื่อ **นายอำนาจ พานิชเจริญ**
 เกิด 25 พฤษภาคม 2473
 คู่สมรส นางบุษบา พานิชเจริญ
 การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ชาญวิทย์วิทยาลัย
 อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
 ที่อยู่ 12 ถ.ชวนะอุทิศ ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 312497, 327928, 324187
 สังคม นายกสมาคมศิษย์เก่า รร.เบญจมราชูทิศ
 กรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี

ชื่อ **นายจุฑมศักดิ์ เรืองประดิษฐ์**
 เกิด 20 ตุลาคม 2506
 คู่สมรส นางวนิดา เรืองประดิษฐ์
 การศึกษา ศศ.บ. , สถาบันการพลศึกษากรุงเทพ ฯ
 อาชีพ อาจารย์ , อาชีพอิสระ
 ที่อยู่ 132 ซ.ท่าเนียบ 9/4 ต.ตลาด อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 325820 , 01-4586163 , 01-4999412
 สังคม คณะกรรมการไลออนส์คลาสสิก-จันทบุรี
 ผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการศาลเจ้าที่ตลาดล่าง

ชื่อ **นายเอก วรรณทอง**
 เกิด 28 ธันวาคม 2474
 คู่สมรส นางกัญหา วรรณทอง
 การศึกษา กศ.บ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน
 อาชีพ ข้าราชการบำนาญ (อดีต ผอ. โรงเรียนเบญจมราชูทิศ)
 ที่อยู่ 12 ถ.ชวนะอุทิศ ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
 โทรศัพท์ (039) 311713
 สังคม สมาชิกสโมสรไลออนส์จันทบุรี
 สมาชิกสภาวัฒนธรรมบุญ

จิตวิทยาในการพิจารณาคดี *

วิชา มหาคุณ

ผู้พิพากษาศาลฎีกา

จิตวิทยา (Psychology) เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ และสัตว์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงความเป็นไป และพฤติกรรมของมนุษย์ ที่เกี่ยวกับ สังคม (Social Behaviour) สาขาหนึ่งที่สำคัญยิ่งของวิชา จิตวิทยา ก็คือ วิชาจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ซึ่งเป็นวิชาที่ ผสมผสานเนื้อหาระหว่างจิตวิทยาและสังคมวิทยา โดยมุ่งศึกษาว่าบุคคล ได้รับผลจากสังคมอย่างไรบ้าง สามารถสร้างสรรค์สังคมให้พัฒนาขึ้น ได้ด้วยวิธีใดบ้าง รวมทั้งศึกษาด้วยว่า พฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์นั้น

เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากสาเหตุใด ทั้งนี้เพื่อช่วยกันสร้างพฤติกรรมที่ดีที่น่าปรารถนาขึ้นในตัวบุคคล หรือในสังคม

ขอบเขตของวิชาจิตวิทยาสังคม *

1. ศึกษาถึง วัฒนธรรม จารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในสถานที่ต่าง ๆ
2. ศึกษาถึงสิ่งที่บุคคลผู้เป็นสมาชิกของสังคมได้รับการถ่ายทอดมาโดยธรรมชาติ เช่น สติปัญญา ความสามารถ
3. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีรูปแบบต่างกัน
4. ศึกษาชีวิตจริงในการดำรงชีวิตของบุคคลว่ามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอย่างไร
5. ศึกษาสภาพและผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
6. นำเนื้อหา วิชาการ และทฤษฎีไปใช้สร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ทำให้บุคคล และสังคมมีความสุขยิ่งขึ้น

สำหรับจิตวิทยาในการพิจารณาคดี นั้น ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของจิตวิทยาสังคม เพราะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งอยู่ในกระบวนการของศาลยุติธรรม อันเป็นสังคมหนึ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กัน และได้กระทำต่อกันทั้งในและนอก การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นคู่ความในคดี ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ หรือเจ้าพนักงานศาล ก็ตาม ในฐานะที่ผู้พิพากษาเป็นบุคคลที่อยู่ในกระบวนการดังกล่าว และมีบทบาทสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมดังกล่าว จึงควรที่จะได้ศึกษาให้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงบุคลิกภาพของมนุษย์ ระบบสังคม และวัฒนธรรม โดยอาศัยวิชาจิตวิทยาสังคม ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนที่เกี่ยวข้องกับ

* บรรยายในการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา พ.ศ. ๒๕๔๑ ในหัวข้อเดียวกัน

(๑) ร.ศ.สัดิต วงศ์สุวรรณ, จิตวิทยาสังคม (กรุงเทพฯ:บำรุงสาสน์, ๒๕๒๕), หน้า ๓๐

การพิจารณาและการศาล เพื่อนำเอาข้อเท็จจริงที่ได้นั้น มาช่วยกันสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นใน ตัวบุคคล และในสังคม ตลอดจนป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาขึ้นในสังคม

มีผู้กล่าวว่า “ศาล” ก็เหมือน “จิตวิทยา” ตรงที่เกี่ยวกับ การคาดเดา (predicting) การ อธิบายขยายความ (explaining) และการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ (controlling)^๒ นอกจากนี้การทำวิจัยทาง จิตวิทยาเป็นอันมาก ก็ไม่อาจที่จะหยั่งรู้ได้ถึงพฤติกรรมของมนุษย์ เช่นเดียวกับความไม่รู้ในระบบกฎหมาย อย่างไรก็ตามด้วยความสนใจและเอาใจใส่ในความซับซ้อนของพฤติกรรมมนุษย์ที่มีอยู่ในวิชาจิตวิทยาย่อมก่อให้เกิด ประโยชน์อย่างยิ่งในการนำวิชาจิตวิทยาไปใช้ในหลาย ๆ ส่วนของระบบกฎหมายซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ของมนุษย์

บางส่วนของจิตวิทยาสังคมที่นำไปใช้ในการพิจารณาคดี ได้แก่

๑. การสื่อความหมาย (communication) คือ กระบวนการสื่อความเข้าใจ สารความรู้ ประสพการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความสนใจทักษะ ความชำนาญ ข่าวสาร ข้อเท็จจริงจากบุคคลหนึ่ง หรือหลายคนไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งหรือหลายคน

การสื่อสารแบบธรรมดา และง่ายที่สุด คือ แบบตัวต่อตัว (face to face communication) ซึ่งเป็น แบบไม่เป็นทางการ (informal) ที่อาจติดต่อด้วยท่าทาง หรือการเคลื่อนไหวก็ได้ ส่วนการสื่อสารในการบริหารจะ มีกระบวนการที่ซับซ้อนมากกว่า เพราะมักจะอยู่ในรูปของ แบบเป็นทางการ (formal) ซึ่งระหว่างข่าวสารกำลังเดิน ทางอยู่นั้น อาจเกิดการบิดเบือน เพิ่มเติม หรือกลาดเคลื่อนขึ้นได้ เพราะอาจใช้เวลาเดินทางของข่าวสารที่มีระยะ ทางไกล ในกระบวนการพิจารณาคดีจะใช้การสื่อความหมายด้วยภาษาที่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่ การพูด การเขียน ยิ่งกว่า การสื่อความหมายแบบอื่น อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาควรเรียนรู้การสื่อความหมายด้วยภาษาที่มีใช้ถ้อยคำ เช่น ภาษาท่าทางด้วยเช่นกัน เพราะจะทำให้จับพิรุณ หรือทราบความในใจของพยานในคดีด้วย สิ่งที่ใช้สื่อความหมาย ที่มีใช้ถ้อยคำนอกจากท่าทางแล้ว ยังมีการมองสบตา (eye contact) การแสดงสีหน้า (facial expression)

ประโยชน์ของการติดต่อสื่อสารในองค์การ

๑. ก่อให้เกิดความสามัคคี และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
๒. ก่อให้เกิดเอกภาพ การควบคุมมีประสิทธิภาพ
๓. ก่อให้เกิดความรวดเร็วถูกต้องในการวินิจฉัยสั่งการ
๔. ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี
๕. ก่อให้เกิดการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่

๒. การรับรู้ทางสังคม (Social Perception) คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบุคคลอื่น ตลอดจนกลุ่ม ชนที่อยู่ในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานที่ที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้พิพากษาจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจ ถึงกระบวนการรับรู้ทางสังคม เพื่อช่วยให้เข้าใจชีวิตสังคมได้ดีขึ้นเพราะพฤติกรรมทางสังคมทุกอย่างล้วนได้รับ อิทธิพลจากการรับรู้ทั้งสิ้น ซึ่งอาจเป็นการรับรู้ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือที่เป็นเท็จก็ได้ หากรับรู้ในสิ่งที่ถูก ต้อง พฤติกรรมที่ตอบสนองก็จะจะเป็นไปในทางที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง แต่หากการรับรู้ กลาดเคลื่อนก็จะ

(๒) Cust R. Bastol , Anne M. Bastol, Psychology and Law (Belmont : Wadsworth, ๑๕๕๔),

แสดงพฤติกรรมคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไปด้วย นอกจากนี้การรับรู้ และการเข้าใจบุคคลอื่น ก็ทำให้เราเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น และก่อให้เกิดผลดีในการวินิจฉัยบุคคล ว่าเป็นคนดีหรือคนเลวอย่างไร ซึ่งจะต้องรับรู้ทั้งใน ด้านอารมณ์ และบุคลิกภาพของผู้นั้น

๓. ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อหมู่คณะ และต่อมนุษย์ทั้งหลายที่อยู่ในสังคม ทั้งนี้เพราะมนุษย์จะอยู่ โดยลำพังโดดเดี่ยวไม่ได้ จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน และมีความสัมพันธ์กันจึงเป็นเหตุให้เกิดผู้นำและผู้ตามขึ้น ผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการควบคุมกระบวนการพิพากษาในศาล จะต้องแสดงบทบาทของผู้นำเป็น ตัวกลางในการประสานงานระหว่างบุคคลและองค์กร นำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ได้ตั้งไว้คำว่า “ผู้นำ” ต่างกับคำว่า “หัวหน้า” เพราะหัวหน้าอาจจะได้รับการแต่งตั้งโดยกฎหมายแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม เพราะขาดสถานะความเป็นผู้นำ แต่ถ้าหัวหน้ามีความเป็นผู้นำ หรือมีคุณลักษณะของผู้นำ ก็จะได้รับคามเคารพนับถือ และเชื่อฟังอย่างแท้จริงจากสมาชิก การดำเนินงานก็จะประสบความสำเร็จ

คุณลักษณะของผู้นำ

๑. มีความคิดริเริ่ม
๒. เข้ากับสมาชิกได้ดี
๓. มีความรับผิดชอบ
๔. สร้างความสามัคคี และลดความขัดแย้ง
๕. รู้จักจัดสรรงาน
๖. กล้าตัดสินใจ
๗. เป็นที่เคารพเลื่อมใสของผู้ได้บังคับบัญชา
๘. มีการติดต่อสื่อสาร และรอบรู้ในข้อมูลข่าวสาร
๙. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
๑๐. รู้จักกระตุ้นให้สมาชิกมีผลงาน และมีประสิทธิภาพ
๑๑. ควบคุมการกระทำของสมาชิกได้
๑๒. มีความเสียสละ
๑๓. รู้จักผู้ร่วมงานทุกคนในทุกแง่ทุกมุม
๑๔. มีความสามารถรอบด้าน

นอกจากนี้ผู้นำจะต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ บุคลิกภายนอก ได้แก่รูปร่าง กิริยา ท่าทาง ท่วงทีวาทะ สุภาพ เปิดเผย และคล่องตัวในการสมาคม บุคลิกภายใน ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความเด็ดเดี่ยว กล้าหาญ ความยุติธรรม

จากใจหัวหน้าศาลฯ คนแรก

นางสาวจิตตรา กาญจนะประเสริฐ

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

การที่กระทรวงยุติธรรมและศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้ดำเนินการให้เปิดศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ขึ้นในจังหวัดจันทบุรี นับว่าเป็นเรื่องน่ายินดีอย่างยิ่งเพราะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในจังหวัดจันทบุรีที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายในอันที่จะต้องปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นการพิจารณาคดีที่แตกต่างจากวิธีพิจารณาคดีของผู้ใหญ่ การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลเยาวชนฯ จะใช้กฎหมายรวมกับการสังคมสงเคราะห์ การใช้จิตวิทยาเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี เพราะกระทรวงยุติธรรมตระหนักดีว่าเด็กและเยาวชนในวันนี้จะเป็นผู้นำว่าอนาคตของประเทศชาติวันหน้าจะเป็นอย่างไร หากศาลเยาวชนฯ สามารถแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับตนได้ประเทศชาติจะสงบสุขอยู่รอดปลอดภัย เพราะประชาชนมีคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ รู้สึกดีใจว่าศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เปิดดำเนินการมาครบ 2 ปี ในวันที่ 2 เมษายน 2542 นี้

เมื่อย้อนไปถึงความหลังก่อนที่จะเปิดดำเนินการศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ทำให้เข้าใจถึงสังขรณ์ว่า การที่จะเริ่มต้นงานใหม่ที่ยังไม่มีรากฐานมาก่อนทุกอย่างต้องนับ 1 นั้น มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย เริ่มตั้งแต่อาคารที่ทำการศาลชั่วคราวที่ยังปรับปรุงไม่เสร็จ ต้องทำการปรับปรุงไปพร้อมกับการทำงานของศาลฯ แต่ก็ดีไปอย่างที่ได้ตรวจสอบการทำงานของผู้รับเหมาไปด้วย ปัญหาต่อมาคืองบประมาณไม่พร้อมขณะที่ศาลฯ เปิดทำการไปแล้วดังนั้น ขณะเปิดทำการแล้วอุปกรณ์ในการทำงานไม่มีสำหรับใช้ทำงาน การที่ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์บางอย่างก็ได้รับความเอื้อเฟื้อจากผู้พิพากษาสมทบบางท่านและเอกชนบางราย ส่วนบุคลากรที่ได้รับการจัดสรรมาก็เป็นการขอยืมมาจากศาลอื่น เมื่อได้ระยะเวลาหนึ่งก็ถูกหวงดักกลับไปขณะที่คนใหม่ที่เข้ามาเพิ่งจบการศึกษายังไม่เคยทำงานมาก่อน

สำหรับอาคารที่ทำการชั่วคราวที่เป็นตึกแถวไม่มีที่จอดรถยนต์สำหรับข้าราชการและผู้มาติดต่อทั้งด้านหน้าและด้านหลัง จึงต้องปรับปรุง

ด้านหน้าได้รับความอนุเคราะห์จากเทศบาล

ด้านหลังซึ่งต้องทำถนนเป็นทางเข้ามาด้านหลังอาคารได้รับความอนุเคราะห์แรงงาน คนงาน รถไถ รถดักดินและเกรดดิน รวมถึงดินบางส่วนจากสุขาภิบาลมีคุณสมบัติ อังคะหิรัญ เป็นประธานสุขาภิบาลขณะนั้น

ส่วนหินคลุกที่ถมที่ดินด้านหลังความยาวเกือบ 100 เมตร ได้รับความอนุเคราะห์จาก
คุณระวิน เวสารัชชานนท์

ซึ่งหากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากท่านที่เอื้อนามมานี้ อาคารที่ทำการชั่วคราวคงจะไม่ดู
สะดวก เรียบร้อยเช่นนี้ระหว่างที่ใช้อาคารที่ทำการชั่วคราวอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคำนึงถึงอาคารที่จะเป็น
ที่ทำการถาวรรวมถึงอาคารสถานที่แรกเริ่ม ๑ หากไม่หาที่ดินที่จะสร้างที่ทำการถาวรแล้ว การทำงานที่จะ
ต้องใช้อาคารชั่วคราวตลอดไปย่อมไม่ได้ เมื่อเห็นว่าที่ดินของจังหวัดส่วนที่เป็นศูนย์ราชการยังมีที่ดินส่วน
หนึ่งที่เคยขอใช้ไว้ แต่ยังไม่ได้รับอนุมัติการใช้ที่ดินจากจังหวัดจันทบุรี และการขอใช้ที่ดินทุ่งพลงได้ดังกล่าว
ยังมีปัญหาติดขัดบางประการจึงต้องเร่งดำเนินการโดยขอความช่วยเหลือจากท่านอมร อนันตชัย ซึ่งดำรง
ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรีในขณะนั้น ท่านผู้ว่าฯ ได้ให้ความกรุณาและทางสภาจังหวัดให้ความร่วม
มือเร่งประชุมอนุมัติให้ใช้ที่ดินทุ่งพลงได้เป็นที่ก่อสร้างศาล ๑ และสถานที่แรกเริ่ม ๑ ก็พอดีกับที่ศาล ๑ ได้รับ
อนุมัติงบประมาณก่อสร้างอาคารแรกเริ่ม ๑ ทำให้ปัญหาเรื่องงบประมาณจะต้องถูกกินไม่มีและประโยชน์ก็ตก
แก่ประชาชนที่จะต้องมาใช้บริการของศาลเยาวชน ๑ หากศาลเยาวชน ๑ ไม่ได้รับความเอื้อเฟื้อจากบุคคลและ
คณะบุคคลที่เอื้อมานี้ อาคารสถานที่แรกเริ่ม ๑ คงจะไม่ได้อยู่ระหว่างการก่อสร้างและความลำบากก็จะตกแก่
เด็กและเยาวชน และงบประมาณที่จะต้องจ่ายค่าน้ำมันรถยนต์ของสถานฝึก ๑ ที่จะต้องรับส่งเด็กและเยาวชน
จากจังหวัดจันทบุรีไปยังจังหวัดระยองทุกวัน บุคคลที่ผู้เขียนรู้สึกชื่นชมและอดที่จะเอ่ยถึงไม่ได้คือ
ท่านธนาพนธ์ ขวรงค์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรีที่เอื้อเฟื้อให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ศาลจังหวัดจันทบุรี
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขาดแคลนในระยะแรก โดยท่านเป็นผู้ดูแลสิ่งที่ยืมมาในลักษณะที่เป็นวัสดุ
ของใหม่และของที่ใช้งานได้ ท่านยังให้การสนับสนุนในการทำงานโดยช่วยออกความคิดเห็นในการปรับปรุงและ
ช่วยแก้ไขปัญหามากมายที่ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้รับความยุ่งยากด้วยความ
เต็มใจและอภัยภัยไมตรีอันดียิ่งส่วนผู้พิพากษาที่ร่วมเปิดศาลเยาวชนฯ มาและอุทิศกำลังกาย กำลังสติปัญญา
โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย เพื่อวางรากฐานและระบบของศาล ๑ จะเป็นใครไม่ได้หากไม่ใช่
ท่านอาทิตย์ สวาวสุ ทำให้ข้าราชการตุลาการที่ได้รับคำแนะนำรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเองและให้ความร่วมมือใน
การปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ รวมถึงตลอดถึงคุณจำพรรณี ผู้อำนวยการสถานพินิจ ๑ คุณนิพนธ์ คุณจันทนา
คุณสุกานดา คุณอัมพร และคุณเพียงดาว ถือได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกและเป็นกำลังอันสำคัญยิ่งของการเปิด
ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ส่วนสำคัญของศาลเยาวชนฯ ที่เป็นศาลเยาวชน ๑ ขาด
ไม่ได้ที่จะเอ่ยถึงคือ คณะผู้พิพากษาสมทบของศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว คณะ
ผู้พิพากษาสมทบดังกล่าวถือว่าเป็นชุดแรกของศาล ๑ ที่ต้องบุกเบิกงานด้วยความยากลำบาก ตั้งแต่เงินทุนที่
จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยพยายามจะตั้งมูลนิธิให้ได้ขณะที่ประเทศชาติอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
แต่ผู้พิพากษาสมทบด้วยศรัทธาที่จะเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ท่านพยายามช่วยเหลือในการหาเงินก่อตั้ง
มูลนิธิ ๑ อย่างเต็มความสามารถ เพราะหากลำพังข้าราชการศาลเยาวชนฯ สถานพินิจ ๑ งบประมาณอัน
จำกัดย่อมไม่อาจทำงานได้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนฯ ดังนั้นผู้พิพากษาสมทบ
จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์สินเงินทองที่จะมาช่วยฟื้นฟู
เด็กและเยาวชนที่หลงผิด เพราะผู้พิพากษาสมทบบมีวิชาหน้าที่เพียงนั่งพิจารณาตัดสินเป็นองค์คณะกับ

ผู้พิพากษาประจำเท่านั้น แต่ภาระสำคัญคือ การสังคมสงเคราะห์ที่ท่านจะต้องให้ความเมตตากรุณาหาแนวทางที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่หลงผิดมีความรู้สึกละโม้ไม่ถูกสังคมทอดทิ้ง มีกำลังใจที่จะฝึกฝนวิชา วิชาชีพจนสามารถช่วยเหลือตนเองได้เมื่อกลับเข้าสู่สังคม หากผู้พิพากษาสมทบไม่ช่วยทำงานในส่วนนี้ เจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้ผู้พิพากษาสมทบที่จะช่วยหรือขัดเกลาเด็กและเยาวชนก็คงจะใช้ไม่ได้ งานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นงานที่อยู่เบื้องหลัง แต่สามารถเห็นผลสำเร็จได้เมื่อเด็กและเยาวชนผู้หลงผิดกลับคนเป็นพลเมืองดี เท่ากับเป็นการช่วยชุบชีวิตใหม่แก่คนและเป็นการช่วยเหลือประเทศชาติให้ปลอดภัย ช่วยยกระดับคุณภาพของประชาชนของประเทศชาติให้ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ จึงอยากขอให้ผู้พิพากษาสมทบทุกท่านของศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว จงมีจิตใจมุ่งมั่นที่จะแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยไม่ทอดทิ้ง ส่วนตัวผู้เขียนเองแม้จะย้ายไปรับราชการที่จังหวัดระยองแล้ว ก็ยังคงติดตามดูแลงานของคณะผู้พิพากษาสมทบตลอดมา เห็นว่า ผู้พิพากษาสมทบยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพยายามปฏิบัติงานในการฟื้นฟูแก้ไขเด็กและเยาวชนในความรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดนับว่าเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมอันเป็นนิมิตหมายที่ดีว่าคณะผู้พิพากษา คณะผู้พิพากษาสมทบ ข้าราชการศาล ฯ สถานพินิจ ฯ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานได้พยายามผลักดันให้เป็นທີ່ประจักษ์ว่า ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมุ่งมั่นให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน อำนวยความสะดวก ความยุติธรรมให้แก่ประชาชนชาวจังหวัดจันทบุรี สมกับที่เป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน

ในโอกาสที่ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการมาครบ 2 ปี จึงขออำนาจพรให้ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว คณะผู้พิพากษา คณะผู้พิพากษาสมทบ ข้าราชการศาล ฯ สถานพินิจ ฯ ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ทุกประการ

ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

นายสมศักดิ์ จันทกุล

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน 2540 โดยมีเขตอำนาจศาลครอบคลุมพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ทั้งจังหวัดซึ่งมี 10 อำเภอ

1. อำเภอเมือง	6. อำเภอแหลมสิงห์
2. อำเภอขลุง	7. อำเภอสอยดาว
3. อำเภอท่าใหม่	8. อำเภอแก่งหางแมว
4. อำเภอโป่งน้ำร้อน	9. อำเภอนาขายาม
5. อำเภอมะขาม	10. กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งเด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด รวมทั้งมีหน้าที่บำบัดแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดีนอกจากนี้ยังต้องสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวก่อนและหลังจากศาลมีคำพิพากษา สำหรับอำนาจของศาลในคดีส่วนแบ่งนั้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือคดีครอบครัว ซึ่งต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งคดีดังกล่าวมีความสำคัญลึกซึ้งเป็นปัญหาละเอียดอ่อนสะท้อนพื้นฐานความสัมพันธ์ในครอบครัวโยงใยไปถึง ปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา บุตรผู้เยาว์ รวมถึงผู้ปกครอง ผู้ดูแล จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันปัญหาความแตกแยกในครอบครัว เป็นปัญหาที่มีปริมาณมากขึ้นสมควรที่ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผลพวงของครอบครัวจะได้รับความคุ้มครองสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในด้านทรัพย์สินและฐานะของบุคคล นอกจากนี้คู่กรณีพิพาทกันในคดีครอบครัว ต้องได้รับการบริการจากศาลอย่างรวดเร็วเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน สำหรับคดีที่พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลแทนคู่ความเพื่อให้ศาลมีคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ นั้น ศาลจะต้องไต่สวนและมีคำสั่งอย่างถูกต้องรวดเร็ว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

เนื่องจากเป็นศาลที่ตึกใหม่จึงยังไม่มีอาคารสถานที่อย่างถาวร ปัจจุบันศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งอยู่อาคารเช่าเลขที่ 37 / 4 - 7 ถนนญาณวิโรจน์ ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สำหรับที่ตั้งถาวรกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้างบนเนื้อที่ประมาณ 64 ไร่เศษ ตั้งอยู่ถนนศูนย์ราชการ ตำบลทุ่งพลองใต้ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ในขณะนี้จึงยังไม่มีสถานแรกรับและสถานฝึกอบรม ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงเป็นภาระหนักที่ต้องนำเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างดำเนินคดี และที่ศาลมีคำพิพากษาให้ฝึกและอบรมไปฝากควบคุมตัวอยู่ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ต้องผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปประจำอยู่ที่จังหวัดระยอง และยังเป็นภาระยากลำบากสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่จะไปเยี่ยมเยียนบุตรหลานของตน ประมาณว่าสิ่งปลูกสร้าง สถานแรกรับชายหญิงจะแล้วเสร็จประมาณ เดือน

กันยายน 2542 ซึ่งก็เสร็จเฉพาะสถานแรกเท่านั้น แต่สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ เช่น สถานฝึกและอบรม อาคารศาลและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านพักผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ธุรการ ฯลฯ ทั้งหมดย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกสำหรับพี่น้องประชาชนชาวจันทบุรีและจังหวัดใกล้เคียง

ในรอบปี 2540-2541 มีสถิติคดีดังนี้ แยกตามประเภทคดีอาญา คดีแพ่ง

สถิติคดีแพ่งแยกความฐานความผิด

เรื่อง	คดีที่ค้างมา 2540	คดีรับใหม่ 2541	คดีเสร็จไป	คดีค้างไป 2542
ฟ้องหย่า	3	15	14	4
รับรองบุตร	-	2	2	-
เรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู	-	1	1	-
คดีไม่มีข้อพิพาท	2	21	20	3
อื่น ๆ ขอบแบ่งทรัพย์สินสมรส	-	2	2	-
รวม	5	41	39	7

สถิติคดีอาญาแยกความฐานความผิด

เรื่อง	คดีค้างมา 2540	คดีรับใหม่ 2541	คดีเสร็จไป	คดีค้างไป 2542
ต่อเจ้าพนักงาน	-	1	1	-
อั้งยี่ ช่องโจร	-	1	1	-
ก่อความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง	-	1	1	-
เกี่ยวกับเงินตรา	-	2	1	1
เกี่ยวกับเอกสาร	-	1	-	1
ข่มขืนกระทำชำเรา และกระทำอนาจาร	6	13	13	6
ฆ่าคนโดยเจตนา มาตรา 288-287	1	2	3	-
ต่อชีวิต (นอกจากฆ่าคนโดยเจตนา)	3	-	-	3

สถิติคดีอาญาแยกความฐานความผิด

เรื่อง	คดีเก่ามา 2540	คดีรับใหม่ 2541	คดีเสร็จ ไป	คดีค้างไป 2542
ต่อร่างกาย	1	11	12	-
ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์	5	73	74	4
ชิงทรัพย์	-	4	2	2
ปล้นทรัพย์	1	2	1	2
ขกขอก	1	-	1	-
บุกรุก	-	3	3	-
ความผิดต่อกฎหมายอื่น				
พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ				
- กัญชา	1	5	5	1
- ยาเสพติดให้โทษอื่น ๆ (เมทแอมเฟตามีน)	3	144	137	10
พ.ร.บ. การพนัน	1	8	9	-
พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฯลฯ	-	12	10	2
พ.ร.บ. การทะเบียนคนต่างด้าว	-	1	1	-
พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติและ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ	-	6	5	1
พ.ร.บ. จราจรทางบก	-	22	22	-
พ.ร.บ.รถยนต์ พ.ร.บ.ล้อเลื่อนและพ.ร.บ. การขนส่งทางบก	-	2	-	2
พ.ร.บ. คนเข้าเมือง	-	14	14	-
ความผิดอื่น ๆ (พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย)	-	10	8	2
รวม	23	338	324	37

สถิติคดีแพ่งย้อนหลัง 5 ปี

ศาล	พ.ศ. 2540				พ.ศ. 2541				พ.ศ. 2542		
	ค้างมา	รับใหม่	เสร็จไป	ค้างไป	ค้างมา	รับใหม่	เสร็จไป	ค้างไป	ค้างมา	ค้างไป	เสร็จไป
จังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชน ฯ	-	34	29	5	5	42	40	7	7	-	-

สถิติคดีอาญาย้อนหลัง 5 ปี

ศาล	พ.ศ. 2540				พ.ศ. 2541				พ.ศ. 2542		
	ค้างมา	รับใหม่	เสร็จไป	ค้างไป	ค้างมา	รับใหม่	เสร็จไป	ค้างไป	ค้างมา	ค้างไป	เสร็จไป
จังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชน ฯ	-	153	130	23	23	338	324	37	37	-	-

แบบรายงานจำนวนคดีค้างมา รับใหม่ เสร็จไป โดยแยกตามเขตอำนาจศาล

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เขตศาล	ประจำปี 2542							
	ค้างมา		รับใหม่		เสร็จไป		ค้างไป	
	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา	แพ่ง	อาญา
อำเภอแก่งหางแมว	-	-	3	23	2	23	1	3
อำเภอเขาชีชมภู	-	-	2	8	2	8	-	-
อำเภอนาขายอม	-	-	-	18	-	15	-	4
อำเภอเมือง	-	-	20	124	18	122	3	9
อำเภอบ้านใหม่	-	-	4	19	4	17	1	3
อำเภอขลุง	-	-	7	65	7	57	2	10
อำเภอแหลมสิงห์	-	-	1	16	1	14	-	1
อำเภอมะขาม	-	-	1	2	2	5	-	-
อำเภอสอยดาว	-	-	1	26	1	29	-	2
อำเภอโป่งน้ำร้อน	-	-	42	338	40	324	7	37

งานที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

1. จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในราชการ
2. จัดหาเครื่องโทรทัศน์ให้ประชาชนชมระหว่างที่รอการพิจารณาคดี
3. ปรับปรุงบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัย
4. จัดพิมพ์เอกสารแนะนำศาลและสถานพินิจ ฯ แก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ
5. ติดต่อเทศบาลเมืองจันทบุรีและจังหวัดจันทบุรี เพื่อขอที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งพลงได้จำนวน 64 ไร่เศษ เพื่อก่อสร้างที่ทำการศาลและสิ่งปลูกสร้างถาวรอื่น ๆ
6. ประชุมผู้พิพากษาสมทบเป็นรายเดือน เพื่อหาทางสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและเยาวชน
7. ก่อตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

งานที่กำลังดำเนินการ

1. จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี โดยมีผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ฯ เป็นผู้ดำเนินรายการ
2. จัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติดให้โทษ แสดงแก่เด็กและเยาวชนตามโรงเรียนต่าง ๆ
3. จัดแข่งขันฟุตบอลเชื่อมความสามัคคี ระหว่าง ทีมศาล ฯ (ประกอบด้วย คณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ กรรมการสงเคราะห์ พนักงานอัยการ ทนายความ เจ้าหน้าที่ของศาล และสถานพินิจ ฯ) กับ ทีม เจ้าพนักงานตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ทั้งจังหวัดจันทบุรี
4. จัดโครงการบรรพชาอุปสมบทแก่เด็กและเยาวชนของสถานพินิจ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542
5. จัดทำผ้าป่าสามัคคีเพื่อนำเงินรายได้สมทบทุนมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และกองทุนคณะกรรมการสงเคราะห์
6. ตั้งกองทุนคณะกรรมการสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนสถานพินิจ ฯ ทั้ง 2 แห่ง
7. จัดทำหนังสือที่ระลึกครบรอบ 2 ปี ของการก่อตั้งศาล ฯ

**หน้าที่และความรับผิดชอบ
ของคณะกรรมการสงเคราะห์และผู้พิพากษาสมทบ**

สมศักดิ์ จันทกุล

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ในการที่กระผมทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการปัญหาเยาวชนและครอบครัวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งออกอากาศเป็นประจำทุกวันศุกร์วันศุกร์ กระผมได้รับการสอบถามอยู่เนือง ๆ ว่า คณะกรรมการสงเคราะห์และผู้พิพากษาสมทบ มีหน้าที่แตกต่างกันอย่างไร กระผมจึงถือโอกาสนี้รวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ มานำเสนอเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันสำหรับบุคคลภายนอก นอกจากนั้นยังเป็นการปรับบทบาทสำหรับบุคคลที่มีหน้าที่เหล่านั้นด้วย

1. คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมตามมาตรา ๓๕ ให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจเพื่อทำหน้าที่

1. ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ
2. ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน

กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้

ปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้แต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรีทั้งสิ้น 98 คน ประกอบด้วยผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ รวม 33 คน และกรรมการสงเคราะห์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอื่น ๆ จำนวน 65 คน มีข้อสังเกตว่าผู้พิพากษาสมทบนั้นยังจะต้องเป็นกรรมการสงเคราะห์อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

แม้กรรมการสงเคราะห์จะไม่มีหน้าที่ในการนั่งพิจารณาพิพากษาคดีเช่นเดียวกับผู้พิพากษาสมทบ และกฎหมายที่เกี่ยวกับกรรมการสงเคราะห์จะมีเพียงมาตรา 35 มาตราเดียว แต่ในทางปฏิบัติสำหรับศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งจัดตั้งมาเป็นเวลาเกือบ 50 ปี พอจะประมวลหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการสงเคราะห์ได้ว่า

1. บริจาคเงินและสิ่งของ เครื่องอุปโภคและบริโภคแก่เด็กและเยาวชน
2. เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาให้ร่วมกันบริจาคเงินและสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคแก่เด็กและเยาวชน
3. ให้ความร่วมมือในการจัดหารายได้สมทบมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน เพื่อนำดอกผลมาใช้จ่ายในการอบรมและฝึกวิชาชีพแก่เด็กและเยาวชน

4. ร่วมมือในการจัดหาทุนในการก่อสร้างอาคาร หรือปรับปรุงสถานที่ของสถานพินิจในส่วนที่ขาดแคลนจัดทำสนามกีฬา โรงฝึกงาน และหอพยาบาลสำหรับเด็กที่เจ็บป่วย
5. ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขอุปสรรค และข้อขัดข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการอบรมและฝึกวิชาชีพของเด็กและเยาวชน เพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ
6. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กและเยาวชน เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสงกรานต์ วันเด็กแห่งชาติ ฯลฯ
7. เข้าไปเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในบางโอกาส และให้ความร่วมมือในการต้อนรับคณะบุคคลต่าง ๆ ที่ขอเข้าเยี่ยมชมกิจการของสถานพินิจและให้การสงเคราะห์เด็กในบางโอกาส
8. ทำหน้าที่วิทยากรหรือเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ไปเป็นวิทยากรอบรมจริยธรรม หรือช่วยสอนวิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน
9. ร่วมจัดทำกิจกรรมบันเทิงให้เด็กและเยาวชนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเพื่อผ่อนคลายอารมณ์
10. ช่วยสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังการปลดปล่อย เช่น ช่วยหาผู้อุปการะในกรณีที่ไม่มีบิดามารดา และผู้ปกครอง ช่วยหางานให้ทำ ช่วยเหลือเรื่องทุนรอน หรืออุปการะในการประกอบอาชีพ และช่วยอุปถัมภ์และอุปการะเด็กและเยาวชนในกรณีจำเป็นอื่น ๆ ตลอดจนสอดส่องดูแลเด็กหรือเยาวชนที่ศาลสั่งคุมประพฤติให้สามารถกลับตนเป็นคนดีได้

จะเห็นได้ว่ากรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกโดยแท้ได้เสียสละเวลา กำลังกายและกำลังใจ ตลอดจนกำลังทรัพย์ เพื่อมาช่วยกันสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีสวัสดิภาพ อนามัยที่ดีขึ้น ตลอดจนช่วยสงเคราะห์หลังการปลดปล่อย ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะร่วมกันแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเหล่านี้ให้กลับเนื้อกลับตนเป็นคนดี ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวต่อไป หากไม่มีคณะกรรมการสงเคราะห์ลำพังเพียงงบประมาณ ซึ่งภาครัฐจะจัดสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจคงจะมีไม่เพียงพอ จึงต้องอาศัยกำลังความช่วยเหลือจากท่านเหล่านั้นเพื่อผลอันยิ่งใหญ่ในการที่จะมีส่วนร่วมกันในการแก้ปัญหาของสังคมโดยการช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนที่หลงผิดในวันนี้ ให้กลับตนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจึงต้องเป็นบุคคลที่พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และใช้ความรู้ความสามารถช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนแบบให้เปล่าอย่างแท้จริง ท่านเหล่านั้นต้องเปี่ยมไปด้วยเมตตาจิตมีคุณธรรมสูง

2. ผู้พิพากษาสมทบ

ผู้พิพากษาสมทบคือบุคคลซึ่งคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) คัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ซึ่งผู้พิพากษาสมทบจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีอายุไม่น้อยกว่า 30 ปีบริบูรณ์

2. เคยมีบุตรมาแล้ว หรือเคยทำงานเกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ หรือการอบรมเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. ได้รับการฝึกอบรมในเรื่อง ความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัว และหน้าที่ตุลาการมาแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
4. มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการตุลาการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการเว้นแต่ในเรื่องพื้นความรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
5. ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภา หรือทนายความ
6. มีอรรถาภัยหรือความประพฤติเหมาะสมแก่การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

ปัจจุบันศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีผู้พิพากษาสมทบจำนวน 31 คน

ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้ ผู้พิพากษาสมทบที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าผู้พิพากษาสมทบคนใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ก่อนรับตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิญาณตนต่อหน้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งตนจะเข้าสังกัดแล้วแต่กรณี ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการแล้วจึงจะปฏิบัติหน้าที่ได้

นอกจากนี้ผู้พิพากษาสมทบยังเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งหมายความว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบมีฐานะเหนือกว่าบุคคลธรรมดาทั้งในด้านได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย และในด้านความรับผิดชอบเมื่อกระทำผิดกฎหมายในตำแหน่งหน้าที่ เช่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136 ถ้าผู้ใดดูหมิ่นผู้พิพากษาสมทบซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จะเห็นได้ว่าจากการมีฐานะเป็นผู้พิพากษาสมทบทำให้ผู้ที่กระทำความผิดต่อผู้พิพากษาสมทบต้องได้รับโทษหนักกว่ากระทำความผิดต่อบุคคลธรรมดา และตามประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมไว้ ดังนั้นถ้าผู้พิพากษาสมทบกระทำความผิดในหน้าที่ก็จะต้องได้รับโทษหนักกว่าบุคคลธรรมดา เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 ถ้าผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจู่ใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 20 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับ ตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 40,000 บาท หรือประหารชีวิตเป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 24 กำหนดว่าในการพิจารณาคดีซึ่งต้องมีผู้พิพากษาสมทบนั้น ต้องมีผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน อย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรีจึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของ

ศาลนั้น ถ้าจะต้องทำเป็นองค์คณะพิจารณาคดีหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น

หากพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าผู้พิพากษาสมทบมีหน้าที่สำคัญที่จะเป็นองค์คณะร่วมพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้พิพากษาประจำเท่านั้น แต่ความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่เพราะผู้พิพากษาสมทบบมีอำนาจหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบซึ่งพอประมวลได้ดังนี้

2.1 หน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี

หน้าที่นี้ถือเป็นข้อสำคัญสำหรับผู้พิพากษาสมทบ และถือว่าเป็นหน้าที่ที่มีเกียรติ เพราะผู้พิพากษาสมทบทุกคน ก่อนปฏิบัติหน้าที่จะต้องได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เช่นเดียวกับผู้พิพากษาประจำทั่วไป ดังนั้นในคดีที่ต้องมีองค์คณะอันประกอบไปด้วยผู้พิพากษาประจำ 2 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน ซึ่งอย่างน้อยผู้พิพากษาสมทบ 1 คนจะต้องเป็นผู้พิพากษาสมทบที่เป็นสตรี ดังนั้น เมื่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเชิญให้ผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีใด ๆ แล้ว ผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงธรรมและรู้ข้อเท็จจริงในสำนวนอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดซึ่งจะมีอยู่ในสำนวนความ สำหรับคดีที่มีรายงานแสดงข้อเท็จจริงของสถานพินิจซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ประวัติครอบครัว ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงและสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ผู้พิพากษาสมทบจึงต้องใช้เวลาตรวจสอบสำนวนเตรียมคดีให้พร้อมก่อนออกนั่งพิจารณา

ขณะที่ผู้พิพากษาสมทบนั่งบัลลังก์เพื่อพิจารณาคดีร่วมกับผู้พิพากษานั้น ผู้พิพากษาสมทบต้องวางตนให้เป็นกลางปราศจากอคติ 4 คือ รัก เกลียด โลภ หลง และพึงสำรวมตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเหมาะสม ให้อาสาสุภาพ พร้อมทั้งรักษาระเบียบและทำให้บรรยากาศในห้องพิจารณาคดีเรียบง่ายเป็นกันเอง สง่างามและศักดิ์สิทธิ์ พร้อมทั้งจะให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความ และพร้อมที่จะบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ประดุจว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเป็นบุตรและหลานของตนเอง

คดีอาญา เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยให้การปฏิเสธ เมื่อคดีเสร็จการพิจารณา องค์คณะที่ร่วมพิจารณาคดีจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย กรณีนี้ทั้งผู้พิพากษาประจำและผู้พิพากษาสมทบ ต่างมีสิทธิออกคะแนนเสียงตามความเห็นของตน หากคดีใดองค์คณะมีความเห็นไปในทางเดียวกันก็ย่อมไม่มีปัญหา แต่หากคดีใดมีความเห็นเป็นหลายนัย ก็จะต้องถือคะแนนเสียงฝ่ายข้างมาก กรณีที่ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบบมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาสมทบซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากยอมนเห็นด้วยกับผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า

กรณีที่เกิดหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยให้การรับสารภาพ และศาลมีคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็น การรอการกำหนดโทษ รอการลงโทษ หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นฝึกอบรมก็ตาม หน้าที่สำคัญของผู้พิพากษา สมทบก็คือ การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้รู้สึกสำนึกผิดและให้แก้ไขกลับตนเป็นพลเมืองดี ผู้พิพากษา สมทบจึงต้องมีจิตวิทยา ศิลปะในการโน้มน้าวและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ตลอดจนให้ความรักความอบอุ่น การอบรมและสั่งสอนจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้

ตลอดเวลาที่ร่วมนั่งบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดี แม้ผู้พิพากษาประจำจะมีหน้าที่ในการ ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ เช่น การบันทึกคำพยาน การอ่านและจดรายงานกระบวนการพิจารณาก็ตาม แต่ ผู้พิพากษสมทบจะต้องร่วมลงลายมือชื่อในสำนวนความ คำเบิกความ และรายงานกระบวนการพิจารณาตลอด จนในคำพิพากษาให้ครบถ้วน

2.2 หน้าที่ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

ศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างไปจากศาลอาญา ศาลจังหวัด หรือ ศาลแขวง เพราะศาลที่พิจารณาคดีเด็กและเยาวชนนั้นไม่ประสงค์ที่จะลงโทษเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นให้ เช็ดหน้า แต่กฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่จะบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเหล่านั้นให้กลับเนื้อกลับตนเป็น พลเมืองดีเสียยิ่งกว่าการพิพากษาลงโทษ ดังนั้นระหว่างที่เด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดทาง อาญาและอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาของศาลก็คดีหรือศาลมีคำพิพากษาให้ฝึกและอบรมก็ดี ถ้าฟังแต่ จะอาศัยงบประมาณของทางราชการซึ่งสถานพินิจได้รับนั้นจะไม่เพียงพอ จึงจะต้องอาศัยงบประมาณและ ความช่วยเหลือจากผู้พิพากษสมทบ ซึ่งผู้พิพากษสมทบนี้จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้เด็กเหล่านั้ นมีสุขภาพอนามัยและสวัสดิภาพที่ดีขึ้น โดยเฉพาะผู้พิพากษสมทบได้เห็นเด็กและ เยาวชนตั้งแต่พิจารณา คดีจนกระทั่งขั้นตอนการฝึกและอบรม จึงจะเข้าใจจิตใจและสภาพต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี ปัญหาของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็ผิดแผกแตกต่างกันไปทุกคดี ตั้งแต่เรื่องสุขภาพอนามัย การศึกษาอบรม ปัญหาครอบครัว จนกระทั่งปัญหาในเรื่องการกระทำความผิดทั้งหลายเหล่านี้ ผู้พิพากษสมทบจึงสามารถ จัดหางบประมาณเครื่องอุปโภคบริโภคและยารักษาโรคตลอดจนเครื่องใช้ในการฝึกอบรมต่าง ๆ มาเยี่ยวยาเด็ก ให้ถูกต้องตามความต้องการได้อย่างแท้จริง

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนของจังหวัดจันทบุรีต้องนำไปฝากควบคุมไว้กับสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง ตั้งแต่แรกจับจนกระทั่งขั้นตอนการฝึกและอบรม ดังนั้น หากสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยองร้องขอ คณะผู้พิพากษสมทบจึงจะต้องร่วมมือร่วมใจกันปรึกษาหารือ เพื่อหาเงินและสิ่งของต่าง ๆ มาสนับสนุนกิจกรรมของสถานพินิจ

หากผู้พิพากษสมทบซึ่งมีหน้าที่ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนมิได้ดำเนินการให้บรรลู่วัตถุประสงค์แล้วไซ้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคณะผู้พิพากษสมทบมิได้รับผิดชอบดำเนินการต่าง ๆ เพื่อจัดหากองทุน มาช่วยเหลือแล้ว เด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็คงจะไม่สามารถมีสวัสดิภาพและอนามัยที่ดีขึ้นได้

ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน หากสังคมผู้ใหญ่ไม่เหลียวแลหรือร่วมมือร่วมใจกันสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่ขาดอยู่ให้แก่สถานพินิจแล้ว ปัญหา ก็จะย้อนกลับมาสู่สังคมผู้ใหญ่ในอนาคต อันอาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐในที่สุด

ปัจจุบันศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีกองทุนมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และกองทุนคณะกรรมการสงเคราะห์ที่จะคอยช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในอนาคตอาจจะมีกองทุนหลายกองทุนเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพราะหากมีหลายกองทุนและมีจำนวนเงินมากเพียงใด การที่จะช่วยเหลือและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเหล่านั้นให้มีสุขภาพอนามัย และให้ได้รับการฝึกอบรมสมบุรณ์ตรงตามเจตนารมย์ก็จะเห็นผลได้มากขึ้นเพียงนั้น

2.3 หน้าที่ในทางสังคม

ผู้พิพากษาศาลสมทบยังต้องมีหน้าที่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมสังคมหรือกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ เช่น เข้าร่วมประชุมผู้พิพากษาศาลสมทบ ประชุมมูลนิธิหรือกองทุนคณะกรรมการสงเคราะห์ หรือร่วมทำกิจกรรมอื่นใดเพื่อร่วมกันหารายได้มาใช้ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน เพราะหากปราศจากความร่วมมือดังกล่าวแล้ว การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนก็อาจสัมฤทธิ์ผลไม่ได้ จึงต้องร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการฝึกอบรม สวัสดิการ การฝึกวิชาชีพ การสงเคราะห์หลังปล่อย ตลอดจนการจัดหางานให้ทำ

แม้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจะมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้พิพากษาศาลสมทบ แต่เพื่อให้การประสานงานระหว่างผู้พิพากษาศาลสมทบด้วยกันเป็นไปด้วยความราบรื่นและเป็นการแบ่งเบาภาระของอธิบดีหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล คณะผู้พิพากษาศาลสมทบทั้งหมดจะต้องเลือกตั้งตัวแทนขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่แทนผู้พิพากษาศาลสมทบทั้งหมด เรียกว่าประธานผู้พิพากษาศาลสมทบ ซึ่งจะเป็นผู้ที่ประสานงานระหว่างอธิบดีหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลกับคณะผู้พิพากษาศาลสมทบและเป็นผู้รับนโยบายจากอธิบดีหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ประสานงานในระหว่างผู้พิพากษาศาลสมทบด้วยกันเองและเป็นตัวแทนของผู้พิพากษาศาลสมทบในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ในนามของผู้พิพากษาศาลสมทบ เช่น ร่วมทำกิจกรรมสำคัญของทางจังหวัดร่วมกับคณะผู้พิพากษา การเข้าเฝ้าถวายพระพร การประชุม การสัมมนา ฯลฯ อันถือว่ากระทำในนามของศาลหรือผู้พิพากษาศาลสมทบ

2.4 หน้าที่ในการรักษาวินัย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 31 กำหนดให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตุลาการมาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาศาลสมทบโดยอนุโลม นอกจากนี้ประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ หมวด 6 ข้อ 44 บัญญัติให้นำประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการมาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาศาลสมทบโดยอนุโลมด้วย

ในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ หมวด 1 ว่าด้วยอุดมการณ์ของผู้พิพากษานั้น ข้อ 1 กำหนดว่า หน้าที่สำคัญของผู้พิพากษา คือ การประสาทความยุติธรรมแก่ผู้มีรศคดี ซึ่งจะต้องปฏิบัติ

ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย และนิติประเพณี ทั้งจะต้องแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ แก่ สาธารณชนด้วยว่าตนปฏิบัติเช่นนี้อย่างเคร่งครัดครบถ้วน เพื่อการนี้ผู้พิพากษาจะต้องยึดมั่นในการเป็น จิตระของตนและเกิดทูลไฉซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการ

ดังนั้น ผู้พิพากษาสมทบจึงต้องมีอุดมการณ์เช่นนั้นด้วย

ผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ห้ามมิให้ขัดขึ้นหลักเสียง ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยก็จะเสนอความเห็นคัดค้านเป็นหนังสือก็ได้แต่ต้อง เสนอโดยด่วน และเมื่อได้คัดค้านแล้วผู้บังคับบัญชามีได้สั่งถอนหรือแก้ไขคำสั่งที่ส่งไป ผู้พิพากษาสมทบต้อง ปฏิบัติตามแต่ต้องให้ผู้บังคับบัญชาทราบงานขึ้นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรมตามลำดับ และในการปฏิบัติ หน้าที่ราชการห้ามมิให้กระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้พิพากษาสมทบจะต้องอุทิศเวลาให้แก่หน้าที่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งมิได้ หากขาด การปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติหน้าที่กำหนดถึงสามครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้พิพากษาสมทบต้องพ้นจาก ตำแหน่ง

ผู้พิพากษาสมทบต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความ บริสุทธิ์ใจแต่ต้องไม่เข้าไปเป็นกรรมการ สมาชิก หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง และ จะต้องไม่เข้าเป็นตัวกระทำการร่วมกระทำการสนับสนุนในการโฆษณาหรือชักชวนใด ๆ ในการเลือกตั้งสมาชิก รัฐสภาหรือผู้แทนการเมืองอื่นใด ทั้งไม่พึงกระทำการอื่นใดอันเป็นการฝักใฝ่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง นอกจากจะใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น

ผู้พิพากษาสมทบต้องเป็นผู้สุภาพเรียบร้อยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการห้ามมิให้ ดูหมิ่นเหยียดหยามและกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้แตกความสามัคคีระหว่างราชการและหรือผู้พิพากษา สมทบ

ผู้พิพากษาสมทบต้องรักษาความลับของทางราชการ

ผู้พิพากษาสมทบจะต้องประพฤติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบนั้น นอกจากจะมีคุณสมบัติ ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ผู้พิพากษาสมทบบังคับต้องเป็นบุคคลที่เปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรม คุณธรรม และพร้อมที่จะอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญาและเวลาให้แก่งานในหน้าที่ของตนอย่าง แท้จริง แม้ผลตอบแทนที่ได้รับนั้นจะเป็นเพียงความสุขซึ่งเป็นเพียงนามธรรมเท่านั้น ผู้พิพากษาสมทบจึง เป็นบุคคลที่ควรได้รับความเคารพและยกย่องเป็นอย่างยิ่ง

“ หากใจแข็ง มีแรงผลัก ชั่วจักหนี ”

เด็กเด็กจ๋ามาครวญคิดพินิจเกิด
มีสมองไวตรงตริกฝึกปัญญา

คนเราเกิดประเสริฐแท้แน่จริงหนา
แก้ปัญหาคาตรอดจะปลอดภัย

พลาดพลั้งผิดเพียงนิดหนึ่งพึงสำนึก
คิดกลับตนทนลำบากแม้ยากใจ

หากรู้สึกปรึกษากันอย่าหวั่นไหว
ทำดีไว้อย่าใจอ่อนบ่อนทำลาย

หากใจแข็งมีแรงผลักชั่วจักหนี
คนสรรเสริญเจริญสุขทุกฝ่ายสบาย

ทดลองชิมใช้ยากหากชวนชววย
เดินเด็ดจ่ายเช่นเพื่อนพ้องไม่ต้องตรม

ทำประโยชน์ให้โรจน์รุ่งมั่งพินเฝ้า
มีวิชาไว้หากินสินอุดม

ไม่นานช้าไม่เศร้าใจไม่ขึ้นชม
ชนชื่นชมนิยมยิ่งอย่างจริงใจ

มณีนันท์ เวชทรัพย์ ผู้ประพันธ์

แนวทางการดูแลชุมชนเพื่อลดยาเสพติด

นายแพทย์ประเสริฐ วัฒนา

รองประธานผู้พิพากษาสมทบ ฯ

ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่ามีคดีและการจับกุมเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าไม่เว้นแต่ละวัน และโดยภาพรวมของประเทศไทยคดีเพิ่มมากขึ้นทุกวัน คดีมีครอบครองและเสพยาบ้าเข้าสู่ศาลก็มากขึ้นทุกวันด้วย ดูตารางที่ 1 - 6 ของกรมตำรวจประกอบ

ตารางที่ 1 สถิติการจับกุมของตำรวจ ระหว่างปี 2539 - 2540

ประเภท	2539		2540	
	จำนวน (คดี)	ของกลาง (กก.)	จำนวน (คดี)	ของกลาง (กก.)
เฮโรอีน	28,660	380.09	17,126	385.66
กัญชา	46,739	9,400.00	32,917	15,423.62
สารระเหย	36,674	1,196.50	32,524	1,168.67
ยาบ้า	42,008	13,451,260 เม็ด	79,043	29,587,530 เม็ด

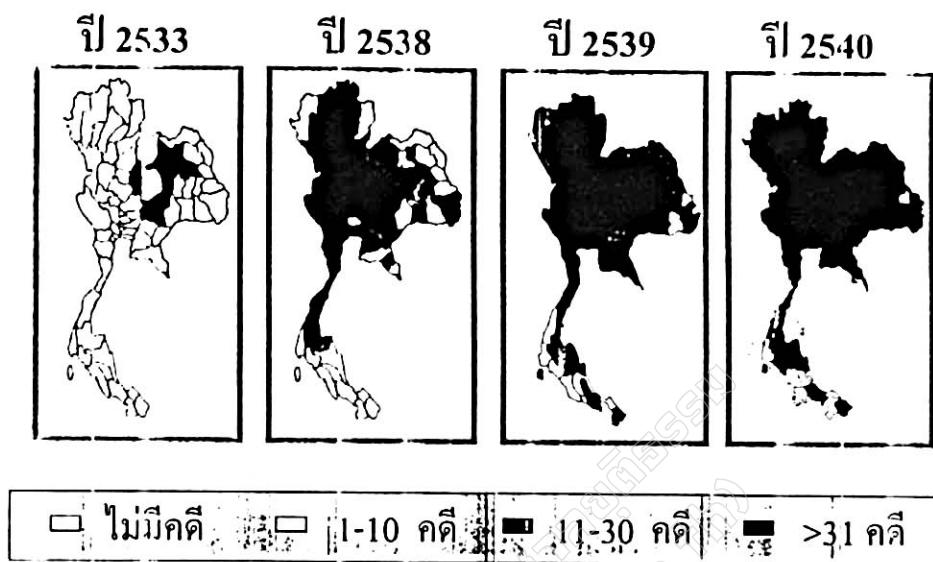
ตารางที่ 2 สถิติการจับกุมยาเสพติดทุกประเภท ของตำรวจ

ปี	จำนวนการจับกุม	การจับกุมเฉลี่ยต่อเดือน
รวมปี 2539	160,935 ราย	เฉลี่ย 13,411 ราย / เดือน
รวมปี 2540	168,974 ราย	เฉลี่ย 14,081 ราย / เดือน
2540 (ม.ค.-มิ.ย.)	88,522 ราย	เฉลี่ย 14,754 ราย / เดือน
2541 (ม.ค.-มิ.ย.)	105,522 ราย	เฉลี่ย 17,587 ราย / เดือน

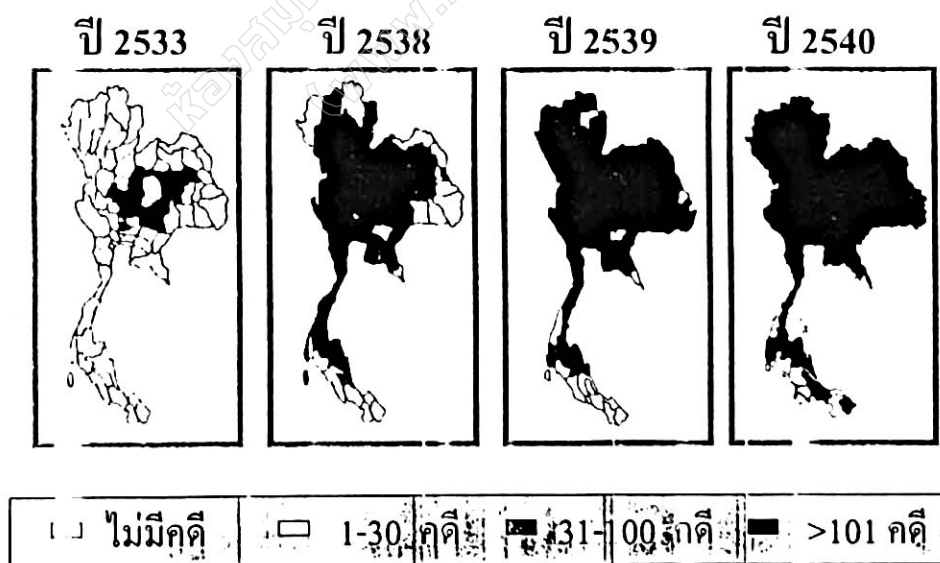
เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,833 ราย / เดือน คิดเป็น 21 %

ดังนั้น ปี 2541 เป้าหมายควรจะเป็น 211,044 ราย

ตารางที่ 8 แผนที่แสดงการจับกุมคดีจำหน่าย
และครอบครองเพื่อจำหน่ายยาบ้า

ตารางที่ 4 แผนที่แสดงการจับกุมคดีครอบครองและเสพยาบ้า

ตารางที่ 5 สถิติการจับกุมแอมเฟตามีน ของตำรวจ

ปี	จำนวนการจับกุม	การจับกุมเฉลี่ยต่อเดือน
รวมปี 2539	51,014 ราย	เฉลี่ย 4,251 ราย / เดือน
รวมปี 2540	79,043 ราย	เฉลี่ย 6,587 ราย / เดือน
2540 (ม.ค.-มิ.ย.)	37,952 ราย	เฉลี่ย 6,325 ราย / เดือน
2541 (ม.ค.-มิ.ย.)	67,624 ราย	เฉลี่ย 11,270 ราย / เดือน

เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 5,039 ราย / เดือน

ดังนั้น ปี 2541 เป้าหมายควรจะเป็น 137,378 ราย

ตารางที่ 6 สถิติการจับกุมของกลางแอมเฟตามีน

รวมของกลาง ปี 2539	
- 13,366,129 เม็ด	เฉลี่ย 1,113,844 เม็ด / เดือน
รวมของกลาง ปี 2540	
- 27,458,170 เม็ด	เฉลี่ย 4,576,362 เม็ด / เดือน
รวมของกลาง ปี 2540 (ม.ค.-มิ.ย.)	
- 11,195,740 เม็ด	เฉลี่ย 1,865,957 เม็ด / เดือน
รวมของกลาง ปี 2541 (ม.ค.-มิ.ย.)	
- 14,079,110 เม็ด	เฉลี่ย 2,346,518 เม็ด / เดือน

เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 480,562 เม็ด / เดือน

ดังนั้น ปี 2541 เป้าหมายควรจะเป็น 28,158,220 เม็ด

แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นคดีเรื่องกัญชาและยาบ้า (Amphetamine) จะเห็นได้ว่าปริมาณเพิ่มขึ้นชัดเจน จาก พ.ศ. 2539 - พ.ศ. 2540 และพ.ศ. 2541 เมื่อมีคดีสู่ศาลเด็กและเยาวชน การตัดสินใจแล้วแต่ความรุนแรง และพฤติกรรมของการกระทำตลอดจนสิ่งแวดล้อมของเยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนที่หลงผิด หรือเพื่อนชักชวนไป แต่ถ้าเยาวชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดีมีผู้ปกครองพ่อแม่ดูแลดี ส่วนมากทางศาลเยาวชนและครอบครัวจะตัดสินปล่อยให้อยู่ในความดูแลของ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และมารายงานตัวเป็นระยะ ๆ แต่ถ้าเด็กขาดความอบอุ่นไม่มีพ่อแม่ หรือผู้ปกครองดูแล ทางศาล จะต้องตัดสินให้ไปอบรมดูแล ให้การศึกษา ตลอดจนฝึกทักษะทางอาชีพที่เยาวชนสนใจ เรามีสถานพินิจ ๑ สถานฝึกเด็กและเยาวชนอยู่ที่อำเภอเมืองจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นศูนย์ใหญ่ของภาคตะวันออก ตลอดระยะเวลา 2 ปี ที่ผมมาที่ทำงานที่ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในฐานะผู้พิพากษาสมทบ ๑ จะเห็นได้ว่าคดีของเยาวชนและครอบครัว 80 % เป็นเรื่องยาเสพติด ตั้งแต่มีครอบครัว จำหน่าย เสด็จเองหรือโดยเพื่อนชักชวนเสพ กลุ่มเสพ ส่วนมากเราตัดสินปล่อยและให้รายงานตัวแล้วก็ตาม ปริมาณเด็กที่สถานพินิจ ๑ จังหวัดระยองก็มีปริมาณเพิ่มมาอย่างต่อเนื่อง ขณะนี้ปริมาณเด็กที่ฝากไว้ที่สถานพินิจ ๑ จังหวัดระยอง เป็นเด็กชลบุรี เด็กระยอง เด็กจันทบุรีและตราด รวมแล้วประมาณ 700 - 800 คนรวมชายหญิง แต่เวลานัดและทำกิจกรรมจะแยกกัน ชายและหญิงไม่ปนกัน

สิ่งที่ปัญหาคือ

1. ทำไมเด็กเพิ่มขึ้นรวดเร็วมาก
2. ทำไมคดียาเสพติดจึงมีมากขึ้นทุกจังหวัด
3. ผมมีคำถามในใจตลอดเวลาว่า เราทำงานได้ผลดีหรือไม่ ถ้าดีปริมาณเด็กสมควรลดลง
4. เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับต่างๆ ช่วยกันคิดขนาดไหน
5. ปริมาณยาและปริมาณคดี ในตาราง 1 - 6 เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน
6. ทางภาคเอกชนและท้องถิ่นระดับเล็กที่สุด คือ สภาตำบลมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชนลูกหลานของตนเองแค่ไหน

หลังจากที่ผมเข้ามาสัมผัสในฐานะผู้พิพากษาสมทบ 2 ปี ก็มีแนวความคิดว่าเราจะตัดสินใจและพิจารณาตลอดจนดูแลเด็ก ๆ ไม่ได้อีกแล้ว เราจะทำงานแยกหน่วยไม่ได้อีกแล้ว และไม่ใช่ว่าปัญหาของหน่วยงานใดหน่วยงานเดียว ถึงเวลาแล้วที่เยาวชนของเราต้องเป็นเรื่องของทุกคนและชุมชน โดยเฉพาะหน่วยเล็กที่สุดคือสภาตำบล

ขณะนี้เรามีสภาตำบลซึ่งเป็นนิติบุคคลระดับหมู่บ้าน ซึ่งสมควรจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกหลานของตนเอง ซึ่งในแนวความคิดของผม สมควรที่จะนิมนต์เจ้าอาวาสวัดในตำบล และในละแวกใกล้เคียง ครู อาจารย์ ของโรงเรียนในตำบลนั้น ๆ ตลอดจนอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้ามาช่วยเป็นคณะกรรมการในการดูแลเรื่อง

ยาเสพติดประจำหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. คู่มือเรื่องการมี และครอบครอง ซึ่งในหมู่บ้านไม่ควรให้มียาเสพติดโดยเด็ดขาด
2. การเสพ
3. การติดยาเสพติด
4. การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด
5. รายงานข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ประจำเดือน ประจำปี ให้แก่อำเภอและจังหวัด

จากการที่จะต้องมีการประชุมกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังกล่าวข้างต้น เพราะเราเห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นทรัพยากรบุคคลประจำหมู่บ้านที่มีคุณภาพที่จะชี้แนะ และอบรมสั่งสอนประชาชน ชุมชน ตลอดจนเยาวชนในทุกระดับให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงภัยยาเสพติดทุกตัว ตลอดจนเฝ้าระวังมิให้มีขบวนการของยาเสพติดในหมู่บ้านทั้งหมด นอกจากนี้สำหรับบุคคลหรือเยาวชนที่ติดยาเสพติดแล้ว คณะกรรมการดังกล่าวต้องร่วมมือกับครอบครัว ร่วมกับสถาบัน โรงเรียน และวัด ในการบำบัดรักษา และฟื้นฟูให้เขาหายขาดและจะไม่ย้อนกลับไปเสพอีก ทั้งนี้รวมถึงเยาวชนที่ศาล ฯ ดัดสันปล่อยกลับบ้านในคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือคดีอื่น ๆ ก็ตาม

ผมมีแนวคิดตลอดเวลว่าเยาวชนของชาติก็เป็นทรัพยากรของชุมชนที่ชุมชนจะต้องช่วยกันดูแลและพัฒนา และส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่เรื่องการศึกษา การเลี้ยงดู การมีชีวิตรอยู่ และการป้องกันมิให้ไปข้องแวะกับอบายมุข และยาเสพติดทั้งปวง ถ้ามีเกิดขึ้นต้องช่วยกันบำบัดรักษา ผมอยากเห็นว่ามีชุมชนที่พัฒนาแล้วในอุดมคติ ที่คณะกรรมการสภาตำบลช่วยกันให้เป็นสภาตำบลหรือตำบลตัวอย่างที่ปราศจากอบายมุข และสิ่งเสพติดทั้งปวง ตลอดจนเยาวชนได้รับการเรียน การศึกษาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อจำเริญโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชุมชน

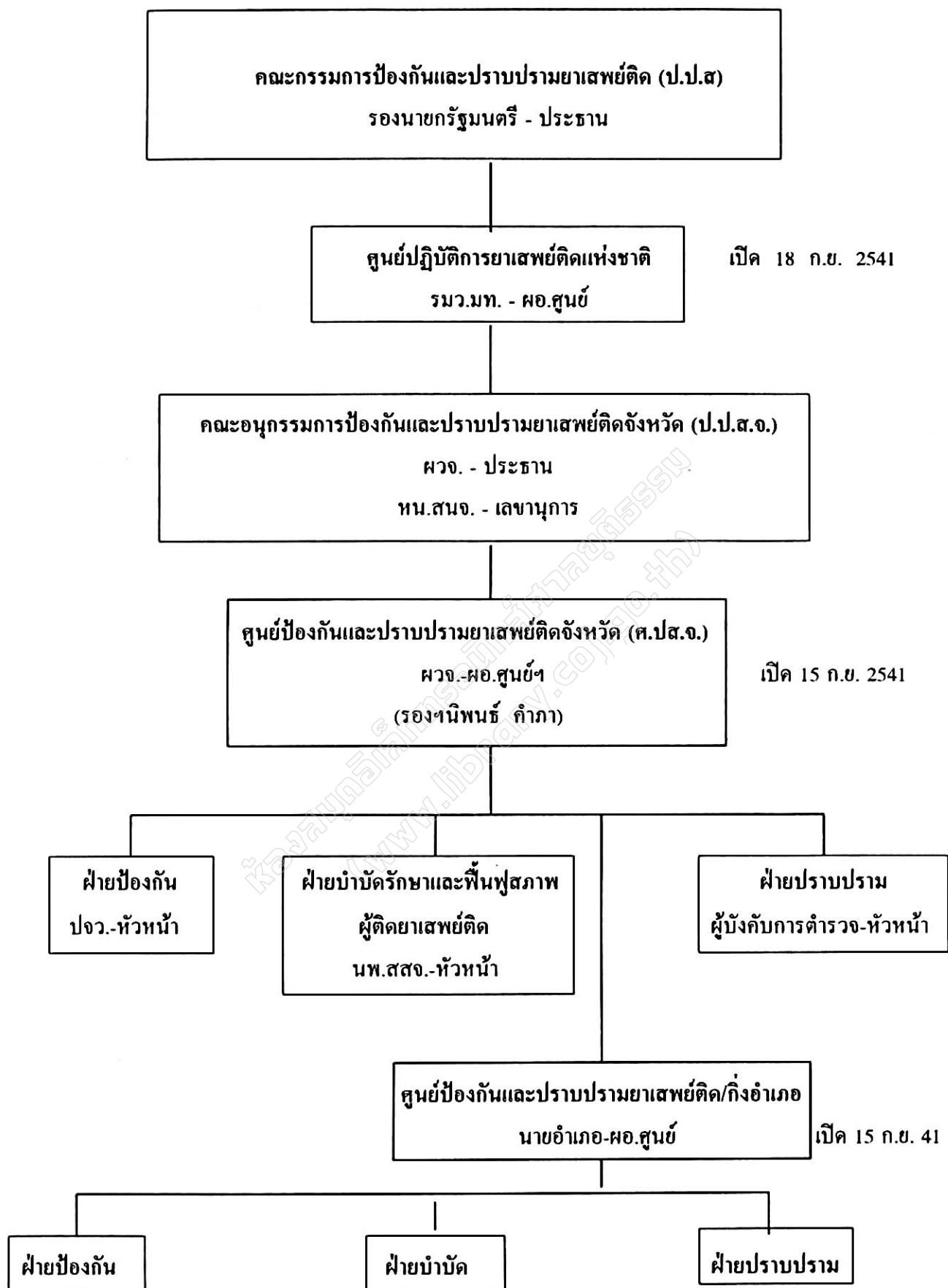
เป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่รัฐบาลสมัยปัจจุบัน ได้มีนโยบายชัดเจน ในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบในระดับต่าง ๆ ดังรายงานที่แนบมาข้างท้าย และกระทรวงสาธารณสุขก็ได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับจังหวัดค่อนข้างชัดเจน ก็ถือโอกาสนี้มารวบรวมและลงไว้ข้างท้ายนี้แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นว่ายังมีขั้นตอนค่อนข้างมาก ถ้าสามารถทำได้ครบหมดจะเป็นการดียิ่ง

อย่างไรก็ตามขณะนี้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ผมได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า ปริมาณยาเสพติด การจับกุมเรื่องยาเสพติด และคดียาเสพติดที่ขึ้นสู่ศาล ฯ ตลอดจนเยาวชนที่เราดูแลที่สถานพินิจ ฯ เพิ่มขึ้นจนน่ากลัว เพราะฉะนั้นปัญหาเร่งด่วนในระดับตำบลต้องทำทันที บทความนี้ก็เห็นว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับตำบล จะได้ช่วยกันดูแลลูกหลานของตนเองให้ดีที่สุด กระตุ้นเตือนทุกคน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ ลด ละ เลิก ขบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดให้หมดไปจากตำบลในที่สุด

สาระสำคัญของคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 141/2541
เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของยาเสพติดอย่างกว้างขวางและรุนแรงรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนที่จะลดการระบาดและแก้ไขปัญหาคือเนื่องโดยดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ “ราษฎร์รัฐ รวมใจด้านภัยยาเสพติด” โดยการผนึกกำลังของประชาชนและหน่วยงานราชการในการต่อต้านปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่องภายใต้ระบบบริหารและการจัดการที่เป็นเอกภาพมากขึ้น โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. ดำเนินการทางจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ในลักษณะเชิงรุก เพื่อกระตุ้นและระดมพลังประชาชนที่เป็นองค์กรจัดตั้งของภาครัฐทุกส่วน รวมทั้งกลุ่มประชาชนต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงภัยของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านการกระทำผิดเกี่ยวกับผู้เสพติดในพื้นที่ชุมชนของคน
2. การแก้ไขปัญหามุ่งเน้นที่ ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและกลุ่มเป้าหมายโดยการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม และให้ผนึกกำลังทรัพยากรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
3. มาตรการป้องกันการระบาดต้องดำเนินในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว สถานศึกษาและชุมชน โดยมีมาตรการชัดเจนและต่อเนื่อง
4. ปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดในฐานะผู้ป่วยโดยให้โอกาสเข้ารับการบำบัดรักษาตามความต้องการและความเหมาะสม
5. ดำเนินการต่อผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้นำเข้าและส่งออกยาเสพติด ตลอดจนผู้มีอิทธิพลที่สนับสนุนการกระทำผิด ตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด
6. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกหน่วยต้องประสานการดำเนินงานได้สอดคล้อง ซึ่งกันและกันมีการเร่งรัดดำเนินคดี และมีการพิพากษาลงโทษขั้นสูงสุดที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
7. ให้ความสำคัญและดำเนินการด้านการข่าวเชิงรุก เพื่อให้ทราบถึงเครือข่ายและพฤติกรรมการกระทำผิด
8. ลดเงื่อนไขที่มีผลต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม
9. ประสานงานทางการเมืองระหว่างประเทศเพื่อลดการผลิตและการนำเข้า
10. ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด
11. ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ให้การสนับสนุนการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

สรุปผลการดำเนินงานฝ่ายบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดสารเสพติด

1. ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

จากการบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดในสถานบริการ รพศ./รพช. ปี 2541 พบว่ามีผู้มารับบริการบำบัดรักษา จำนวน 1,684 ราย ซึ่งแยกประเภทของผู้ติดสารเสพติดได้ ดังนี้

-ประเภทของสารเสพติด เฮโรอีน	จำนวน 45 ราย
-ประเภทของสารเสพติด แอลกอฮอล์	จำนวน 537 ราย
-ประเภทของสารเสพติด บุหรี่	จำนวน 860 ราย
-ประเภทของสารเสพติด สารระเหย	จำนวน 37 ราย
-ประเภทของสารเสพติด กัญชา	จำนวน 54 ราย
-ประเภทของสารเสพติด ยาบ้า	จำนวน 117 ราย

ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่มาบำบัดรักษาสารเสพติด ประเภทแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาบ้า จะมีจำนวนมากกว่า เฮโรอีน และกัญชา อาจจะเป็นได้ว่าสารเสพติดพวกแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาบ้า หาได้ง่ายกว่า เฮโรอีน และกัญชา

ในจังหวัดจันทบุรี ได้จัดตั้งคลินิกการบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดใน รพศ./รพช. ทุกแห่ง และมีระบบการติดตามส่งต่อการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สถานีนามัยทุกแห่งเป็นผู้เสพติดได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง

2. ด้านการป้องกันสารเสพติด

2.1 การดำเนินการออกตรวจปัสสาวะผู้ขับขี่รถยนต์ จำนวน 27 ครั้ง ตรวจผู้ขับขี่รถยนต์ 1,479 ราย พบผู้เสพยาเบื้องต้น 131 ราย และเมื่อส่งตรวจพิสูจน์ ยืนยันผล พบผลบวก 81 ราย

2.2 รพศ./รพช. ทุกแห่ง มีคลินิกให้คำปรึกษาบริการสุขภาพ ซึ่งเป็นการบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้มีปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ เช่น ผู้ป่วยเบาหวาน, สุขภาพจิต, วัณทอง, เอดส์ ผู้ติดสารเสพติด เป็นต้น โดยมีการให้บริการการเสริมสร้างทักษะความรู้ในด้านพฤติกรรมสุขภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กลุ่ม ความเครียด, สารอาหาร เป็นต้น และถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามความเหมาะสม จะส่งผู้ป่วยเข้าระบบการดูแลสุขภาพในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สถานีนามัยและอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นผู้ดูแลสุขภาพในชุมชน

2.3 โครงการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี ร่วมกับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดจันทบุรี ได้จัดทำโครงสร้างพัฒนาองค์กรป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขึ้น โดยได้ดำเนินการในโรงเรียนเป้าหมาย จำนวน 6 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนเบญจมานุสรณ์
2. โรงเรียนศรีรัตนราษฎร์านุเคราะห์

3. โรงเรียนท่าใหม่พุทธสวัสดิ์ราษฎร์นุกุล
4. โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม
5. โรงเรียนนายายอามพิทยาคม
6. โรงเรียนกิชฌกูฏวิทยา

ผลการดำเนินงาน

1. จัดอบรมขยายผลครูประจำชั้นให้เป็นคลินิกสุขภาพเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน 6 แห่ง
2. จัดอบรมขยายผลกลุ่มนักเรียน กลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อน เพื่อสร้างแนวร่วมในการเฝ้าระวังปัญหาสารเสพติด ในโรงเรียนเบญจมานุสรณ์ และนำนักเรียนกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อน จำนวน 40 คน โรงเรียนศรีรัตนราษฎร์นุกเคราะห์ ศึกษาฐานด้านยาเสพติด ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้า ศาลจังหวัดและสำนักงานควบคุมประพฤติจังหวัดจันทบุรี
3. พัฒนาระบบงานข้อมูลข่าวสาร ด้านสารเสพติดและระบบรายงานเพื่อติดตามประเมินผลในโรงเรียน 6 แห่ง
4. พัฒนาระบบการส่งต่อนักเรียน จากโรงเรียนไปยังสถานพยาบาล โดยประสานงานร่วมกับโรงพยาบาลในพื้นที่

จำนวนผู้บำบัดสารเสพติด (ยาบ้า) รายใหม่ แยกรายอำเภอ

ตั้งแต่ ตุลาคม 2541-มกราคม 2542

1. อำเภอโป่งน้ำร้อน	จำนวน	44	คน
2. อำเภอขลุง	จำนวน	20	คน
3. อำเภอเมือง	จำนวน	19	คน
4. อำเภอสอยดาว	จำนวน	16	คน
5. อำเภอแหลมสิงห์	จำนวน	7	คน
6. อำเภอแก่งหางแมว	จำนวน	6	คน
7. อำเภอท่าใหม่	จำนวน	5	คน
8. อำเภอมะขาม	จำนวน	3	คน
9. อำเภอนายายอาม	จำนวน	3	คน
10. กิ่งอำเภอเขากิชฌกูฏ	จำนวน	3	คน
ต่างจังหวัด	จำนวน	17	คน
รวม	จำนวน	143	คน

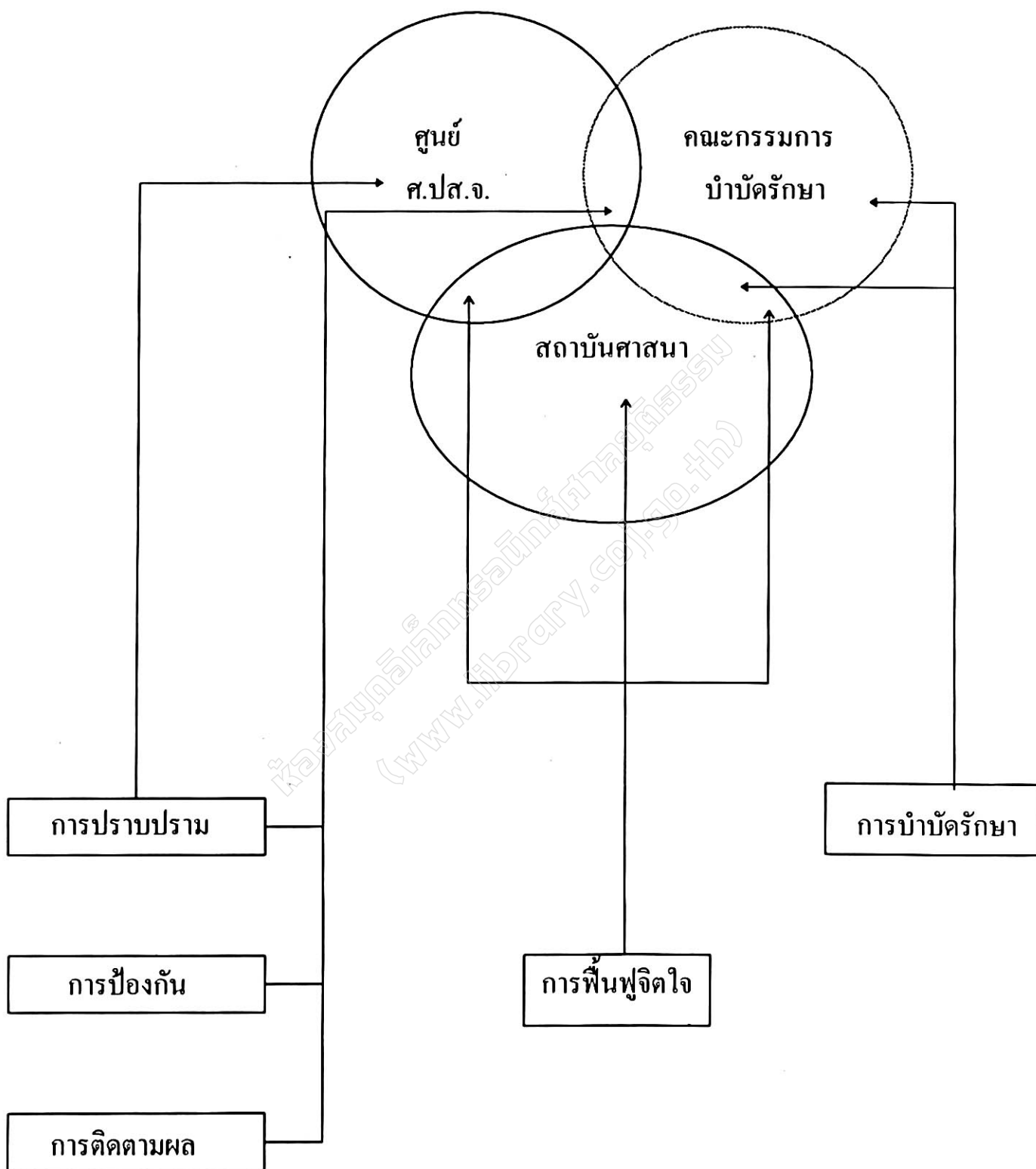
ระดับประเทศ จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีปัญหาสารเสพติดอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีความรุนแรงน้อย

- ระดับจังหวัด แบ่งพื้นที่ตามความรุนแรง (ศาลากลาง) ดังนี้
1. รุนแรงมาก อ.เมือง, อ.ขลุง, อ.นายายอาม
 2. ปานกลาง อ.โป่งน้ำร้อน, อ.สอยดาว, อ.แหลมสิงห์, อ.ท่าใหม่
 3. น้อย อ.แก่งหางแมว, อ.มะขาม, กิ่งอ.เขาคิชฌกูฏ

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดจันทบุรี

ยุทธศาสตร์หลัก	“ราษฎร์รัฐร่วมใจ ด้านภัยยาเสพติด”
ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1	ดำเนินการเชิงรุกโดยไม่รอนงบประมาณทางราชการ
แนวทางดำเนินการ	1. รณรงค์จัดหางบทุนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด2. ขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชน
ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2	เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
แนวทางดำเนินการ	1. ให้อุปกรณ์ให้โทษ2. ตรวจปัสสาวะ
ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3	ให้ชุมชนมีส่วนร่วม
แนวทางดำเนินการ	1. โครงการตำบล หมู่บ้านนำร่อง2. โรงเรียนสีขาว3. พัฒนาคุณภาพชีวิต4. บำบัดผู้เสพติด5. ใช้การกีดกันด้านยาเสพติด
ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 4	ดำเนินการด้านการข่าวและการประชาสัมพันธ์
แนวทางดำเนินการ	-สร้างจิตสำนึกโดยการพัฒนาจิตใจ จริยธรรม ศีลธรรม และให้ตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติด -หาเบาะแสผู้ผลิต ผู้ลำเลียง ผู้ค้า ผู้เสพยาเสพติด -ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทางสื่อทุกรูปแบบ เพื่อจูงใจให้ เลิก ละ การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

แนวทางการดำเนินงานร่วมกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติด

แนวทางการดำเนินงานของสถาบันศาสนา ในการแก้ปัญหายาเสพติด

บทบาทของสถาบันศาสนา

1. ป้องกันยาเสพติด
2. บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
3. ติดตามประเมินผล
4. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการปราบปราม

วิธีการดำเนินงาน

1. การป้องกันยาเสพติด

1.1 จัดทำแผนขอรับการสนับสนุน เสนอ ส่งตามลำดับถึง

1.2 ประสานความร่วมมือกับโรงเรียน สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อทำแผนปฏิบัติงาน

1.3 กิจกรรมที่อยู่ในแผนปฏิบัติการ

เทศนา อบรม ฝึกอบรมสมาธิ พัฒนาวัด ปลูกต้นไม้ ทำการเกษตรอื่น ๆ ลานวัด ลานใจ ลานกีฬา สร้างแกนนำเยาวชน ช่างฝีมือ หรือฝึกอาชีพอื่น ๆ ฯลฯ

หัวข้อธรรมเทศนาที่เน้น เป็นพื้นฐานสมาธิ

2. การบำบัดรักษา

2.1 จัดทำแผนขอรับการสนับสนุน เสนอ ส่งตามลำดับถึง

2.2 อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ของสาธารณสุขจังหวัด

- จัดสภาพเป็นสถานที่ให้ถูกสุขลักษณะ
- ใช้สมุนไพรหรือยาแผนโบราณ บำบัด
- จัดอบรมให้รู้จักการใช้สมุนไพร และการดูแลคนไข้

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพ

3.1 จัดทำแผนขอรับการสนับสนุนผ่าน ถึง

3.2 ใช้วิธีการให้สัจจะ → เกรงกลัว - ละอาย

3.3 ใช้วิธีฝึกสมาธิ → อดทน รู้จักพิจารณา ผิดชอบชั่วดี

3.4 ใช้วิธีทำกิจกรรมหลากหลาย เช่นเดียวกับ 1.3 → เพลิดเพลิน → สนุก

4. การติดตามผล

4.1 ร่วมมือกับปลัดจังหวัด และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

4.2 จัดอบรมการจัดทำระเบียบคนไข้ การติดตามดูแล บันทึก รายงาน

ยุทธศาสตร์การบำบัดและฟื้นฟูสภาพผู้ติดยาเสพติด

ในสถานบริการสาธารณสุข (รพศ. / รพช.)

1. จัดบริการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในโรงพยาบาลทุกแห่ง
2. สำรวจ/ค้นหาผู้ติดยาเสพติดและจูงใจให้เข้ารับการรักษา
3. ปฏิบัติต่อผู้ติดยาในฐานะผู้ป่วย
4. ติดตามดูแลไม่ให้กลับมาเสพติดอีก

ในสถานศึกษา

1. สอดส่องดูแลค้นหาเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติด และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาส่งไปบำบัดรักษา
2. จัดให้มีครูที่มีความสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเพื่อป้องกันการติดยาตามความเหมาะสม
3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล องค์การท้องถิ่นในชุมชน สถาบันศาสนา เพื่อประสานการป้องกันแก้ไขอย่างต่อเนื่องและทันทั่วถึง
4. ติดตามดูแลนักเรียนที่ได้รับการบำบัดรักษาแล้วไม่ให้กลับมาเสพติดยาเสพติดอีก

ในชุมชน

1. กำหนดให้ชุมชนประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ผู้นำชุมชน อบต. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์กรเอกชนในพื้นที่ และสถาบันทางศาสนาที่มีส่วนร่วมในการสำรวจค้นหาผู้ติดยาเสพติด และชักจูงให้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ
2. การกำหนดบทบาทในการดำเนินงานระดับชุมชน
 - 2.1 กำหนดให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นแกนนำในชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องยาเสพติด กระตุ้นให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาดูแลผู้ติดยาเสพติดหลังการบำบัดและช่วยแจ้งสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนให้ทางราชการรับทราบ

2.2 กำหนดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นแกนนำในชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

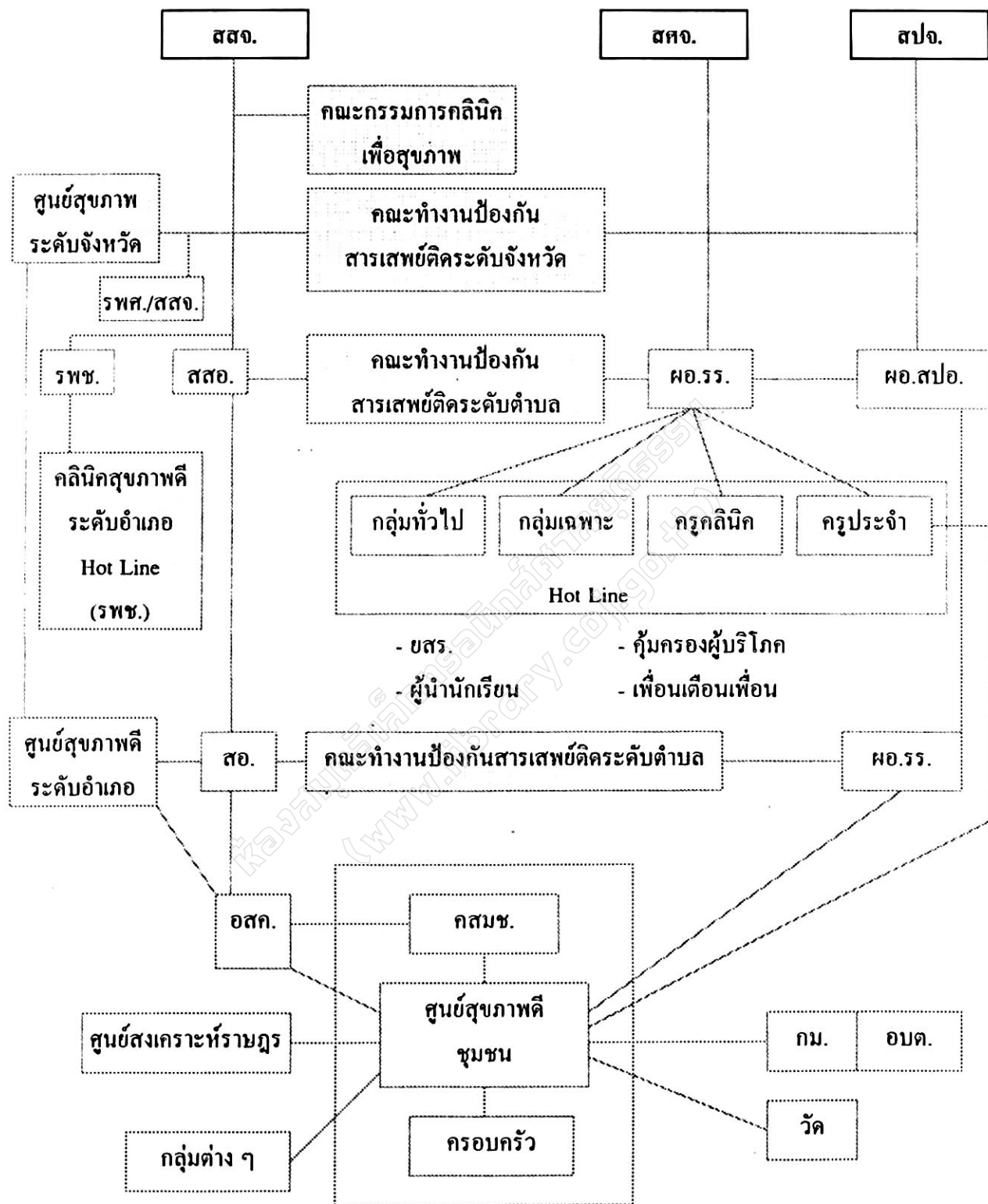
2.3 กำหนดผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาเป็นแกนนำในการค้นหาและชักจูงประชาชนและร่วมให้การบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพด้านจิตใจรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพโดยมีการอบรม และสนับสนุนด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง

3. จัดให้มีการถ่ายทอดและการพัฒนาความรู้ ทักษะและพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบำบัด
4. การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในระดับชุมชนเน้นการบำบัดด้านจิตใจเป็นหลัก
5. จัดให้มีประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทาง และวิธีการบำบัดรักษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการผ่านสื่อต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
6. กำหนดให้ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนทุกแห่ง จัดทำบริการความรู้เรื่องยาเสพติด และวิธีบำบัดรักษา
7. จัดให้มีระบบติดตามผลการรักษาโดยชุมชนและติดตามไม่ให้กลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำอีก
8. ให้ชุมชนมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เช่น การจัดงานกีฬาต้านยาเสพติด การจัดการแสดงลำตัด โดยสอดแทรกเนื้อหาต้านยาเสพติด ฯลฯ

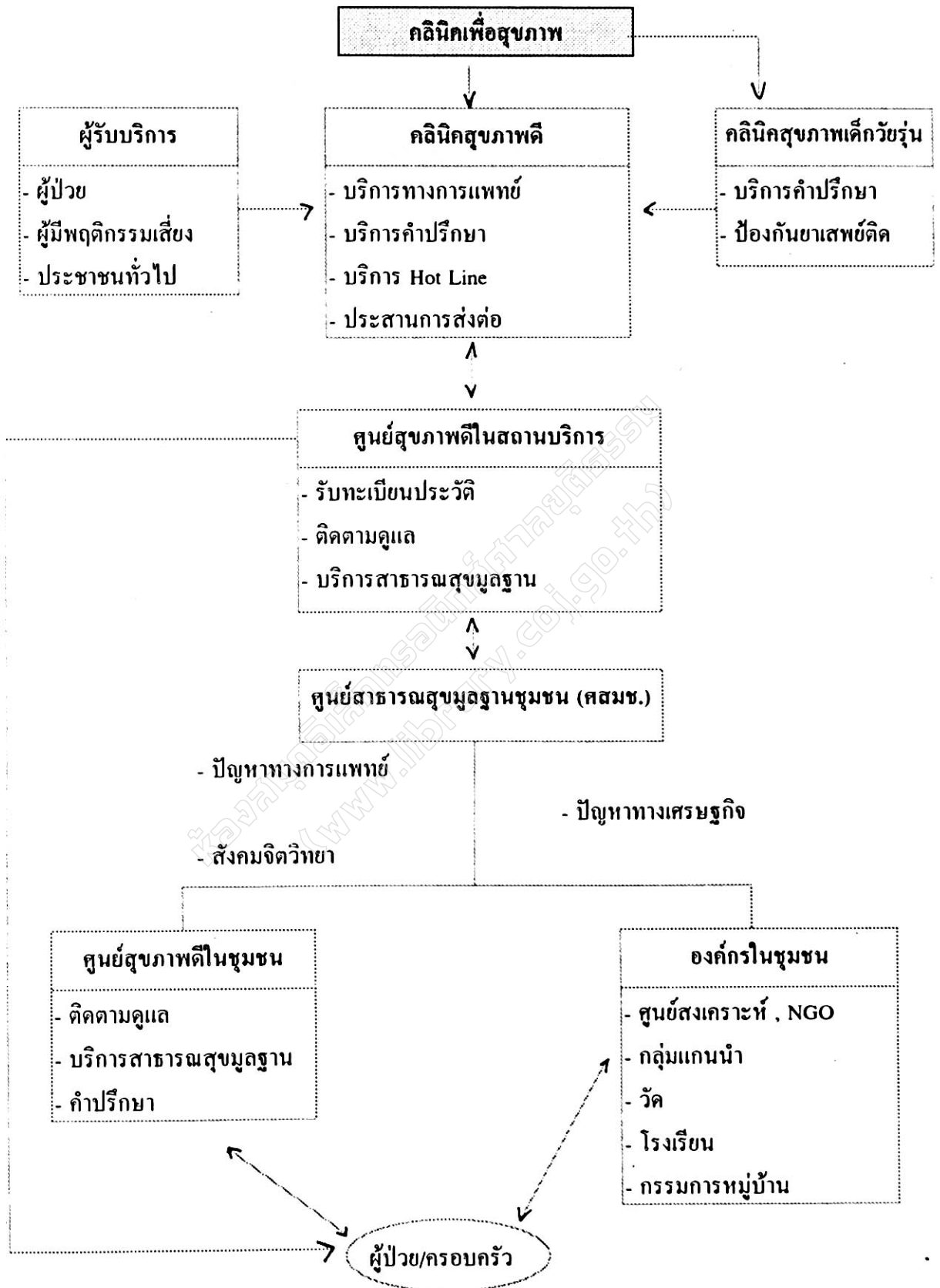
ในครอบครัว

1. สนับสนุนให้ครอบครัว มีส่วนร่วมในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยเฉพาะด้านจิตใจ แก่กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยง
2. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของครอบครัวต่อการเลี้ยงดูบุตรหลาน
3. ถ่ายทอดความรู้ และวิธีการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแก่ผู้ที่มีภรรยา และผู้ปกครองโดยการจัดอบรมตามโครงการครอบครัวเป็นศรีสังคม
4. จัดให้มีการพบปะพูดคุย หรือ ระหว่างสถานบำบัดรักษากับบิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้ติดยาเสพติด เพื่อหารือแนวทางการบำบัดรักษาที่เหมาะสม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน
5. บิดามารดา ผู้ปกครอง ต้องให้ความร่วมมือกับสถาบันบำบัดรักษา ฯ ในการดูแล การสังเกตพฤติกรรม การป้องกันไม่ให้ผู้ติดยาเสพติดหวนกลับไปติดยาซ้ำอีก

แผนภูมิการบริหารจัดการคลินิกเพื่อสุขภาพ จังหวัดจันทบุรี

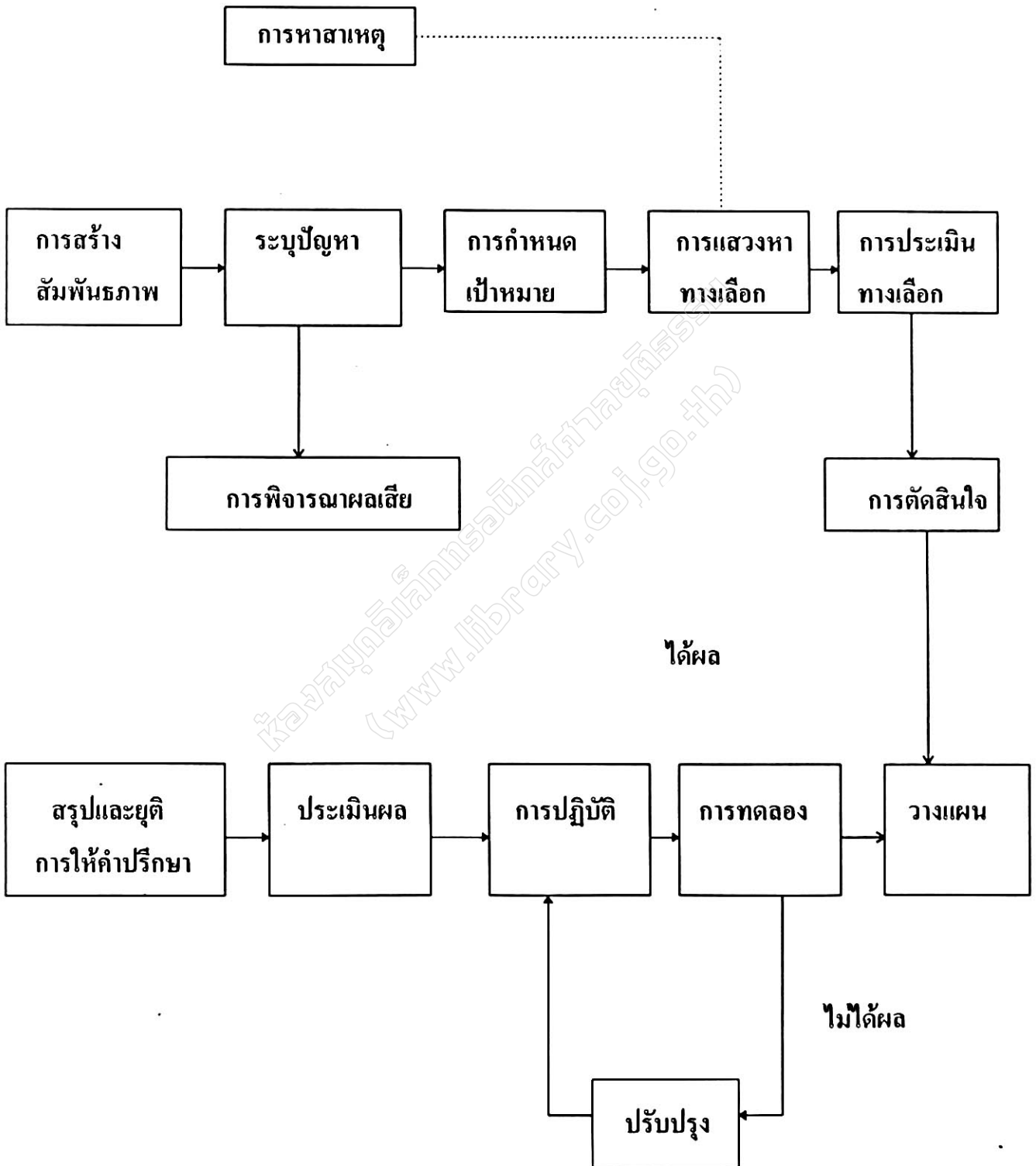
แผนภูมิแสดงการจัดระบบบริการทางการแพทย์ จังหวัดจันทบุรี

ลักษณะทั่วไปของนักเรียนที่อยู่ในข่ายน่าสงสัยว่าจะติดสารเสพติด

1. ด้านสุขภาพ จะมีสุขภาพทรุดโทรม ผอม ชุ่มชื้น
2. ลักษณะทางกาย มีน้ำมูก น้ำตาไหล หาวนอนเหงื่อออกมา ม่านตา ขยายหรือหรี (แล้วแต่ประเภทของยาเสพติด) สวมแว่นตาดำ ปากแห้ง ริมฝีปากเขียวคล้ำ แต่งกายสกปรก ไม่ชอบอาบน้ำ สำหรับผู้ติดเฮโรอีน จะชอบใส่เสื้อแขนยาวเพื่อปกปิดรอยฉีดยา
3. ด้านการเรียน เบื่อหน่ายการเรียน เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ขาดเรียนหรือหนีเรียน ไม่รับผิดชอบ ไม่ทำการบ้าน ฯลฯ
4. ด้านอารมณ์ อารมณ์ไม่คงที่ ฉุนเฉียว โมโหง่ายหรือไม่ยินดียินร้าย
5. ด้านสังคม ชอบปลีกตัวจากเพื่อนในชั้นทั่ว ๆ ไป แต่จะเข้ากลุ่มคบกับเพื่อนประเภทเดียวกัน ทำตัวเป็นคนลึกลับมีสิ่งปกปิดซ่อนเร้น
6. ด้านเศรษฐกิจ ใช้เงินเปลืองโดยไม่มีวัตถุประสงค์ใช้เพิ่มขึ้นและยิ่งกว่านั้น วัตถุประสงค์ใช้ที่มีจะร่อยหรอลงไป (เพราะมีการขายเพื่อเอาเงินไปซื้อสารเสพติด)

ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

คำขวัญจังหวัดจันทบุรี

น้ำตกพลิ้วเลื่อง

เมืองผลไม้

พริกไทยพันธุ์ดี

อัญมณีมากเหลือ

เสือจันทบูร

สมบูรณ์ธรรมชาติ

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

รวมญาติภูเขาคันทบูร

กิจกรรมผู้พิพากษาสมทบ

ถ่ายภาพร่วมกับท่านอธิบดี, รองอธิบดี, และผู้พิพากษาในวันปฎิญาณตน

ภาพหมู่ที่ระลึกวันปฎิญาณตนเข้ารับตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ

พิธีปฐมนิเทศน์เข้ารับตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ
ของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ท่านจิระ บุญพอนสุนทร อธิบดีผู้พิพากษา
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้โอวาทในพิธี
ปฐมนิเทศน์เข้ารับตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ

ท่านจิตตรา กาญจนะประเสริฐ
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี แผนก
เยาวชนและครอบครัว กล่าวนำคณะผู้พิพากษา
สมทบกล่าวปฐมนิเทศน์ในวันเข้า รับตำแหน่งฯ

คณะผู้พิพากษาสมทบถ่ายภาพร่วมกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี ในวันพิธีปฐมนิเทศน์

การประชุมเพื่อปรึกษาหารือและกำหนด
นโยบายในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาศมทบ
และคณะกรรมการสงเคราะห์

การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการของคณะผู้พิพากษาศมทบ ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล

เก่าไป

ใหม่มา

มาเยี่ยม...มาเยือน...

เนื่องในโอกาสที่เดินทางมาตรวจเยี่ยมอาคารศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ท่านจิระ บุญพอนสุนทร และท่านดวงมัลย์ ศิลปอาชา
อธิบดีและรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ท่านวิชา มหาคุณ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล
เยาวชนและครอบครัวกลาง

ท่านพิชิต คำแฝง อธิบดีผู้พิพากษภาค 2

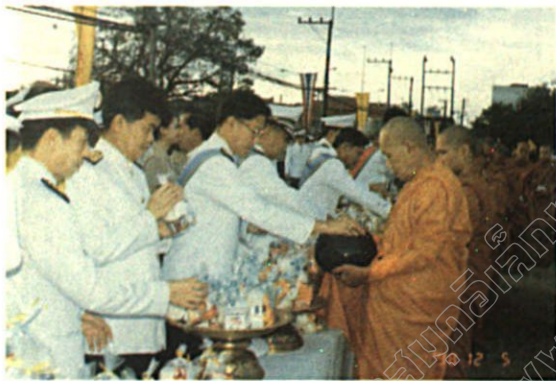
ท่านวัชรินทร์ ปังเจกวิญญูสถุล ผู้พิพากษา
หัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
และคณะผู้พิพากษาสมทบ

ท่านวรนาถ ภูมิถาวร
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม

กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

5 ธันวาคมหาราช วันพ่อแห่งชาติ

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

12 สิงหาคมหาราชินี วันแม่แห่งชาติ

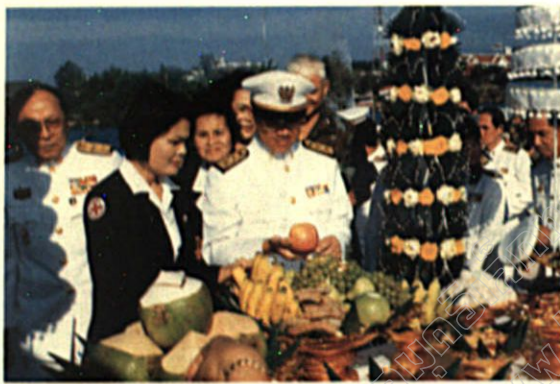

23 ตุลาคม วันปิยมหาราช

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

วันที่ระลึกสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

7 สิงหาคม วันรพี

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

กิจกรรมผู้พิพากษาสมทบ และกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

อดีต...ท่านหัวหน้าจิตตรา กาญจนะประเสริฐ
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดี
เยาวชนและครอบครัว นำคณะผู้พิพากษาสมทบ
เยี่ยมชมสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
จังหวัดระยอง

ปัจจุบัน...ท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล ผู้พิพากษา
หัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
นำคณะผู้พิพากษาสมทบและกรรมการสงเคราะห์
เยี่ยมชมและบริจาคสิ่งของแก่เด็กและเยาวชน
ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง

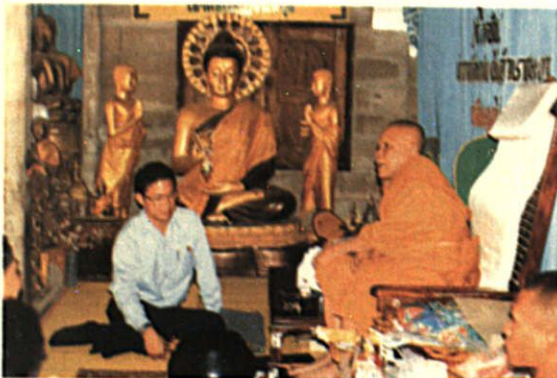

ท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล และคณะ
นำเครื่องอุปโภคบริโภคไปมอบกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง
โดยได้รับการต้อนรับจากท่านหัวหน้าจิตตรา กาญจนะประเสริฐ

กิจกรรมต่าง ๆ ในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมา

กิจกรรมทางศาสนา

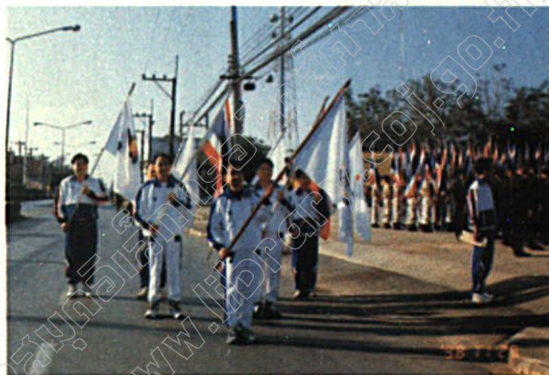
ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้รับความอนุเคราะห์จากผู้พิพากษาสมทบและ
กรรมการสงเคราะห์บริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือกิจการของศาลฯ

ท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล
เป็นตัวแทน รับมอบ ๑๓๙

ท่านหัวหน้าจิตตรา กาญจนะประเสริฐ
เป็นตัวแทน รับมอบ ๑๓๙

ท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล ร่วมกับคณะท่านผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี เป็นตัวแทนอัญเชิญธง
เอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่ศาลากลางจังหวัดจันทบุรี

กิจกรรมเยี่ยมเด็กและเยาวชนของคณะ
ผู้พิทักษ์สมทบและคณะกรรมการสงเคราะห์
เด็กและเยาวชน โดยนำเครื่องอุปโภคและบริโภค
รวมทั้งตรวจรักษาสุขภาพ ที่สถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง

กิจกรรมตามโครงการต่อต้านยาเสพติดและการแข่งขันฟุตบอลเชื่อมความสามัคคีของศาลจังหวัด
จันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว กับ ทีมเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอโป่งน้ำร้อน

ครั้งแรกจัดที่โรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม
อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 21
พฤศจิกายน 2541

ครั้งที่ 2 จัดที่ อำเภอนายายอาม
จังหวัดจันทบุรี

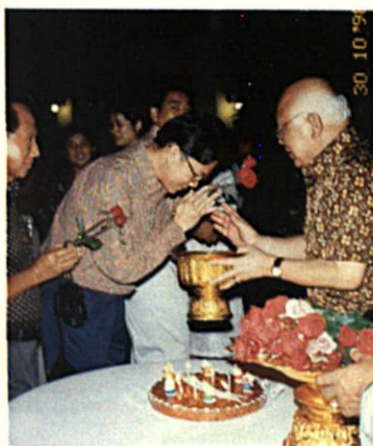

นิทรรศการต่อต้านยาเสพติดให้โทษครั้งที่ 2 โรงเรียนนายายอามพิทยาคม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีและการแข่งขันฟุตบอลเชื่อมความสามัคคีระหว่างเจ้าพนักงานกระบวนกรยุติธรรมศาลเยาวชน (ผู้พิพากษา, ผู้พิพากษาสมทบ, พนักงานอัยการ, ทนายความ, เจ้าหน้าที่ศาลและสถานพินิจ) กับทีมเจ้าพนักงาน ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอนายายอาม เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2542

กิจกรรมศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

งานเลี้ยงสังสรรค์ ม.ร.ว.อดุลย์กิตต์ กิตติยากร องคมนตรี

ท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล และคณะผู้พิพากษาสมทบร่วมรับประทานอาหารกับท่านวิชา มหาคุณ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล ให้การต้อนรับ นายประพันธ์ ชลวีรวงศ์ เนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

"กิจกรรมวันปีใหม่"

กิจกรรมการจัดทัศนศึกษา

เนื่องในโอกาสเดินทางมาตรวจเยี่ยม และตรวจรับงานก่อสร้างสถานแรกรับฯ ในโครงการเปิดทำการ ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ณ ห่วงพลงใต้ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ท่านสมพล ตัทยาภิธาน รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เดินทางมาตรวจเยี่ยมฯ โดยท่านหัวหน้าสมศักดิ์ จันทกุล เป็นผู้ให้การต้อนรับ

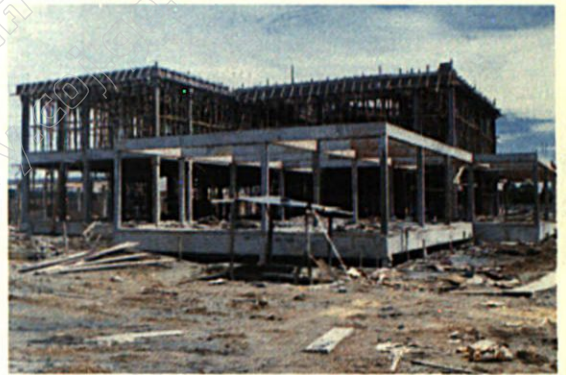
ท่านสุวัฒน์ วรรณะหทัย รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เดินทางมาตรวจรับมอบงานก่อสร้างฯ

ท่านวิชา มหาคุณ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เดินทางมาตรวจเยี่ยมสถานแรกรับฯ

สถานที่ "ทุ่งพลองใต้" ที่ทำการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว, สถานพินิจ
เด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี

ปัจจุบันกำลังก่อสร้างอาคารสถานแรกรับ ชาย-หญิง ซึ่งจะเสร็จประมาณเดือนกันยายน พ.ศ. 2542

ความหวังและกำลังใจ แก่...เยาวชน

อยู่ในความรับผิดชอบของ
กระบวนการศาลฯ แล้ว

เราจะให้อะไรกับ เยาวชนที่น่าเห็น ใจเหล่านี้ได้บ้าง

เราทราบดีว่า ความรัก ความ
อบอุ่น เป็นพื้นฐานที่เยาวชน
เหล่านี้ต้องการมากที่สุด แต่
โดยข้อเท็จจริงแล้วเราไม่
สามารถที่จะดูแลโดยใกล้ชิด
ให้อยู่ในสายตาได้ตลอดเวลา
ก็ได้แต่เป็นห่วงกำชับพ่อแม่
ของเยาวชนให้เพิ่มความกวาด
ขัน เอาใจใส่มากขึ้น

เมื่ออยู่ต่อหน้าศาล
ผู้ปกครองของเยาวชนก็จะรับ
ปากอย่างแข็งขันจนเป็นที่น่า
วางใจพอเชื่อถือได้ แต่เป็น
เพียงระยะสั้นเท่านั้น เมื่อเวลา
ล่วงเลยไประยะหนึ่ง ก็จะเข้า

สภาพแบบเดิมอีก เป็นวงจรชีวิตที่น่าอดสู
จากการได้พูดคุยกับเยาวชนใน
หลายๆ โอกาส ได้ฟังความในใจที่ได้รับบัย
ออกมา พอวิเคราะห์ว่า เยาวชนเหล่านี้ท้อแท้
สิ้นหวัง หดหู่ มีความคิดที่ก้าวร้าวต่อสังคม
น้อยเนื้อต่ำใจ ไม่มีจุดหมายที่เป็นความหวัง
จินตนาการในสิ่งที่ลมๆ แล้งๆ ทั้งทางบวก

ศักดิ์ชัย อุ่นปีติพงศ์
ประธานผู้พิพากษาสมทบฯ

และทางลบ

เราคิดใหม่ว่า เรายังขาดการให้
ความหวัง และ กำลังใจ แก่...เยาวชน อย่าง
เป็นกิจจะลักษณะ ปรากฏเคยกล่าวว่า ตราบ
ใดมีชีวิต ตราบนั้นย่อมมีความหวัง เรื่องของ
ความหวังนั้นปลูกฝังง่าย มีอยู่ในจิตสำนึก
ในสัญชาตญาณของเด็กทุกคนอยู่แล้ว
แต่...เรื่องกำลังใจยิ่งใหญ่มากว่า สำคัญกว่า ทำ
อย่างไรจึงจะให้เยาวชนในความดูแลรับผิดชอบ
ของเรา มีกำลังใจที่กล้าแข็ง มีกำลังใจ
ที่จะต่อสู้กับอุปสรรคนานัปการ มีความมานะ
อดสาหัส อดทนต่อการเล่าเรียน บากบั่นต่อ
การฝึกวิชาชีพ ได้รับการชี้แนะเพื่อให้ฝ่าฟัน
ไปถึงจุดหมายที่ต้องการ

สิ่งที่กล่าวนี้ ส่วนแล้วแต่ต้องการ
กำลังใจทั้งสิ้น เราจึงมาหาวิธีต่างๆ ที่ให้
กำลังใจแก่เยาวชนกันเถาะ จะด้วยรูปแบบ
อย่างไรก็อยู่ที่ลีลา กลยุทธ์ของแต่ละท่าน
เมื่อปลูกฝังให้เยาวชนของเรามีกำลังใจแล้ว
จะดีในตัวของเขาเองไม่ต้องอาศัยผู้อื่น
ซึ่งหวังได้ยากในสภาพแวดล้อมของปัจจุบัน

เราทราบดีว่า กำลังกายมาจากร่าง
กาย กำลังความคิดมาจากสมอง กำลังใจมา
จากดวงจิตโดยตรง แม้กำลังใจทั้ง 3 ประการ
นี้จะมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่ถ้า
จะขาดหรือบกพร่องไปบ้างก็ขออย่าได้ขาด
กำลังใจ

ดลอดระยะเวลา 2 ปี ที่ได้เข้ามา
คลุกคลีใกล้ชิดกับเยาวชนที่มี
ปัญหาจากหลากหลายสาเหตุ ไม่
ว่าจะมาจากเรื่องยาเสพติด (ซึ่งมากเป็น
อันดับหนึ่ง) หรือเรื่องลักทรัพย์ จี้ปล้น ข่มขืน
ทำร้ายร่างกาย ฯลฯ

ตั้งแต่เริ่มทำความผิดครั้งแรกหรือ
หลายครั้ง ตั้งแต่เริ่มถูกจับกุม รอการ
พิจารณาโทษ หรือตัดสินแล้ว ทั้งที่ให้ออ
อาญา หรือต้องอยู่ในสถานพินิจตามระยะ
เวลาที่กำหนด พอจะประเมินเป็นข้อสรุปว่า
ล้วนแล้วแต่มาจากครอบครัวที่แตกแยกเป็น
ส่วนใหญ่ จากชนชั้นกรรมาชีพ หาเช้ากินค่ำ
ปากกัดตีนถีบกับความเป็นอยู่ ถึงแม้จะรัก
ลูกสักปานใดก็ทนต่อสภาวะเศรษฐกิจที่ตก
ต่ำของรายได้ที่ไม่เพียงพอ จำเป็นที่จะ
ปล่อยลูกไปตามบุญตามกรรม

ไม่ว่าความผิดของเยาวชนจะมาจาก
สาเหตุอะไรก็แล้วแต่ เมื่อได้เข้ามา

ข่าวสาร ของกิน ของใช้ พร้อมการละเล่นต่างๆ ได้นำมาให้เยาวชนในสถานพินิจ จ.ระยอง
เพื่อปลอบขวัญเป็นกำลังใจ

แล้วลูกเล่าเจ้ามีครบสามสิบสอง

บางคนหนา น่าสงสาร มีพานพบ
แรกเกิดบ้าง บ้างหลังเกิด เกิดเคราะห์ดล

ถูกระเบิด เกิดบาดแผล จกรรจกจาก
บ้างหูหนวก พวกโปลิโอ โอ! พวกนี้

กระเลื่อกระสน ดิ้นรนนัก หนักเบาสู
หากขาขาด อาจใช้แขน แทนหนทาน

หากแขนขาด อาจใช้ขา มาประสาน
หากหูหนวก ผนวกพลัง ดายังมี

หากตาบอด เขาอดจิต จำครุสอน
หากยากจน หนบากับัน ขยันไป

แล้ว " ลูก " เล่า เจ้ามีครบ สามสิบสอง
เจ้าได้เปรียบ เทียบกับเขา เทพเนนา

หากเจ้าทำ เต็มกำลัง พลังเพิ่ม
มาเกิดมา พัฒนาระดม สังคมไทย

" เฟลปิกเกมส์ " เป็นตัวอย่าง สร้างแนวคิด
ไม่มีอะไร ใต้เท้า ท้องฟ้าคราม

ครบอาการ สามสิบสอง ต้องหมองหม่น
ทุกข์เหลือล้น ผจญสงคราม ตามราว

แขนขาขาด อาจตาบอด รอดพ้นผี
เขายังมี มานะ จะสู้งาน

ยืนหยัดอยู่ ดูเยี่ยงอย่าง สร้างหลักฐาน
เขาเก่งกาจ รับผิดชอบ รอบคอบดี

ใช้ช่วยงาน แทนทุกสิ่ง ยิ่งศักดิ์ศรี
ช่วยแทนที่ เขามีท้อ ระย่อใจ

มีนั่งนอน เพียรศึกษา พาสดใส
มั่งมีได้ ไม่น้อยหน้า ถ้าเก็บงำ

โยลาพอง คะนองคึก ลึกถล่ำ
โยไม่ทำ เพียงครึ่ง " แม่ " พึงใจ

ผลยิ่งเต็ม เสริมมากมาย หลายเท่าไหน
ยามเติบโตใหญ่ ชดใช้ชาติ พิลาสงาม

พิการพิชิต เหยี่ยุธอง ก้องสยาม
เกิน " พยายาม " อาจเอื้อมถึง ดั่งมาครอง

มณิรัตน์ เวชทรัพย์ ผู้ประพันธ์

“มีเพียงมืองานรอลหลายมากมายโซ”

แม่ขอลูกปลุกสำนึกรำลึกถึง
ทุกข์ยิ่งกว่าพวกเราเศร้าประดัง

มีเพียงมือถือว่าดีมีความคิด
บ้างเย็บปักถักร้อยถดถอยคลาน

สลากกินแบ่งแข่งเวลาหาคนซื้อ
ลูกรักหรือพร้อมมือเท้าโยเจ้าโซ

หมั่นฝึกฝนทบทวนศึกษาหาอาชีพ
เวลาผันไม่หันหลังฟังกิเปรย

เปรียบผู้ซึ่งขาด “พลาดความหวัง”
ไม่ทำหยังนั่งรถเข็นหาพิการ

บ้างประดิษฐ์ผลงานหนักบ้างจักสาน
บ้างหมั่นงานพันลวดใยไผนาโม

มีเพียงมืองานรอลหลายมากมายโซ
งดมโง่อย่าแพ้เขาเหล่านั้นเลย

ดวนเร่งรีบไขว่คว้าอย่านิ่งเฉย
คำแม่เอ่ยลูกเอ๋ยคิดพินิจดู

มนิรัตน์ เวชทรัพย์ ผู้ประพันธ์

เมืองเก่า.....จันทบุรี.....ที่นำมาเขียน

นางสาววันดี หลายศิริโรจน์

ผู้พิพากษาสมทบ ฯ

ณ บริเวณแหลมเล็ก ๆ ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นที่ตั้งของจังหวัด “จันทบุรี” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เมืองจันท” ซึ่งหมายถึง เมืองที่สงบร่มเย็น เช่นเดียวกับเมืองอยู่ภายใต้แสงจันทร์ โดยมีตราประจำจังหวัดเป็นดวงจันทร์กำลังส่องแสง มีกระต่ายน้อยอยู่ตรงกลาง

จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ทั้งสิ้น 6,338 ตารางกิโลเมตร เป็นที่เลื่องลือมาแต่ครั้งอดีตกาลว่าเป็นดินแดนแห่งโภคทรัพย์ ตามที่ปรากฏในหนังสือเรื่อง “เล่าเรื่องกรุงสยาม” ซึ่งเขียนโดยบาทหลวงปาเลกัวซ์ เจ้าคณะเขตของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกประจำสยาม ที่เข้ามาในประเทศไทยในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า

“ จันทบุรีเป็นเมืองเล็ก ๆ มีราษฎรอยู่ราว 6,000 คน เป็นคนไทย ญวน และจีน มีตลาดโรงดัมกลั่นสุรา และวัดหลายวัด มีการต่อเรือทุกขนาด เนื่องด้วยสามารถนำไม้จากป่าในภูเขามาได้สะดวกในฤดูน้ำหลาก สินค้าขาเข้ามีมาโดยสำเภากันประมาณ 12 ลำ ซึ่งนำสินค้ามาจากเมืองจีนมาขายทุกปี สินค้าขาออกนั้นมีปริมาณมากกว่า โภคผลที่สำคัญคือ พริกไทย กระวานรง ที่นำมาจากประเทศกัมพูชา ไม้กฤษณา หนังสือ งามช้าง น้ำตาล จี๊ซัง ปลาเค็ม ฯลฯ ”

ตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ความอุดมสมบูรณ์ของจันทบุรีเกิดขึ้นเนื่องจาก 2 ปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยแรก ท่าเลที่ตั้งอยู่ชายฝั่งของเส้นทางการค้าทางทะเล ระหว่างอาณาจักรสยาม และประเทศโพ้นทะเล ปัจจัยที่สอง สภาพภูมิประเทศถูกโอบล้อมด้วยเทือกเขาสอยดาวทางตอนเหนือ และเทือกเขาสระบาปทางทิศตะวันออก ทำให้มีทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามที่ช่วยกักกันฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ สภาพภูมิอากาศจึงมีลักษณะร้อนชื้นกว่าจังหวัดใกล้เคียง

ในเชิงประวัติศาสตร์ ได้มีการตรวจพบร่องรอยว่า มีมนุษย์อยู่อาศัยมานับแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น การขุดพบเครื่องมือเครื่องใช้ยุคหินขัดอายุประมาณ 2,000 ปี ที่อำเภอมะขาม ที่ตำบลเขาวง อำเภอท่าใหม่ และที่ราบเชิงเขาที่บ้านคลองบอน อำเภอโป่งน้ำร้อน นอกจากนี้ยังมีการค้นพบหลักฐานในยุคประวัติศาสตร์ (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 - 12) ณ บริเวณเชิงเขาสระบาป อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้ปรากฏร่องรอยชุมชนโบราณที่เจริญขึ้นในยุคก่อน หรือ ร่วมสมัยกับอาณาจักรเจนละ หรือ ขอมโบราณ อันได้แก่ บริเวณวัดทองทั่วในปัจจุบัน ณ บริเวณนี้ได้มีการขุดค้นพบ “เมืองเพนียด” ซึ่งเป็นซากโบราณสถานทำด้วยศิลาแลง ศิลารีกภาษาเขมรโบราณ หน้าบัน หรือทับหลังแบบดาลาบริวัต ซึ่งได้รับอิทธิพลจากศิลปกรรมจาก ทับหลังแบบไพรกเมง และสมโบรีไพรกุก (พุทธศตวรรษที่ 12 - 13) นอกจากนี้ยังมี “ช่อง” ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่แถบชายแดนในจังหวัดจันทบุรีระยอง ตราก โดยพวกขอมมีภาษาพูดในกลุ่มมอญ - เขมร โดยสันนิษฐานว่าน่าจะเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่ครั้งที่ขอมปกครองดินแดนนี้

หลังจากกรุงศรีอยุธยาแตกลงในปี พ.ศ. 2310 ด้วยฝีมือกองทัพพม่า พระเจ้าตากได้ยกทัพมายึดเมืองจันทบุรี เพื่ออาศัยเป็นฐานที่มั่นต่อสู้กับพม่า ซึ่งร่องรอยดังกล่าวยังปรากฏมาจนทุกวันนี้ เช่น อุโมงค์เรือโบราณ บริเวณหมู่บ้านเสม็ดงาม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ห่างจากปากแม่น้ำจันทบุรี ประมาณ 2 - 3 กิโลเมตร

ต่อมาในยุครัตนโกสินทร์ จันทบุรีนอกจากจะมีความสำคัญในด้านของเป็นเมืองท่าค้าขายระหว่างประเทศแล้ว ยังมีความสำคัญในด้านยุทธศาสตร์อีกด้วย เพราะมีอาณาเขตติดต่อกับเขมร ในรัชสมัย สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ได้เกิดสงครามระหว่างไทยกับญวน พระองค์ทรงโปรดเกล้าให้สร้างค่ายที่บ้านเนินวง อำเภอเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2377 เพื่อใช้เป็นที่ยมั่นในการต่อสู้กับญวน เพื่อมิให้ญวนยกกองทัพเรือเข้ากรุงเทพฯ ได้โดยง่าย

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 ซึ่งอยู่ในยุคจักรวรรดินิยมยุคใหม่หลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม อังกฤษและฝรั่งเศสต่างแข่งขันกันเข้ายึดดินแดนต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแหล่งวัตถุดิบ และเป็นแหล่งระบายสินค้า ขณะนั้นฝรั่งเศสได้เข้ายึดเวียดนาม เขมร และลาวแล้ว ก็มีความประสงค์จะยึดดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงซึ่งเป็นของไทยไปเป็นของตนอีก แต่ไทยไม่ยอมฝรั่งเศสจึงส่งเรือปืนเข้าปิดล้อมอ่าวไทยในกรณีพิพาท ร.ศ. 112 ปรากฏว่าไทยสู้ไม่ได้ ฝรั่งเศสจึงยื่นข้อเรียกร้อง 6 ข้อ และได้ยึดจันทบุรีไว้เป็นประกันจนกว่ารัฐบาลไทยจะได้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องดังกล่าวจนครบ จันทบุรีได้ตกเป็นเมืองประกันอยู่ถึงเกือบ 12 ปี (พ.ศ. 2436 - 2447) โดยฝรั่งเศสได้ส่งทหารมาประจำอยู่ที่ค่ายทหารภายในอำเภอเมือง 1 กองพัน และที่ปากน้ำแหลมสิงห์อีก 1 กองร้อย ซึ่งยังปรากฏตึกบัญชาการทหารฝรั่งเศสทั้งในบริเวณค่ายตากสิน และบริเวณหาดแหลมสิงห์มาจวบจนทุกวันนี้ นอกจากนี้ทหารฝรั่งเศสยังได้สร้างอาคารคลังกระสุนขึ้นในค่ายตากสิน และสร้างคุกขี้ไก่ใกล้ตึกแดงซึ่งเป็นที่ตั้งกองทหารฝรั่งเศสที่อำเภอแหลมสิงห์ไว้คุมขังชาวไทยที่ขัดขึ้น โดยด้านบนจะมีการเลี้ยงไก่ไว้ แต่เนื่องจากชาวฝรั่งเศสที่มานับถือศาสนาคริสต์ จึงได้มีการสร้างโบสถ์แม่พระปฏิสนธิ์ขึ้นในวัดคาทอลิกที่เก่าแก่ ภายในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยตัวอาคารมีศิลปแบบกอธิค ภายในประดับด้วยกระจกสีเป็นภาพนักบุญในศาสนาคริสต์ ซึ่งเป็นศิลปกรรมที่สวยงามมาก

จังหวัดจันทบุรี ได้ปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์ไทยอีกครั้ง เมื่อสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ได้ทรงสร้างพระตำหนักสวนบ้านแก้วพระราชนิเวศน์ ขึ้นในจังหวัดจันทบุรี หลังจากที่รัชกาลที่ 7 ทรงเสด็จสวรรคต ได้เสด็จมาประทับช่วงระยะเวลาหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ฯ ทรงทำคุณประโยชน์แก่จันทบุรีเป็นอย่างมาก เช่น ทรงพัฒนากรรมวิธีการทอเสื่อ และข้อมเสื่อ ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ทรงดำริให้จัดสร้างโรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรีขึ้นภายในจังหวัดจันทบุรี ขณะนี้โรงพยาบาลแห่งนี้เป็นโรงพยาบาลศูนย์กลางในภาคตะวันออก ฯลฯ ต่อมาพระองค์ได้ทรงพระราชทานพระตำหนักสวนบ้านแก้วให้เป็นที่สร้างวิทยาลัยจันทบุรี หรือสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี

ในปัจจุบันนี้ตนเอง โดยสถานที่แห่งนี้ได้รวบรวมสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นอนุสรณ์ของพระองค์เอาไว้ และสิ่งของต่าง ๆ อันเป็นโบราณวัตถุที่เก็บจากท้องถิ่นจันทบุรี และอีกส่วนหนึ่งได้จัดเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แล้ว จันทบุรียังพร้อมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอีกมากมาย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิประเทศประกอบด้วยป่าเขา และพื้นที่ที่ติดต่อกับอ่าวไทย เมื่อเดินทางเข้าถึงเขตจังหวัดจันทบุรีแล้ว จะปรากฏว่าถนนได้ถูกตัดไปตามเนินเขาเตี้ยบ้างสูงบ้าง สองข้างทางจะปกคลุมด้วยสวนผลไม้บ้าง สวนยางพาราบ้างตลอดแนว อันเป็นทัศนียภาพที่งดงามยิ่ง

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ หรือพระบาทพลวงตั้งอยู่ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากแห่งหนึ่ง โดยใน 1 ปีจะเปิดให้ขึ้นนมัสการพระบาทพลวง ซึ่งเป็นรอยพระพุทธรูปโบราณเพียง 2 - 3 เดือนเท่านั้น คือ ระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม ของทุกปี สามารถเดินทางโดยรถยนต์ และโดยการเดินเท้าสองข้างทางยังเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีพืชสมุนไพร มากมาย นอกจากนี้บนยอดเขายังมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่แปลกประหลาดทางธรณีวิทยา คือ มีก้อนหินขนาดใหญ่ ทรงบาตรคว่ำ เส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 15 - 20 เมตร ตั้งเด่นอยู่บนลานหิน ในบริเวณใกล้เคียงกันยังมีน้ำตกกระหังซึ่งเป็นน้ำตกที่สวยงามมาก มีความสูงถึง 13 ชั้น และมีที่พักริมน้ำตกในบริเวณน้ำตกได้

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลี มีน้ำตกให้เลือกเที่ยวได้ถึง 3 แห่ง คือ น้ำตกพลี (อำเภอแหลมสิงห์) น้ำตกคลองนารายณ์ (อำเภอเมือง) น้ำตกตรอกนอง (อำเภอขลุง) โดยเฉพาะน้ำตกพลีนั้นเคยเป็นสถานที่สมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้เคยเสด็จประพาส และได้ทรงสร้างองค์เจดีย์ไว้ที่น้ำตกแห่งนี้ และต่อมาเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าสุภัทรมหาราชินี พระบรมราชเทวีเสด็จทิวศน์เนื่องจากอุบัติเหตุเรือพระที่นั่งล่ม ณ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระองค์จึงโปรดให้สร้างปรางค์ขึ้นเป็นอนุสรณ์แห่งความรัก

ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสะอยดาว ยังมีน้ำตกที่งดงามอีกแห่งหนึ่ง นั่นคือ น้ำตกเขาสะอยดาว เป็นน้ำตกที่อุดมสมบูรณ์มาก เนื่องจากเป็นภูเขาที่สูงมากจึงถูกเรียกชื่อว่า “สะอยดาว” ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสะอยดาว จะได้พบกับการจัดการพื้นที่ป่าแบบใหม่ โดยจัดให้เป็นพื้นที่เพื่อการรักษาและขยายพันธุ์พืช และสัตว์ป่า ด้วยเหตุที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ และมีเกาะแก่งในสายน้ำที่งดงามจึงมีการจัดให้มีการล่องแก่งที่ “วังขอนชะเล่” เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยแบบ และไม่ไกลกันนักก็มีภาคเอกชนเข้ามาลงทุนสร้างสนามกอล์ฟ ระดับมาตรฐานโลก ออกแบบโดย “เคนนิส กริฟฟิธ” นักออกแบบสนามกอล์ฟชื่อดังจากเมืองแอตแลนต้า สหรัฐอเมริกา

สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวทางทะเล จันทบุรีมีหาดทรายที่สงบเงียบอยู่หลายหาดใน อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ ที่อำเภอท่าใหม่ เช่น หาดเจ้าหลาว หาดแหลมเสด็จ และกึ่งกระเบน โดยเฉพาะที่กึ่งกระเบนเป็นที่ตั้งของโครงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อันเป็น

โครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ส่วนที่อำเภอ-
แหลมสิงห์ ท่านสามารถนั่งเรือข้ามฝากไปที่ชุมชนอ่าวกระโทงซึ่งยังคงความงามตามธรรมชาติไว้อย่าง
ครบถ้วน จากการที่ทะเลในเขตนี้ยังปลอดจากมลภาวะ จึงได้มีการจัดตั้งฟาร์มปลาโลมาขึ้นมาเป็นแห่งแรก
ในประเทศไทย ที่อำเภอแหลมสิงห์ โดยภายในฟาร์มมีการแสดงโชว์ต่าง ๆ ของปลาโลมาที่ได้รับการฝึก
ฝนมาเป็นอย่างดี จึงสร้างความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้เข้าชมเป็นอย่างยิ่ง

จันทบุรีได้ชื่อว่าเป็น “เมืองผลไม้” มีผลไม้ที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด
ฉัณนี้ ท่านจะได้ลิ้มรสผลไม้สด ๆ มากมายตามฤดูกาลตลอดปี เช่น มะขามหวาน ลำไย มะม่วง
แดงโม มะละกอ คราก่อนฟรุต ลางสาด ลองกอง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอาหารไทยพื้นเมือง เช่น
หมูชะมวง ก๋วยเตี๋ยวผัดปู ก๋วยเตี๋ยวเนื้อเลีย-หมูเลีย และอาหารคาวอื่น ๆ ที่ประกอบจากเครื่องเทศ
พื้นเมือง เช่น เร่วหอม กระวาน พริกไทยอ่อน กระชาย ฯลฯ จึงเป็นสิ่งที่ท่านไม่ควรลืมที่จะลองลิ้มรส
อาหารพื้นเมืองดังกล่าว และชื่อเป็นของฝาก คือ ก๋วยเตี๋ยวเส้นเล็ก ที่ทั้งนุ่ม เหนียว เส้นเล็ก อาหาร
ทะเลตากแห้ง เช่น กุ้งแห้ง ปลาหมึกแห้ง ปลาเค็ม หากท่านชอบอาหารทะเลสดที่จังหวัดจันทบุรี มี
อาหารทะเลสด ๆ มากมาย เช่น กุ้งทะเล หอยเชลล์ ปลาทะเลต่าง ๆ ปูทะเล กุ้ง เป็นต้น

อีกหนึ่งความภูมิใจของชาวจันทบุรี คือ การทอเสื่อจากต้นกก และงานเย็บเสื่อที่เป็นที่ยอมรับ
ทั้งในและต่างประเทศ หัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านี้ ยังมีการสืบสานในหลายหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านบางสระแก้ว
หมู่บ้านเสม็ดงาม ฯลฯ ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านเมื่อว่างจากการทำสวน การทำประมง หรือนาทุ่ง
นอกจากนี้อาชีพที่สำคัญอีกอาชีพหนึ่ง คือ การทำเหมืองพลอย การเจียรไนพลอย และการทำเครื่อง
ประดับอัญมณี ซึ่งยังสร้างรายได้ให้แก่ชาวจันทบุรีได้มากและเป็นสินค้าส่งออกในอันดับต้น ๆ ของ
ประเทศไทย แม้ว่าปัจจุบันแหล่งวัตถุดิบจะลดน้อยลงแล้วก็ตาม แต่จังหวัดจันทบุรี ก็ยังเป็นแหล่ง
“ตลาดพลอย” สำคัญที่บรรดาพ่อค้าทั้งชาวไทย และต่างประเทศ มาซื้อขายพลอยในย่านถนนอัญมณี
ถนนศรีจันทร์ ทุกวันศุกร์, เสาร์, อาทิตย์ กันอย่างเนืองแน่น

จันทบุรีในวันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากจันทบุรีในกาลก่อน ถึงกระนั้นก็ตามความภาคภูมิใจต่าง ๆ
มิได้เลือนหาย ทั้งนี้เพราะจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มี “เอกลักษณ์” และทรงคุณค่าในตัวเองทั้งในแง่ประวัติ
ศาสตร์ และธรรมชาติ ซึ่งยังคงรอคอยการมาเยือนของผู้ที่มาจากถิ่นอื่นตลอดไป สมดังที่โกวเล้งได้เขียนไว้
ว่า “ท่านหากยินยอมให้ทั้งสองข้างเดินไปตามที่ต่าง ๆ ต้องพบเป็นเรื่องที่กาลก่อนคาดคิดไม่ถึงอยู่มากหลาย” และ
“ในชีวิตคนมีเรื่องมากมาย.....คนผู้หนึ่งขอเพียงมีชีวิตอยู่ ต้องหัดเรียนรู้.....เขาจึงมีชีวิตอย่างมีความสุขกว่าเดิม”

เอกสารประกอบการเขียน

สารคดี, สำนักพิมพ์. จันทบุรี. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2538

เทศบาลเมืองจันทบุรี, สำนักงาน. เอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี.

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๓๔

ศึกษาแบบเรียงมาตรา โดย พัลลภ พิธิษฐ์สังฆการ

อดีตอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์สอนเสริมคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัยสยาม

อาจารย์พิเศษคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
๓๐๐๐ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

๘ มกราคม ๒๕๔๒

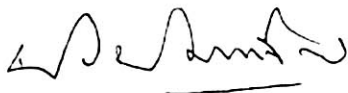
เรื่อง ขออนุญาตนำคำอธิบายลงพิมพ์ในหนังสือ
เรียน ท่านผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
อ้างถึง หนังสือของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
ที่ ยธ ๐๒๓๐/๓๑ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขออนุญาตนำคำอธิบายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยข้าพเจ้า พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ มาลงพิมพ์
ในหนังสือที่ระลึกครบรอบ ๒ ปี ของศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ความละเอียดแจ้ง
อยู่แล้ว นั้น

ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสสนับสนุน
เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติดังกล่าว และยินดียิ่งขออนุญาตให้นำคำอธิบายมาลงพิมพ์ในหนังสือตามที่
ขอไปได้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพัลลภ พิสิษฐ์สังกรมการ)

ที่ปรึกษาธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)

ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)

โทร. ๒๕๕๑๑๒๒ - ๓

โทรสาร ๒๖๓๗๖๕๘

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๑)

จากประสบการณ์ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กับตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นระยะเวลา ๒ ปี ตลอดงานในระหว่างที่ไปทำหน้าที่ที่แจ้งข้อกฎหมายต่าง ๆ ตามร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวต่อคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้ข้าพเจ้าพอเข้าใจเนื้อหาสาระตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ ในแต่ละตัวบทมาตราของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้พอสมควร

นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้รับเชิญไปเป็นอาจารย์พิเศษในคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยให้ทำหน้าที่อธิบายพระราชบัญญัติดังกล่าวมาระยะหนึ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำคำอธิบายพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้สะดวกในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง ปรับปรุง แก้ไข และเอื้อต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสะดวกแก่บุคคลที่ทำงานด้านคดีเด็กและเยาวชนและคดีครอบครัว

อย่างไรก็ตาม การทำอธิบายพระราชบัญญัติดังกล่าว ย่อมขจัดข้อบกพร่องให้หมดไปได้ยาก จึงขอความกรุณาผู้ที่พบเห็นข้อบกพร่องได้โปรดชี้แนะด้วยเพื่อจะได้แก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไปหวังว่าหนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษานักกฎหมายและผู้สนใจโดยทั่วกัน

พลเอก พิณรุฒ์ ชังชมการ

๑ มีนาคม ๒๕๓๘

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ หลักทั่วไป

- ความเบื้องต้น
- ความสำคัญของเด็กและเยาวชน
- ลักษณะความเกี่ยวข้องของเด็ก เยาวชนและผู้เยาว์กับกฎหมาย
- สาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
- วิทยาการของกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

๑
๑
๒
๓
๔
๑๐

บทที่ ๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวฯ

- ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้
- คำปรารภ
- ชื่อของพระราชบัญญัตินี้
- การใช้บังคับ
- การยกเลิกกฎหมายเดิม

๑๔
๑๔
๑๕
๑๕
๑๕
๑๖

หมวด ๑ บททั่วไป

- บทนิยามที่ควรทำความเข้าใจ
- หลักในเรื่องอายุเด็กหรือเยาวชน
- หลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ผู้รักษาการและออกกฎหมายกระบวนมี ๔ คน

๑๗
๑๗
๒๒
๒๒
๒๖

หมวด ๒ ศาลเยาวชนและครอบครัว

- รูปแบบการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
- การรับโอนคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลคดีเด็กและเยาวชน
- การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวในอนาคต
- อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว
- การพิจารณาปัญหาว่าคดีใดอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลอื่น
- การโอนคดี
- ความต่อเนื่องของอำนาจพิจารณาพิพากษา
- เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะผิดไป

๒๖
๒๖
๒๘
๒๙
๓๐
๓๔
๓๔
๓๕
๓๕

	หน้า
- จำนวนผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบในแต่ละศาล	๔๐
- อรรถาธิบายและความประพฤติพิเศษของผู้พิพากษา	๔๑
- ตำแหน่งผู้พิพากษาบางตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัวต่าง ๆ	๔๒
- ในกรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาบางตำแหน่งว่างลงหรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้	๔๓
- ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง	๔๔
- อำนาจหน้าที่ของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง	๔๖
- อำนาจของอธิบดีผู้พิพากษาศาลในส่วนที่เกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งอยู่ภายในเขตอำนาจของตน	๔๗
- อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว	๔๘
- องค์คณะปกติของศาลเยาวชนและครอบครัว	๔๙
- การกำหนดองค์คณะเพิ่มขึ้นจากองค์คณะปกติ	๕๐
- คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ	๕๑
- ฐานะของผู้พิพากษาสมทบ	๕๔
- การพ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ	๕๔
- กรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบว่างลงก่อนครบวาระ	๕๕
- การกำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบมาปฏิบัติหน้าที่	๕๕
- วินัยสำหรับผู้พิพากษาสมทบ	๕๖
หมวด ๓ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	๕๖
- ฐานะของสถานพินิจ	๕๖
- การจัดตั้งสถานพินิจ	๕๘
- อำนาจหน้าที่ของสถานพินิจ	๕๙
- หน้าที่ของคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ	๖๓
- พนักงานต่าง ๆ ของสถานพินิจ	๖๔
- อำนาจหน้าที่ทั่วไปของผู้บัญชาการสถานพินิจ	๖๗
- อำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการสถานพินิจในส่วนที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของตน	๖๗
- ทัณฑ์ที่จะลงแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม	๖๙
- การแยกเด็กและเยาวชนหญิงกับชายออกจากกัน	๖๙
- การรับเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมแบบเข้ามาเฝ้ากลับ	๗๐
- การรายงานในเรื่องต่าง ๆ ที่ศาลต้องการทราบหรือที่เห็นว่าศาลควรทราบ	๗๐
- อำนาจหน้าที่ทั่วไปของพนักงานคุมประพฤติ	๗๐
- อำนาจอย่างพนักงานสอบสวนและอำนาจพิเศษอย่างอื่นของพนักงานคุมประพฤติ	๗๒
- อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ	๗๓

	หน้า
- อำนาจหน้าที่ทั่วไปของพนักงานสังคมสงเคราะห์	๗๓
- อำนาจอย่างพนักงานสอบสวนและอำนาจพิเศษอย่างอื่นของพนักงานสังคมสงเคราะห์	๗๔
- การแสดงบัตรประจำตัวในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๗๕

หมวด ๔ การสอบสวนคดีอาญา

- ขอบเขตการจับกุมเด็ก	๗๕
- การดำเนินการต่อไปรวมทั้งการปล่อยชั่วคราวเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนแล้ว	๗๖
- กำหนดระยะเวลาขึ้นฟ้องและการพักฟ้อง	๗๘
- กรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาหลบหนี	๘๑
- การขออนุญาตฟ้องคดีจากอัยการสูงสุด	๘๑
- วิธีการควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหา	๘๒
- การดำเนินการของผู้อำนวยการสถานพินิจเมื่อได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาแล้ว	๘๒
- อำนาจศาลในการคิดหักจำนวนวันที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุม	๘๔
- อำนาจศาลในการสั่งเพิ่มกำหนดเวลาที่ต้องฝึกและอบรมในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนหลบหนีไป	๘๕

หมวด ๕ อำนาจศาลเกี่ยวกับคดีอาญา

- หลักเรื่องศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด	๘๕
- กรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชน	๘๗
- กรณีที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีตั้งแต่สองศาลขึ้นไป	๘๘
- การโอนคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวและโค่นย้อนกลับกัน	๘๙
- การโอนคดีจากศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๒๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๙๐

หมวด ๖ การฟ้องคดีอาญา

- อำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนเพราะเห็นว่าอาจกลับคนเป็นคนดีได้	๙๑
- หลักเรื่องห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาคือศาลเยาวชนและครอบครัว	๙๒
- วิธีการพิเศษก่อนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง	๙๓
- พนักงานอัยการซึ่งมีหน้าที่ดำเนินคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด	๙๔

หมวด ๗ การพิจารณาคดีอาญา

- การสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้วันระหว่างพิจารณา	๙๕
- หลักเรื่องห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็ก	๙๖
- การแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนทราบวันเวลานัดพิจารณา	๙๖

	หน้า
- การกำหนดให้ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นเจ้าของสำนวน	๕๗
- การเรียกจำเลยไปสอบถามเป็นการเฉพาะตัว	๕๘
- ลักษณะห้องพิจารณาคดีอาญา	๕๘
- การพิจารณาให้กระทำเป็นการลับ	๕๘
- อำนาจพิเศษของศาลในการสั่งให้จำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้	๕๘
- อำนาจพิเศษของศาลในการสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งออกไปนอกห้องพิจารณาได้	๑๐๐
- อำนาจพิเศษของศาลในการเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเป็นพยาน	๑๐๑
- วิธีพิจารณาคดีอาญาที่แตกต่างไปจากคดีธรรมดา	๑๐๑
- ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจำเลยและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณา	๑๐๒
- อำนาจในการสั่งให้สืบเสาะข้อเท็จจริงที่ไม่มีการสืบเสาะ	๑๐๓
- อำนาจในการสั่งให้สืบเสาะข้อเท็จจริงเพิ่มเติม	๑๐๔
- กรณีที่ศาลจะรับฟังรายงานของสถานพินิจเป็นผลร้ายแก่จำเลย	๑๐๔
- หลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา	๑๐๕
- การแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้จำเลย	๑๐๖
- คุณสมบัติของที่ปรึกษากฎหมาย	๑๐๖
- การจดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมาย	๑๐๗
- ค่าป่วยการสำหรับที่ปรึกษากฎหมาย	๑๐๗
- ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย	๑๐๘
- การสั่งเพิกถอนที่ปรึกษากฎหมาย	๑๐๘
- วิธีการพิเศษในการส่งคำร้องขอให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราว	๑๐๙
- กรณีที่จำเลยไม่สามารถมาฟังการพิจารณา	๑๑๐
- วิธีการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมาสถานพินิจหรือศาล	๑๑๐
- การควบคุมเด็กหรือเยาวชนจะปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้	๑๑๑
- ขอบเขตการโฆษณาเกี่ยวกับคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด	๑๑๒
หมวด ๘ การพิพากษาคดีอาญา	๑๑๒
- การพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน	๑๑๒
- ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา	๑๑๓
- การประชุมปรึกษาเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง	๑๑๔
- การอ่านคำพิพากษาให้กระทำเป็นการลับ	๑๑๔
- หลักการห้ามโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่ง	๑๑๕
- อำนาจพิเศษของศาลในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่ง	๑๑๖
- อำนาจพิเศษของศาลในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไม่มีความผิด	๑๑๗

	หน้า
- กรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อความปลอดภัย	๑๑๕
- การกำหนดเงื่อนไขเพื่อความปลอดภัยในกรณีที่จะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน	๑๒๐
- ผู้ที่มีอำนาจตรวจสอบสถานพินิจหรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งเด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้	๑๒๑

หมวด ๕ การเปลี่ยนโทษและการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

- วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน	๑๒๒
- การปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปในระหว่างระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงที่ศาลกำหนดไว้	๑๒๕
- หลักในการรอกการกำหนดโทษหรือการลงโทษซึ่งแตกต่างจากคดีธรรมดา	๑๒๕
- กรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ	๑๒๖

หมวด ๑๐ การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว

- หลักการเปรียบเทียบให้คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมกัน	๑๒๗
- การกำหนดองค์คณะในคดีครอบครัว	๑๒๘
- การตั้งบุคคลอื่นมาให้ความปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ย	๑๒๙
- กรณีต่าง ๆ ที่คู่ความไม่อาจประนีประนอมกัน	๑๓๐
- การสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวและการให้แพทย์ตรวจสุขภาพของคู่ความ	๑๓๑
- ขอบเขตการโฆษณาเกี่ยวกับคดีครอบครัว	๑๓๒
- ข้อยกเว้นเรื่องความลับแห่งการบังคับคดี	๑๓๒

หมวด ๑๑ การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย

- หลักในการพิจารณาพิพากษา	๑๓๓
- การกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานอัยการ	๑๓๓
- การแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบว่ามีคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียมาฟ้องร้อง	๑๓๔
- การฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจก่อนทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง	๑๓๕
- การตั้งผู้กำกับกับการปกครอง	๑๓๕
- การตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้ปกครองหรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์	๑๓๘

หมวด ๑๒ อุทธรณ์

- หลักเรื่องอุทธรณ์ได้เหมือนคดีธรรมดา	๑๓๘
- การอนุญาตให้อุทธรณ์	๑๔๑
- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค	๑๔๒

	หน้า
หมวด ๑๓ ฎีกา	๑๔๓
- หลักเรื่องฎีกาได้เหมือนคดีธรรมดา	๑๔๓
- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา	๑๔๔
หมวด ๑๔ บทกำหนดโทษ	๑๔๕
- ฐานจัดจีนไม่ยอมให้เจ้าพนักงานสถานพินิจเข้าไปในสถานที่ที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง	๑๔๕
- ฐานเจ้าของสถานที่ ฯลฯ ไม่ยอมตอบคำสอบถามของเจ้าพนักงานสถานพินิจหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ	๑๔๕
- ฐานครูไม่ยอมตอบคำถามของเจ้าพนักงานสถานพินิจหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ	๑๔๕
- ฐานไม่ยอมทำรายงานตามมาตรา ๔๔(๓) หรือทำรายงานเท็จ	๑๔๖
- ฐานไม่มายังสถานพินิจ ไม่ยอมสาบานหรือปฏิญาณตัว ไม่ยอมให้ข้อมูลหรือไม่ยอมส่งวัตถุหรือเอกสาร	๑๔๖
- ฐานฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๑๑๓	๑๔๗
- ฐานเปิดเผยความลับของผู้อื่นซึ่งคนได้รู้มาเพราะการปฏิบัติกรตามหน้าที่	๑๔๗
- ฐานช่วยเหลือให้เด็กหรือเยาวชนหลบหนี	๑๔๘
บทเฉพาะกาล	๑๔๘
- การแปรสภาพแผนกคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม	๑๔๘
- การแปรสภาพสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม	๑๔๘
- ความต่อเนื่องของอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลชั้นต้นที่รับฟ้องคดี ตามมาตรา ๑๑ ไว้พิจารณาตามกฎหมายเดิม	๑๔๘
- การโอนอำนาจหน้าที่ของศาลและเจ้าหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชน	๑๕๐
- การโอนอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม	๑๕๐
- การโอนกิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของศาลคดีเด็กและเยาวชน	๑๕๑
- การโอนกิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม	๑๕๑
- การแปรสภาพตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้พิพากษาในศาลคดีเด็กและเยาวชนกับการขยายระดํารับตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน	๑๕๑
- กรณีที่มีการอ้างถึงศาลคดีเด็กและเยาวชนหรือสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม	๑๕๓
- การมีผลใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่ออกตามกฎหมายเดิม	๑๕๓
บรรณานุกรม	๑๕๕

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ.๒๕๓๔

บทที่ ๑ หลักทั่วไป

ความเบื้องต้น

การอุปการะ การเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กและเยาวชนอันมีสภาพที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนมีสุขภาพดี ตลอดจนมีอุปนิสัยและความประพฤติดี เป็นพื้นฐานที่จะทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ซึ่งเป็นความประสงค์ของพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ พัฒนาการของเด็กและเยาวชนอาจจำแนกได้เป็น ๔ อย่าง คือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม กับพัฒนาการด้านการศึกษา และฝึกอาริพ ครอบครัวเป็นสถาบันแรกและมีความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดามารดาและผู้ใกล้ชิดที่ต้องรับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน นับตั้งแต่มีการปฏิสนธิในครรภ์ วัยทารก วัยก่อนเรียน และวัยเรียน ครอบครัวที่ขาดความพร้อมในการอุปการะเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนเพราะความยากจน ครอบครัวที่แตกสลายหรือแตกแยก ครอบครัวที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ครอบครัวที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กและเยาวชน หรือครอบครัวที่เป็นแบบอย่างของการกระทำผิด เช่น ครอบครัวที่ประกอบอาชีพไม่สุจริต ค้าขายเสพติดหรือเป็นแหล่งอบายมุขหรือช่องโหว่ ฯลฯ เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กหรือเยาวชนมีอารมณ์จิตใจ และพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจนถึงขั้นกระทำความผิด ดังนั้นครอบครัวที่มีคุณภาพต้องตระหนักในบทบาทของตนในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กหรือเยาวชนและส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของเด็กหรือเยาวชนโดยร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ในการป้องกันปัญหาและส่งเสริมศักยภาพดังกล่าวอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันโดยใกล้ชิดทุกชั้นตอน จึงจะเป็นทางเสริมสร้างให้เด็กหรือเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมของประเทศ ซึ่งมีบางอย่างที่มีส่วนในการช่วยผลักดันให้เด็กหรือเยาวชนมีปัญหาหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น การส่งเสริมค่านิยมในการฟุ้งเฟ้อกระตุ้นให้เด็กหรือเยาวชนมีความต้องการวิถีชีวิตที่หรูหรา

สะดวกสบายเกินความจำเป็นและเกินกว่าความสามารถของตนเองและครอบครัวที่จะแสวงหามาได้ นอกจากนี้สถานเริงรมย์ แหล่งอบาซมูขมอมเมา ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากก็เป็นแหล่งชั่วๆให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ แม้ว่าจะมีความพยายามจากภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ แต่ก็ปรากฏว่าไม่เพียงพอและไม่สามารถดึงดูดเด็กหรือเยาวชนส่วนใหญ่ได้เท่าทันกับสภาพแวดล้อมทางสังคมดังกล่าวข้างต้น สภาพปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรม หรือ ปัญหาอื่น ๆ โดยทั่วไปแตกต่างกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับผู้ใหญ่เพราะเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีร่างกายและจิตใจไม่เหมือนผู้ใหญ่ กล่าวคือ ยังหย่อนในด้านสติปัญญา ความรู้สึกผิดชอบ เนื่องจากได้รับการศึกษาอบรมและมีประสบการณ์น้อยกว่าผู้ใหญ่ ทั้งยังมีความรู้สึกชอบค้อยกว่าผู้ใหญ่ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่ายยิ่งกว่านั้นเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนไม่น้อยเกิดมาไม่เคยได้รับการเอาใจใส่ทะนุถนอมความรักหรือความอบอุ่นจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เนื่องจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองบางคนบางครอบครัวมีความมรดกแตกแยกหรือเลิกร้างกัน ขาดความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือบิดามารดาขายกลายเป็นลูกกำพร้า หรืออาจเป็นลูกไม่มีพ่อ หรือแม่ค้าขายพ่อบุญใหม่ พ่อค้าขายแม่มีสามีใหม่ ต้องประสบเคราะห์กรรมและสิ่งที่เศร้าหมอง ไม่ได้ได้รับความรักความอบอุ่นความสุขภาพสบายใจเหมือนเด็กและเยาวชนในครอบครัวอื่น มีแต่ความอดอยากหิวโหยตลอดเวลา บ้านแตกสาแหรกขาด ได้รับความกระทบกระเทือนทางร่างกายและจิตใจตลอดมา บางคนต้องเร่ร่อนจรจัดเผชิญโลกโดยลำพังตั้งแต่ยังเป็นเด็กเพื่อความอยู่รอดไปวันๆ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดทางอาชญากรรมได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง เหตุการณ์อาจจะสายเกินแก้ โดยอาจจะทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นมีอุปนิสัยและความประพฤติเสื่อมทรามยิ่งขึ้น จนอาจกลายเป็นอาชญากรที่ชั่วช้าทารุณได้ง่าย ซึ่งย่อมเป็นภัยต่อสังคมและกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความมั่นคงของประเทศไทย^(๑)

ความสำคัญของเด็กและเยาวชน

จากสถิติจำนวนประชากรในประเทศไทยที่ปรากฏทางทะเบียนทั่วราชอาณาจักรในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ปรากฏว่ามีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๕๖.๖๘ ล้านคน (สถิติกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) ในจำนวนประชากรทั้งหมดนี้เป็นเด็กและเยาวชนประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ หรือครึ่งหนึ่งของจำนวนพลเมืองทั่วประเทศ ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ปรากฏจากหลักฐานทางทะเบียนเท่านั้น ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วเราต้องยอมรับว่า จำนวนประชากรของประเทศที่ไม่ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนนั้นมีอยู่อีกจำนวนหนึ่งจึงเชื่อว่ามีจำนวนประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชนมากกว่าที่ปรากฏตามสถิติดังกล่าว ในจำนวนประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชนซึ่งมี

(๑) ศาสตราจารย์ประภาพร อวยชัย เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่องบทบาทของสังคมและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ : พ.ศ. ๒๕๑๑ หน้า ๑๐

จำนวนมากนี้ล้วนกำลังเติบโตเจริญวัยขึ้นมาทดแทนผู้ใหญ่และจะเป็นกำลังอันสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต จึงเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติ หากเด็กและเยาวชนในวันนี้มีการศึกษาดี มีความประพฤติดี สุขภาพพลานามัยและร่างกายแข็งแรง มีสัมมาชีพ มีคุณธรรมและวัฒนธรรมประจำใจแล้ว ก็เป็นที่เห็นได้ชัดว่าพลเมืองของชาติในอนาคต จะต้องประกอบด้วยผู้ที่มีจิตความสามารถและมีคุณค่าสูง ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองมั่นคงและพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งในภายหน้า แต่ถ้าเด็กหรือเยาวชนในวันนี้ขาดการศึกษาอบรม มีความประพฤติไม่ดี มีสุขภาพร่างกายอ่อนแอ ไม่ดำรงชีพโดยสุจริต อนาคตของชาติก็จะเต็มไปด้วยพลเมืองที่มีปัญหาแก่สังคมในชาติและเป็นตัวถ่วงความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญไปได้เท่าที่ควร โดยจะต้องมากองแก้ปัญหามหาชนพลเมืองของตนเองเป็นส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนในทุกวันนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สมควรจะได้รับการดูแลเอาใจใส่ ประคับประคองส่งเสริมสนับสนุนในทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีของชาติในภายภาคหน้าต่อไป ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้เริ่มต้นในอารยประเทศก่อนและได้มีการดำเนินการกันอย่างจริงจังในปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน พอสรุปแนวทางการดำเนินงานออกเป็นสองประการด้วยกัน ประการแรกเป็นการดำเนินการในส่วนของเด็กและเยาวชนที่ไม่มีปัญหา ซึ่งได้แก่การส่งเสริมในเรื่องของการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้นการส่งเสริมในเรื่องของสุขภาพอนามัยให้มีร่างกายแข็งแรง โดยสนับสนุนการกีฬาประเภทต่าง ๆ และการบริการในด้านของการดูแลสุขภาพพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ประการที่สองเป็นการดำเนินการในส่วนของเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และร่างกาย เป็นต้นว่า ปัญหาความยากจนของครอบครัว ปัญหาเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก ปัญหาเด็กพิกการ รวมทั้งเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา โดยมีการศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ หากแนวทางแก้ไขและป้องกัน ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์และเฝ้าระวังรักษาพยาบาลเพื่อให้พยาบาลเพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ต่อไปและไม่สร้างภาระหรือปัญหานี้ขึ้นอีก การดำเนินการทั้งสองประการรัฐเป็นผู้ยื่นมือเข้ามาดำเนินการด้วยตนเองโดยให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมด้วย ซึ่งต่อมาหลายประเทศทั่วโลกได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนและยอมรับแนวความคิดดังกล่าวไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพประเทศของตน รวมทั้งในประเทศไทยด้วย

ลักษณะความเกี่ยวข้องของเด็ก เยาวชนและผู้เยาว์กับกฎหมาย

เนื่องจากเด็กเยาวชนและผู้เยาว์เป็นพลเมืองของประเทศจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่บัญญัติออกมาไว้ในประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งอาจเป็นด้วยกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ทั่วไป หรืออาจจะเป็นกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้กับผู้ที่เป็นเด็ก เยาวชนหรือผู้เยาว์โดยเฉพาะก็ได้ สำหรับในประเทศไทยเราอาจแยกลักษณะความเกี่ยวข้องดังกล่าวออกได้ ๓

ประเภทด้วยกัน คือ ในทางแพ่ง ในทางอาญา และในเรื่องอื่น ๆ

ก. ในทางแพ่ง มีทบทวนคดีที่ระบุถึงสิทธิหน้าที่และความสามารถของผู้เยาว์ไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์เป็นส่วนใหญ่

ข. ในทางอาญา มีทบทวนคดีที่กำหนดความรับผิดชอบในทางอาญาของเด็กหรือเยาวชนไว้ และมีทบทวนคดีเกี่ยวกับการดำเนินการหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดไว้โดยเฉพาะ

การพิจารณาปัญหาเรื่องเด็กหรือเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ประการ คือ

๑. พิจารณาในแง่ที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดนั้นเอง ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่เด็กหรือเยาวชนไปกระทำความผิดเอง เช่น ไปลักทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ผู้อื่น หรืออาจเป็นเรื่องที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดโดยเป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ เช่น ผู้ใหญ่ใช้ให้เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ขายหรือส่งยาเสพติดแทนผู้ใหญ่ ซึ่งถึงแม้เด็กหรือเยาวชนจะต้องหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกันก็ตามแต่ความหนักเบาของพฤติการณ์แห่งคดีอาจจะแตกต่างกันออกไป

๒. พิจารณาในแง่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ถูกกระทำโดยการกระทำนั้นเป็นความผิดซึ่งอาจจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาที่เกิดขึ้น เช่น ในเรื่องเด็กหรือเยาวชนถูกบังคับให้เป็นโสเภณี หรือในเรื่องการทารุณและทอดทิ้งเด็ก (ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๖, ๓๐๗) ฯลฯ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดโดยมีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้เสียหาย การพิจารณาปัญหาในทางอาญาแม้ว่าเด็กหรือเยาวชนจะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดก็ตามแต่ ก็มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย โดยเป็นผู้เสียหายเช่นนี้ จำเป็นจะต้องพิจารณาหาทางช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนให้พ้นจากการกระทำความผิดโดยผู้อื่นอีกด้วย

ค. ในเรื่องอื่น ๆ ที่กฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เป็นการป้องกันพิทักษ์ รวมทั้งช่วยเหลือหรือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน เช่น ในเรื่องการดำเนินการสงเคราะห์เด็กเร่ร่อนหรือจรจัด

สาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็ก และ เยาวชน

ปัจจุบันนักจิตวิทยาและนักอาชววิทยามีความสนใจเรื่องสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และพบว่าเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจประกอบกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ชั่วร้ายให้ประพฤติดังนั้นในการศึกษาปัญหานี้จะกล่าวถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในบางประการที่สำคัญ คือ

๑. สาเหตุจากความบกพร่องทางร่างกายจิตใจหรือบุคลิกภาพของเด็กหรือเยาวชน
๒. สาเหตุจากความบกพร่องทางครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน
๓. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม

๔. สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

๕. สาเหตุจากความประมาทเลินเล่อหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้จะได้พิจารณาเป็นลำดับไป

๑. สาเหตุจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือบุคลิกภาพของเด็กหรือเยาวชน ได้แก่

๑.๑ พันธุกรรมหรือสิ่งที่คิดคว้ามั้งแต่เกิดโดยได้รับถ่ายทอดมาจากบิดามารดา เช่น โรคปัญญาอ่อนหรือมีระดับสติปัญญาค่ำกว่าคนปกติ ร่างกายผิดปกติ หรือมีความบกพร่องทางบุคลิกภาพอย่างอื่น ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่มีลักษณะเช่นนั้น รู้สึกว่าคนมีปมด้อย น้อยเนื้อต่ำใจ มักจะหาทางออกโดยวิธีการที่ไม่เหมาะสมโดยการกระทำความผิดหรือก้าวร้าวผู้อื่นเพื่อเป็นการชดเชยให้แก่คน

๑.๒ ความพิการและโรคภัยไข้เจ็บ โรคบางอย่างถึงแม้จะมีได้เกิดจากพันธุกรรม ก็อาจก่อให้เกิดความพิการทางร่างกายหรือจิตใจ เช่น โรคระบบประสาทพิการ หรือความพิการทางร่างกายเนื่องจากประสบอุบัติเหตุ หรือโรคบางอย่างซึ่งทำให้เด็กหรือเยาวชนเกิดความรู้สึกว่าคนไม่สมบูรณ์มีปัญหาทางอารมณ์ ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ มีปมด้อย และมักจะหาทางออกโดยการแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือโดยกระทำความผิดเพื่อเป็นการชดเชยให้แก่ตนเองเช่นเดียวกัน

๑.๓ ภาวะแห่งจิต เด็กหรือเยาวชนโดยทั่วไปมีภาวะแห่งจิตแตกต่างกับผู้ใหญ่ เพราะจิตใจของเด็กหรือเยาวชนยังไม่เจริญเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่อยู่ในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง ตึกคะนอง อุนเฉียว ขาดความอดทนต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อม มีปัญหาทางอารมณ์เช่นความวิตกกังวล ความเครียด เป็นต้น นอกจากนี้ไม่ชอบถูกบังคับ ชอบเที่ยวเตร่เป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและฮอร์โมนที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสังคมได้เช่น การแสดงพฤติกรรมแบบก้าวร้าวในสังคม ใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหา พูดยาเสพติด ทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น ประชดประชันทำทายเป็นต้น

๑.๔ จิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน คำว่า “จิตบกพร่อง” หมายความว่าความถึงคุณสมบัตินของมันสมองบกพร่องจึงทำให้ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้คำว่า “โรคจิต” หมายความว่าความถึงมันสมองเป็นโรค ส่วนคำว่า “จิตฟั่นเฟือน” หมายความว่าความมีจิตพิการที่เรียกว่าบ้า ๆ บอ ๆ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพราะโรคจิต การที่บุคคลใดไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนเช่นนี้ อาจจะเป็นเหตุให้บุคคลนั้นกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ได้

๑.๕ ัญชาตญาณ เป็นพฤติกรรมที่ทำให้มีความรู้สึกและกระทำได้เองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นสั่งสอน เช่น ัญชาตญาณทางกามารมณ์ ความอยากรู้ อยากเห็น ความอยากผจญภัย เป็นต้น

หากเด็กหรือเยาวชนปล่อยคนไปตามสัญชาตญาณโดยไม่มีการควบคุมอารมณ์ตนเองให้ตีมี
พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ก็อาจจะเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นได้ เช่นความผิดเกี่ยวกับ
เพศ เป็นต้น

๑.๖ สติปัญญาและประสบการณ์ โดยทั่วไปเด็กหรือเยาวชนยังมีสติปัญญาและ
ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมน้อยกว่าผู้ใหญ่ จึงอาจถูกผู้อื่น
จูงให้ประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม แต่มีรายได้ดีหรืออาจถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้โดยง่าย

๑.๗ การศึกษา เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาค่ำไม่
กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ไม่สามารถคิดหรือนำความรู้มาแก้
ปัญหาด้วยเหตุผล จึงอาจจะแก้ปัญหามิในการดำเนินชีวิตอย่างไร้เหตุผล หรือโดยพฤติกรรมที่
เบี่ยงเบนจนถึงขั้นกระทำความผิด

๒. สาเหตุจากความบกพร่องทางครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน ครอบครัวเป็นสถาบัน
ขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดทางสังคมมีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกภาพและอุปนิสัยของเด็กและเยาวชน
บิดามารดาเป็นเสมือนครู เสมือนเพื่อนและเป็นสิ่งแวดล้อมที่เด็กและเยาวชนได้พบเห็นตั้งแต่จำ
ความได้ ดังนั้นถ้าบิดามารดามีความเข้าใจในธรรมชาติและความต้องการของเด็กหรือเยาวชนมี
ความประพฤติที่ดีงาม มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน เป็นผู้ที่มีเหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ ก็
จะปรับพฤติกรรมเด็กหรือเยาวชนได้อย่างเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็น
บุตรปฏิบัติตาม สาเหตุจากความบกพร่องทางครอบครัวที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด
ได้แก่

๒.๑ ความไม่ปรองดองกันในครอบครัว ถ้าบิดามารดาทะเลาะวิวาทคำทอหรือทำร้ายร่า
กายกันเสมอ จะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย และอาจจะกลายเป็นผู้ที่มักจะพูดจาหยาบค้าย
ชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น หรือมีนิสัยเกะกะระรานบุคคลทั่วไป มีอารมณ์จิตใจและพฤติกรรม
เบี่ยงเบน

๒.๒ ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาเป็นโรคประสาท บิดาหรือมารดาที่เป็นโรคประสาท
อาจจะเป็นผู้ที่ชอบบ่นจู้จี้จุกจิกมากจนเด็กหรือเยาวชนทนไม่ไหวหนีออกจากบ้านไปเที่ยวเตร่ที่อื่น
ไม่ยอมกลับบ้าน ในที่สุดอาจจะถูกชักชวนให้กระทำความผิดได้

๒.๓ ครอบครัวที่บิดามารดาหรือทั้งบิดามารดาติดยาเสพติด สุราหรือการพนัน ไม่มี
เวลาดูแลเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นหรือให้คำปรึกษาแก่บุตร ซึ่งนอกจากจะเป็นเหตุให้
บุตรขาดความรักและความอบอุ่นแล้วการกระทำเช่นนั้นยังเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่บุตรที่เป็นเด็ก
หรือเยาวชนด้วย

๒.๔ ครอบครัวที่แตกแยกหรือบิดามารดาหย่าร้างกัน ทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องขาดบิดา
หรือมารดาหรือขาดทั้งบิดาและมารดา ต้องไปอาศัยอยู่กับคนอื่นเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนขาด

ความอบอุ่น เกิดปมด้อยสภาพจิตใจเสื่อมโทรม พยายามหาสิ่งชดเชยและอาจแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่เป็นปัญหาหรือไม่สมควร จนถึงขั้นที่เป็นการกระทำความผิดก็ได้

๒.๕ ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดาตาย ทำให้เด็กหรือเยาวชนขาดความรักและความอบอุ่นเท่าที่ควร และพยายามแสวงหาสิ่งอื่นมาชดเชยสิ่งที่ขาดไปโดยวิธีการที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น อาจจะไปมั่วสุมกับเพื่อนฝูงที่มีนิสัยมกคล้ายคลึงกัน แต่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีเลวถูกชักชวนให้กระทำความผิด เช่น จักชวนไปประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย แต่มีรายได้ดี ฯลฯ

๒.๖ ครอบครัวที่เข้มงวดกับเด็กหรือเยาวชนมากเกินไป โดยบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตั้งความคาดหวังไว้กับเด็กหรือเยาวชนเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ จึงใช้วิธีการบังคับอย่างเข้มงวดต่าง ๆ ซึ่งเกินกว่าสภาพหรือความสามารถที่เด็กและเยาวชนนั้นจะกระทำได้เมื่อเด็กหรือเยาวชนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้บิดามารดาก็มักจะใช้วิธีการลงโทษเด็กหรือเยาวชนก่อให้เกิดความกดดันทางด้านอารมณ์ซึ่งส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนมีภาวะอารมณ์และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำความผิด^(๒)

๒.๗ บิดามารดาผู้ปกครองหรือครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน การตามใจบุตรซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมากเกินไปจนเกินสมควร ไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนต้องการสิ่งใดบิดามารดาก็สรรหามาให้ตามความต้องการทุกครั้ง ทำให้เด็กหรือเยาวชนในครอบครัวดังกล่าวมีพฤติกรรมที่ผิดแตกต่างจากเด็กหรือเยาวชนในที่ได้มาตรฐานของสังคมเช่น เด็กหรือเยาวชนมักจะใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหุ้เพื่อ ชอบเที่ยวสถานเริงรมย์แหล่งอบาขมุข เป็นต้น จนกลายเป็นนิสัยซึ่งหากไม่สามารถกลับตัวได้และไม่มีเงินใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเช่นเคยก็อาจจะร่วมกับผู้อื่นกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยหุ้เพื่อต่อไปก็ได้

๒.๘ ครอบครัวที่มีบุตรมากเกินไปและยากจน บิดามารดาอาจจะประกอบอาชีพคนงานถูกจ้างที่ใช้แรงงาน หรือขวนขวายไร่ที่ยากจน ต้องหาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลาเอาใจใส่ หรือให้ความรักและความอบอุ่นอย่างเพียงพอแก่บุตรซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนอาจเป็นสาเหตุแห่งการกระทำความผิดได้ เช่น เด็กหรือเยาวชนมีอาชีพค้ายาเสพติดหรือลักทรัพย์ผู้อื่น เป็นต้น

๓. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม นักสังคมวิทยามีแนวทางการศึกษาปัญหาของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างจากแนวทางอื่น เพราะพยายามที่จะรวมหรือประสานแนวทางอื่น ๆ เข้าด้วยกัน^(๓) และเห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมมาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีความสามารถในการเลียนแบบได้สูง ฉะนั้นหากสิ่งแวดล้อมทางสังคมไม่ดีก็จะเป็นแบบอย่างให้เด็กและเยาวชนในสังคมนั้นมีพฤติกรรมที่ไม่ดีด้วย สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมแยกออกพิจารณาได้ดังนี้

๓.๑ สาเหตุจากกัรที่ประชากรเพิ่มจำนวนขึ้น ทำให้มีปัญหาค้าง ๆ คามา ได้แก่

(๒) รองศาสตราจารย์ประจักษ์ วัฒนาพิชัย ภูมามาเกี่ยวกับความคิดของนักก, พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เมษายน ๒๕๑๑ (กรุงเทพ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญพร) หน้า ๑๑

(๓) รองศาสตราจารย์ประจักษ์ วัฒนาพิชัย ภูมามาเกี่ยวกับความคิดของนักก, พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เมษายน ๒๕๑๑ (กรุงเทพ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญพร) หน้า ๕

ปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ ปัญหาในเรื่องการว่างงาน ปัญหาในเรื่องการบริการด้านสาธารณสุขและอื่น ๆ ซึ่งรัฐไม่สามารถบริการให้ทั่วถึงได้ ทำให้ประชากรบางส่วนไร้ที่อยู่อาศัย ไม่มีงานทำ ไม่ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขหรือด้านอื่น ๆ จากรัฐซึ่งเป็นแรงกดดันที่อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนซึ่งขาดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมีปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย เช่น เป็นโรคผิวหนัง โรคขาดอาหาร ดิเรกหรือเอคตซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการแพร่เชื้อ เด็กขาดการออกกำลังกาย สุขภาพอ่อนแอไม่มีความคล่องตัวและขาดความกระตือรือร้น วนเวียนอยู่กับปัญหาเหล่านี้โดยไม่มีพัฒนาการของการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

๓.๒ สาเหตุจากการศึกษาอบรมที่บกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน การกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนบางส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาอบรมที่ไม่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของเด็กหรือเยาวชน นอกจากนี้การศึกษาอบรมที่บกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐานซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับมาทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้จริงในอนาคต บางโรงเรียนอาจจะปล่อยปละละเลยไม่อบรมในเรื่องระเบียบวินัยให้ดี หรือบางโรงเรียนอาจจะเข้มงวดกวดขันในเรื่องระเบียบวินัยมากเกินไป ทั้งสองกรณีนี้นอกจากจะทำให้เด็กหรือเยาวชนขาดความสนใจในการศึกษาอบรมแล้วยังอาจทำให้เด็กหรือเยาวชนหนีโรงเรียนไปเที่ยวเตร่ในห้างสรรพสินค้าหรือไปมั่วสุมกันในที่อื่นโดยบิดามารดาหรือผู้ปกครองและทางโรงเรียนไม่ทราบ การที่เด็กหรือเยาวชนไปรวมกลุ่มมั่วสุมกันเช่นนี้อาจมีพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นปัญหาต่าง ๆ หรือที่ไม่เหมาะสม เช่น ก่อการทะเลาะวิวาทกับเด็กหรือเยาวชนกลุ่มอื่น ถกเถียงเสพยาเสพติด ให้โทษ ละเมิดกฎระเบียบต่าง ๆ และอาจจะรุนแรงมากขึ้นจนถึงขั้นกระทำความผิดโดยเจตนา ในคดีร้ายแรงก็ได้

๓.๓ สาเหตุจากสภาพถิ่นที่อยู่อาศัย ครอบครัวซึ่งอยู่อาศัยในชุมชนแออัด นอกจากจะไม่ถูกสุขลักษณะแล้ว ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีอีกด้วย เพราะในชุมชนแออัดมักจะมีแหล่งมั่วสุมของพวกมิจฉาชีพต่าง ๆ ตลอดจนพวกคดียาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง ซึ่งเด็กและเยาวชนในชุมชนดังกล่าวมักจะได้พบเห็นอยู่เป็นประจำ จนรู้สึกรู้ว่าเป็นของธรรมดา ประกอบกับเด็กและเยาวชนพื้นฐานจิตใจที่อ่อนไหวแปรปรวนง่ายไม่สามารถแยกแยะว่าเป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ และมักจะเลียนแบบการกระทำต่าง ๆ ที่ไม่ถูกต้องทีละน้อยแล้วเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงขั้นการกระทำความผิด

๓.๔ สาเหตุจากสถานเริงรมย์และแหล่งอบายมุข เช่น ในที่กลับ โรงน้ำรา ชองโสเภณี สถานอาบอบนวด โรงแรมม่านรูด สถานโบว์ลิ่ง บ่อนการพนัน และสถานบริการอย่างอื่นซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกัน แม้สถานที่เหล่านี้บางแห่งจะจำกัดอายุของบุคคลที่จะเข้าไปเที่ยวก็ตาม แต่ยังมีเยาวชนบางส่วนซึ่งมีอายุอยู่ในเกณฑ์ที่ห้ามมิให้เข้าไปเที่ยวได้ฝ่าฝืนเข้าไปเพราะความอยากรู้อยากเห็นโดยเจ้าของสถานประกอบการดังกล่าวปล่อยปละละเลยให้เข้าไปได้ เมื่อเข้าไปเที่ยวแล้วเด็กหรือเยาวชนรู้สึกสนุกสนาน อาจชักชวนเด็กหรือเยาวชนอื่น ๆ เข้าไปเที่ยวด้วย

ครั้นไม่มีเงินไปเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวอีก เด็กหรือเยาวชนอาจชักชวนกันไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมหรือกระทำความผิดบางอย่างเพื่อให้ได้เงินไปเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวอีก

๓.๕ สาเหตุจากการที่ผู้ใหญ่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กและเยาวชน การที่ผู้ใหญ่ไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น เสพยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง ก้าวร้าวทะเลาะวิวาททำร้ายกัน หมกมุ่นในการเล่นการพนันหรือสำส่อนทางเพศ เด็กหรือเยาวชนซึ่งมีความรู้สึกละอายและสิ่งอื่นที่ปวงเกี่ยวข้องกับตน (เช่น อายุ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม และประสบการณ์ เป็นต้น) ด้อยกว่าผู้ใหญ่ไม่อาจแยกแยะความคิดกับความชั่วได้อย่างถูกต้อง อาจจะกระทำความผิดแบบอย่างที่ไม่ดีต่าง ๆ ดังกล่าวได้

๓.๖ สาเหตุจากการคบเพื่อน เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ชอบรวมกลุ่มกับเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน เพราะเป็นวัยที่ต้องการมีเอกลักษณ์ของตนเอง จึงได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งเข้ามามีบทบาทแทนที่ครอบครัวในกระบวนการทางสังคม (SOCIALIZATION) โดยเฉพาะในสังคมเมือง หากคบเพื่อนที่ไม่ดีหรือมีทัศนคติที่ฝ่าฝืนกฎหมายแล้วอาจถูกเพื่อนที่ไม่ดีชักจูงหรือแนะนำไปในทางที่ไม่ดี เด็กหรือเยาวชนอาจจะประพฤติตนไปตามวิถีทางที่ไม่ดีเช่นเดียวกับเพื่อน จนในที่สุดอาจจะกลายเป็นผู้ที่กระทำความผิด

๓.๗ สาเหตุจากสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นวนิยาย วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ซึ่งเสนอข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมซึ่งเป็นความผิดในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยชักจูงจิตใจ หรือมีส่วนโน้มน้าวให้เด็กหรือเยาวชนเอาอย่างในการกระทำความผิดเช่นนั้น

๔. สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

๔.๑ ภาวะเศรษฐกิจในสังคม ซึ่งมีช่องว่างหรือความเหลื่อมล้ำกันอย่างมากระหว่างครอบครัวที่ร่ำรวยกับครอบครัวที่ยากจน ทำให้เด็กหรือเยาวชนในครอบครัวที่ยากจนมีความรู้สึกและทัศนคติที่ไม่ดีว่าตนมิได้รับความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งอาจจะมีผลผลักดันหรือกระตุ้นให้เด็กหรือเยาวชนในครอบครัวที่ยากจนกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินคือครอบครัวที่ร่ำรวย และอาจขยายขอบเขตของการกระทำไปถึงความผิดอย่างอื่นด้วยก็ได้

๔.๒ ความยากจนเฉพาะบุคคล ในครอบครัวที่ยากจน มีปัญหาทางการเงิน หรือขาดปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีพ คือ อดขัดขาดอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ขาดการรักษาโรค แม้แต่ที่อยู่อาศัยก็คับแคบสกปรกอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม เด็กหรือเยาวชนในครอบครัวที่ยากจนซึ่งอดอยากหิวโหย หรือขาดปัจจัยที่สำคัญดังกล่าวจึงลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นเพื่อความอยู่รอดของตน บางครั้งเด็กหรือเยาวชนนั้นอยากได้ทรัพย์สินบางอย่างที่เด็กหรือเยาวชนอื่นมี แต่ตนไม่มี เพราะความยากจน ก็ลักขโมยของผู้อื่นเพราะความอยากได้ ซึ่งเมื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบ่อยครั้งอาจทำให้กลายเป็นผู้ที่มักจะกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และอาจขยายขอบเขต

ของการกระทำออกไปสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดอย่างอื่นก็ได้ เช่น ไร้ยา เพื่อให้เมาหรือสลบแล้วลักทรัพย์และข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายเป็นต้น

วิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

การศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตั้งแต่สมัยโบราณมานับว่าเป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้เรามองเห็นภาพรวมและภูมิหลังพร้อมทั้งรากเหง้าความเป็นมาของความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดและการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน และแม้ว่าวิวัฒนาการเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนจะเพิ่มเป็นที่นิยมกันในตอนปลายศตวรรษที่ ๑๘ และศตวรรษที่ ๑๙ ก็ตาม แต่การพิจารณาถึงกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีมาแต่อดีตเท่าที่จะทำได้จะเป็นแนวทางช่วยให้เราสามารถเข้าใจในรายละเอียดของความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีต่อเด็กและเยาวชนได้ดีขึ้น

กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในสมัยโบราณมีขอบเขตจำกัดมากเนื่องจากถือหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้สมควรกับความผิดที่กระทำลงไป บทบัญญัติที่เกี่ยวกับความผิดของเด็กหรือเยาวชนมิได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจง จึงไม่ทราบแน่ชัดว่าเด็กหรือเยาวชนถูกลงโทษโดยครอบครัวของคนหรือโดยกฎหมาย อย่างไรก็ตามได้เริ่มมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในทางแพ่งแล้ว เช่น การรับทรัพย์สินจากเด็กหรือเยาวชนโดยปราศจากความยินยอมของบิดามารดาเด็กเป็นความผิดอาชญากรรม

ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๒ ได้มีบทบัญญัติในกฎหมายโรมันซึ่งบัญญัติให้เด็กที่มีอายุไม่เกินเจ็ดปีไม่ต้องรับผิดชอบโดยสันนิษฐานว่าเด็กอาศัยอยู่ในเกณฑ์ที่ว่านี้ ยังขาดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ จึงไม่สามารถกระทำความผิดได้ การคุ้มครองเด็กอย่างสมบูรณ์เป็นที่มาของกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษ และยังคงเป็นหลักการที่สำคัญของกฎหมายอังกฤษและอเมริกา ส่วนเด็กที่มีอายุเกินกว่าเจ็ดปีก็ยังอยู่ในข่ายที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเมตตาปรานี จนกระทั่งถึงวัยหนุ่มสาว ในช่วงอายุระหว่างความเป็นเด็กกับวัยหนุ่มสาวนั้น ความรับผิดชอบในทางอาญาจะได้วินิจฉัยโดยอาศัยมูลฐานดังนี้ คือ อายุและการเจริญเติบโตทางร่างกาย ลักษณะความผิดและสถานะทางด้านจิตใจของผู้กระทำความผิด

ประเทศไทยแต่เดิมมา ได้มีวิธีการพิเศษที่นำมาใช้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยให้ได้รับการสงเคราะห์เยียวยาและแก้ไขแทนที่จะถูกลงโทษจำคุก ทั้งมีการให้การศึกษาอบรมและฝึกฝนอาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีงามต่อไป แทนที่จะส่งตัวเด็กและเยาวชนไปคุมขังไว้ในเรือนจำซึ่งเป็นการลงโทษที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับความอับอายและชินชากับสภาพการบีบคั้นทารุณทางจิตใจ นอกจากนี้ยังได้เห็นและมักจะได้รับการถ่ายทอด

อุปนิสัยตลอดจนพฤติกรรม และบทเรียนที่เลวร้ายจากผู้ต้องขังหรือนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่ทั้งยังก่อให้เกิดปมด้อยแก่เด็กและเยาวชนไปจนตลอดชีวิตอีกด้วย ทางราชการจึงจัดตั้งเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไปยังโรงเรียนฝึกอาชีพตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.๒๔๗๔ หรือสถานฝึกอบรมตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ.๒๔๗๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ก่อนมีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.๒๔๗๔ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ส่งเด็กที่มีอายุในเกณฑ์บังคับ (อายุยังไม่ครบ ๑๕ ปี) ที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปยังโรงเรียนฝึกอาชีพได้ ซึ่งต่อมากรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ.๒๔๗๕ เพื่อทำการฝึกอบรมเด็กจำพวกนี้และเด็กอื่นตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวกฯ นั้นด้วย

สำหรับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๔๗๕ และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ.๒๔๗๕ ได้บัญญัติวิธีการปฏิบัติต่อนักโทษซึ่งรวมทั้งเด็กและเยาวชนนี้ต้องคำพิพากษา ให้เน้นหนักไปในทางฝึกอบรม ไม่ใช่ในทางลงโทษเช่นแต่ก่อน และกรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่อายุยังไม่ครบ ๑๘ ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปีไว้เป็นพิเศษแล้วได้จัดตั้งสถานที่ควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกดังกล่าวขึ้นเรียกว่า ทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการ ณ เยาวชนสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๑ ส่วนทัณฑสถานวัยหนุ่มยังคงสังกัดอยู่ในกรมราชทัณฑ์

หลังจากนั้น ได้มีพระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ.๒๔๘๑ ซึ่งบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียน หรือเด็กอนาถาที่ประพฤติน่าไม่สมควรแก่วัยและให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองของบิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ แล้วตั้งกรมเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปกครองแทน (ยังไม่ปรากฏว่าได้เคยมีการร้องขอเช่นนี้) พระราชบัญญัตินี้ได้ใช้เฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้นโดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีตำรวจนักเรียนออกทำการตรวจควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียนในกรุงเทพมหานครที่เร่ร่อน หรือประพฤติไม่สมควรนอกโรงเรียนเพื่อว่ากล่าวตักเตือนและแจ้งเหตุไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับการเลี้ยงดูและอบรมเด็กและเยาวชนขึ้น เช่น สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ที่อำเภอปากเกร็ด วิทยาลัยพิบูลประชาสรรค์ เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆ และเยาวชนสถานบ้านบางละมุง ที่จังหวัดชลบุรี (ปัจจุบันมีประกาศคณะปฏิวัติยกเลิกพระราชบัญญัตินี้และบัญญัติใหม่ คือประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๓๒ เรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาซึ่ง

ให้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๕ เป็นต้นมา)

เมื่อได้พิจารณาบัญญัติกฎหมายดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีข้อบกพร่องและอุปสรรคอยู่หลายอย่างเพราะเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้สำหรับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกจับกุมและในระหว่างพิจารณาคดีของศาล ไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้เด็กและเยาวชนจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม และมีผลเสียแก่เด็กและเยาวชนได้

อนึ่ง ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๑ ซึ่งเพิ่งมาถูกยกเลิกเมื่อใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทนตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๐ นั้น การปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น ศาลก็ได้แต่พิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กหรือเยาวชน ประกอบกับลักษณะของความผิดที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดแล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิดและความรู้สึกผิดชอบของเด็กหรือเยาวชนเท่านั้น หลักการที่จะค้นหาสาเหตุที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดแล้วพยายามแก้ไขสาเหตุดังกล่าวซึ่งกว่าที่จะมุ่งลงโทษนั้นยังไม่อาจปฏิบัติได้ในศาลธรรมดา (ศาลผู้ใหญ่) เพราะขาดหน่วยงานพิเศษที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อทราบสาเหตุที่กระทำความผิด ตลอดจนการสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขให้เด็กหรือเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดี ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ เพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน โดยในทางอาญามีบทบัญญัติให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งควรจะได้รับการฝึก อบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษทั้งในการพิพากษาคดีอาญานั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็น คน ๆ ไป และลงโทษหรือใช้วิธีการให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน (ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔) ส่วนในทางแห่งมีบทบัญญัติที่แสดงเจตนารมณ์ให้เห็นว่ามุ่งที่จะคุ้มครองผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียบางประการของผู้เยาว์ (ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔)

เมื่อได้ใช้พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ไปได้ระยะหนึ่งปรากฏว่ายังขาดความเหมาะสมบางประการจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๖ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๖ เพื่อปรับปรุงอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีแห่งของศาลคดีเด็กและเยาวชนในกรณีเกี่ยวกับผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของเด็กและเยาวชนให้เป็นไปโดยเหมาะสม เป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนยิ่งขึ้น ทั้งกำหนดองค์คณะผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เหมาะสม

และแก้ไขวิธีการดำเนินงานในศาลคดีเด็กและเยาวชนบางประการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนยิ่งขึ้น นอกจากนี้เพื่อปรับปรุงการสอบสวนคดี การสืบเสาะข้อเท็จจริง การแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความ ตลอดจนการควบคุมและการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นไปโดยรัดกุม และให้คดีดำเนินไปโดยรวดเร็ว อันจะเป็นผลให้เด็กและเยาวชนได้รับความคุ้มครองดียิ่งขึ้น

ต่อมาได้มีการประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนบางมาตรา เนื่องจากปรากฏว่าในระหว่างนั้นมีเยาวชนที่มีอายุเกินกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ ได้กระทำความผิดอาญาในลักษณะร้ายแรงมากขึ้นและโดยที่เยาวชนประเภทนี้มีความรู้สึกผิดชอบพอสมควรแล้ว จึงให้ความคิดและเยาวชนดังกล่าวได้รับการพิจารณาพิพากษาจากศาลที่มีอำนาจพิจารณาอาชญากรรม (ศาลผู้ใหญ่) เพื่อเป็นการปราบปรามและป้องกันอาชญากรรม

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๑ กระทรวงยุติธรรมเห็นว่า การที่จะคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอ เพราะเด็กหรือเยาวชนต้องอยู่กับครอบครัว คือบิดามารดา ฉะนั้นถ้าครอบครัวแตกสลายหรือครอบครัวแตกแยก (Broken home) เช่น บิดามารดาหย่าร้างกัน ทอดทิ้งบุตรหรืออยู่ด้วยกันอย่างไม่ราบรื่น ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ ย่อมมีผลกระทบกระเทือนจิตใจเด็กหรือเยาวชน ทำให้เด็กหรือเยาวชนเบื่อหน่าย จึงออกไปมั่วสุมกับเพื่อน หันเข้าหายาเสพติด และอาจจะกลายเป็นอาชญากรในภายหน้าได้ ดังนั้นการมุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างเดียวยังไม่ได้คุ้มครองครอบครัวด้วยนั้นย่อมไม่เป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างเพียงพอ โดยเหตุนี้จึงมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นโดยยกเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนทุกฉบับ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนทุกฉบับ และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๖๓ เสีย

บทที่ ๒

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชำนาญพิเศษที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าศาลชำนาญพิเศษอื่น ๆ บทบาทอันสำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัวในกระบวนการที่เกี่ยวกับเด็ก "เยาวชน" ผู้เยาว์ และครอบครัว คือ การคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาและการคุ้มครองประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ในคดีแพ่ง ตลอดจนการช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของสมรส สามี ภริยาและผู้เยาว์ กล่าวคือในทางอาญายังคงยึดถือหลักที่ให้คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรจะได้รับการศึกษาอบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ ให้กลับคนเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีอาญานั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิก ลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่องแม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน (ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. ๒๕๓๔) ส่วนในทางแพ่งก็เพื่อให้มีวิธีการเป็นพิเศษที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส สามี ภริยา และบุตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เยาว์ได้อย่างเต็มที่ทั้งเพื่อให้คดีเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งมีปัญหาละเอียดอ่อนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคดีเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้เยาว์ได้รับการพิจารณาในศาลที่มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดา (ตามหมายเหตุมติบางข้อท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว)

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวได้ใช้เวลาพิจารณาหลายปี ในที่สุดได้ตราเป็นพระราชบัญญัติและใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๕ เป็นต้นไป

การแยกออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบด้วยคํวบท รวม ๑๔๓ มาตรา โดยมีคำปรารภอยู่ในตอนต้นของพระราชบัญญัติ มีชื่อของพระราชบัญญัติอยู่ในมาตรา ๑ มีบทบัญญัติซึ่งกำหนดวันที่ให้พระราชบัญญัติใช้บังคับอยู่ในมาตรา ๒ และมีบทบัญญัติที่ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นซึ่งมีมาก่อนแล้วอยู่ในมาตรา ๓ คํวจากนั้นเป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ถึง หมวด ๑๔ อันว่าด้วยบท

ทั่วไป ศาลเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน การสอบสวนคดีอาญา
อำนาจศาลเกี่ยวกับคดีอาญา การฟ้องคดีอาญา การพิจารณาพิพากษาคดีอาญา การ
เปลี่ยนโทษและการใช้วิธีฉกรรจ์สำหรับเด็กและเยาวชน การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว การ
พิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวที่ผู้เขารู้มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย อุทธรณ์ฎีกา และบท
กำหนดโทษ ตามลำดับส่วนตอนสุดท้ายของพระราชบัญญัติเป็นบทเฉพาะกาล ดังจะได้อธิบาย
เรียงตามลำดับมาคร่าวๆ

คำปรารภ

สำหรับคำปรารภของพระราชบัญญัตินี้มีข้อความว่า “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุง
กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชน
และให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจพิจารณาพิ
พากษาคดีครอบครัวด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น....”

ในคำปรารภของพระราชบัญญัตินี้ มีการอ้างเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นไว้
บังคับไว้อย่างชัดเจนว่า กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธี
พิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมสมควรปรับปรุงใหม่โดย
ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน และให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นแทนศาลคดีเด็กและ
เยาวชนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวด้วย คำปรารภดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการตี
ความพระราชบัญญัตินี้ด้วย เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติ^(๔)

ชื่อของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑ “พระราชบัญญัตินี้เรียกว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔”

คำอธิบาย อันที่จริงแล้วพระราชบัญญัตินี้จะมีชื่อเต็มว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
เด็กเยาวชน และครอบครัวและวิธีพิจารณาพิพากษาคดีเด็ก เยาวชนและครอบครัว” แต่เห็นว่าถ้าใช้ชื่อ
เต็มดังกล่าวแล้วจะยืดยาวเกินไปจึงได้ย่อคำว่า “เด็ก” ไว้ในฐานะที่เป็นที่เข้าใจได้ว่าคำว่า “เยาวชน”
ย่อมมีความหมายรวมถึงเด็กด้วย ชื่อของพระราชบัญญัตินี้ เป็นเครื่องมือในการช่วยตีความพระ
ราชบัญญัตินี้เหมือนกัน^(๕)

การใช้บังคับ

มาตรา ๒ “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

(๔) ส่วนเหตุผลโดยละเอียดในการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นไว้บังคับปรากฏอยู่ในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๐๓ วันที่ ๒๒
พฤษภาคม ๒๕๓๔ ในตอนที่พระราชบัญญัตินี้ในฐานะเป็นพยานกฎหมาย แต่ไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คำปรารภ

(๕) นวรัตน์ ภิรมย์รัตน์, นวรัตน์ มหามุตต, การตีความกฎหมาย พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๓ หน้า ๑๔

คำอธิบาย พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๐๓ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ (หน้า ๑-๖๗) จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๔ เป็นต้นไป เหตุที่ต้องกำหนดวันใช้บังคับไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานานถึง ๖๐ วัน เนื่องจากโดยสภาพของพระราชบัญญัตินี้เองทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้จำเป็นต้องศึกษาพระราชบัญญัตินี้เสียก่อน เพื่อจะได้ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

การยกเลิกกฎหมายเดิม

มาตรา ๓ “ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๕๔
 - (๒) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖
 - (๓) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๕
 - (๔) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๕๐๕
 - (๕) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๐๗
 - (๖) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๓
 - (๗) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๒๓
 - (๘) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๒๖
 - (๙) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. ๒๕๓๐
 - (๑๐) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๓๐
 - (๑๑) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๓๓
 - (๑๒) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรมคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๕๔
 - (๑๓) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรมคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖
- บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน”

คำอธิบาย การยกเลิกบรรดากฎหมาย ตามมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งระบุชื่อกฎหมายเดิมที่จะไม่ใช้ต่อไปเช่นนี้เป็นการยกเลิกกฎหมายโดยชัดแจ้ง เป็นวิธีที่ดีที่สุด และไม่ทำให้เกิดเป็นปัญหาค้างขึ้นได้^(๑)

ส่วนความวรรคสองเฉพาะข้อความที่ว่า “ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ มีความหมายกว้างกว่าการยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เพราะแม้กฎหมายเก่าจะไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้แต่เมื่อกรณีเช่นนั้นได้มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้

(๑) เฮอร์. เฮิร์ด การยกเลิกกฎหมายอาชญากรรม, วรรณศาสตร์ (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ : ๒๔๗๗) หน้า ๒๐๔

ก็จะนำกฎหมาย กฎ และข้อบังคับเหล่านี้บังคับไม่ได้ขอให้เทียบคำอธิบายประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ของพระยาเทพวิฑูรย์ ตอนที่ ๑ หน้า ๘ เป็นต้นไป ^(๔)

หมวด ๑ บททั่วไป

บทนิยาม

มาตรา ๔ “ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

“คดีธรรมดา” หมายความว่า คดีอื่นๆ นอกจากคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของ
ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“คดีเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจ
พิจารณาพิพากษาคตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาลเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาล
เยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้น
ตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า ศาลเยาวชนและ
ครอบครัว ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัวและศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดี
เยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการสถานพินิจ” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ
สถานพินิจให้ปฏิบัติราชการแทน

“พนักงานคุมประพฤติ” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็ก
และเยาวชน ควบคุมและสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชน ประมวลและรายงานข้อ
เท็จจริงเกี่ยวกับผู้เยาว์ในคดีแพ่ง และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ” หมายความว่า บุคคลที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและ
ครอบครัวกลางแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ

“พนักงานสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
เด็กและเยาวชน ควบคุมและสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชน ให้คำแนะนำและ

^(๔) คำพิพากษาศาลฎีกา ประจำพุทธศักราช ๒๔๘๘, จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา, หน้า ๘

สงเคราะห์เด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งมีอำนาจสืบเสาะภาวะ
ความเป็นอยู่ของครอบครัวและใกล้เคียงประณีประนอมข้อพิพาทตามที่บัญญัติไว้ในพระราช
บัญญัติ”

คำอธิบาย มาตรา ๔ เป็นบทนิยามเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งอื่น ๆ โดยเฉพาะ จึงต้องถือ
ว่าคำที่มีบทนิยามไว้มีความหมายตามนั้นโดยเคร่งครัด ซึ่งอาจแยกอธิบายได้ดังต่อไปนี้

(ก) เด็กและเยาวชน

คำว่าเด็กและเยาวชนในความหมายทั่วไปแล้วหมายถึงบุคคลที่เป็นชายหรือหญิงที่ยังเป็น
ผู้มีอายุน้อยอยู่ การที่จะแบ่งว่าบุคคลใดเป็นเด็กหรือบุคคลใดเป็นเยาวชนก็โดยพิจารณาจากอายุ
มากน้อยเป็นเกณฑ์สำคัญ โดยถือว่าผู้ที่มีอายุน้อยมากยังเป็นผู้ที่ด้อยในประสบการณ์และความรู้
ความสามารถต่างๆ จัดว่าเป็นเด็ก หากมีวัยน้อยลงไปอีกจนไม่สามารถรับผิดชอบตนเองได้
เลยก็เรียกว่าเด็กทารก หากมีวัยสูงขึ้นมาก็เห็นได้ว่าพอที่จะมีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบ
บ้างแล้วก็จัดอยู่ในจำพวกเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังถือว่าทั้งเด็กและเยาวชนยังเป็นผู้ที่
ด้อยในความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบต่าง ๆ กว่าบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ และยังไม่
สามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้ ยังต้องการบุคคลอื่นคอยดูแลช่วยเหลือ แนะนำในการดำรง
ชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป การที่จะกำหนดอายุลงไปว่าบุคคลควรมีอายุเท่าใดจึงเป็นเด็กหรือเยาวชน
ให้แน่นอนเป็นเรื่องยาก เพราะในกิจการบางอย่างเด็กหรือเยาวชนก็อาจจะกระทำการนั้นได้
ทัดเทียมกับบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่เช่นกัน ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลจึงต้องเพ่ง
เล็งถึงวัตถุประสงค์ในสิ่งนั้น ๆ ด้วย สำหรับในประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับ
เด็กและเยาวชนออกมาประกาศใช้เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถือว่าบุคคลอายุยังไม่เกิน
๒๐ ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส เป็นผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งตาม
กฎหมายไม่มีความสามารถในการประกอบกิจการงานของตนเองได้ เรียกว่าผู้เยาว์ อันรวมถึง
เด็กและเยาวชนอยู่ด้วย ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๔ ที่มุ่งหมายไปในทางรักษาความ
สงบเรียบร้อยหรือความสวยงามของสังคมบัญญัติคำว่า “เด็ก” ว่าหมายถึงผู้ซึ่งอายุไม่ครบ ๑๕
ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือ ตามพระราชบัญญัติสงเสริมและ
ประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๒๐ บัญญัติว่า “เยาวชน” หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกิน
๒๕ ปีเป็นต้น ดังนั้นการที่จะถือว่าบุคคลใดเป็นเด็กหรือเยาวชน จึงต้องดูเกณฑ์อายุที่กฎหมาย
กำหนดไว้ในเรื่องนั้นโดยเฉพาะ สำหรับศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๔๔
ที่ยกเลิกไปแล้ว บัญญัติว่า “เด็ก” หมายถึงความถึง บุคคลอายุเกินกว่า ๑ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๕
ปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกินกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปี
บริบูรณ์แต่ไม่ให้ความหมายถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส และมีคำนิยามคำว่า

“ผู้ใหญ่” หมายความว่าบุคคลอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว

แต่มีข้อสังเกตว่าคำว่า “เขาวชน” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเขาวชนและครอบครัว มีบทนิยามแตกต่างกับคำว่า “เขาวชน” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเขาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ เพราะ “เขาวชน” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเขาวชนและครอบครัว หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ไม่ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสหรือไม่ เหตุที่บัญญัติใหม่เช่นนี้เนื่องจากเห็นว่าการบรรลุนิติภาวะหรือไม่นั้นเป็นเหตุทางแพ่ง ซึ่งไม่น่าจะกระทบถึงความรับผิดชอบทางอาญา นอกจากนี้ตามบทบัญญัติในการประมวลกฎหมายอาญาที่มีได้ถือเอาการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสมาเป็นข้อพิจารณาในการที่จะไม่ลดโทษให้จำเลย (มาตรา ๘๑ ถึง ๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเขาวชนและครอบครัว ไม่มีคำนิยามว่า “ผู้ใหญ่” หมายความว่าบุคคลประเภทใด เหมือนอย่างในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีเด็กและเขาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ เพราะเห็นว่าเมื่อพิจารณาจากคำนิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เขาวชน” ประกอบกันแล้ว ย่อมเข้าใจได้ชัดอยู่แล้วว่าผู้ใหญ่หมายความว่าบุคคลที่มีอายุครบ สิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว

การนับอายุบุคคลเพื่อที่จะรู้ว่าเขาเป็นเด็กหรือเขาวชนตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่นั้น คงนับตามบทบัญญัติทั่วไปซึ่งว่าด้วยการคำนวณระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๓/๑ ถึง ๑๕๓/๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กล่าวคือวันแรกแห่งระชะเวลานั้นไม่ให้นับรวมเข้าด้วยกัน ตัวอย่างเช่น บุคคลหนึ่งเกิดเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๘ บุคคลนั้นจะมีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์ นับแต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๕ ไม่ใช่ นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ เพราะไม่ให้นับวันแรกที่ เกิดคือ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๘ รวมเข้าไปด้วย

ส่วนในกรณีที่เป็นกรณีพิพาทที่จะหาวันเดือนและวันเกิดของบุคคลใด คงทราบแต่เพียง ปีที่บุคคลนั้นเกิดเท่านั้น ต้องถือว่าบุคคลนั้นเกิดในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่บุคคลนั้นเกิด (ตาม มาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ส่วนในกรณีที่รู้วันเกิดในเดือนปีใดแต่ไม่รู้วันเกิด ต้องถือว่าบุคคลนั้นเกิดในวันที่ ๑ ของเดือนและปีที่บุคคลนั้นเกิด ส่วนในกรณีที่ไม่ทราบเลยว่า เกิดวันเดือนปีใดก็ต้องถือตามรายงานของแพทย์ในชั้นสอบสวน หรือรายงานของแพทย์สถาน พิพินิจแล้วแต่กรณี เพราะแพทย์ได้อาศัยหลักนิติเวชวิทยาทำการประมาณอายุของบุคคลนั้น และ โดยปกติแล้วแพทย์จะประมาณอายุเด็กหรือเขาวชนเต็มจำนวนปี ไม่มีเศษของปี เช่น ประมาณ ว่าอายุ ๕ ปี หรือ ๑๑ ปี เป็นต้น แต่ถ้าอายุของบุคคลนั้นตามที่ปรากฏในรายงานของแพทย์มี อายุขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ เช่น ระบุว่าอายุประมาณ ๑๑-๑๕ ปี เช่นนี้ ต้องถือว่าอายุ ๑๑ ปีเศษ ยัง ไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ เพราะควรวินิจฉัยในเรื่องอายุให้เป็นคุณแก่เด็กหรือเขาวชน ซึ่งควรจะ ได้รับการฝึก อบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับคนเป็นพลเมืองดีกว่าการที่จะลงโทษ

ส่วนคำว่า “ผู้เยาว์” ไม่มีบทนิยามไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ หมายความว่ามีความหมายอย่างไร จึงต้องถือว่ามีความหมายดังที่ปรากฏในมาตรา ๑๘ และ ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ผู้เยาว์ หมายความว่าบุคคลที่มีอายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

(ข) คดีธรรมดา

จากบทนิยามของคำว่า “คดีธรรมดา” นี้แสดงว่าคดีอื่น ๆ ซึ่งมีไม่ใช่คดีเยาวชนและครอบครัวนั้นตามปกติไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว เหตุผลที่ต้องมีบทนิยามของคำว่า “คดีธรรมดา” ด้วย เนื่องจากมีบทบัญญัติบางมาตราที่กำหนดให้คดีธรรมดาอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวด้วยเช่นในเรื่องการโอนคดีตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ นอกจากนี้ยังมีกรณีให้อำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(ค) คดีเยาวชนและครอบครัว

จากบทนิยามของคำว่า “คดีเยาวชนและครอบครัว” แสดงว่า คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษา ได้แก่ คดีแห่ง คดีอาญา และคดีอื่น ๆ ตามมาตรา ๑๑ (๑) ถึง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(ง) ศาลเยาวชนและครอบครัว

สำหรับบทนิยามของคำว่า “ศาลเยาวชนและครอบครัว” มีความหมายกว้างเพราะหมายความว่าศาลทั้งสามประเภทซึ่งได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด เช่นตามที่จะนุไว้มาตรา ๖๕, ๗๐, ๑๒๑, ๑๓๗ และ ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(จ) ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

บทนิยามของคำว่า “ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว” มีความหมายกว้างกว่าศาลเยาวชนและครอบครัว เพราะนอกจากจะหมายความว่าศาลเยาวชนและครอบครัว ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังหมายความว่า ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวด้วย ส่วนการตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์ภาค ในศาลอุทธรณ์ หรือในศาลฎีกานั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ออกกฎหมายกระทรวงจัดตั้งขึ้น เพื่อให้ผู้พิพากษาที่มีความสันทัดจัดเจนในคดีเยาวชนและครอบครัวอันเป็นผลให้การพิจารณาได้ดำเนินไปโดยรวดเร็วและละเอียดถี่ถ้วนยิ่งขึ้น

(๑) สถานพินิจ

บทนิยามของคำว่า “สถานพินิจ” มีความหมายกว้างเพราะหมายความถึงสถานพินิจทั้งสามประเภท ซึ่งได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด

(ข) ผู้อำนวยการสถานพินิจ

คำว่า “ผู้อำนวยการสถานพินิจ” นี้ มิได้มีบทนิยามอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงเป็นเรื่องที่ศาลจะตีความเองว่าการปฏิบัติราชการใดเป็นการปฏิบัติราชการของผู้อำนวยการสถานพินิจหรือไม่ ส่วนในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมีบทนิยามไว้ชัดเจนว่า ผู้อำนวยการสถานพินิจให้ความหมายรวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานพินิจให้ปฏิบัติราชการแทนด้วย ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัตินี้มีโครงสร้างตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งมีบทบัญญัติอยู่หลายมาตราที่กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการสถานพินิจไว้ ซึ่งผู้อำนวยการสถานพินิจคงจะดำเนินการทุกอย่างด้วยตนเองไม่ได้ พระราชบัญญัตินี้จึงเปิดทางให้มีการมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

(ข) พนักงานคุมประพฤติ

จากบทนิยามของคำว่า “พนักงานคุมประพฤติ” นี้จะเห็นว่าอำนาจและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤตินี้ได้จำกัดเฉพาะในเรื่องสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ควบคุมและสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาประมวลและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เยาว์ในคดีแพ่งเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจและหน้าที่อย่างอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เช่นในมาตรา ๔๓ และ ๔๔

(ค) ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ

คำว่า “ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ” มิได้มีบทนิยามอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ แต่ได้บัญญัติขึ้นใหม่ในพระราชบัญญัตินี้ เป็นเอกชนที่อาสาสมัครเข้ามาเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติโดยได้รับแต่งตั้งจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

(ง) พนักงานสังคมสงเคราะห์

คำว่า “พนักงานสังคมสงเคราะห์” ก็มิได้มีบทนิยามอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔

แต่ได้บัญญัติขึ้นใหม่ในพระราชบัญญัติใหม่เดี๋ยวก่อน ทั้งนี้เพื่อไว้รับกับทางปฏิบัติที่มีอยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่มีส่วนเพิ่มเติมให้มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการสืบเสาะหาภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวและไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว

หลักในเรื่องอายุเด็กหรือเยาวชน

มาตรา ๕ “คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น”

คำอธิบาย ตามมาตรา ๕ บัญญัติไว้เช่นนั้น แสดงว่า พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักการขึ้นใหม่ โดยให้ถือเกณฑ์อายุในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าถือเกณฑ์อายุในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องจะมีผลให้การที่เด็กหรือเยาวชนถูกฟ้องยังศาลใดขึ้นอยู่กับ การที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับดำเนินคดีเมื่อใด ซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง การแก้ไขโดยกำหนดหลักการเกณฑ์ใหม่เช่นนี้จะทำให้ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับความสามารถรับผิดชอบในขณะที่กระทำความผิดมากขึ้น แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันว่าหากในระหว่างการศึกษาพิพากษาเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกลายเป็นผู้ใหญ่แล้ว การใช้วิธีการพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชน จะไม่ได้ผลก็ตามแต่ก็ได้บัญญัติในเรื่องให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ตามมาตรา ๖๑ เป็นทางแก้ไว้แล้ว ฉะนั้นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๔๕๖ และ ๑๓๖๒/๒๔๕๖ ซึ่งวินิจฉัยโดยตีความตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๕๔ มาตรา ๔(๑) ว่าการฟ้องร้องยังศาลคดีเด็กและเยาวชน ต้องถือเกณฑ์อายุขณะยื่นฟ้องเป็นสำคัญนั้น จึงถือเป็นหลักในการวินิจฉัยต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้แล้ว

หลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ “ให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้”

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ เป็นกฎหมายพิเศษเรื่องใดที่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้จะต้องปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ ส่วนในกรณีที่ไม่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะจึงจะนำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวมีวิธีพิจารณาคดีที่แตกต่างกับวิธีพิจารณาคดีธรรมดาหลายประการ พอสรุปได้ดังนี้คือ

(ก) ในคดีอาญา มีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษซึ่งอาจสรุปให้เห็นเป็นข้อ ๆ ที่สำคัญได้ ๕ ประการ กล่าวคือ

(๑) มีบทบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่าในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้กระทำโดยละมุนละม่อม เช่น ในเรื่องการจับกุมเด็กตามมาตรา ๔๕ และการควบคุมเด็กตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๒) มีบทบัญญัติที่มุ่งหมายสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน รวมทั้งจัดให้มีการตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชน ตลอดจนคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรจะได้รับการศึกษาอบรม ส่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีกว่าการที่จะลงโทษ เช่นในเรื่องอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจตามมาตรา ๓๔ (๔) กับ (๕) และในการพิจารณาพิพากษามาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๓) มีวิธีพิจารณาคดีที่ไม่เป็นการประจานเด็กและเยาวชน เช่น การพิจารณาคดีในศาลให้กระทำการเป็นการลับตามมาตรา ๑๓ การห้ามมิให้บันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูปหรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๕๓ การอ่านคำพิพากษาให้กระทำการเป็นการลับ นอกจากนี้ในการโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำความด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลตามมาตรา ๕๑ และ ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๔) มีบทบัญญัติให้กระทำการสืบเสาะและพินิจเรื่องอายุประวัติความประพฤติสติปัญญาการศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคล ซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นรวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดเช่นตามมาตรา ๓๔ (๑), ๑๖ และ ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๕) มีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ และมีบทบัญญัติให้ศาลเยาวชนและครอบครัวแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อนที่ศาลจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง ทั้งนี้เพื่อให้ศาลรับฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอถอนฟ้อง เช่น ตามมาตรา ๖๔ และ ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๖) มีบทบัญญัติที่ให้โอกาสบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคล ที่ให้การศึกษาหรือให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย แดงข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นตลอดจนระบุและซักถามพยานได้ ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ในระหว่างที่มีการพิจารณา

คดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย เช่น ตามมาตรา ๖๕, ๗๓, ๗๗, ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๑) มีบทบัญญัติให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนมีอำนาจสอบถามจำเลยเป็นการเฉพาะตัว เพื่อหยั่งทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อหาและสาเหตุแห่งการกระทำความผิด บุคลิกลักษณะ ท่วงที วาจา และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนที่ฟ้องหาว่ากระทำความผิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น เช่น ตามมาตรา ๗๑ และ ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

(๒) มีบทบัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด และให้ใช้ข้อบังคับที่จำเลยสามารถเข้าใจได้ง่ายทั้งการพิจารณาตัดสินกล่าวให้กระทำในห้องที่มีห้องพิจารณาภิธรรมดา แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้นัดพิจารณาตัดสินกล่าวในห้องสำหรับพิจารณาภิธรรมดา แต่ต้องไม่ปะปนกับการพิจารณาภิธรรมดา (มาตรา ๗๒ และ ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๓) มีบทบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งหรือที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้หากปรากฏว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (มาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๔) ในคดีแพ่ง มีวิธีพิจารณาพิพากษาเป็นพิเศษซึ่งอาจสรุปให้เห็นเป็นข้อสำคัญ ๆ ได้ ๑ ประการกล่าวคือ

(๑) คดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบสองคนซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นสตรีหนึ่งคนรวมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีด้วย แต่ถ้าคดีครอบครัวใดเป็นคดีที่ผู้เยาว์ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลสอบถามดูความว่า ประสงค์จะให้มิให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะหรือไม่ ถ้าดูความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะให้มิให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วย ให้ผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาได้ (มาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๒) ในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวนั้น ไม่ว่าการพิจารณาพิพากษาจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้ดูความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว และเพื่อประโยชน์ในการประนีประนอมในคดีครอบครัวศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลใน

การโต้เถียงให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน หรืออาจมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือโต้เถียงให้คู่ความได้ประนีประนอมกันก็ได้ (มาตรา ๑๐๘ และ ๑๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๓) ในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวนั้นให้ศาลคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้เพื่อประกอบดุลพินิจด้วย คือ

(ก) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของ ราชและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการ สมรสได้ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(ข) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ครอบครัว นั้น ต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตรที่เป็นผู้เยาว์

(ค) การคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร และ

(ง) หามาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาให้ปรองดองกันและปรับปรุง ความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร (ตามมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล เยาวชนและครอบครัวฯ)

(๔) ในระหว่างการพิจารณาคดีศาลมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาดำเนินการสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ ให้คู่ความได้ตกลงหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท หรือเมื่อเห็นเป็นการสมควรและคู่ความ ได้ยินยอมแล้ว จะสั่งให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของคู่ความฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งก็ได้ (มาตรา ๑๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๕) ในการโฆษณาคำคู่ความ ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ในคดีคำพิพากษาหรือคำ ตั้งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำ ด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (มาตรา ๑๑๓ แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๖) ในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเพื่อชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่า เลี้ยงชีพหนี้ สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้คำพิพากษา เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ และเงินรายได้เป็นคราว ๆ เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ ของข้าราชการหรือลูกจ้างรัฐบาล เงิน เดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ ของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงานที่นายจ้างให้ ย่อมตกอยู่ในความ รับผิดแห่งการบังคับคดีเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร (มาตรา ๑๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจัด ตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๑) มีบทบัญญัติให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเข้ามามีส่วนปกป้องผลประโยชน์และส่วนได้เสียของผู้เยาว์ในทุกกรณี และให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น นอกจากนี้ศาลมีอำนาจตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้กำกับกับการปกครองหรือเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์หรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ก็ได้ (ตามมาตรา ๑๑๕ ถึง ๑๒๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

ผู้รักษาการและออกกฎกระทรวงมี ๔ คน

มาตรา ๗ “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เท่าที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่าเหตุผลที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ บัญญัติให้รัฐมนตรีถึงสี่กระทรวงเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เท่าที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนได้ ก็เพราะในพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการจับกุมเด็กหรือเยาวชน การจัดตั้งและการดำเนินงานของสถานพินิจ การให้การศึกษาดูแลรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตัว ตลอดจนการสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน ฯลฯ งานต่างๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของกระทรวงต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นจึงต้องกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดังกล่าวทั้งสี่กระทรวงเป็นผู้รักษาการ โดยให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน กฎกระทรวงมีผลใช้บังคับเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

หมวด ๒ ศาลเยาวชนและครอบครัว

การจัดตั้งและอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว

รูปแบบการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๘ “ให้จัดตั้ง

(๑) ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขึ้นในกรุงเทพมหานคร และให้มีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร

(๒) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาขึ้นในจังหวัดสงขลา และให้มีอำนาจ

ตลอดจังหวัดสงขลา

(๓) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมาขึ้นในจังหวัดนครราชสีมา และให้มี
เขตอำนาจตลอดจังหวัดนครราชสีมา

(๔) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่และให้มีอำนาจ
ตลอดจังหวัดเชียงใหม่

(๕) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานีขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี และให้มี
เขตอำนาจตลอดจังหวัดอุบลราชธานี

(๖) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยองขึ้นในจังหวัดระยอง และให้มีเขตอำนาจ
ตลอดจังหวัดระยอง

(๗) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีขึ้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และให้มี
เขตอำนาจจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(๘) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ขึ้นในจังหวัดนครสวรรค์ และให้มี
เขตอำนาจตลอดจังหวัดนครสวรรค์

(๙) ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่นขึ้นในจังหวัดขอนแก่น และให้มีอำนาจ
ตลอดจังหวัดขอนแก่น

ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดที่ได้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้
จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดทุกศาล แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
ในศาลจังหวัดใดจะเปิดการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

ให้แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดมีเขตอำนาจเช่นเดียวกับศาลที่ตั้งแผนก
คดีเยาวชนและครอบครัวนั้น สำหรับจังหวัดที่มีศาลจังหวัดมากกว่าหนึ่งศาล ถ้าจะเปิดทำการ
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดเพียงบางศาลจะให้แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
ในศาลจังหวัดที่เปิดทำการนั้นมีเขตอำนาจตลอดท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจตลอดท้องที่ซึ่งอยู่ใน
เขตอำนาจของศาลจังหวัดที่ยังมิได้เปิดทำการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวก็ได้ ทั้งนี้ ให้ระบุ
เขตอำนาจดังกล่าวไว้ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองด้วย

ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลยุติธรรมชั้นต้นตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม”

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่ามาตรา ๔ ให้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขึ้น ๑ ศาล
และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขึ้น ๔ ศาล พร้อมกัน ศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งเก้า
ศาลนี้ เรียกว่าศาลแบบเต็มรูป คือมีทั้งศาลและสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและ
อบรมนั้น มีทั้งการเรียนวิชาสามัญและวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างเหล็ก
ช่างศิลป์ ช่างเย็บปักถักร้อย เป็นต้น ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีเขตอำนาจตลอดท้องที่
กรุงเทพมหานครทั้งหมดยังได้แก่ ท้องที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลแพ่ง

กรุงเทพได้ ศาลอาญากทมได้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญารธนบุรี และศาลจังหวัดมีนบุรีร่วมกัน
ส่วนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดใดในแต่ละจังหวัดดังกล่าวก็มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัด
นั้น ๆ ถึงแม้ว่าในจังหวัดนั้น ๆ จะมีการแบ่งเขตท้องที่ให้อยู่ในอำนาจของศาลต่าง ๆ อยู่แล้ว
หลายศาลก็ตาม เช่น ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการแบ่งเขตท้องที่ให้อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัด
สุราษฎร์ธานี ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี และศาลจังหวัดไชยา แต่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
สุราษฎร์ธานีมีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้แก่ท้องที่อยู่ในเขตอำนาจของ
ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี และศาลจังหวัดไชยารวมกัน

ส่วนแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดเรียกว่าศาลแบบไม่เต็มรูปคือมีเฉพาะ
ศาลแต่ไม่มีสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนของศาลนั้น ต้องส่งเด็กและเยาวชนไปรับการฝึก
อบรมที่สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวอื่นซึ่งอยู่ในจังหวัดที่ใกล้เคียง
เช่น เมื่อจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดนนทบุรี เราเรียกแผนกนั้นว่า
ศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ปัจจุบันนี้มีพระราชกฤษฎีกาเปิดทำการ
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วในศาลจังหวัดสมุทรปราการ และในศาลจังหวัดนนทบุรี

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลยุติธรรมประเภทหนึ่งซึ่งมิได้ระบุชื่อศาลไว้ในโดยเฉพาะ
ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เพราะเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ จึงต้องกำหนดชั้นของศาลไว้เพื่อ
ให้ทราบว่ามีฐานะเป็นศาลชั้นต้นตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

การรับโอนคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๕ “ให้โอนบรรดาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ศาลคดี
เด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ศาลคดีเด็กและ
เยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี ศาลคดีเด็กและเยาวชน
จังหวัดระยอง ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด
นครสวรรค์ ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไป
พิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ศาล
เยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง ศาล
เยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ หรือ
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น แล้วแต่กรณี”

คำอธิบาย โดยที่มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ให้
ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดี
เด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด

สงขลา พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๓ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๒๓ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๒๖ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๓๓ ประกอบกับมาตรา ๘ มีเจตนารมณ์ให้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตลอดจนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดต่าง ๆ ขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ตลอดจนศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งถูกยกเลิกไป จึงอาจกล่าวได้ว่าศาลคดีเด็กและเยาวชนทุกแห่งได้แปรสภาพเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว บรรดาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลคดีเด็กและเยาวชนทุกแห่ง จึงต้องโอนไปพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งจัดตั้งขึ้นมาแทนที่ศาลนั้น ๆ

การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวในอนาคต

มาตรา ๑๐ “การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอื่นนอกจากที่ได้จัดตั้งตามมาตรา ๘ ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งจะต้องระบุเขตอำนาจศาลนั้นไว้ด้วยและจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

เมื่อได้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขึ้นในจังหวัดที่มีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการอยู่แล้ว ให้ยุบเลิกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวนั้นและให้โอนบรรดาคดีที่ค้างพิจารณาในแผนกดังกล่าวไปค้างพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดที่จัดตั้งขึ้น”

คำอธิบาย ตามที่มาตรา ๑๐ ได้บัญญัติไว้เช่นนี้จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเพิ่มขึ้นจากที่ได้จัดตั้งไว้แล้ว ๘ ศาลพร้อมกันตามมาตรา ๘ และจะให้มีเขตอำนาจเพียงใดต้องกระทำโดยพระราชบัญญัติเท่านั้น ส่วนจะเปิดทำการเมื่อใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ไม่ต้องเสนอเป็นพระราชบัญญัติอีก

เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๐ วรรคสองแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา ๑๐ วรรคสองประสงค์จะให้จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดทุกศาลก่อน เพราะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มาก ทั้งจะทำให้เด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันทั่วประเทศภายในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกว่าที่จะจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขึ้นโดยใช้เวลาหลายปีจึงจัดตั้งขึ้นได้ทีละศาลดังเช่นในปัจจุบัน ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนในท้องที่ซึ่งยังไม่ได้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นยังคงได้รับการ

ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เมื่อแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดซึ่งได้จัดตั้งไว้ก่อนแล้วได้แปรสภาพเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเพราะเหตุที่มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขึ้นแทนที่ บรรดาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดย่อมโอนไปพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นแทน

อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๑๑ “ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีดังต่อไปนี้

- (๑) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็ก หรือเยาวชนกระทำความผิด
- (๒) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง
- (๓) คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแห่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว แล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๔) คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่ามาตรา ๑๑ ได้กำหนดประเภทของคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งรวม ๔ ประเภท คือ

(๑) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยมีได้จำกัดว่าคดีอาญาดังกล่าวต้องมีอัตราโทษอย่างสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใด จึงหมายถึงคดีอาญาทั้งปวงตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา เช่น ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อพระราชบัญญัติฯ เสพติดให้โทษ เป็นต้น แต่ให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น (ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

(๒) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตามมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่บุคคลใดอายุยังไม่เกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์ กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ตามกฎหมายก็จะรื้อคดีที่ศาลธรรมดา แล้ศาลนั้นพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจและให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน เช่น จำเลยอายุ ๑๘ ปี กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และถูกฟ้องที่ศาลจังหวัดเชียงใหม่ หากศาลจังหวัดเชียงใหม่พิจารณาถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้วเห็นว่าจำเลยยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชนเพราะเป็นคนปัญญาอ่อน ศาลจังหวัดเชียงใหม่ก็มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและ

ครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ได้ทั้งนี้เพราะคนที่มีร่างกาย สติปัญญาและจิตใจไม่เจริญเติบโตอย่าง
คนธรรมดาโดยมีสภาพเหมือนเด็กและเขาวน ถ้าจะนำมาพิจารณาพิพากษาอย่างผู้ใหญ่ก็ไม่
เป็นการสมควร จึงให้ได้รับการพิจารณาพิพากษาเหมือนเด็กและเขาวนในศาลเขาวนและ
ครอบครัวโดยการโอนคดีไป

(๓) คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวแล้วแต่กรณีซึ่งจะต้องบังคับตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น การฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร การฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู การขอทำนิติกรรมแทนผู้เยาว์ การขอตั้งผู้ปกครองผู้เยาว์เป็นต้น คำว่า “ผู้เยาว์” ในคดีแพ่งแตกต่างกับคำว่า “เด็ก” หรือ “เยาวชน” ในคดีอาญา และไม่มิชอบนิยามไว้โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ จึงถือตามหลักในมาตรา ๑๕ และ ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่า “ผู้เยาว์” หมายความว่า บุคคลที่มีอายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

มาตรา ๑๑ เป็นมาตราหลัก เทียบได้กับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและมีข้อดังก่ดดังนี้

เดิมในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน มาตรา ๘ บัญญัติให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจพิจารณาตัดสินคดีอยู่ ๒ ประเภท คือ คดีอาญาและ คดีแพ่ง-เฉพาะที่เกี่ยวกับผู้เยาว์ ส่วนพระราชบัญญัตินี้ได้เพิ่มคดีแพ่งที่เกี่ยวกับครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เข้าไปด้วยอีกประการหนึ่งจึงได้พิจารณาคดีแพ่งทั้งสองประเภทเข้าด้วยกัน โดยเรียกชื่อเสียใหม่ว่า คดีครอบครัว

คดีแพ่งเกี่ยวกับผู้เช่าหรือครอบครัวอื่นจะถือได้ว่าเป็นคดีครอบครัวนี้ ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการบริหารการบริการและการยุติธรรม สถานนิติบัญญัติแห่งชาติผู้แทนกระทรวงยุติธรรมได้เสนอให้มีการระบุเลขมาตรา ซึ่งหมายความว่า คดีครอบครัวอื่นจะรวมถึงคดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใดๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เช่าหรือครอบครัวแล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องบังคับใช้มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๓ (เดิม)^(๔) มาตรา ๕๔ (เดิม) มาตรา ๕๕ (เดิม) มาตรา ๖๐ (เดิม) มาตรา ๖๔ (เดิม) มาตรา ๖๖ (เดิม) มาตรา ๑๕๐ (เดิม) มาตรา ๑๖๑ มาตรา ๑๖๕๒ และบัญญัติในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งในบรรพ ๕ นั้น จะครอบคลุมถึงมาตรา ๑๕๓๕, ๑๕๔๔, ๑๕๔๘, ๑๕๕๔, ๑๕๕๕, ๑๕๖๔, ๑๕๖๖ (๕), ๑๕๖๗(๔) , ๑๕๗๔, ๑๕๗๕, ๑๕๘๒, ๑๕๘๓, ๑๕๘๕, ๑๕๙๒, ๑๕๙๓, ๑๕๙๕, ๑๕๙๖, ๑๕๙๗, ๑๕๙๘, ๑๕๙๙, ๑๖๐๐, ๑๖๐๑, ๑๖๐๒, ๑๖๐๓, ๑๖๐๔, ๑๖๐๕, ๑๖๐๖, ๑๖๐๗, ๑๖๐๘, ๑๖๐๙, ๑๖๑๐, ๑๖๑๑, ๑๖๑๒, ๑๖๑๓, ๑๖๑๔, ๑๖๑๕, ๑๖๑๖, ๑๖๑๗, ๑๖๑๘, ๑๖๑๙, ๑๖๒๐, ๑๖๒๑, ๑๖๒๒, ๑๖๒๓, ๑๖๒๔, ๑๖๒๕, ๑๖๒๖, ๑๖๒๗, ๑๖๒๘, ๑๖๒๙, ๑๖๓๐, ๑๖๓๑, ๑๖๓๒, ๑๖๓๓, ๑๖๓๔, ๑๖๓๕, ๑๖๓๖, ๑๖๓๗, ๑๖๓๘, ๑๖๓๙, ๑๖๔๐, ๑๖๔๑, ๑๖๔๒, ๑๖๔๓, ๑๖๔๔, ๑๖๔๕, ๑๖๔๖, ๑๖๔๗, ๑๖๔๘, ๑๖๔๙, ๑๖๕๐, ๑๖๕๑, ๑๖๕๒, ๑๖๕๓, ๑๖๕๔, ๑๖๕๕, ๑๖๕๖, ๑๖๕๗, ๑๖๕๘, ๑๖๕๙, ๑๖๖๐, ๑๖๖๑, ๑๖๖๒, ๑๖๖๓, ๑๖๖๔, ๑๖๖๕, ๑๖๖๖, ๑๖๖๗, ๑๖๖๘, ๑๖๖๙, ๑๖๗๐, ๑๖๗๑, ๑๖๗๒, ๑๖๗๓, ๑๖๗๔, ๑๖๗๕, ๑๖๗๖, ๑๖๗๗, ๑๖๗๘, ๑๖๗๙, ๑๖๘๐, ๑๖๘๑, ๑๖๘๒, ๑๖๘๓, ๑๖๘๔, ๑๖๘๕, ๑๖๘๖, ๑๖๘๗, ๑๖๘๘, ๑๖๘๙, ๑๖๙๐, ๑๖๙๑, ๑๖๙๒, ๑๖๙๓, ๑๖๙๔, ๑๖๙๕, ๑๖๙๖, ๑๖๙๗, ๑๖๙๘, ๑๖๙๙, ๑๗๐๐, ๑๗๐๑, ๑๗๐๒, ๑๗๐๓, ๑๗๐๔, ๑๗๐๕, ๑๗๐๖, ๑๗๐๗, ๑๗๐๘, ๑๗๐๙, ๑๗๑๐, ๑๗๑๑, ๑๗๑๒, ๑๗๑๓, ๑๗๑๔, ๑๗๑๕, ๑๗๑๖, ๑๗๑๗, ๑๗๑๘, ๑๗๑๙, ๑๗๒๐, ๑๗๒๑, ๑๗๒๒, ๑๗๒๓, ๑๗๒๔, ๑๗๒๕, ๑๗๒๖, ๑๗๒๗, ๑๗๒๘, ๑๗๒๙, ๑๗๓๐, ๑๗๓๑, ๑๗๓๒, ๑๗๓๓, ๑๗๓๔, ๑๗๓๕, ๑๗๓๖, ๑๗๓๗, ๑๗๓๘, ๑๗๓๙, ๑๗๔๐, ๑๗๔๑, ๑๗๔๒, ๑๗๔๓, ๑๗๔๔, ๑๗๔๕, ๑๗๔๖, ๑๗๔๗, ๑๗๔๘, ๑๗๔๙, ๑๗๕๐, ๑๗๕๑, ๑๗๕๒, ๑๗๕๓, ๑๗๕๔, ๑๗๕๕, ๑๗๕๖, ๑๗๕๗, ๑๗๕๘, ๑๗๕๙, ๑๗๖๐, ๑๗๖๑, ๑๗๖๒, ๑๗๖๓, ๑๗๖๔, ๑๗๖๕, ๑๗๖๖, ๑๗๖๗, ๑๗๖๘, ๑๗๖๙, ๑๗๗๐, ๑๗๗๑, ๑๗๗๒, ๑๗๗๓, ๑๗๗๔, ๑๗๗๕, ๑๗๗๖, ๑๗๗๗, ๑๗๗๘, ๑๗๗๙, ๑๗๘๐, ๑๗๘๑, ๑๗๘๒, ๑๗๘๓, ๑๗๘๔, ๑๗๘๕, ๑๗๘๖, ๑๗๘๗, ๑๗๘๘, ๑๗๘๙, ๑๗๙๐, ๑๗๙๑, ๑๗๙๒, ๑๗๙๓, ๑๗๙๔, ๑๗๙๕, ๑๗๙๖, ๑๗๙๗, ๑๗๙๘, ๑๗๙๙, ๑๘๐๐, ๑๘๐๑, ๑๘๐๒, ๑๘๐๓, ๑๘๐๔, ๑๘๐๕, ๑๘๐๖, ๑๘๐๗, ๑๘๐๘, ๑๘๐๙, ๑๘๑๐, ๑๘๑๑, ๑๘๑๒, ๑๘๑๓, ๑๘๑๔, ๑๘๑๕, ๑๘๑๖, ๑๘๑๗, ๑๘๑๘, ๑๘๑๙, ๑๘๒๐, ๑๘๒๑, ๑๘๒๒, ๑๘๒๓, ๑๘๒๔, ๑๘๒๕, ๑๘๒๖, ๑๘๒๗, ๑๘๒๘, ๑๘๒๙, ๑๘๓๐, ๑๘๓๑, ๑๘๓๒, ๑๘๓๓, ๑๘๓๔, ๑๘๓๕, ๑๘๓๖, ๑๘๓๗, ๑๘๓๘, ๑๘๓๙, ๑๘๔๐, ๑๘๔๑, ๑๘๔๒, ๑๘๔๓, ๑๘๔๔, ๑๘๔๕, ๑๘๔๖, ๑๘๔๗, ๑๘๔๘, ๑๘๔๙, ๑๘๕๐, ๑๘๕๑, ๑๘๕๒, ๑๘๕๓, ๑๘๕๔, ๑๘๕๕, ๑๘๕๖, ๑๘๕๗, ๑๘๕๘, ๑๘๕๙, ๑๘๖๐, ๑๘๖๑, ๑๘๖๒, ๑๘๖๓, ๑๘๖๔, ๑๘๖๕, ๑๘๖๖, ๑๘๖๗, ๑๘๖๘, ๑๘๖๙, ๑๘๗๐, ๑๘๗๑, ๑๘๗๒, ๑๘๗๓, ๑๘๗๔, ๑๘๗๕, ๑๘๗๖, ๑๘๗๗, ๑๘๗๘, ๑๘๗๙, ๑๘๘๐, ๑๘๘๑, ๑๘๘๒, ๑๘๘๓, ๑๘๘๔, ๑๘๘๕, ๑๘๘๖, ๑๘๘๗, ๑๘๘๘, ๑๘๘๙, ๑๘๙๐, ๑๘๙๑, ๑๘๙๒, ๑๘๙๓, ๑๘๙๔, ๑๘๙๕, ๑๘๙๖, ๑๘๙๗, ๑๘๙๘, ๑๘๙๙, ๑๙๐๐, ๑๙๐๑, ๑๙๐๒, ๑๙๐๓, ๑๙๐๔, ๑๙๐๕, ๑๙๐๖, ๑๙๐๗, ๑๙๐๘, ๑๙๐๙, ๑๙๑๐, ๑๙๑๑, ๑๙๑๒, ๑๙๑๓, ๑๙๑๔, ๑๙๑๕, ๑๙๑๖, ๑๙๑๗, ๑๙๑๘, ๑๙๑๙, ๑๙๒๐, ๑๙๒๑, ๑๙๒๒, ๑๙๒๓, ๑๙๒๔, ๑๙๒๕, ๑๙๒๖, ๑๙๒๗, ๑๙๒๘, ๑๙๒๙, ๑๙๓๐, ๑๙๓๑, ๑๙๓๒, ๑๙๓๓, ๑๙๓๔, ๑๙๓๕, ๑๙๓๖, ๑๙๓๗, ๑๙๓๘, ๑๙๓๙, ๑๙๔๐, ๑๙๔๑, ๑๙๔๒, ๑๙๔๓, ๑๙๔๔, ๑๙๔๕, ๑๙๔๖, ๑๙๔๗, ๑๙๔๘, ๑๙๔๙, ๑๙๕๐, ๑๙๕๑, ๑๙๕๒, ๑๙๕๓, ๑๙๕๔, ๑๙๕๕, ๑๙๕๖, ๑๙๕๗, ๑๙๕๘, ๑๙๕๙, ๑๙๖๐, ๑๙๖๑, ๑๙๖๒, ๑๙๖๓, ๑๙๖

อย่างไรก็ดีปรากฏว่ายังมีตราอื่น ๆ ที่อาจจะกระทบถึงผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของเขาร่วมอยู่อีก เพื่อตัดปัญหาจึงได้บัญญัติว่าคดีครอบครองได้แก่ คดีแห่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อ

(๘) มาตรา ๕๓ (เดิม) มาตรา ๕๔ (เดิม) มาตรา ๕๕ (เดิม) มาตรา ๖๐ (เดิม) มาตรา ๖๔ (เดิม) มาตรา ๑๕๑๐ (เดิม) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพชา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตราขึ้นใหม่ พ.ศ. ๑๕๑๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๔ หน้า ๑ วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๕

ศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวแล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้อง
บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นการบัญญัติกฎหมายอย่างทอดแห
วงกว้าง ๆ เพื่อป้องกันการตกหล่นของบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผลประโยชน์หรือส่วน
ได้เสียของผู้เยาว์ในคดีแพ่ง ดังนั้นการตีความหมายของคำว่า “คดีครอบครัว” จึงน่าจะตีความ
ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามที่กล่าวข้างต้นนี้ เพราะถ้าตีความตามตัวอักษรอาจทำให้เข้าใจ
คดีแพ่งที่เกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวเป็นคดีครอบครัวทั้งสิ้นซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวว่า
แล้วพอจะมีหลักวินิจฉัยไว้ได้ว่า “คดีครอบครัว” ได้แก่ คดีแพ่งที่มูลคดี (Cause of action)^(๔)
หรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดสิทธิฟ้องร้องอันเป็นประเด็นโดยตรงเกี่ยวกับ

(๑) บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ทั้งบรรพ

(๒) บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๑ บางมาตราที่เกี่ยวกับสิทธิ
ในครอบครัวสถานะทางกฎหมาย “สิทธิ” ประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ ที่มีบทบัญญัติ
ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ความคุ้มครอง เช่น สิทธิในการที่จะรับนาม (นามสกุล)
ตามมาตรา ๑๔ ในส่วนที่ ๑ อันว่าด้วยสภาพบุคคลความสามารถของผู้เยาว์ในการประกอบธุรกิจ
หรือการทำงานตามมาตรา ๒๑ การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลเป็นคนที่ไร้ความสามารถ หรือ
คนเสมือนคนไร้ความสามารถตามมาตรา ๒๔, ๓๒, หรือ ๓๓ ความสามารถในการใช้สิทธิทำ
นิติกรรมของบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถตามมาตรา
๒๕, หรือ ๓๔ การร้องขอให้ศาลสั่งให้จัดการทรัพย์สินของบุคคลผู้ไม่อยู่ไปพลางก่อนตามมาตรา
๔๔ (๕๓ เดิม) ๔๕ (๕๔ เดิม) การขอร้องขอให้ศาลสั่งให้ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปของผู้ไม่
อยู่จัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ขึ้นตามมาตรา ๕๐ (๕๕ เดิม) การร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้
จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่หาประกันอันสมควร หรือแถลงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สิน ตลอดจน
จนการร้องขอให้ศาลสั่งถอดถอนผู้จัดการทรัพย์สิน และตั้งผู้อื่นเป็นผู้จัดการทรัพย์สินแทนตาม
มาตรา ๕๖ (๖๐ เดิม) การร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลที่ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นคนสาป
สูญตามมาตรา ๖๑ (๖๔ เดิม) การร้องขอให้ศาลสั่งถอนคำสั่งให้เป็นคนสาปสูญตามมาตรา ๖๓
(๖๖ เดิม)

(๓) บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ บางมาตราที่เกี่ยวกับสิทธิ
ในครอบครัว สิทธิประโยชน์ หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ ที่มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ให้ความคุ้มครอง เช่น การร้องขอให้ศาลสั่งผู้ปกครองผู้เยาว์ ผู้อนุบาล-ผู้สมรส
ที่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือผู้พิทักษ์ผู้สมรสซึ่งเป็นบุคคลผู้ไม่สามารถจะทำการงานของตนเองได้
ตามมาตรา ๑๖๑๐ อันเป็นคดีที่เกี่ยวกับประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์หรือสิทธิใน
ครอบครัวแล้วแต่กรณีสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองทรัพย์สินที่ผู้ทำพินัยกรรมขกทรัพย์สินให้แก่ผู้เยาว์

(๔) “มูลคดี” แตกต่างกับ “มูลความแห่งคดี” (Subject matter of the case) เพราะมูลความแห่งคดีหมายถึงใจความหรือเนื้อความ
แห่งคดี เช่น ก. และจ. ร่วมกันยื่นเงินของก. ไป 100,000 บาท แล้วไม่ชำระ ก. และจ. ต่อมาเป็นลูกหนี้ร่วมกันในการที่จะต้องชำระ
เงินคืนแก่ก. โดยค. อาจจะฟ้องเรียกเงินจากคนทั้งสองหรือคนใดคนหนึ่งก็ได้ ตามตัวอย่างนี้เรียกว่ามูลความแห่งคดีหรือเนื้อความ
แห่งคดีเป็นการขอให้ชำระหนี้ว่าคดีเกี่ยวกับ ก. จะฟ้อง ก. และจ. เป็นคดีเดียวกันหรือแยกฟ้องเป็นคนละคดีกันก็ได้

หรือคู่สมรสผู้ซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือแก่คู่สมรสผู้ซึ่งต้องรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลเพราะเหตุวิกลจริตตามมาตรา ๑๖๕๒ การที่ผู้เยาว์หรือคู่สมรสที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลผู้ไม่สมารถจะจัดทำการทำงานของตนเองได้จะละเมิดหรือจะรับมรดกอันมีค่ากระดิดพันหรือเงื่อนไขตามมาตรา ๑๖๑๑

ตัวอย่างที่ไม่ถือว่าเป็นคดีครอบครัว

คำวินิจฉัยประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๓๕ คดีที่โจทก์ทั้งสามฟ้องขอให้บังคับจำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกร่วมกับโจทก์ที่ ๑ ดำเนินการจดทะเบียนแบ่งแยกและโอนสิทธิครอบครองที่ดินให้แก่โจทก์ที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้เยาว์ตามสัญญาให้ ซึ่งเจ้ามรดกได้ยกให้ผู้เยาว์ก่อนเจ้ามรดกตาย เป็นคดีที่มีได้เกี่ยวกับสิทธิในครอบครัวหรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ที่มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ความคุ้มครอง จึงมิใช่คดีแห่งที่ฟ้องเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว อันเป็นคดีครอบครัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ วินิจฉัยว่า คดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๓/๒๕๓๕ คดีที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าเลี้ยงดูบุตรซึ่งจำเลยยอมจำนนให้แก่โจทก์เป็นรายเดือนตามบันทึกทำทะเบียนหย่า เป็นการฟ้องเรียกให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ มิใช่การฟ้องที่กล่าวอ้างถึงสิทธิของบุตรที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๖๔ คดีของโจทก์จึงมิใช่คดีแห่งที่ฟ้องต่อศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นคดีครอบครัว วินิจฉัยว่าคดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๔/๒๕๓๕ คดีที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้เยาว์และบิดามารดาของผู้เยาว์เพราะเหตุที่ผู้เยาว์กระทำละเมิดต่อโจทก์ ซึ่งมีได้เกี่ยวกับส่วนได้เสียของผู้เยาว์ที่มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ความคุ้มครองผู้เยาว์และมีได้เกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของผู้เยาว์ แม้คดีนี้จะมีการกล่าวอ้างถึงการร่วมรับผิดชอบของบิดามารดาผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๘ แต่บทบัญญัติดังกล่าวหาได้เกี่ยวกับสิทธิในครอบครัวของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ไม่ จึงมิใช่การเสนอคดีแห่งต่อศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวอันจะถือได้ว่าเป็นคดีครอบครัวตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๓) วินิจฉัยว่าคดีของโจทก์ไม่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

ตัวอย่างที่ดีว่าเป็นคดีครอบครัว

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๒/๒๕๓๕ การที่ภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้สามีของตนเป็นคนไร้ความสามารถและตั้งผู้ร้อง (ภริยา) เป็นผู้อนุบาลนั้น แม้เป็นการร้องขอตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ (มาตรา ๒๘) แต่ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สามีเป็นคนไร้ความสามารถ ภริยาจะต้องเป็นผู้อนุบาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๖๓ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใช้อำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๘๘/๑๖ (ประกอบด้วยมาตรา ๑๕๘๘/๑๕) คำร้องขอของผู้ร้องดังกล่าวจึงเป็นคดีแพ่งที่ร้องขอต่อศาลเกี่ยวกับสิทธิในครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นคดีครอบครัวตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๓) วินิจฉัยว่าคดีของผู้ร้องเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๒/๒๕๓๖ กรณีมีปัญหาว่า คดีนี้อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ พิจารณาแล้วคดีนี้นอกจากโจทก์จะฟ้องขอให้บังคับจำเลยจ่ายเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูและแบ่งสินสมรสตามข้อตกลงในบันทึกท้ายทะเบียนหย่าอันเป็นการฟ้องเรียกให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว โจทก์ยังฟ้องขอให้บังคับจำเลยจ่ายเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้นจากข้อตกลงในบันทึกท้ายทะเบียนหย่าโดยอ้างว่าการอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรทั้งสี่ต้องใช้เงินมากกว่าที่จำเลยตกลงจ่าย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการฟ้องขอให้จำเลยจ่ายเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่พฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๘๘/๓๘ วรรคแรก ทั้งโจทก์ยังได้ฟ้องขอแบ่งสินสมรสนอกจากที่ปรากฏในบันทึกท้ายทะเบียนหย่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นการฟ้องขอแบ่งสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๓๒ และมาตรา ๑๕๓๓ อีกด้วย คำฟ้องของโจทก์มีส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของโจทก์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ จึงเป็นคดีแพ่งที่ฟ้องต่อศาลเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นคดีครอบครัวตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๓) วินิจฉัยว่าคดีของโจทก์เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

กรณีที่มีมูลความแห่งคดีเกี่ยวข้องกัน โดยเหตุหนึ่งเหตุใด และคำฟ้องหรือคำร้องขอนั้นอาจเสนอต่อศาลได้สองศาลหรือมากกว่านั้น โดยศาลเหล่านั้นตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกันและศาลใดศาลหนึ่งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว (ที่เปิดทำการแล้ว) โจทก์หรือผู้

ผู้ร้องจะเสนอคำฟ้องหรือคำร้องขอเช่นว่านี้ทั้งคดีศาลเยาวชนและครอบครัวก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕ แต่โจทก์หรือผู้ร้องจะเสนอคำฟ้องหรือคำร้องขอเช่นว่านี้ในส่วนที่เกี่ยวกับคดีครอบครัวต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาไม่ได้ เพราะในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว ศาลชั้นต้นอื่นในท้องที่นั้นไม่มีอำนาจรับคดีครอบครัวไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๓ ดังเช่น

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๓๕ กรณีมีปัญหาว่คดีนี้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาหรือศาลจังหวัดสงขลา พิเคราะห์แล้วคำฟ้องของโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้เพิกถอนการสมรสระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ โดยอ้างว่าเป็นโมฆียะเพราะเหตุถูกข่มขืนนั้นเป็นการฟ้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๐๑ (ในบรรพ ๕ หมวด ๖) จึงเป็นคดีแห่งที่ฟ้องเกี่ยวกับครอบครัวอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๓) แต่สำหรับคำฟ้องของโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชดเชยค่าเสียหายที่ถูกจำเลยที่ ๑ ข่มขืนกระทำชำเราเป็นคำฟ้องเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุละเมิด จึงมิใช่คดีแห่งที่ฟ้องเกี่ยวกับครอบครัว ไม่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาแต่อยู่ในอำนาจศาลจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นศาลที่จำเลยทั้งสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๔ (๑) อย่างไรก็ตามคำฟ้องโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้เพิกถอนการสมรสและคำขอให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชดเชยค่าเสียหาย สืบเนื่องมาจากการที่โจทก์ถูกจำเลยที่ ๑ บังคับขู่เจิญพาโจทก์ไปข่มขืนกระทำชำเราเช่นเดียวกัน ถือได้ว่ามูลความแห่งคดีเกี่ยวข้องกัน โจทก์มีสิทธิเสนอคำฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชดเชยค่าเสียหายต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาได้ด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕ แต่โจทก์จะเสนอคำฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้เพิกถอนการสมรสต่อศาลจังหวัดสงขลาด้วยไม่ได้เพราะในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว ศาลชั้นต้นอื่นในท้องที่นั้นไม่มีอำนาจรับคดีครอบครัวไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๓ วินิจฉัยว่าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของโจทก์ทั้งคดี ส่วนในศาลจังหวัดสงขลา มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของโจทก์เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชดเชยค่าเสียหายเท่านั้น

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๓๖ กรณีมีปัญหาว่คดีนี้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว (กลาง) หรือไม่ พิเคราะห์แล้ว โจทก์ฟ้องเรียก

คำอุปการะเลี้ยงดูเด็กหญิง ม. บุตรผู้เยาว์จากจำเลยโดยอ้างว่าจำเลยเคยตกลงให้คำอุปการะเลี้ยงดูบุตรเดือนละ ๕๐๐ บาท โดยทำหนังสือยินยอมให้ฝ่ายการเงินของกรมทหารที่จำเลยทำงานอยู่หักเงินเดือนของจำเลยมอบให้โจทก์รับไปทุกเดือน แต่โจทก์รับเงินได้เพียง ๒ เดือน จำเลยไม่ยอมให้โจทก์รับเงินอีก คงค้างชำระตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๒๘ จนถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท โจทก์มีฐานะยากจน จำเลยในฐานะบิดามีหน้าที่ตามกฎหมายต้องอุปการะเลี้ยงดูเด็กหญิง ม. ด้วยเช่นนี้ ข้ออ้างที่โจทก์อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา (มูลคดี) ในการฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ จึงมิใช่การเพระจำเลยผิดข้อตกลงแต่เพียงประการเดียว แต่เพราะจำเลยไม่ทำหน้าที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ตามกฎหมายด้วยข้ออ้างของโจทก์ประการหลังเป็นการกล่าวอ้างถึงสิทธิของบุตรผู้เยาว์ที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากจำเลยซึ่งเป็นบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๖๔ วรรคแรก และการที่โจทก์นำคดีนี้มาฟ้องก็โดยอาศัยอำนาจในฐานะที่เป็นมารดาของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๖๕ กติของโจทก์^(๑) (ในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้จำเลยอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์) จึงเป็นคดีแห่งที่ฟ้องศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นคดีครอบครัวตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๓) วินิจฉัยว่าคดีของโจทก์เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว

ส่วนกรณีที่กำลังฟ้องหรือคำร้องขอนั้นอาจเสนอต่อศาลได้สองศาลหรือมากกว่านั้น โดยศาลเหล่านั้นตั้งอยู่คนละจังหวัด แต่มูลคดีที่เป็นหลักสำคัญอยู่ในเขตอำนาจของศาลธรรมดา ส่วนมูลคดีที่เกี่ยวข้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเช่นนี้ โจทก์หรือผู้ร้องมีสิทธิเสนอคำฟ้องหรือคำร้องคดีนั้นทั้งคดีต่อศาลธรรมดาดังเช่น

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาที่ ๕/๒๕๓๕ กรณีที่มีปัญหาว่าคดีอยู่เขตอำนาจของศาลจังหวัดลำพูนหรือของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ พิเคราะห์แล้วคำฟ้องของโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้แบ่งที่ดินสินสมรสเป็นคำฟ้องเกี่ยวด้วยอสังหาริมทรัพย์ โจทก์มีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาลหรือศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๔ ทวิสำหรับคำฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้จำเลยจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร และคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุตรอยู่ในความปกครองของโจทก์เป็นคำฟ้องในกรณีทั่วไปที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมิได้มีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่นโจทก์มีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๔ (๑) และคำฟ้องของโจทก์เกี่ยวกับคำขอทั้งสามข้อดังกล่าวยังเป็นคดีแห่งที่ฟ้องศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัวซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นคดีครอบครัวหากินท้องที่นั้นมี

(๑) คดีนี้ไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าคำฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอให้จำเลยชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์อยู่เขตอำนาจของศาลแพ่งหรือในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว ศาลชั้นต้นอื่นใดในท้องที่นั้นไม่มีอำนาจรับคดีไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๓) และมาตรา ๑๓ คดีนี้ที่คดีพิพาทตั้งอยู่ที่จังหวัดลำพูน ซึ่งยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ และมูลคดีเกี่ยวกับคำขอสองข้อหลังเกิดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว โจทก์จึงมีสิทธิเสนอคำฟ้องตามคำขอข้อแรกต่อศาลจังหวัดลำพูนอันเป็นศาลที่คดีพิพาทตั้งอยู่ในเขตศาลหรือศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่อันเป็นศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลก็ได้ ส่วนคำฟ้องตามคำขอสองข้อหลังโจทก์มีสิทธิเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่อันเป็นศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาและมูลคดีเกิดขึ้นในศาล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคดีของโจทก์ตามคำขอทั้งสามข้อเป็นคดีที่อาจเสนอคำฟ้องต่อศาลได้สองศาลดังกล่าวมา และในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอสองข้อหลังสืบเนื่องมาจากการสิ้นสุดแห่งการสมรสระหว่างโจทก์กับจำเลยเช่นเดียวกับคำขอข้อแรก ถือได้ว่ามูลความแห่งคดีเกี่ยวข้องกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕ โจทก์จึงมีสิทธิเสนอคำฟ้องตามคำขอสองข้อหลังต่อศาลจังหวัดลำพูนซึ่งมีอำนาจรับคดีตามคำฟ้องของโจทก์เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอข้อแรกด้วย วินิจฉัยว่าศาลจังหวัดลำพูนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้

มาตรา ๑๑ (๔) กำหนดให้คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนตามบัญญัติของกฎหมายอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ (๑) - (๓) เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนตัวอย่าง เช่น ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๕๔ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๔๘ ตอนที่ ๑๔๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๕) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก โดยกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กเข้ามามีส่วนร่วมด้วยโดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาในเรื่องความประพฤติแต่ยังไม่กระทำความผิด เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้โดยระบุว่าการปฏิบัติการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวดำเนินการได้แย้งเกิดขึ้นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว (ซึ่งแต่เดิมเป็นศาลคดีเด็กและเยาวชน) ในท้องที่ที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่อื่นที่อยู่หรืออยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้วินิจฉัยข้อโต้แย้งที่ว่ามีและให้ถือว่าคำวินิจฉัยของศาลเป็นที่สุด นอกจากนี้ในเรื่องการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๒๒ และ ๒๓ วรรค ๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ระบุว่า เมื่ออธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณารายงานการสอบสวนคุณสมบัติและข้อเท็จจริงหรือเอกสารแสดงข้อเท็จจริงแล้ว ให้พิจารณาว่าควรจะให้ผู้ขอรับเด็กไปทดลองเลี้ยงดูหรือไม่ ถ้าเห็นควรก็มอบเด็กที่จะรับเป็นบุตรบุญธรรมไปทดลองเลี้ยงดู แต่ถ้าอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งว่าไม่ควรนำเด็ก

ไปทดลองเลี้ยงดู ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง คำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวให้เป็นที่สุด

การชี้ขาดปัญหาว่าคดีใดอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๑๒ “ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลยุติธรรมอื่น ไม่ว่าจะเกิดปัญหขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด”

คำอธิบายตามที่มาตรา ๑๒ บัญญัติไว้ดังนี้เนื่องจากความหมายของคำว่า “คดีครอบครัว” ตามมาตรา ๑๑ (๓) มีลักษณะที่ครอบคลุมกว้างขวางเพื่อให้ครอบคลุม เมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจจะขาดความเฉพาะเจาะจงไปจนยากที่จะวินิจฉัยว่าคดีใดอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลยุติธรรมอื่นฉะนั้นเพื่อแก้ปัญหานี้ มาตรา ๑๒ จึงกำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

สำหรับคดีอาญาไม่สู้จะมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลที่มีอำนาจพิจารณาอาชญากรรมเพราะมาตรา ๕๘ ถึง ๖๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลใดบ้าง

ส่วนคดีที่อาจจะมีปัญหาว่าจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ได้แก่คดีครอบครัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ (๓) แต่ในขณะที่เขียนคำอธิบายนี้มีคำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาออกมาแล้ว ๘ ฉบับ ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในตอนท้ายของมาตรา ๑๑ เป็นการแก้ปัญหในเรื่องเขตอำนาจศาลทำนองเดียวกับมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลฎีกา

การโอนคดี

มาตรา ๑๓ “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยการโอนคดี ในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว ห้ามมิให้ศาลชั้นต้นอื่นใดในท้องที่นั้นรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวไว้พิจารณาพิพากษา”

คำอธิบาย มาตรา ๑๓ บัญญัติไว้เช่นนี้แสดงว่ากฎหมายไม่ประสงค์จะให้ศาลชั้นต้นอื่นใดไม่ว่าจะเป็นศาลจังหวัดหรือศาลแขวงในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้วรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวไว้พิจารณาพิพากษา เว้นแต่คดีนั้นได้โอนมาตามพระราชบัญญัตินี้

ความต่อเนื่องของอำนาจพิจารณาพิพากษา

มาตรา ๑๔ “ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แม้จำเลยจะมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์หรือเกินสิบแปดปีบริบูรณ์หรือบรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส แล้วแต่กรณีให้ศาลนั้นคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีต่อไปจนเสร็จสำนวน และถ้าจะมีอุทธรณ์หรือฎีกาก็ให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวหรือศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวหรือศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวที่จะพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป และให้ศาลเช่นนั้นคงมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้”

คำอธิบาย มาตรา ๑๔ บัญญัติไว้เช่นนี้ แสดงถึงความต่อเนื่องของอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวอันได้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว กล่าวคือ ภายหลังที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวได้รับคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลไว้พิจารณาแล้วต่อมาในระหว่างการพิจารณาของศาลดังกล่าว จำเลยมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์หรือเกินสิบแปดปีบริบูรณ์หรือบรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส ก็ยังคงถือเสมือนว่าจำเลยยังเป็นเด็กหรือเยาวชนอยู่ และศาลยังมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนต่อจำเลยได้ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ให้อำนาจไว้ นอกจากนี้การอุทธรณ์ก็ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี หรือการฎีกาก็ต้องฎีกาไปยังศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะผิดไป

มาตรา ๑๕ “ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อเท็จจริงในเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสของบุคคลที่เกี่ยวข้องจะผิดไป หรือศาลอื่นใดได้รับพิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๓ ซึ่งปรากฏเสียแต่ต้นจะเป็นเหตุให้ศาลนั้น ๆ ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาก็ตาม ข้อบทพร้อมดังกล่าวไม่ทำให้การพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาและศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเสียไป

ถ้าข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งปรากฏขึ้นในระหว่างการพิจารณา ไม่ว่าในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้ศาลนั้น ๆ โอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป”

คำอธิบาย บทบัญญัติในวรรคแรกเป็นการป้องกันมิให้การพิจารณาและการพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาและศาลเยาวชนและครอบครัว ที่ได้กระทำไปแล้วใช้ไม่

ได้แม้จะปรากฏในภายหลังว่า ข้อเท็จจริงในเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสของ
จำเลยหรือผู้เขว่านั้นจะผิดพลาดไป ซึ่งถ้าปรากฏเสียแต่ต้นแล้วจะเป็นเหตุให้ศาลที่ได้พิจารณา
พิพากษาคดีนั้นไม่มีอำนาจพิจารณาและพิพากษามาแต่แรกก็ตาม

ข้อความในวรรคสองเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดดังกล่าวในวรรคแรกปรากฏขึ้นใน
ระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งอาจจะเป็นระยะเวลาก่อนศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา
มีคำพิพากษา แล้วแต่กรณี วรรคสองกำหนดให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นโอนคดีไปพิจารณาในศาล
ที่มีเขตอำนาจต่อไป เช่น ถ้าในระหว่างการพิจารณาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ปรากฏ
ว่าจำเลยเป็นเยาวชนอยู่ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาก็จะโอนคดีมาให้ศาลเยาวชนและ
ครอบครัวที่มีเขตอำนาจทำการพิจารณาต่อไป ในทำนองเดียวกัน ถ้าปรากฏในชั้นพิจารณาของ
ศาลเยาวชนและครอบครัวว่าจำเลยมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้วตั้งแต่วันที่การกระทำความผิดได้
เกิดขึ้น ศาลเยาวชนและครอบครัวก็จะโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาเช่นกัน
และถ้าปรากฏขึ้นในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาว่าจำเลยเป็นผู้ใหญ่ตั้งแต่วันที่
การกระทำความผิดได้เกิดขึ้นก็จะโอนคดีไปให้แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์ภาค
ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี ทำการพิจารณาพิพากษาต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๕/๒๕๒๕ คดีความผิดต่อพระราชบัญญัติอาชญากรรมฯ ในวันที่
โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดนั้น ศาลได้สอบถามและจดอายุของจำเลยไว้ว่า จำเลยอายุ ๑๘ ปี
ต่อมาเมื่อศาลจังหวัดได้พิจารณาพิพากษาแล้วจำเลยอุทธรณ์อ้างว่าในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยมีอายุ
๑๗ ปี ๗ เดือน ๘ วัน โดยแนบสำเนาทะเบียนบ้านมาท้ายอุทธรณ์ ปัญหาเรื่องอายุของจำเลยแม้
จะเป็นตัวจำเลยอย่างกรณีก็ต้องด้วยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กฯ การ
พิจารณาพิพากษาของศาลจังหวัดจึงมีผลใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกานี้วินิจฉัยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กฯ ซึ่งถูกยกเลิกชัดเจน
ไปแล้ว แต่แนววินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาพอจะนำมาเทียบเคียงได้

จำนวนผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบในแต่ละศาล

มาตรา ๑๖ “ในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลให้มีผู้พิพากษาและผู้พิพากษา
สมทบตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในการกำหนดจำนวน
ผู้พิพากษาและจำนวนผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลชั้นต้นทุกศาล
เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงานของแต่ละศาล ซึ่งโดยทั่วไปได้อาศัยหลักทางสถิติและการเก็บ
ข้อมูลในระยะเวลาหนึ่งเพื่อพิจารณาว่าคดีเพิ่มมากขึ้นน้อยเพียงใด ส่วนการจัดตั้งแผนกคดีเยาวชน
และครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์ภาคศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา รวมทั้งการกำหนดตัวผู้พิพากษา

ที่จะให้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ หรือประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี (กฎหมาย ๑๒๓ และ ๑๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ)

อรรถาธิบายและความประพจน์พิเศษของผู้พิพากษา

มาตรา ๑๓ “การแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งเป็นผู้มีอรรถาธิบายและความประพจน์พิเศษที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนและเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว

ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะเป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอื่นด้วยก็ได้”

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่ามาตรานี้ได้กำหนดอรรถาธิบายและความประพจน์พิเศษของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ว่าตำแหน่งใด ๆ ไว้ว่านอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีอรรถาธิบายคือ นิติชိวิต และความประพจน์พิเศษที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนแล้ว จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวด้วย

การมีอรรถาธิบายและความประพจน์พิเศษที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนหมายความว่า การมีความหนักแน่น มีความเห็นอกเห็นใจ มีปฏิภาณไหวพริบ และสามารถวางตนให้เด็กและเยาวชนไว้วางใจได้ ทั้งนี้เพราะผู้พิพากษาคงทำให้บรรดาญาติในท้องพิจารณาเป็นอย่างกันเองเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่เป็นจำเลยเกิดความรู้สึกทั่วทุก ๆ คนต่างพยายามจะช่วยเหลือสงเคราะห์ตน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำให้เด็กและเยาวชนนั้นรู้สึกว่าการกระทำผิดของตนเป็นสิ่งไม่สมควรกระทำ^(๑) และอาจได้รับผลร้ายแรงบางประการถ้าตนเป็นผู้กระทำความผิด

ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ว่าตำแหน่งใด ๆ จะต้องเป็นผู้ที่มีความเมตตา กรุณา มีความประพจน์พิเศษเหมาะสมที่จะเป็นตัวอย่างแก่เด็กและเยาวชน มีความรอบรู้ในทางจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ตลอดจนรอบรู้ในทางสังคมวิทยาและสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้จะต้องวางตนเสมือนบิดามารดาที่มีความซื่อสัตย์ในใจ พยายามค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยทำให้เด็กมีความเชื่อใจไว้วางใจ และกล้าเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำผิดอย่างเปิดเผย

นอกจากจะมีอรรถาธิบายและความประพจน์พิเศษที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนแล้ว ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ตลอดจนปัญหาครอบครัวด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถพิจารณาคดีอาญาและคดีครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและตรงกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

(๑) ดร. หฤดี แสงสุโขทัย คำอธิบายกฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัว (สำนักงานปรมาณู : จัดพิมพ์ : ๑๙๙๔ หน้า ๗๖)

จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

วรรคสองของมาตรา ๑๗ บัญญัติไว้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอยู่แล้วไปทำหน้าที่ผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอื่น ศาลใดศาลหนึ่งที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีธรรมดาอีกตำแหน่งหนึ่งด้วยก็ได้ตามความจำเป็นแห่งราชการ

ตำแหน่งผู้พิพากษาบางตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัวต่างๆ

มาตรา ๑๘ “ในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ให้มีอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหนึ่งคน รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางสองคน และเลขานุการศาลเยาวชนและครอบครัวกลางซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการหนึ่งคน ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางราชการจะกำหนดให้มีรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมากกว่าสองคนก็ได้

ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ให้มีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดศาลละหนึ่งคน ในกรณีที่จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลจังหวัดใดให้มีผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดนั้นหนึ่งคน และเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีฐานะเสมือนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด”

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่า วรรคหนึ่งของมาตรา ๑๘ บัญญัติถึงตำแหน่งผู้พิพากษาบางตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งต้องรับผิดชอบงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนทั้งงานด้านตุลาการและงานด้านธุรการให้เป็นไปโดยเรียบร้อย โดยมีอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหนึ่งคนเป็นหัวหน้าส่วนราชการของศาล มีรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางอย่างน้อยสองคน และเลขานุการศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหนึ่งคน แต่ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนคดีแพ่งและคดีอาญาที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะต้องพิจารณาพิพากษาเพิ่มขึ้นจนเกิดอัตรากำลังผู้พิพากษาที่จะพิจารณา พิพากษาให้เสร็จไปโดยรวดเร็วได้แล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจกำหนดจำนวนรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเพิ่มขึ้นให้เพียงพอกับราชการได้ มิฉะนั้นการที่รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตรวจสำนวนความในแต่ละวันรวมทั้งการให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในศาลของคนในข้อขัดข้อง เนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ในทางคดีตลอดจนการควบคุมดูแลหน้าที่การงานด้านธุรการทั่วไปในศาลอาจจะไม่ละเอียดถี่ถ้วนเพราะปริมาณงานมากเกินไปก็ได้

วรรคสองของมาตรา ๑๘ ได้กำหนดผู้ที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการในศาลเยาวชนและ

ครอบครัวจังหวัดแต่ละศาลไว้ ๑ คน คือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และกำหนดให้ผู้ที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดคือ ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว (ซึ่งในทางปฏิบัติเรียกว่า ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด.....แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว) อย่างไรก็ตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติกร ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯวรรคสองจึงได้บัญญัติให้ผู้ พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีฐานะเสมือนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชน และครอบครัวจังหวัดทุกประการ และในพระราชบัญญัตินี้เมื่อกล่าวถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เยาวชนและครอบครัวจังหวัด ข้อมหมายถึงความรวมถึงผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและ ครอบครัวในศาลจังหวัดด้วย แต่มีบางมาตราที่บัญญัติถึงผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและ ครอบครัวด้วย ซึ่งเป็นการบัญญัติซ้ำ เช่น มาตรา ๕๐ วรรคสอง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเป็น มาตราสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ในกรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาบางตำแหน่งว่างลงหรือไม่อาจ ปฏิบัติราชการได้

มาตรา ๑๕ “เมื่อตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่างลงหรือ ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลางเป็นผู้ทำการแทน ถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้มีอาวุโสสูงสุด เป็นผู้ทำการแทน ถ้าผู้มีอาวุโสสูงสุดไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้มีอาวุโสถัดลงมาตามลำดับ เป็นผู้ทำการแทน

เมื่อตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้า แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติราชการ ให้ผู้ พิพากษามีสาวุโสสูงสุดในศาลหรือแผนกนั้นเป็นผู้ทำการแทน ถ้าผู้พิพากษามีสาวุโสสูงสุดใน ศาลหรือแผนกนั้นไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้พิพากษามีสาวุโสถัดลงมาตามลำดับเป็นผู้ ทำการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ทำการแทนตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ยุติธรรมจะสั่งให้ผู้พิพากษาศาลใดศาลหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนก็ได้”

คำอธิบาย วรรคแรก บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับมาตรา ๘ วรรคสองแห่งพระธรรมนูญ ศาลยุติธรรม กล่าวคือ เมื่อตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่างลง เช่น ย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น คายหรือลาออกก็ดี หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว กลางไม่อาจปฏิบัติราชการได้ เช่น อยู่ระหว่างลาภิก ลาป่วย หรือไปราชการในต่างประเทศก็ดี ให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นผู้ทำการแทน ถ้ามีรองอธิบดีผู้

พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางอยู่ปฏิบัติหน้าที่มากกว่าหนึ่งคน ก็ให้เป็นไปตามลำดับอาวุโส ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปได้โดยไม่ขาดตอน การปฏิบัติหน้าที่ของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในกรณีเช่นนี้เป็นไปตามลำดับอาวุโส

วรรคสอง บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับมาตรา ๖ วรรคสามแห่งพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม คำว่าตำแหน่งว่างลง หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นอนุโลมไว้ได้ทำนองเดียวกับวรรคแรกของมาตรานี้

วรรคสาม เป็นกรณีที่ไม่มีผู้ทำการแทนอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตามวรรคหนึ่ง หรือไม่มีผู้ทำการแทนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดตามวรรคสอง จึงทำให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่จะสั่งให้ผู้พิพากษาศาลใดศาลหนึ่งเป็นผู้ทำการแทน

ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษาศาล เยาวชนและครอบครัวกลาง

มาตรา ๒๐ “อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นผู้รับผิดชอบงานของศาลเยาวชนและครอบครัวและของสถานพินิจทั่วยุทธาณาจักร และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของสถานพินิจทั่วยุทธาณาจักรโดยให้มีฐานะเสมือนอธิบดีตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและให้อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาและอธิบดีผู้พิพากษาศาลตามที่บัญญัติไว้ในพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม

(๒) ออกใบอนุญาตให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือให้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานศึกษาหรือสถานดังกล่าวรวมทั้งมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้นั้นด้วย การออกและการเพิกถอนใบอนุญาตตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย ตามที่มาตรา ๒๐ บัญญัติไว้ดังกล่าวแล้ว แสดงว่านอกจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีฐานะเสมือนอธิบดีตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนแล้ว ยังมีฐานะเช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษา (ศาลต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร) และอธิบดีผู้พิพากษาศาลตามที่บัญญัติไว้ในพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรมอีกด้วย

เหตุที่มีฐานะเสมือนอธิบดีตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน เพราะอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีหน้าที่รับผิดชอบงานของสถานพินิจทั่วยุทธาณาจักร ซึ่งเป็นงานด้านธุรการ โดยมีเจ้าหน้าที่ธุรการและถูกจ้างผู้ปฏิบัติงานดังกล่าวเป็น

จำนวนมากที่อยู่ภายในการบังคับบัญชา นอกจากนี้ยังมีอำนาจออกใบอนุญาตให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลยหรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งตาม (๓) รรณมาตรา ๒๐ ซึ่งรวมทั้งอำนาจในการควบคุมดูแลสถานศึกษาและสถานดังกล่าว ตลอดจนอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้แล้วด้วย

ส่วนการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษา (ศาลต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร) นั้นปรากฏตามมาตรา ๑๐ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งกำหนดให้รับผิดชอบในงานของศาลให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ระมัดระวังการที่จะใช้ระเบียบวิธีการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จเด็ดขาดไปโดยรวดเร็ว

(๒) ให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในศาลของคนที่ข้อขัดข้องเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา

(๓) ร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองท้องถิ่นในบรรดากิจการอื่นเกี่ยวกับการจัดวางระเบียบและดำเนินการงานส่วนธุรการของศาล

(๔) ทำรายงานการคดีและกิจการของศาลส่งไปตามระเบียบ และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

๔.๑ นั่งพิจารณาพิพากษาคดีใด ๆ ของศาลนั้น หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้วมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้

๔.๒ สั่งคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่ยื่นต่อคนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ

ส่วนการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาศาลนั้นปรากฏตามมาตรา ๑๓ วรรคสามแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งกำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลมีอำนาจและหน้าที่อย่างเดียวกับอธิบดีผู้พิพากษาศาลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ (ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้) และให้มีอำนาจ

(๑) สั่งให้ผู้พิพากษาหรือจำศาลรายงานเกี่ยวกับคดี หรือรายงานกิจการอื่นของศาลซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของตน

(๒) นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลทุกศาล ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของตน หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้วมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้

(๓) ในกรณีจำเป็นจะสั่งให้ผู้พิพากษาศาลคนหนึ่งคนใดในศาลหนึ่งซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของตนไปช่วยทำหน้าที่ชั่วคราวในอีกศาลหนึ่งก็ได้ แล้วรายงานไปยังกระทรวงยุติธรรมทันที

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางนอกจากจะต้องรับผิดชอบงานต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางแล้ว ยังจะต้องรับผิดชอบงานของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดซึ่งจัดตั้งขึ้นทั่วราชอาณาจักรด้วย

วรรคท้าย แสดงว่าการออกและการเพิกถอนใบอนุญาต (๒) ของมาตรานี้ อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
อำนาจหน้าที่ของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๒๑ “ให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับรองอธิบดีผู้พิพากษาและรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกาตามที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม และให้มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมาย”

คำอธิบาย ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรองอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชน เพราะไม่ได้กำหนดตำแหน่งนี้ไว้โดยเฉพาะเจาะจง แต่ในพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขึ้น จึงต้องบัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้ โดยการยึดโยงกับอำนาจหน้าที่ของรองอธิบดีผู้พิพากษาและรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา มาตรา ๑๐ ทวิ และ ๑๓ วรรคสอง แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ตามลำดับ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของรองอธิบดีผู้พิพากษานั้น มาตรา ๑๐ ทวิ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ระบุว่าให้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ใน (๑) และ (๒) ของมาตรา ๑๐ (๔) ซึ่งเป็นอำนาจทางด้านการตุลาการ กล่าวคือ (๑) มีอำนาจนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีใด ๆ ของศาลนั้น หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้วมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้ และ (๒) ตั้งคำร้องขอต่าง ๆ ที่ยื่นต่อคนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ ดังนั้นอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้จึงเป็นอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ส่วนอำนาจของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลนั้น มาตรา ๑๓ วรรคสี่ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ระบุว่าให้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ใน (๓) ของมาตรา ๑๓ วรรคสาม ซึ่งเป็นอำนาจทางด้านการตุลาการเช่นกัน กล่าวคือ (๒) นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลทุกศาล ซึ่งอยู่ภายในเขตอำนาจของตน หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้ว มีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้ ดังนั้นอำนาจดังกล่าวนี้จึงเป็นอำนาจอีกส่วนหนึ่งของรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางด้วย

นอกจากนั้นมาตรา ๒๑ คอนท้ายยังบัญญัติให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมาย ซึ่งในเรื่องนี้ย่อมแล้วแต่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้มอบหมายให้รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว

กลางคนใดมีหน้าที่อะไรบ้าง เช่น อาจจะมอบหมายให้ตรวจสำนวนคดีแพ่งและคดีอาญาบางส่วน
ควบคุมการเงิน ตั้งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวบางส่วน หรือปกครองดูแลเจ้าหน้าที่ธุรการและ
ลูกจ้างของสถานพินิจบางแห่ง เป็นต้น

อำนาจของอธิบดีผู้พิพากษาศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องศาลเยาวชน และครอบครัว ซึ่งอยู่ภายในเขตอำนาจของตน

มาตรา ๒๒ “ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลมีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ วรรค
สามแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องศาลเยาวชนและครอบครัวที่อยู่ในเขต
อำนาจของตน และให้เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานธุรการของศาลเยาวชนและครอบครัว
และของสถานพินิจที่อยู่ในเขตอำนาจของตนตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว
กลางมอบหมาย เมื่อมอบหมายแล้วให้ผู้มอบหมายรายงานไปยังกระทรวงยุติธรรม”

คำอธิบาย เดิมอธิบดีผู้พิพากษาศาลไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบงานของศาลคดี
เด็กและเยาวชนจังหวัดโดยตรง และจะมีอำนาจหน้าที่ประการใดเกี่ยวกับศาลคดีเด็กและเยาวชน
ก็ต้องเป็นเรื่องที่อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางมอบหมายตามมาตรา ๔๖ วรรคสี่แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราช
บัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๖ แต่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
เยาวชนและครอบครัวฯ ได้กำหนดหลักการใหม่ โดยนอกจากกำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษาศาล
เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานธุรการของศาลเยาวชนและครอบครัว และของสถานพินิจ
ที่อยู่ในเขตอำนาจของตนตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวมอบหมายแล้ว
อธิบดีผู้พิพากษาศาลยังมีอำนาจตามมาตรา ๑๓ วรรคสามแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
กล่าวคือ

(๑) ตั้งให้ผู้พิพากษาหรือจำศาลรายงานเกี่ยวกับคดี หรือรายงานกิจการอื่นของศาล
เยาวชนและครอบครัวซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของตน

(๒) นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาล ซึ่งอยู่ภายในเขต
อำนาจของตน หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้ว มีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษา หรือทำ
ความเห็นแย้งได้

(๓) ในกรณีจำเป็นจะตั้งให้ผู้พิพากษาคณใดคนหนึ่งในศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งอยู่
ในเขตอำนาจของตน ไปช่วยทำหน้าที่ชั่วคราวในอีกศาลหนึ่งก็ได้ แล้วรายงานไปยังกระทรวง
ยุติธรรมทันที

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่าสำหรับการบังคับบัญชาและรับผิดชอบงานธุรการของศาล
เยาวชนและครอบครัว และของสถานพินิจที่อยู่ในเขตอำนาจของตนนั้น อธิบดีผู้พิพากษาศาล

เป็นผู้บังคับบัญชาและจะรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเท่านั้น และเมื่อมอบหมายแล้วอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะต้องรายงานไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อทราบ

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๒๓ “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคามที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบงานของสถานพินิจที่อยู่ในเขตอำนาจศาลของคณคามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมาย เมื่อมอบหมายแล้วให้ผู้มอบหมายรายงานไปยังกระทรวงยุติธรรม”

คำอธิบาย จะเห็นได้ว่ามาตรา ๒๓ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ทั้งในทางตุลาการและในทางธุรการของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ซึ่งรวมทั้งผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดไว้ว่ามีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคามที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กล่าวคือ

(๑) รับผิดชอบการที่จะใช้ระเบียบวิธีการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จเด็ดขาดไปโดยรวดเร็ว เช่น ระเบียบเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความ หรือระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมหรือศาลนั้นกำหนดขึ้น

(๒) ให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในศาลของคณในข้อขัดข้องเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาทั้งในทางคดีและในหน้าที่การงานโดยทั่วไป

(๓) ร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองท้องถิ่นในบรรดากิจการอันเกี่ยวกับการจัดวางระเบียบ และดำเนินการงานส่วนธุรการของศาล แต่จะร่วมมือกับเจ้าพนักงานดังกล่าวในทางคดี เช่น คกลงกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าจะลงโทษจำเลยในคดีบางชนิดให้หนักเพื่อร่วมมือกันในการปราบปรามอาชญากรรมเช่นนี้หาได้ไม่

(๔) ทำรายงานการคดีและกิจการของศาลส่งไปตามระเบียบ และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

๔.๑ นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีใด ๆ ของศาลนั้น หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้วมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้

๔.๒ ตั้งคำร้องขอต่าง ๆ ที่ยื่นต่อคณคามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ

ยิ่งกว่านั้นมาตรา ๒๓ ยังได้กำหนดหลักการใหม่ให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรวมทั้งรับผิดชอบงานของสถานพินิจที่อยู่ในเขต

อำนาจของคณะกรรมการที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมายด้วย เมื่อมอบหมายแล้วให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางรายงานไปยังกระทรวงยุติธรรม

เหตุที่คำว่า “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด” ตามมาตรา ๒๓ หมายความว่าผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดด้วยเพราะมาตรา ๑๔ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ระบุว่าเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว (ในศาลจังหวัด) มีฐานะเสมือนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

องค์คณะปกติของศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๒๔ “ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕ ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และผู้พิพากษาสมทบอีกสองคนซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี จึงเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งจะต้องทำโดยองค์คณะพิจารณาคดีหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น ในกรณีที่ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบดังกล่าวมีคะแนนเสียงเท่ากันให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับโดยอนุโลม

ในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวใด จะต้องมีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะหรือไม่ให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐๘”

คำอธิบาย องค์คณะปกติตามถ้อยคำในมาตรา ๒๔ อาจทำให้เข้าใจว่าผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวไม่น้อยกว่าสองคนและผู้พิพากษาสมทบอีกสองคน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรีจึงเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นทั้งหมดไม่ เพราะผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวแต่เพียงคนเดียวก็อาจเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้^(๑๒) หากว่าคดีนั้นอยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคณะเดียวตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

แต่ถ้าเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคณะเดียวของศาลเยาวชนและครอบครัวดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้แล้ว องค์คณะของศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมี ๔ คน คือ ผู้พิพากษาประจำสองคน ผู้พิพากษาสมทบสองคน สำหรับผู้พิพากษาสมทบอย่างน้อยต้องเป็นสตรีหนึ่งคน แต่อาจมีผู้พิพากษาสมทบที่เป็นสตรีสองคนก็ได้

มีข้อสังเกตว่า ในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวนั้น หากเป็นคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์ไม่มีผลประโยชน์และส่วนได้ส่วนเสียแล้ว ก่อนเริ่มพิจารณาคดีศาลจะต้องสอบถามผู้ความว่า

(๑๒) ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

ประสงค์จะให้มิให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วยหรือไม่ ถึงแม้ว่ามีคู่ความเพียงฝ่ายเดียวไม่ประสงค์จะให้มิให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะก็ให้ผู้พิพากษาประจำไม่น้อยกว่า ๒ คน เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้ องค์คณะในกรณีนี้ก็คือองค์คณะของศาลชั้นต้นธรรมดาตามมาตรา ๒๓ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม อีกประการหนึ่งในกรณีที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแสดง ความประสงค์ที่จะไม่ให้มิให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะเช่นนี้ ศาลจะต้องพิจารณาพิพากษาไป โดยผู้พิพากษาประจำสองคนเป็นองค์คณะ กรณีนี้ไม่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีอำนาจตั้งเป็น อย่างอื่น ขอให้ดูมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย

การกำหนดองค์คณะเพิ่มขึ้นจากองค์คณะปกติ

มาตรา ๒๕ “ในคดีซึ่งอยู่ในอำนาจอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาศาลเยาวชนและ ครอบครัวคนใดคนหนึ่ง ตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ถ้า อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าในการพิจารณา คำนึงถึงเหตุอันสมควร จะตั้งให้ผู้พิพากษาสมทบคนใดคนหนึ่งนั่งพิจารณาร่วมกับคนหรือร่วมกับผู้ พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวก็ได้ หรือจะตั้งให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวคน ใดคนหนึ่งร่วมเป็นองค์คณะด้วยก็ให้มีอำนาจตั้งได้ และให้องค์คณะเช่นนี้มีอำนาจพิพากษาคดี ตามมาตรา ๒๒ (๕) หรือ (๖) แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ผู้พิพากษาประจำแต่ละคนในแต่ละตำแหน่งของศาล เยาวชนและครอบครัว ซึ่งไม่รวมถึงผู้พิพากษาสมทบ มีอำนาจตามที่มาตรา ๒๑ และ มาตรา ๒๒ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมให้ไว้แก่ผู้พิพากษาคณะเดียว ซึ่งเป็นอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เล็กน้อย กล่าวคือพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้จะต้องลงโทษจำคุกเกิน หกเดือน หรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับนั้นอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กำหนดแล้วไม่ได้ และพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่ พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกินสี่หมื่นบาท อย่างไรก็ตามในการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและ ครอบครัวซึ่งผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวคนเดี่ยวนั้นมีอำนาจพิจารณานั้น ถ้าอธิบดีผู้ พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี เห็นว่าในการพิจารณา คำนึงถึงเหตุอันสมควร เช่น จะทำให้คดีนั้นได้รับการพิจารณาดีถ้วนถี่จึงจะตั้งให้ผู้พิพากษาสมทบ

คนใดคนหนึ่ง ซึ่งจะเป็นสตรีหรือบุรุษก็ได้ขึ้นนั่งพิจารณาคดีด้วยก็ได้ และให้องค์คณะเห็นว่านี้ มีอำนาจพิพากษาคดีตาม มาตรา ๒๒ (๕) หรือ (๖) แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กล่าวคือ ในคดีที่ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวคนเดิมมีแต่เพียงอำนาจพิจารณาไม่มีอำนาจพิพากษาคตาม (๕) หรือ (๖) เมื่อจะพิพากษาคดีจะต้องมีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวอีกอย่างน้อยคนหนึ่งตรวจสอบจำนวนและลงลายมือชื่อในคำพิพากษาเป็นองค์คณะด้วย ฉะนั้นการที่กำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบนั่งพิจารณาร่วมด้วยเช่นนี้มีใช่เป็นการเพิ่มอำนาจในการพิพากษาคดีนั้น แต่เป็นการให้ผู้พิพากษาสมทบร่วมในการปรับเปลี่ยนเด็กหรือเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีต่อไป แต่กำหนดให้ผู้พิพากษาประจำร่วมเป็นองค์คณะด้วยย่อมเป็นการเพิ่มอำนาจในการพิพากษาคดีด้วย

คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา ๒๖ “ผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๑๖ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีอายุไม่น้อยกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

(๒) มีหรือเคยมีบุตรมาแล้ว หรือเคยทำงานเกี่ยวข้องกับทางสงเคราะห์หรือการอบรมเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

(๓) ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัว และหน้าที่ตุลาการมาแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการตุลาการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เว้นแต่ในเรื่องพื้นความรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง

(๕) ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาหรือทนายความ

(๖) มีอริยชาติและความประพฤติเหมาะสมแก่การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละสามปี แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้ ผู้พิพากษาสมทบที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าผู้พิพากษาสมทบคนใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติตามข้อห้ามของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งคนจะเข้าสังกัด แล้วแต่กรณีว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ”

คำอธิบาย ผู้พิพากษาสมทบ คือบุคคลธรรมดา ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

แต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่เป็นองค์คณะร่วมกับผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีต่าง ๆ ทั้งสี่ประเภท ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๑๑

มาตรานี้กำหนดคุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบไว้โดยระบุว่าบุคคลที่คณะกรรมการตุลาการจะคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาสมทบได้จะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๑ และการคัดเลือกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงที่ว่านี้ได้แก่กฎกระทรวงฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๑๕) ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๘๓ หน้า ๑ ตอนที่ ๘ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๑๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้พิพากษาที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาสมทบจะต้องยื่นใบสมัครต่อศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อสมัครรับการคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาสมทบ และเป็นผู้ที่ได้ประกาศนียบัตรไม่ต่ำกว่าประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า นอกจากนี้ต้องได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัว และหน้าที่ตุลาการจากคณะกรรมการอบรมซึ่งกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งมาแล้ว เว้นแต่บุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบมาแล้ว ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการอบรมที่จะเสนอต่อคณะกรรมการตุลาการ เพื่อพิจารณานำความขึ้นกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบโดยไม่ต้องรับการอบรมอีกก็ได้ ยิ่งกว่านั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีอิสรภาพเหมาะสมที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ทั้งจะแต่งตั้งให้เป็นที่พอใจคณะกรรมการอบรมด้วยว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบได้อื่นในการคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบ คณะกรรมการตุลาการอาจเรียกให้คณะกรรมการอบรมคนหนึ่งคนได้ชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการตุลาการได้

อนุมาตรา ๑ กำหนดให้มีอายุไม่น้อยกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ซึ่งค่อนข้างสูงก็เพื่อจะได้บุคคลที่มีประสบการณ์ในชีวิตมาแล้วพอสมควร และมีความสุจริตรอบคอบมากขึ้น

อนุมาตรา ๒ กำหนดให้มีหรือเคยมีบุตรมาแล้วก็เพื่อให้บุคคลนั้นเคยอบรมสั่งสอนบุตรของตนเอง แต่เนื่องจากอาจมีบุคคลที่ยังมิได้สมรส หรือไม่มีบุตรแต่มีความสนใจในเรื่องศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้นอนุมาตรา ๒ จึงกำหนดว่า ผู้ที่เคยทำงานเกี่ยวข้องกับ การสงเคราะห์หรือการอบรมเด็กหรือเยาวชนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีเช่นเป็นแพทย์ พยาบาล อาจารย์ หรือครู เป็นต้น มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี แม้จะไม่มีบุตรก็มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบได้

อนุมาตรา ๓ กำหนดให้ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัวและหน้าที่ตุลาการมาแล้ว เนื่องจากจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาสมทบโดยเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาร่วมกับผู้พิพากษาประจำทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา เมื่อได้รับการอบรม

เช่นนั้นแล้ว จะได้ดำรงคนและปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้องที่สุด

อนุมาตรา ๔ กำหนดให้มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการธุรการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการกล่าวคือมีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้พิพากษาประจำได้อย่างเหมาะสมที่สุด

อนุมาตรา ๕ เป็นบทห้ามมิให้ตั้งบุคคลผู้ที่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกรัฐสภา หรือทนายความ เป็นผู้พิพากษาสมทบเพราะบุคคลเหล่านี้อาจจะเป็นผู้ที่มีหน้าที่ขัดแย้งกับหน้าที่ของผู้พิพากษา โดยผู้ที่เป็นข้าราชการประจำย่อมจะอยู่ภายใต้อาณัติของทางราชการที่ตนสังกัดอยู่และเป็นช่องทางให้ฝ่ายบริหารเข้ามาเกี่ยวข้องกับฝ่ายตุลาการ ส่วนที่ห้ามมิให้แต่งตั้งจากข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกรัฐสภา ก็เพื่อจะป้องกันมิให้ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกรัฐสภา แล้วย่อมเข้ามาเกี่ยวข้องอำนาจตุลาการ ส่วนผู้ที่เป็นทนายความอยู่ย่อมไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบเพราะอาจถูกครหาว่ามีอคติต่าง ๆ

อนุมาตรา ๖ กำหนดให้มีอัตราและคุณสมบัติเหมาะสมแก่การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว เพราะผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวร่วมกับผู้พิพากษาประจำว่าจะใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนโดยเฉพาะหรือจะให้ลงโทษเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม รวมทั้งการชี้ขาดตัดสินคดีครอบครัวด้วย

วรรคสอง เป็นบทกำหนดเวลาให้ดำรงตำแหน่งคราวละสามปีเพื่อให้ผู้พิพากษาสมทบมีฐานะทางตำแหน่งมั่นคงพอสมควร ไม่ต้องเกรงว่าจะถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งก่อนสิ้นวาระ ซึ่งจะทำให้ผู้พิพากษาสมทบปฏิบัติหน้าที่ได้คล่องตัวการได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาเฉพาะคดีใดคดีหนึ่ง แต่โดยที่ผู้พิพากษาสมทบมิใช่ข้าราชการประจำ จึงกำหนดให้พ้นจากตำแหน่งทุกสามปี เพื่อให้มีการเปลี่ยนตัวผู้พิพากษาสมทบบางคนที่ไม่เหมาะสมได้

วรรคสาม เป็นการกำหนดหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบแล้ว จะต้องกระทำก่อนเข้ารับตำแหน่งโดยจะต้องปฏิญาณตนต่อหน้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งคนจะเข้าสังกัด แล้วแต่กรณีว่า “จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ” นอกจากนี้ประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการตามที่คณะกรรมการตุลาการได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อแนะนำและแนวทางปฏิบัติแก่ผู้พิพากษาทั้งหลายทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่ราชการศาลยุติธรรมและการดำรงตนในสังคม (ซึ่งได้ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘) นั้นได้กำหนดให้นำมาซึ่งบังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบในการปฏิบัติหน้าที่เท่าที่จะพึงใช้บังคับได้ด้วย

ฐานะของผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา ๒๓ “ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา”

คำอธิบาย มาตรานี้กล่าวถึงฐานะของผู้พิพากษาสมทบว่าเป็นเจ้าพนักงาน เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการกล่าวคือ

(๑) ในทางให้ความคุ้มครองผู้พิพากษาสมทบโดยให้เป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรม เช่น บุคคลใดคูหมีนผู้พิพากษาสมทบในการพิจารณาหรือพิพากษาคดีก็ดี หรือทำร้ายผู้พิพากษาสมทบซึ่งกระทำการตามหน้าที่ก็ดี บุคคลนั้นจะต้องรับโทษหนัก เพราะเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๘)

(๒) ในทางลงโทษถ้าได้กระทำความผิด เพราะถือว่าผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ เนื่องจากคำว่า “เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ” มิได้หมายความว่าผู้พิพากษาประจำที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมเท่านั้น ผู้พิพากษาสมทบก็เข้าอยู่ในความหมายของคำดังกล่าวนี้ด้วย เช่น ถ้าผู้พิพากษาสมทบเรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษหนักเพราะเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๑)

การพ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา ๒๔ “ผู้พิพากษาสมทบพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ออกความวาระ

(๒) คาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖

(๕) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติกรที่กำหนดถึงสามครั้งโดยไม่มีเหตุอันควรหรือกระทำการใดๆซึ่งถ้าเป็นข้าราชการตุลาการแล้วจะต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะถูกลงโทษไล่ออกปลดออก หรือให้ออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

การพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) หรือ (๕) ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการและให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง”

คำอธิบาย กรณีที่ผู้พิพากษาสมทบพ้นจากตำแหน่งตามอนุมาตรา (๒) หรือ (๓) เป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยอัตโนมัติ กระทรวงยุติธรรมกับศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีหน้าที่คอยระมัดระวังมิให้จำนวนผู้พิพากษาสมทบศาลคดีศาลหนึ่งขาดมากเกินไปจนเป็นเหตุให้ขัดข้องแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ๆ โดยจะดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบแทนตำแหน่งที่ว่างลงเพราะขาดหรือลาออกเป็นจำนวนมาก ส่วนการพ้นจากตำแหน่งตามอนุมาตรา (๔) และ (๕) นั้น พ้นจะทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งในเมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตุลาการแล้ว

กรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบว่างลงก่อนครบวาระ

มาตรา ๒๕ “ในกรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบว่างลง เพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระตามมาตรา ๒๔ (๑) จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลที่คณะกรรมการตุลาการคัดเลือกขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ ให้ผู้พิพากษาสมทบซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนดำรงตำแหน่งแทน”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดว่า เมื่อผู้พิพากษาสมทบบางส่วนพ้นจากตำแหน่ง เช่น ขาด ลาออก หรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖ คณะกรรมการตุลาการจะคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งแทนผู้พิพากษาสมทบที่พ้นจากตำแหน่งไปก็ได้เพื่อให้มีจำนวนผู้พิพากษาสมทบเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยเรียบร้อยและรวดเร็ว แต่ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกซ่อมเข้ามาก็คงอยู่ในตำแหน่งต่อไปตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ของผู้พิพากษาสมทบซึ่งตนดำรงตำแหน่งแทนเท่านั้น

การกำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบมาปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๓๐ “ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี กำหนดเวรปฏิบัติการณ์ของผู้พิพากษาสมทบซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่

ผู้พิพากษาสมทบที่นั่งพิจารณาคดีใด จะต้องพิจารณาคดีนั้นจนเสร็จ เว้นแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งจัดให้ผู้พิพากษาสมทบอื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่แทน

ผู้พิพากษาสมทบจะได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คำอธิบาย โดยทั่วไปผู้พิพากษาสมทบมักจะมีอาชีพหรือธุรกิจส่วนตัวอยู่แล้ว ดังนั้น การที่จะกำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบมาปฏิบัติหน้าที่ทุกวันเหมือนอย่างข้าราชการประจำย่อม

เป็นไปไม่ได้ งานของผู้พิพากษาสมทบจึงเป็นงานที่ถูกต้องแรง ฉะนั้นจึงควรแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบให้มีจำนวนมากกว่าผู้พิพากษาประจำไม่น้อยกว่าสิบเท่า เพื่อจะได้กำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบผลิตเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่ของคน มาตรานี้จึงกำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีกำหนดเวรปฏิบัติกรของผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยจะเลือกผู้พิพากษาสมทบให้เหมาะสมกับคดีอาญาหรือคดีแพ่งที่จะมอบหมายให้เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเป็นรายคดีไป

วรรคสอง กำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบที่ได้รับมอบหมายให้เป็นองค์คณะพิจารณาคดีใด จะต้องพิจารณาคดีนั้นจนเสร็จ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พิพากษาสมทบชุดนั้นได้ฟังพยานหลักฐานในคดีโดยตลอด จะได้ชี้แจงนำพยานหลักฐานในคดีนั้นตลอดจนเข้าใจในตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดหรือเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในคดีนั้นได้ดีเพราะถ้าเปลี่ยนผู้พิพากษาสมทบหลายชุดในคดีใดคดีหนึ่ง อาจทำให้การชี้แจงนำพยานหลักฐานและความเข้าใจในตัวเด็กหรือเยาวชนหรือปัญหาครอบครัวคลาดเคลื่อนไปได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้พิพากษาสมทบที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเจ็บป่วยหรือมีธุรกิจจำเป็น และขออนุญาตลาป่วยหรือลาถึงในระหว่างนั้น อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีจะกำหนดให้ผู้พิพากษาสมทบคนอื่นเข้ามาเป็นองค์คณะแทนเพื่อให้ครบองค์คณะ

ในการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวนั้นผู้พิพากษาสมทบจะปฏิบัติหน้าที่เสมือนผู้พิพากษาประจำ คือทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและในปัญหาข้อกฎหมาย เพียงแต่ไม่มีอำนาจตามมาตรา ๒๑ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กล่าวคือไม่มีอำนาจออกหมายเรียก ออกหมายอาญา ออกหมายสั่งให้คนมาจากหรือไปยังจังหวัดอื่น และไม่มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีโทษเป็นไปในทางวินัยหรือชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี นอกจากนี้ยังไม่มีอำนาจตามมาตรา ๒๒ (๑) ถึง (๓) กล่าวคือไม่มีอำนาจทำการไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องหรือคำขอที่อื่นต่อศาลในคดีแพ่ง ไม่มีอำนาจทำการไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษายกฟ้องคดีนั้น นอกจากนี้ไม่มีอำนาจทำการไต่สวนและมีคำสั่งในการชั้นอุทธรณ์ และโดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่าในปัญหาข้อกฎหมายนั้นผู้พิพากษาประจำเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญมากกว่าผู้พิพากษาสมทบ จึงเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาประจำที่จะต้องให้คำแนะนำในปัญหาข้อกฎหมายแก่ผู้พิพากษาสมทบ แต่จะบังคับให้ผู้พิพากษาสมทบมีความเห็นคล้อยตามคนไม่ได้ เพราะเป็นอำนาจอิสระของผู้พิพากษาสมทบในการแสดงความคิดเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในการพิจารณาว่าควรจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือควรลงโทษ หรือใช้วิธีการเพื่อความ

ปลดออกแก่เด็กหรือเยาวชนหรือไม่ก็ดี หรือควรจะเลือกวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแบบไหน จึงจะเหมาะสมก็ดี ผู้พิพากษาสมทบมีสิทธิเสนอความเห็นเช่นเดียวกับผู้พิพากษาประจำ (มาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ประกอบ)

วรรคสาม กำหนดไว้เนื่องจากผู้พิพากษาสมทบต้องเสียเวลาประกอบอาชีพ หรือ รุกละเมิดหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ จึงให้สิทธิแก่ผู้พิพากษาสมทบในการที่จะเบิกค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พักและค่าตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

วินัยสำหรับผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา ๓๑ “ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการมาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบโดยอนุโลม”

คำอธิบาย ข้อความของมาตรานี้แสดงว่าเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบเท่านั้นที่ถือว่าผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ ดังที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๒๗ โดยผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยวินัย และการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ด้วยโดยอนุโลม ถ้าผู้พิพากษาสมทบคนใดคนหนึ่งกระทำการใด ๆ กระทำการใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการดังกล่าวข้างต้นนี้ ซึ่งถ้าเป็นข้าราชการตุลาการประจำแล้ว จะต้องพ้นจากตำแหน่งโดยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เช่นนี้แล้ว คณะกรรมการตุลาการอาจพิจารณาเห็นสมควรให้ผู้พิพากษาสมทบคนนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งต่อไป

หมวด ๓ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ฐานะของสถานพินิจ

มาตรา ๓๒ “สถานพินิจเป็นหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม มีผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้บังคับบัญชา

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการสถานพินิจ”

คำอธิบาย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา ๔ เพียงแต่ระบุว่า สถานพินิจ หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น มิได้ระบุว่าสถานพินิจคืออะไร แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติต่าง ๆ ใน

พระราชบัญญัตินี้แล้ว พอสรุปได้ว่าสถานพินิจเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นควบคู่กับการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มีหน้าที่ดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การสงเคราะห์เลี้ยงดูและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนผู้หลงกระทำผิด เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี และแบ่งแยกการดำเนินงานออกเป็นสาขาและแผนกต่าง ๆ ตามความจำเป็น โดยมีผู้อำนวยการสถานพินิจแต่ละแห่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างในสถานพินิจนั้น ๆ อย่างไรก็ตามผู้ที่รับผิดชอบงานของสถานพินิจทั่วราชอาณาจักร และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของสถานพินิจ ซึ่งรวมทั้งผู้อำนวยการสถานพินิจทั่วราชอาณาจักร ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง แต่อำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการสถานพินิจซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญของสถานพินิจนั้นเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

การจัดตั้งสถานพินิจ

มาตรา ๓๓ “การจัดตั้งสถานพินิจ การกำหนดเขตอำนาจและการแบ่งแยกกิจการของสถานพินิจออกเป็นสาขาต่าง ๆ ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนอกเขตอำนาจได้”

คำอธิบาย ได้กล่าวมาแล้วว่าสถานพินิจทั่วราชอาณาจักรเป็นหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ทั้งนี้ โดยสถานพินิจแต่ละแห่งมีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด แล้วแต่กรณีเป็นผู้รับผิดชอบงานของสถานพินิจที่อยู่ในเขตอำนาจศาลของคนตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมอบหมาย ดังนั้น เพื่อให้งานของสถานพินิจแต่ละแห่งดำเนินไปโดยเรียบร้อยมาตรา ๓๓ จึงกำหนดให้การจัดตั้งสถานพินิจแต่ละแห่ง การกำหนดเขตอำนาจและการแบ่งแยกกิจการของสถานพินิจแต่ละแห่งออกเป็นสาขาต่าง ๆ ให้กระทำโดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

โดยผลของพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา นี้ ทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดแบ่งส่วนราชการออกไม่เหมือนกันเพราะปริมาณงานในส่วนกลางมีมากกว่า แต่ลักษณะของงานในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ กองคือ

๑. กองอำนวยการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานคลัง งานสงเคราะห์หลังปล่อย งานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายหญิง งานกักและอบรมเด็กและเยาวชนชายตลอดจนงานรับตัวเด็กและเยาวชนหญิงไว้ในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณาของศาล

๒. กองแรกรับ มีหน้าที่รับตัวเด็กและเยาวชนชายไว้ในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณาของศาลพร้อมกับดำเนินการฝึกอบรมเบื้องต้นรวมทั้งการกักขังและการพินิจเด็กและเยาวชนเหล่านั้นควบคู่กันไป

๓. กองคุมประพฤติ มีหน้าที่ประมวลข้อเท็จจริงคดีอาญากับคดีแพ่ง ควบคุมและสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้มีการคุมความประพฤติในคดีอาญา กำกับการใช้อำนาจปกครองของบิดามารดา หรือผู้ปกครองผู้เยาว์ในคดีแพ่ง

๔. กองแพทย์ มีหน้าที่ตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ ซึ่งรวมทั้งวินิจฉัยและบริการด้านสุขภาพจิตด้วย

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด หรืออาจเรียกแบบรวมได้ว่า สถานพินิจในส่วนภูมิภาคแบ่งหน่วยราชการออกเป็น งานบริหารทั่วไป งานคดีอาญา งานคดีแพ่ง งานสังคมสงเคราะห์ งานแพทย์และพยาบาลกับงานฝึกอบรม

บรรดาสองกำหนดไว้สำหรับกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว เช่น ในการสืบเสาะสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน หรือในการสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล ฯลฯ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติหน้าที่นอกเขตอำนาจของสถานพินิจที่ตนประจำอยู่ได้

อำนาจหน้าที่ของสถานพินิจ

มาตรา ๓๔ “ให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของ บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ตลอดจนถึงแวดล้อมทั้งปวง เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นรวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาล

(๒) สอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล

(๓) ควบคุมเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาพิพากษา หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

(๔) ส่งเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย

(๕) จัดให้มีการตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาพิพากษา หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ

(๖) จัดการศึกษา ฝึกและอบรม ดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม

(๗) สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวในคดีครอบครัว รวมทั้งจัดให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของกลุ่มความในกรณีศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๑๒

(๘) ประมวลและรายงานข้อเท็จจริง รวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลในคดีครอบครัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗

(๙) ศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดโดยทั่ว ๆ ไป จัดทำสถิติการกระทำความผิดดังกล่าวของเด็กและเยาวชนและเผยแพร่วิธีป้องกันหรือทำให้ลดน้อยลง ซึ่งการกระทำความผิดนั้น

(๑๐) ดำเนินการอื่นตามคำสั่งศาลหรือตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

คำอธิบาย สถานพินิจเป็นหน่วยงานที่สำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัว เพราะช่วยเหลือให้การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวบรรลุจุดประสงค์ที่มุ่งหมาย มาตรานี้กำหนดให้สถานพินิจมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑. อำนาจและหน้าที่โดยทั่วไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ในพระราชบัญญัตินี้

๒. อำนาจและหน้าที่ต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๔ เรื่องการคุ้มครองสวัสดิภาพและการส่งเคราะห์เด็ก ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

๓. อำนาจและหน้าที่โดยเฉพาะเจาะจง อันเป็นอำนาจและหน้าที่หลักซึ่งระบุไว้ในมาตรานี้ และอาจแยกออกพิจารณาเป็นรายชื่อไปได้ดังนี้

(๑) การสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเรื่องต่าง ๆ ตามข้อ ๑ เป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการพิจารณาพิพากษาเยาวชน สถานพินิจจึงต้องสืบเสาะให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะถือว่าอายุ ประวัติ ความประพฤติ และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาหรือถูกฟ้องว่ากระทำความผิดเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วยตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้

อย่างไรก็ตาม มาตรา ๕๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติว่า ผู้อำนวยการสถานพินิจจะสั่งให้ส่งการสืบเสาะข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๑๔ (๑) ก็ได้ในกรณีที่เกิดอาชญากรรมเป็นคดีเล็กน้อยมีอัตราโทษอย่างสูงตามกฎหมายให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับ

ไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีเช่นนี้ผู้อำนวยการสถานพินิจจะมีหนังสือแจ้งให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องทราบ พนักงานสอบสวนคงต้องดำเนินการสอบสวนต่อไปโดยไม่ต้องมีรายงานข้อเท็จจริงของสถานพินิจไปรวมไว้ในสำนวน แต่เมื่อมีการฟ้องคดีอาญานั้น คดีศาลแล้ว ถ้าศาลเห็นสมควรศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงข้อใดข้อหนึ่ง หรือทั้งหมดตามมาตรา ๓๔ (๑) และทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นตามมาตรา ๕๕ (๒) เสนอต่อศาลได้ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้

(๒) การสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนเป็นหน้าที่ของพ่อบ้าน ครู และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของสถานพินิจในการที่คอยสังเกตและสอดส่องความประพฤติ นิษัย ทำหน้าที่ของเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิดทุกวัน โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนและให้ทำงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถทุกวันพร้อมทั้งคอยตรวจ หรือจดแจ้งข้อผิดระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนแต่ละคนไว้ทุกขณะ และเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ พ่อบ้านจะเรียกตรวจบัตรประจำตัวเด็กและเยาวชนทุกคน เพื่อบันทึกผลการประพฤติปฏิบัติของเด็กและเยาวชนแต่ละคน เป็นรายวันไว้เป็นหลักฐาน เมื่อครบ 10 วันก็จะรายงานให้หัวหน้าสถานฝึกและอบรมทราบ เมื่อได้รับรายงานแล้ว หัวหน้าสถานฝึกและอบรมจะเรียกเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลมา สัมภาษณ์เพื่อพิจารณาประกอบกับรายงานดังกล่าวในการประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุ แห่งการกระทำความผิดรวมทั้งข้อเสนอแนะวิธีการแก้ไขเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้กลับตัว เป็นพลเมืองดีไว้ด้วย แล้วจัดทำเป็นรายงานการพินิจตามแบบที่กำหนดไว้และตามคำสั่งศาล

(๓) การควบคุมเด็กและเยาวชนในกรณีที่เด็กและเยาวชนไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือในระหว่างพิจารณาหรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ทั้งนี้ โดยสถานพินิจจะส่งเด็กและเยาวชนไปควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกและอบรมชายหรือหญิง ซึ่งแยกกันเป็นสัดส่วน ส่วนเด็กหรือเยาวชนที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวสถานพินิจก็จะปล่อยตัวไป หัวหน้าสถานฝึกและอบรมหรือครูเวรหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะให้คำแนะนำชี้แจงระเบียบวินัยให้เด็กและเยาวชนที่รับตัวใหม่ตามประเภทและลักษณะคดีที่ต้องหา เพื่อส่งเข้าประจำหอนอนตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากอายุและรูปร่างของเด็กและเยาวชนประกอบด้วย

(๔) การสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ที่ถูกส่งเข้ามารับการฝึกอบรม ต่างก็มาจากสภาพการศึกษา ครอบครัวย และความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ขาดทั้งระเบียบวินัย สถานฝึกอบรมของสถานพินิจ จึงต้องให้การสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนเหล่านี้โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันเป็นรายบุคคลไป เพื่อให้เขากลับตัวประพฤติตนไปในแนวทางที่สังคมยอมรับได้ โดยเริ่มต้นจากการฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ไปจนถึงการฝึกให้เคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสังคม เช่น

ฝึกให้มีระเบียบในการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม โรงครัว การเชิฐรักษา การต้อนรับแขก การแสดง ความเคารพ การรักษาความสะอาดของอาคารรวมทั้งที่อยู่หลับนอน และให้รู้จักเคารพบิดามารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณตลอดจนเคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสังคม

(๕) การจัดให้มีการตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาพิพากษา หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ เป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งของ สถานพินิจซึ่งจะต้องจัดส่งเด็กหรือเยาวชนที่สถานพินิจรับตัวไว้ไปให้แพทย์ทำการตรวจสุขภาพ ทางร่างกาย และถ้าจำเป็นหรือเห็นสมควรก็จะให้จิตแพทย์ตรวจจิตใจด้วย นอกจากนี้ในกรณีที่ ศาลหรือสถานพินิจไม่ได้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปชั่วคราว หรือไม่ได้มอบตัวเด็กหรือ เยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การที่เห็นสมควร ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย ซึ่งควรได้ รับการรักษาพยาบาลก่อนดำเนินการคดีต่อไป ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจสั่งให้เด็กหรือ เยาวชนได้รับการรักษาพยาบาลในสถานพินิจหรือสถานพยาบาลอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณี เช่นนี้จะต้องแจ้งไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องและศาลเพื่อทราบด้วย

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หรือเคยมีประวัติเกี่ยวกับ ยาเสพติดให้โทษ หรือมีลักษณะเป็นที่น่าสงสัยว่าจะเสพยาเสพติดให้โทษ สถานพินิจในส่วน ภูมิภาคจะจัดส่งเด็กหรือเยาวชนนั้น ๆ ไปตรวจหาสารยาเสพติดให้โทษที่โรงพยาบาล ส่วน สถานพินิจในส่วนกลางซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครจะจัดส่งเด็กหรือเยาวชนนั้นไปตรวจหาสาร ยาเสพติดให้โทษที่กองแพทย์ของสถานพินิจฯ กลาง ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กและเยาวชนราย นั้น ๆ ได้เสพยาเสพติดให้โทษหรือไม่ หากผลการตรวจปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเสพยา เสพติดให้โทษก็จะให้แพทย์ทำการตรวจรักษาต่อไปจนกว่าจะแน่ใจว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นหาย ขาดจากการติดยาเสพติดให้โทษ

(๖) การจัดการศึกษา ฝึกและอบรมคุณและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ใน ความควบคุมจะเริ่มกระทำเมื่อเด็กและเยาวชนที่เข้ามารับการฝึกอบรมได้รับการส่งเสริมสุขภาพ พละนาามัย จนพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาวินัยและวิชาชีพต่อไปได้แล้ว การเรียนวิชา วินัยเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีพื้น ความรู้ในวินัยวินัยต่ำ ไม่จบการศึกษาภาคบังคับเป็นส่วนมาก เพราะเด็กและเยาวชนเหล่านั้น ขาดโอกาสทางการศึกษา เช่น ขาดงาน ช่วยผู้ปกครองทำงาน หรือสติปัญญาทึบ ดังนั้นสถาน พินิจจึงให้เด็กเหล่านี้ได้เรียนวินัยวินัยอย่างน้อยก็ให้จบการศึกษาภาคบังคับ และในขณะที่ เดียวกันเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจซึ่งได้แก่ พ่อบ้าน และ ครู ก็จะร่วมมือกันพิจารณาเด็กและ เยาวชนเป็นรายบุคคลว่าแต่ละคนมีความสามารถพื้นฐานมาอย่างไรมีความสนใจในวิชาชีพอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงจะบรรจุเข้าเรียนวิชาชีพที่เห็นว่ามีความเหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กหรือเยาวชนนั้น ใน ขณะนี้สถานฝึกและอบรมของสถานพินิจได้เปิดการฝึกอบรมวิชาชีพแก่เด็กและเยาวชนหลาย

แขนงวิชาชีพ เช่น ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไม้และก่อสร้าง ช่างตัดผม ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างไฟฟ้า ช่างปูน ช่างยนต์ ช่างเสริมสวย ช่างศิลป์หัตถกรรม การช่างสตรี คนครีตากล คนครีไทย และ เกษตรกรรม เป็นต้น นอกจากนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการพัฒนาจิตใจและนิสัยให้อยู่ใน กรอบของกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสังคมและได้รับการอภิบาลปกครองดูแลให้เป็นคนดีมี ระเบียบวินัยด้วย

(๑) การสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวในคดีครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็นคดี ที่มีข้อพิพาท หรือคดีที่ไม่มีข้อพิพาทก็ได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นคดีครอบครัวประเภทใดก็ตาม เมื่อมี การฟ้องหรือร้องขอต่อศาล ศาลต้องแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาคำ ฟ้องหรือคำร้องขอให้ ๑ ชุด สถานพินิจจะมอบหมายให้เจ้าพนักงานในสถานพินิจดำเนินการ สืบเสาะข้อเท็จจริงต่าง ๆ ว่าเป็นดังที่มีการฟ้องหรือร้องขอต่อศาลเช่นนั้นหรือไม่ เพียงใด เจ้า พนักงานดังกล่าวจะสืบเสาะความเป็นอยู่ของครอบครัวรวมทั้งความประพฤติของคู่ความในคดี และของผู้เยาว์กับของผู้ร้องขอ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่เกี่ยวกับคำฟ้องหรือคำร้องขอนั้น เสร็จแล้วทำรายงานเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาประกอบในการทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง อนึ่ง ใน กรณีที่ศาลเห็นเป็นการสมควรและคู่ความได้ยินยอมแล้ว ศาลจะสั่งให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจ ร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้ ซึ่งเมื่อศาลสั่งดังนี้แล้วก็จะเป็นของ สถานพินิจที่จะต้องจัดให้มีการปฏิบัติไปตามคำสั่งของศาล

(๔) การประมวลและรายงานข้อเท็จจริงรวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลในคดีครอบครัว จะเน้นหนักไปในเรื่องฐานะและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร้องกับผู้เยาว์ หรือระหว่างโจทก์กับ จำเลยและผู้เยาว์ ทรัพย์สินของผู้เยาว์ หรือสิทธิ หรือทรัพย์สิน ในอนาคตอันจะพึงได้ หรือจะ ตกแก่ผู้เยาว์ และความเห็นซึ่งต้องเสนอต่อศาลโดยไม่ชักช้า เพราะศาลจะต้องแจ้งความเห็น ของสถานพินิจไปในคู่ความทราบ และคู่ความมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้าน และนำสืบหักล้างความ เห็นดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง

หน้าที่ของคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถาน พินิจ

มาตรา ๓๕ “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ สงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ เพื่อทำหน้าที่

- (๑) ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ
 - (๒) ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน
- กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และ อาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้”

คำอธิบาย การดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวจะบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ก็จะต้องประกอบด้วยความร่วมมือร่วมใจของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขเด็กและเยาวชนให้กลับตัวประพฤติคนเป็นพลเมืองดีต่อไป มาตรานี้จะเปิดโอกาสให้นักกลางนอกที่มีใจเมตตากรุณาอาสาสมัครเข้ามาเป็นกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจแต่ละแห่งได้โดยไม่จำกัดจำนวนและความรู้ เพราะกิจการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเป็นกิจการกุศลอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามมาตรานี้ได้กำหนดให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่จะพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่อาสาสมัครเข้ามามีส่วนนั้นเป็นกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจแต่ละแห่งหรือไม่ก็ได้ หากได้รับแต่งตั้งแล้วย่อมมีหน้าที่ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือสถานพินิจไม่แต่เพียงในด้านกำลังความคิดในการช่วยให้เด็กและเยาวชนกลับตัวสู่การประพฤติคนที่ดีถูกต้องตามทำนองคลองธรรมเท่านั้น แต่ยังช่วยเหลือในด้านกำลังเงินและกำลังกายในการฝึกอบรมแก้ไขเด็กและเยาวชนผู้หลงผิด เพื่อให้มีวิชาชีพพอที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ และให้ได้รับการอบรมจิตใจอย่างเพียงพอ เช่นบริจาคเครื่องมือฝึกงานอาชีพ เครื่องกีฬา และหนังสือสารคดีกับหนังสือสอนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น โดยปกติแล้วผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจแต่ละแห่งนั้น ประกอบด้วยบุคคลภายนอกร่วมกับผู้พิพากษาสมทบประจำศาลซึ่งสถานพินิจนั้นสังกัดอยู่

พนักงานต่าง ๆ ของสถานพินิจ

มาตรา ๓๖ “ให้มีแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พนักงานคุมประพฤติ พนักงานสังคมสงเคราะห์ ครู และพนักงานอื่นตามที่จะได้มีกฎกระทรวงระบุตำแหน่งเพื่อช่วยเหลือผู้อำนวยการสถานพินิจตามสมควร

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานของสถานพินิจหรือพนักงานของสถานที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ควบคุม ฝึกและอบรมหรือสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่พนักงานต่าง ๆ ประจำสถานพินิจแต่ละแห่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการสถานพินิจดังต่อไปนี้

(๑) แพทย์ มีหน้าที่ตรวจรักษาพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาพิพากษา หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจตามมาตรา ๓๔ (๕) ทั้งนี้ไม่ว่าโรคร้ายไข้เจ็บนั้นจะเป็นสาเหตุแห่งการกระทำความผิดหรือไม่ ยิ่งถ้าโรคร้ายไข้เจ็บนั้นเป็นสาเหตุแห่งการกระทำความผิดโดยตรง การรักษาโรคร้ายไข้เจ็บย่อมจะเป็นการป้องกันเด็กหรือเยาวชนมิให้กระทำความผิดในอนาคตได้ และแม้ว่าการกระทำความผิดบางรายอาจจะเกิดจากสาเหตุหลาย

อย่างผสมกันซึ่งรวมทั้งการมีโรคภัยไข้เจ็บด้วยก็ตาม การรักษาโรคภัยไข้เจ็บให้แก่เด็กหรือเยาวชนก็อาจทำให้การที่เด็กหรือเยาวชนจะกระทำความผิดอีกในอนาคตลดน้อยลงก็ได้ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กหรือเยาวชนส่วนหนึ่งของประเทศให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ขึ้นไปในตัว การตรวจโรคทางร่างกายนั้นมาตรา ๕๕ (๓) (ข) บังคับให้ต้องทำเสมอ ทั้งนี้เพราะความความเห็นของคนธรรมดาอาจเข้าใจว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นปกติไม่มีโรคภัยไข้เจ็บแต่อย่างใด แต่ความจริงอาจมีโรคภัยไข้เจ็บซ่อนเร้นอยู่ก็ได้ซึ่งแพทย์ที่ทำการตรวจรักษาพยาบาลเท่านั้นจึงจะรู้ได้

(๒) จิตแพทย์ (psychiatrist หรือ medicopsychologist) เป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งทำให้สถานพินิจสามารถรายงานได้ว่าเด็กหรือเยาวชนมีสภาพจิตใจเป็นอย่างไร เช่น จิตบกพร่องหรือวิกลจริตหรือไม่เพียงใด เหตุที่ไม่ปกติเป็นเพราะเหตุใด จริงอยู่มาตรา ๕๕ (๓) ข ระบุว่าให้จิตแพทย์ตรวจจิตใจของเด็กหรือเยาวชนต่อเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร ทั้งนี้เพราะการตรวจจิตใจจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทนมาก เด็กหรือเยาวชนบางคนมีกิริยาอาการเหมือนคนปกติ แต่อาจมีจิตใจผิดปกติ จิตบกพร่องหรือวิกลจริตก็ได้ ประวัติดของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกต้องจะเป็นช่องทางให้ผู้อำนวยการสถานพินิจวินิจฉัยได้ว่าสมควรให้แพทย์ตรวจจิตใจของเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ หากปรากฏว่าจิตใจของเด็กหรือเยาวชนผิดปกติ จิตแพทย์มีหน้าที่รักษาจิตใจของเด็กหรือเยาวชนนั้นให้เป็นปกติด้วย

(๓) นักจิตวิทยา (psychologist) มีหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับจิตใจของเด็กหรือเยาวชน เพื่อจะทราบว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีสติปัญญาเพียงใด มีจิตใจสำนึกซ่อนเร้นอยู่อย่างไร หรือไม่มีบุคคลลักษณะอย่างไร มีปมด้อยปมเด่นอย่างไรหรือไม่เพียงใด สมควรฝึกและอบรมสั่งสอนหรือให้การศึกษาอย่างไร ควรจะปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนในระหว่างควบคุมในสถานพินิจอย่างไร และเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานพินิจที่จะรายงานต่อศาลเยาวชนและครอบครัวถึงผลแห่งการตรวจในทางจิตวิทยาด้วย เมื่อพบสาเหตุแห่งการกระทำความผิดในทางจิตวิทยาแล้ว นักจิตวิทยาจะต้องหาทางรักษาในทางจิตวิทยาด้วย

(๔) พนักงานคุมประพฤติ (probation officer) นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๔ แล้ว ยังทำหน้าที่เสมือนเป็นพี่เลี้ยง ช่วยเหลือ และนำเด็กหรือเยาวชนในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี และส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องก้าวล่วงไปเกี่ยวข้องกับกิจการอุปการะเลี้ยงดู ควบคุมดูแลเด็กหรือเยาวชน สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างเด็กหรือเยาวชนกับผู้ปกครองหรือบิดามารดา รวมทั้งความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างเด็กหรือเยาวชนกับบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว เพื่อช่วยกันเสริมสร้างเด็กหรือเยาวชนที่ดีให้แก่ครอบครัว อันเป็นการสร้างสรรค์พลเมืองดีให้แก่ประเทศชาติ งานคุมประพฤติเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่กระทำความผิด ให้มีโอกาสดำเนินชีวิตตัวเองภายใต้การดูแลอย่างเอาใจใส่ของพนักงานคุมประพฤติ อย่างไรก็ตามงานคุมประพฤติจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อจำนวนเด็กและเยาวชนสมควร

กับจำนวนพนักงานคุมประพฤติ

(๕) พนักงานสังคมสงเคราะห์ (Social worker) มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ใน มาตรา ๔ และจะต้องมีความรู้ในเรื่องสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี มิฉะนั้นแล้วย่อมไม่สามารถทราบได้ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดเพราะสาเหตุอะไร ซึ่งจะเป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหรือ เยาวชนบางคนกระทำความผิดโดยมีสาเหตุแห่งการกระทำความผิดหลายสาเหตุ ซึ่งพนักงาน สังคมสงเคราะห์จะต้องทำรายงานว่าสาเหตุใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กกระทำความผิด สาเหตุใดเป็นสาเหตุข้างเคียงที่เป็นเหตุสนับสนุนให้เด็กมีความโน้มเอียงไปในทางกระทำความ ผิดยิ่งขึ้น

(๖) ครู ในสถานพินิจมีครู ๒ ประเภท คือ ครูสอนวิชาสามัญ และครูสอนวิชาชีพ เพราะ จะต้องดำเนินการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่เข้ามาสู่สถานพินิจทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ เพื่อให้ มีความรู้และเกิดทักษะ ความชำนาญ สามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับในระหว่างฝึกอบรม ไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาล เยาวชนและครอบครัวขึ้น โดยในขั้นแรกจะตรวจสอบประวัติของเด็กหรือเยาวชนในด้านความรู้ ว่ามีความรู้ในวิชาสามัญหรือวิชาชีพแขนงใดเพียงใดหรือไม่ เพื่อจะได้จัดให้เด็กหรือเยาวชนนั้น เข้าชั้นเรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะถือเป็นหลักการว่าเด็กหรือเยาวชนทุกคนอย่างน้อยในด้านวิชา สมัยต้องได้รับการสอนให้อ่านออกเขียนได้ก่อนออกไปสู่สังคมภายนอก หลักสูตรที่สถาน พินิจใช้สอนเด็กและเยาวชนในวิชาสามัญเป็นหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งแบ่ง ออกเป็น ๓ ระดับคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมต้น และระดับมัธยมปลายส่วนการสอน ในวิชาชีพแขนงต่าง ๆ นั้น สถานพินิจจำเป็นจะต้องดำเนินการสอนและฝึกอบรมให้สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดแรงงานให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับการสอนและฝึ กอบรมนั้นมีทักษะพอที่จะนำประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างจริงจัง

(๗) พนักงานอื่น ๆ สถานพินิจจำเป็นต้องมีพนักงานอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือกิจการของสถาน พินิจ เช่น นางพยาบาล หอครัว ฯลฯ เป็นต้น

วรรคสองของมาตรานี้กล่าวถึงฐานะของพนักงานของสถานพินิจหรือพนักงานของสถาน ที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ควบคุม ฝึกและอบรม หรือสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน เป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ กล่าวคือ

(๑) ในทางให้ความคุ้มครองพนักงานของสถานพินิจ โดยให้เป็นเจ้าพนักงาน เช่น ผู้ใด แจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่พนักงานดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ผู้นั้นจะ ต้องรับโทษ เพราะถือว่าเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงาน (ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๗)

(๒) ในทางลงโทษถ้าได้กระทำความผิดเพราะถือว่าพนักงานดังกล่าวเป็นเจ้าพนักงานเช่น

ถ้าพนักงานดังกล่าวปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต จะต้องรับโทษ เพราะถือว่าเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑)

อำนาจหน้าที่ทั่วไปของผู้อำนวยการสถานพินิจ

มาตรา ๓๗ “ผู้อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการทั้งปวง ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาพนักงานของสถานพินิจนั้น และให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้”

คำอธิบายมาตรานี้ว่าด้วยอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการสถานพินิจ ซึ่งมีดังนี้

- (๑) มีหน้าที่และความรับผิดชอบในกิจการทั้งปวง ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาพนักงานต่าง ๆ ของสถานพินิจนั้น
- (๒) มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานคุมประพฤติตามมาตรา ๔๑ และ ๔๔
- (๓) มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสังคมสงเคราะห์ตามมาตรา ๔๖ และ ๔๗
- (๔) มีอำนาจและหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานพินิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของตน

มาตรา ๓๘ “ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญอย่างน้อยให้อ่านออกเขียนได้ฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ หรือให้ปฏิบัติการงานอื่นใดเพื่อมิให้มีเวลาว่างโดยไม่จำเป็นให้เหมาะสมกับจิตใจและสุขภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น
- (๒) ออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุม
- (๓) ลงทัณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ แก่เด็กและเยาวชนที่ละเมิดกฎหมายประพฤติก้าวหรือกระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๔) ส่งเด็กหรือเยาวชนซึ่งมีความประพฤติเลวทรามจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่นไปกักไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะหรือเรือนจำโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อนเว้นแต่กรณี

ฉุกเฉินอย่างอื่นจะส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังเรือนจำก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว

(๕) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๖) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ ตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบแล้ว

คำอธิบาย มาตรานี้ระบุถึงอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานพินิจในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ดังนี้คือ เมื่อพนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับกุมมายังสถานพินิจแล้ว เด็กหรือเยาวชนนั้นจะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ ในระหว่างนั้นผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ หรือมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวก็ได้ เด็กหรือเยาวชนที่ไม่ได้ขอให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวหรือไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวก็จะถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ ในระหว่างนั้นผู้อำนวยการสถานพินิจจะมอบหมายให้หัวหน้าสถานฝึกและอบรมชี้แจงให้เด็กหรือเยาวชนเข้าใจในหลักการ และความมุ่งหมายในการอบรม พร้อมทั้งอธิบายให้รู้กฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการควบคุม ซึ่งผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้ออก ค่อจากนั้นหัวหน้าสถานฝึกและอบรมจะวางแผนการฝึกอบรมเด็กหรือเยาวชนแต่ละคนให้เหมาะสมแก่อัธยาศัยโดยฝึกและอบรมทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ ตลอดจนด้านจริยศึกษาและธรรมศึกษา ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาฝึกอบรมไปประกอบอาชีพที่สุจริตเมื่อพ้นจากการฝึกและอบรมไปแล้วยังทำให้เด็กและเยาวชนได้รู้ถึงกิริยามารยาทที่ดีที่ควร และการอยู่ร่วมกันโดยสันติในสังคม รวมทั้งการอยู่ในศีลในธรรม เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งเมื่อนำไปประพฤติปฏิบัตินาน ๆ ไปเด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็จะกลายเป็นพลเมืองดีต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อเด็กและเยาวชนมาอยู่รวม ๆ กันเป็นจำนวนมากเช่นนี้ย่อมมีเรื่องยุ่งยากเป็นธรรมดา เช่น การก่อความวุ่นวาย การพยายามหลบหนี การฝ่าฝืนกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัย เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ผู้อำนวยการสถานพินิจย่อมมีอำนาจลงทัณฑ์แก่เด็กและเยาวชนที่ละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่วหรือกระทำความผิดความเหมาะสม โทษที่วางไว้ปรากฏกฎหมายมาตรา ๓๕ แต่การลงโทษโดยการส่งเด็กหรือเยาวชนซึ่งมีความประพฤติเลวทรามไปกักไว้ในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะหรือส่งไปยังเรือนจำ ต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่เป็นกรณีฉุกเฉินอย่างอื่น ในขณะที่เด็กและผู้อำนวยการสถานพินิจจะส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความตั้งใจที่จะกลับคนเป็นพลเมืองดีโดยให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น ยกย่องชมเชยในชั้นหรือในที่ประชุม แต่งตั้งให้มีหน้าที่พิเศษโดยให้เป็นหัวหน้าเด็กและ

เยาวชนบางกลุ่ม อนุญาตให้เข้าไปเยี่ยมบ้านได้เป็นครั้งคราว ให้ออกไปเรียนหนังสือภายนอกสถานฝึกและอบรมชนิดเข้าไปเียนกลับ ให้ออกไปฝึกงานนอกสถานฝึกและอบรม และรายงานต่อศาลขอให้ปล่อยเมื่อครบกำหนดขึ้นคำหรือก่อนกำหนด แต่การอนุญาตตาม (๕) และ (๖) ของมาตรานี้ ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี

ทัณฑ์ที่จะลงแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม

มาตรา ๓๕ “ทัณฑ์ที่จะลงแก่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้มีดังต่อไปนี้

- (๑) เขียนไม่กินสิบสองที
- (๒) ทำงานหนัก
- (๓) ตัดประโยชน์และความสะดวกที่สถานพินิจอำนวยความสะดวกให้บางประการ”

คำอธิบาย วิธีการลงทัณฑ์ต่าง ๆ นี้แล้วแต่จะพิจารณาว่าสิ่งใดเหมาะสม ควรใช้และพิจารณาคำนวณความรุนแรงของการกระทำ เป็นรูปเรื่องแต่ละราย ๆ ไป ไม่เคร่งครัดนัก เพราะเราก็อทราบดีแล้วว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้ มักจะทำอะไรผิดพลาดได้บ่อย ๆ ควรได้รับการอภัย เพราะแต่ละคนมีพื้นฐานไม่เหมือนกันและมาจากครอบครัวที่ต่างกัน แยกแยก ขาดการศึกษา ขาดการอบรม เหล่านี้เป็นต้น ต้องจู้จี้จั่วไร ชี้แจงกันบ่อย ๆ บางครั้งกำลังชี้แจงหรืออบรม ก็ยังมีทำผิด ผิดกฎก็มี อาจจะเป็นเพราะไม่รู้ ไม่คิดก็ได้

โดยทั่ว ๆ ไป สถานฝึกและอบรมทุก ๆ แห่งก็ต้องวางระเบียบของเด็กและเยาวชนไว้ในเรื่องต่าง ๆ การจัดเวรให้ทำงานทั่ว ๆ ไป เรื่องความสะอาด ความสวย อาหาร เสื้อผ้า เหล่านี้ต้องผลัดเปลี่ยนให้เป็นเวลา ตรงต่อเวลา หมุนเวียนกันทำให้เหมือน ๆ กัน ซึ่งเป็นการฝึกอบรมอย่างหนึ่ง ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงการทำงาน มีความซื่อสัตย์ รักษาเวลา และระเบียบวินัย

การแยกเด็กและเยาวชนหญิงกับชายออกต่างหากจากกัน

มาตรา ๔๐ “เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจนั้นต้องจัดแยกหญิงและชายให้มีที่อยู่ต่างหากจากกัน”

คำอธิบาย ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ได้รับรองขอให้ปล่อยชั่วคราว เด็กหรือเยาวชนนั้นจะถูกส่งตัวไปควบคุมไว้ในสถานฝึกและอบรมชาย

หรือสถานฝึกและอบรมหญิงแล้วแต่กรณี ซึ่งแยกออกจากกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการควบคุมและสอดส่อง ตลอดจนการให้การฝึกและอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องเหมาะสมกับเพศของเด็กหรือเยาวชนและระยะเวลาอันสั้นที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ

การรับเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมแบบเข้ามาเย็นกลับ

มาตรา ๔๑ “ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจรับเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมแบบเข้ามาเย็นกลับตามคำสั่งศาล”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นมาตราที่บัญญัติขึ้นใหม่ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจรับเด็กหรือเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมแบบเข้ามาเย็นกลับตามคำสั่งศาล ทั้งนี้เนื่องจากมีเด็กหรือเยาวชนบางคนมีความจำเป็นจะต้องศึกษาในสายสามัญสูงกว่าระดับ ๓ (เทียบเท่า ป.๖) และเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีในสถานฝึกและอบรมจนเป็นที่ไว้วางใจได้ ผู้อำนวยการสถานพินิจจะจัดให้ไปศึกษาภายนอกโดยขออนุญาตจากศาลก่อน ซึ่งจะเป็นการศึกษาในโรงเรียนภายนอกประเภทไปมา ส่วนนอกเวลาเรียนยังจะต้องฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมด้วย

การรายงานเรื่องต่างๆ ที่ศาลต้องการทราบหรือเห็นว่าศาลควรทราบ

มาตรา ๔๒ “ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมหรือสถานแนะนำทางจิตที่รับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในความควบคุมรายงานความประพฤติ สุขภาพ จิตใจ นิติย และเรื่องอื่น ๆ ที่ศาลต้องการทราบ หรือที่เห็นว่าศาลควรทราบต่อศาลซึ่งต้องไม่น้อยกว่าหกเดือนต่อครั้งหรือภายในระยะเวลาเร็วกว่านั้นตามที่ศาลสั่ง”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมหรือสถานแนะนำทางจิต มีหน้าที่จะต้องรายงานเรื่องต่าง ๆ ให้ศาลทราบ กล่าวคือ ความประพฤติ สุขภาพ จิตใจ นิติย และเรื่องอื่น ๆ ที่ศาลต้องการทราบหรือเห็นว่าศาลควรทราบต่อศาล ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าหกเดือนต่อครั้ง หรือภายในระยะเวลาเร็วกว่านั้นตามที่ศาลสั่ง ทั้งนี้เพื่อให้ศาลทราบความเป็นไปของเด็กหรือเยาวชนนั้น ในระหว่างที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงเด็กหรือเยาวชนให้กลับคนเป็นพลเมืองดี

อำนาจหน้าที่ทั่วไปของพนักงานคุมประพฤติ

มาตรา ๔๓ “ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และตาม

กฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและตั้งแวดล้อมตามมาตรา ๓๔ (๑) เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาและบุคคลอื่น

(๒) คุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนตามคำสั่งศาล ตลอดจนดูแลอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างคุมประพฤติ

(๓) สอดส่องให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามที่ศาลกำหนด

(๔) ให้คำแนะนำแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ในเรื่องการเลี้ยงดู อบรมและสั่งสอนเด็กหรือเยาวชน

(๕) ประมวลและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เยาว์ ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องบังคับใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในคดีแพ่งที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย เพื่อรายงานต่อศาล

(๖) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) เพื่อเสนอต่อศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ”

คำอธิบาย (๑) (๕) (๖) และ (๗) ของมาตรานี้ได้บัญญัติขึ้นใหม่ เนื่องจากศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวทั้งหมดซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาล จึงจำเป็นต้องเพิ่มอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในส่วนที่เกี่ยวกับคดีครอบครัว แต่ในมาตรานี้ (๕) ใช้คำว่า “ในคดีแพ่งที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย” ทั้งนี้เพื่อให้ข้อความรับกับหมวด ๑๑ ที่ว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย แต่ถึงแม้จะใช้คำว่า “ในคดีแพ่ง” ก็น่าจะหมายความว่าคดีครอบครัวตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๑ (๓)

การสืบเสาะ (Investigation) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาและบุคคลอื่น คำว่า “บุคคลอื่น” ในที่นี้หมายความว่ารวมถึงบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในคดีครอบครัวด้วย เช่น สามี ภริยา ผู้เยาว์หรือบุตรบุญธรรม เป็นต้น โดยพนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ว่ามีแล้วนำมาประมวลวิเคราะห์ และทำรายงานเสนอต่อศาลพร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะในคดีอาญาว่าควรใช้วิธีการอย่างไร จึงจะเหมาะสมแก่เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหา และข้อเสนอแนะในคดีแพ่งว่าควรใช้วิธีการอย่างไรจึงจะมีความสงบสุขหรือการอยู่ร่วมกันในครอบครัวปกติสุข รวมทั้งวิธีการสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลให้การศึกษาแก่บุตรที่เป็นผู้เยาว์ การคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร และมาตรการต่างๆ ที่อาจช่วยเหลือสามีภริยาให้ปรองดองกันและ

มาตรการที่อาจปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภริยา และระหว่างบิดามารดากับบุตร ทั้งนี้เพื่อศาลจะได้ใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดี

การสอดส่อง (Supervision) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อแนะนำช่วยเหลือหรือดักเตือนเด็กหรือเยาวชนในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปรับปรุงเด็กหรือเยาวชนมิให้กระทำความผิด และเพื่อช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดให้สามารถดำเนินชีวิตและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ กลายเป็นประชากรที่มีคุณค่า

นอกจากนี้ถ้าศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควรจะส่งให้พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติหน้าที่อื่นแล้วรายงานความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนั้นต่อศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจก็ได้ ตามมาตรา ๔๑

อำนาจอย่างพนักงานสอบสวนและอำนาจพิเศษอย่างอื่นของพนักงานคุมประพฤติ

มาตรา ๔๔ “ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๑ ให้พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วยคือ

(๑) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือของบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในที่นั้น

(๒) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองผู้เยาว์หรือของบุคคลซึ่งผู้เยาว์อาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกและสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในที่นั้นเกี่ยวกับคดีแพ่งหรือคดีครอบครัวที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา ๑๑ (๓)

(๓) สอบถามครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษาที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดศึกษาหรือเคยศึกษาอยู่ เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิติฯ และสถิติปัญหาของเด็กหรือเยาวชนนั้นและถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้บุคคลเหล่านั้นทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วยก็ได้

(๔) เรียกบุคคลซึ่งสามารถให้ข้อเท็จจริงมาพบและสอบถามหรือปฏิญาณตนและให้ด้วยคำ

(๕) สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ส่งวัตถุหรือเอกสารนั้น

ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่นที่จะต้องเข้าไปในสถานที่ตาม (๑) หรือ (๒) ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น พนักงานคุมประพฤติจะกระทำได้ต่อเมื่อมีคำสั่งศาล

หรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ”

คำอธิบาย ตามมาตรา ๔๓ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นเรื่องหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติมากกว่าเรื่องอำนาจ แต่ตามมาตรา ๔๔ เป็นเรื่องอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๓ รูปแบบและด้อยค่าตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) รวมทั้งวรรคสุดท้าย เป็นไปทำนองเกี่ยวกับการค้นในที่สาธารณะที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ การเข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบุคคลต่าง ๆ ตาม (๑) หรือ (๒) พนักงานคุมประพฤติต้องลงมือเข้าไปตั้งแต่ในเวลากลางวัน คือระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และเมื่อลงมือเข้าไปตั้งแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังสอบถามไม่เสร็จจะสอบถามต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้ นอกจากนี้กรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่นจะต้องเข้าไปในสถานที่ตาม (๑) หรือ (๒) ในเวลากลางคืนคือระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้นก็ได้ โดยมีคำสั่งของศาลหรือคำสั่งของผู้ว่าการสถานพินิจให้ค้นได้เป็นพิเศษในเวลากลางคืน และนอกจากการเข้าไปสอบถามบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว พนักงานคุมประพฤติดำเนินการส่งให้บุคคลใด ๆ ทำรายงานหรือให้ด้อยค่าหรือส่งวัตถุหรือเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่พนักงานคุมประพฤติประสงค์จะทราบด้วยก็ได้

อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ

มาตรา ๔๕ “ให้ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติดำเนินการที่อย่างพนักงานคุมประพฤติเพียงเท่าที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้มอบหมาย”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นหลักการที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ ขอให้สังเกตว่าเป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติซึ่งเป็นเอกชนที่อาสาสมัครเข้ามาช่วยงาน ผู้ที่แต่งตั้งได้แก่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ตามมาตรา ๔ เจตนารมณ์ก็เพื่อขอแรงมาช่วยงานในด้านการสอดส่องให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขในการคุมประพฤติตามที่ศาลกำหนด ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับการสืบเสาะ อันจะมีผลกระทบถึงการพิพากษาคดี อย่างไรก็ตามเพื่อวางมาตรการสำหรับกาลภายหน้า จึงเปิดกว้างให้เป็นอำนาจของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะกำหนดภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ

นอกจากนั้น ยังมีข้อสังเกตอีกว่า ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติไม่ใช่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๔๘

อำนาจหน้าที่ทั่วไปของพนักงานสังคมสงเคราะห์

มาตรา ๔๖ “ให้พนักงานสังคมสงเคราะห์มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และ

ตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สงเคราะห์และบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจ หรือที่ได้ปล่อยไปแล้ว ตลอดจนให้คำแนะนำ ควบคุมดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนนั้น

(๒) ให้คำแนะนำแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ เกี่ยวกับการเลี้ยงดู อบรมและสั่งสอนเด็กหรือเยาวชน เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์และ บำบัดแก้ไขเด็กหรือเยาวชน

(๓) สอดส่องให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติตามที่ศาลกำหนด

(๔) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวและใกล้เคียง ประนีประนอมข้อพิพาทในคดีครอบครัว

(๕) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) เพื่อเสนอ ต่อศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นหลักการใหม่ในกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงาน สังคมสงเคราะห์ขึ้น ที่จริงกับกับทางปฏิบัติที่มีอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับอยู่แล้ว แต่มี ส่วนเพิ่มเติมในมาตรา ๔๖ (๔) เพื่อให้รองรับอำนาจของศาลที่จะสั่งให้พนักงานสังคม สงเคราะห์สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบให้คู่ความ ได้ตกลงหรือประนีประนอมในข้อพิพาท ตามมาตรา ๑๑๒ โดยปกติพนักงานสังคมสงเคราะห์ ไม่มีหน้าที่สืบเสาะ ประมวล และรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน หรือผู้เยาว์ เว้นศาล หรือผู้อำนวยการสถานพินิจสั่งให้ทำเช่นนั้น

อำนาจอย่างพนักงานสอบสวนและอำนาจพิเศษอย่างอื่นของพนักงานสังคมสงเคราะห์

มาตรา ๔๗ “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ ให้พนักงานสังคม สงเคราะห์มีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่า กระทำความผิด หรือของบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงานหรือมีความ เกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในที่ นั้น

(๒) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองผู้เยาว์ หรือของบุคคลซึ่งผู้

เขาวัวอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย หรือเข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของ
คู่ความในคดี กรอบครัวหรือของบุคคลซึ่งคู่ความนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำงานหรือมีความ
เกี่ยวข้องด้วย ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในที่
นั้น

(๓) เรียกบุคคลซึ่งสามารถให้ข้อเท็จจริงมาพบและสอบถามหรือปฏิญาณตนและให้ถ้อยคำ

(๔) เรียกคู่ความหรือบุคคลใดมาพบเพื่อไต่ถามถึงประณีประนอมข้อพิพาทในคดีกรอบครัว

ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่นที่จะต้องเข้าไปในสถานที่ตาม (๑) หรือ (๒) ในเวลา
ระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น พนักงานสังคมสงเคราะห์จะกระทำได้อีกเมื่อมีคำสั่ง
ศาลหรือคำสั่งผู้อำนวยการสถานพินิจ”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นหลักการใหม่ แต่เป็นเรื่องอำนาจของพนักงานสังคมสงเคราะห์
ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๖ ซึ่งอาจอธิบายได้ทำนองเดียวกับมาตรา ๔๔ เรื่องอำนาจ
ของพนักงานคุมประพฤติ เพราะบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายซ้ำอีก

การแสดงบัตรประจำตัวในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๘ “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ
พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ และพนักงานสังคมสงเคราะห์ แสดงบัตร
ประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วย
พนักงานคุมประพฤติ และพนักงานสังคมสงเคราะห์ แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปด้วยความรวดเร็วเรียบร้อย ไม่ขัดข้อง เป็น
บทบัญญัติที่คุ้มครองพนักงาน และผู้ช่วยพนักงานดังกล่าว เช่น หากมีการขัดขวางการปฏิบัติ
การตามหน้าที่ ทั้ง ๆ ที่พนักงานหรือผู้ช่วยพนักงานดังกล่าวแสดงบัตรประจำตัวให้ทราบแล้ว ผู้
ขัดขวางอาจมีความผิดฐานต่อสู้อหรือขัดขวางเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๘
ด้วย

หมวด ๔ การสอบสวนคดีอาญา

ขอบเขตการจับกุมเด็ก

มาตรา ๔๙ “ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำ
ความผิดซึ่งหน้า หรือมีผู้เสียหายชี้ตัวและยืนยันให้จับ หรือมีผู้ขอให้อำนาจเจ้าพนักงานจับกุม

ทุกข้อไว้แล้ว หรือมีหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การจับกุมเยาวชนให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำอธิบาย มาตราเดิมคือ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเด็กฯ มาตรา ๒๓ ตามพระราชบัญญัตินี้ได้เพิ่มเหตุที่จะจับกุมเด็กได้ในกรณีที่มีผู้ขอให้จับโดยอ้างว่าได้มีการร้องทุกข้อไว้แล้ว และในส่วนของเยาวชนก็บัญญัติให้ชัดแจ้งว่าเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อนึ่ง จะเห็นได้ว่าการจับกุมเด็กนั้นต่างจากการจับกุมผู้ใหญ่หรือเยาวชนตรงที่ว่า ถ้าไม่มีหมายจับแล้ว เพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๘๘ (๒) หรือ (๓) ก็ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นเหตุจับกุมได้

การดำเนินการต่อไปรวมทั้งการปล่อยชั่วคราวเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนแล้ว

มาตรา ๕๐ “ภายใต้บังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีอาญา เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และคดีนั้นจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นแจ้งการจับกุมหรือควบคุมไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ตลอดจนบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่โดยไม่ชักช้า ในกรณีเช่นว่านี้ พนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กหรือเยาวชนแล้วให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจดังกล่าวจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ยังสถานพินิจหรือจะปล่อยชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่โดยไม่มีประกัน หรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อมีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาส่งโดยพลัน หากเห็นไม่สมควรให้ปล่อยชั่วคราวให้รีบส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวพร้อมทั้งความเห็นไปให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาส่ง คำสั่งของอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวให้เป็นที่สุด แต่ไม่คิดสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวใหม่

ส่วนการสอบสวนนั้น ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แม้ว่าจะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับหรือควบคุมนั้นก็ตาม”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการหลังการจับกุมเด็กหรือเยาวชน ซึ่งจะต้องมีการแจ้งเรื่องการถูกจับกุมให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) บทบัญญัติมาตรา ๕๐ อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีอาญา และคดีที่มีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นคดีที่จะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว

(๒) การแจ้งเกี่ยวกับการจับกุมนั้น ผู้แจ้งคือเจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนและต้องแจ้งโดยไม่ชักช้า โดยแจ้งต่อผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในเขตอำนาจ บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(๓) พนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายในระยะเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน

(๔) หลังจากดำเนินการตามข้อ ๓ ดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจ

(๕) การปล่อยชั่วคราวนั้น เมื่อมีการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมายังสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจหรือจะปล่อยชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การที่เห็นสมควรก็ได้

ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องพิจารณาส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวโดยพลัน หากเห็นไม่สมควรให้ปล่อยชั่วคราวต้องรับส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวพร้อมความเห็นไปให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาส่งคำสั่งนั้นให้ถือว่าเป็นที่สุด แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องขออนุญาตปล่อยชั่วคราวใหม่

(๖) วรรคสามของมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับหรือควบคุม โดยให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไปได้ ไม่เป็นอุปสรรคหรือเป็นข้อขัดข้องต่อการสอบสวนทั้งนี้เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปโดยไม่ชักช้า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๕/๒๕๑๙ การที่จำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางในชั้นสอบสวนตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๒๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๖ มาตรา ๙ (ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

มาตรา ๕๐) เป็นการควบคุมในอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจ ไม่เกี่ยวกับศาล เมื่อจำเลยหลบหนีไปจากสถานพินิจฯ ก่อนฟ้องก็ไม่ชอบที่ศาลจะตั้งประทับฟ้องไว้

กำหนดระยะเวลายื่นฟ้องและการมัดฟ้อง

มาตรา ๕๑ เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อศาลให้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณียื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอมัดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลส่งอนุญาตให้มัดฟ้องครบสองครั้งแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอมัดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามคำขอนั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจส่งอนุญาตให้มัดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในการพิจารณาคำร้องขอมัดฟ้อง เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาจะตั้งที่ปรึกษากฎหมายเพื่อแสดงข้อคัดค้านหรือซักถามพยานก็ได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนเช่นว่านี้จะต้องรีบดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือน แต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นหกสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม และความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปีจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

คำอธิบาย หลักการในมาตราที่ ๕๑ มีอยู่ ๓ ประการคือ การฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม การขอคัดฟ้อง และกรณีที่ไม่ต้องขอคัดฟ้อง ซึ่งอาจแยกออกพิจารณาได้ดังนี้

๑. การฟ้องเด็กหรือเยาวชนภายในสามสิบวัน ตามวรรคแรกของมาตรานี้กำหนดให้พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบรับดำเนินการสอบสวนคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดให้เสร็จโดยเร็ว แล้วส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม มิใช่ นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐

๒. การขอคัดฟ้อง ถ้าไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนให้ทันภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุมเนื่องจากมีเหตุจำเป็น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณีอาจขอคัดฟ้องต่อศาลได้ดังนี้

(ก) ถ้าเป็นความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม อาจขอคัดฟ้องได้ไม่เกินสองครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๑๕ วัน ในคำร้องขอคัดฟ้องเพียงอ้างเหตุจำเป็น เช่น ยังสอบสวนไม่เสร็จเพราะต้องสอบพยานอีกเท่านั้นเท่านั้นปาก หรือต้องส่งพยานเอกสารหรือวัตถุพยานไปตรวจพิสูจน์เช่นนี้ก็เป็นเพียงพอที่ศาลจะอนุญาตให้คัดฟ้องได้

(ข) ถ้าเป็นความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามอาจขอคัดฟ้องได้อีก ๒ ครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๑๕ วัน โดยแต่ละครั้งนอกจากจะต้องอ้างเหตุจำเป็นเช่นเดียวกับข้อ ๒ (ก) แล้ว จะต้องนำพยานมาบอกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลด้วย เมื่อศาลได้สวนพยานแล้ว เห็นว่ามีเหตุจำเป็นดังที่อ้างมาในคำร้องขอคัดฟ้อง ศาลมีอำนาจอนุญาตให้คัดฟ้องได้ตามคำร้อง

เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจะตั้งที่ปรึกษากฎหมายเพื่อแถลงคัดค้านการขอคัดฟ้อง หรือซักค้านพยานเพื่อให้ศาลเห็นว่าไม่มีเหตุจำเป็นที่จะขอคัดฟ้องและจะทำให้เด็กหรือเยาวชนเสียหายอย่างไรก็ได้

๓. กรณีที่ไม่ต้องขอคัดฟ้อง ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑ วรรคสี่ซึ่งเป็นการกำหนดหลักการใหม่ กล่าวคือ เดิมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็ก ๆ มาตรา ๒๔ ทวิ วรรคท้าย บัญญัติในทำนองว่าหลักกฎหมายที่บังคับให้ฟ้องภายในกำหนด และการขอคัดฟ้องไม่ใช่ว่าบังคับแก่พนักงานสอบสวนนอกเขตอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนจึงตีความกันไปว่าจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนในชั้นสอบสวนนี้นานเท่าใดก็ได้ ถือว่าไม่ใช่กรณีที่จะต้องวกกลับมาใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๘๑ เลขกลายเป็นว่าพนักงานสอบสวนในกรณีดังกล่าว

ไม่ต้องขอพักฟ้องหรือขอฝากขัง สามารถอิสระระยะเวลาการสอบสวนออกไปโดยไม่มีระยะเวลาจำกัดที่แน่นอน เด็กหรือเยาวชนจึงอาจถูกควบคุมตัวไว้นานเกินความจำเป็นก็ได้

แต่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติหลักการใหม่ซึ่งกำกับระยะเวลาบังคับให้ฟ้องภายในกำหนดในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนเริ่มตั้งแต่พนักงานสอบสวนที่ว่ามีต้องรีบดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในตามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม แต่ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาขึ้นฟ้องเป็นหกสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม นอกจากนี้ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาขึ้นฟ้องเป็นเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

คำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งวินิจฉัยตามกฎหมายเดิมแต่นำมาปรับกับมาตรานี้ได้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑/๒๕๒๒ “คดีร้องขอขานำผู้ต้องหาพนักงานสอบสวนขอพักฟ้อง ๕ ครั้ง แล้วขอปล่อยผู้ต้องหาโดยมิได้ขอพักฟ้องอีก อัยการฟ้องคดีนั้น ถือว่าพ้นระยะเวลาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๒๔ ทวิ และ ๒๕ จัตวา (ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา ๕๑ และ ๕๒ ตามลำดับ) เมื่อไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) ก่อน ศาลไม่รับฟ้องจะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔๑ มาใช้บังคับไม่ได้ เพราะพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชนฯ (ตรงกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ) บัญญัติไว้โดยเฉพาะอยู่แล้ว”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๗๘/๒๕๒๕ “ฟ้องคดีเด็กและเยาวชนเกินกำหนด ๓๐ วันนับแต่ถูกจับกุมจะต้องขอพักฟ้องเป็นคราว ๆ ไป หากเกินกำหนดนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๒๕ จัตวา คำชี้ขาดของอธิบดีกรมอัยการให้ฟ้องตามความเห็นแย้งของอธิบดีกรมตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔๕ เป็นคนละเรื่องกับการอนุญาตให้ฟ้องเกินกำหนดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชนมาตรา ๒๔ ทวิ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๘/๒๕๓๐ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยมิได้ถูกจับกุมในคดีนี้ แต่ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมในคดีอื่น หลังจากนั้นพนักงานสอบสวนจึงแจ้งข้อหาคดีนี้ให้จำเลยทราบ ตามคำบรรยายฟ้องของโจทก์ จำเลยมิได้ถูกจับกุมในคดีนี้แต่อย่างใด การควบคุม

จำเลยในระหว่างสอบสวนก็มิได้ถูกควบคุมในคดีนี้ แต่เป็นการควบคุมในคดีอื่น การนับระยะเวลาตามมาตรา ๒๒ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ.๒๕๕๔ สำหรับคดีนี้ยังไม่เกิดขึ้น การฟ้องคดีจึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๒๔ ทวิ และมาตรา ๒๔ จัตวา

กรณีของเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาหลบหนี

มาตรา ๕๒ “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมในระหว่างสอบสวน มิให้นับระยะเวลาที่หลบหนีนั้นรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑

คำอธิบาย ในทางปฏิบัติอาจมีกรณีที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดได้หลบหนีไปจากการควบคุมในระหว่างสอบสวนไม่ว่าจะหลบหนีไปกี่วันก็ตาม มาตรานี้ระบุว่ามิให้นับระยะเวลาที่หลบหนีนั้นรวมเข้าในระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการสอบสวนให้เสร็จหรือระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นฟ้องต่อศาลตามมาตรา ๕๑ เพราะเป็นกรณีจำเป็นที่เห็นได้ชัดเจนไม่อาจสอบสวนหรือยื่นฟ้องให้ทันระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ ได้

การขออนุญาตฟ้องคดีจากอัยการสูงสุด

มาตรา ๕๓ “ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากอัยการสูงสุด”

คำอธิบาย มาตรานี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่อาจยื่นฟ้องได้ตามมาตรา ๕๑ แต่ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้เพื่อเป็นทางแก้อัศจรรย์ในการฟ้องคดีโดยให้ขออนุญาตจากอัยการสูงสุด ซึ่งถ้าได้รับอนุญาตให้ฟ้องคดีได้จากอัยการสูงสุดแล้ว พนักงานอัยการย่อมฟ้องคดีนั้นได้ อย่างไรก็ตามคำสั่งอนุญาตของอัยการสูงสุดจะต้องมีลักษณะให้เห็นว่าเป็นการอนุญาตให้ฟ้องคดีตามที่เข้าใจกันทั่วไป การที่อัยการสูงสุดมีความเห็นชี้ขาดให้ฟ้องคดีตามความเห็นแย้งของอธิบดีกรมตำรวจไม่ถือว่าเป็นการอนุญาตให้ฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ เพราะเป็นคนละเรื่องกับการอนุญาตให้ฟ้องเกินกำหนด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๗๔/๒๕๒๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๔/๒๕๒๓ บทบัญญัติมาตรา ๒๔ จัตวาแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ.๒๕๕๔ (ซึ่งตรงกับมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติ) ซึ่งห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ ทวิ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) นั้น ไม่ได้ระบุว่า ห้ามฟ้องต่อศาลใด จึงมีความหมายว่า ห้ามฟ้องคดีดังกล่าวต่อศาลทุกศาล หากจะให้ฟ้องต่อศาลอื่นได้เมื่อจำเลยมีอายุพ้นกำหนดที่จะอยู่ในอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางแล้ว ก็ต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ทั้งนี้เพราะกรณีที่พ้นกำหนดแล้วจะฟ้องคดีความควบคุมทักท้วงโดยเคร่งครัด

วิธีการควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหา

มาตรา ๕๔ “ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจำเป็นต้องควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาไว้ก่อนส่งตัวไปยังสถานพินิจตามมาตรา ๕๐ ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้หาะนั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ และห้ามมิให้ควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่”

คำอธิบาย เดิมคือ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีเด็กฯ มาตรา ๒๕ แต่ขอให้สังเกตว่า ตามพระราชบัญญัตินี้ ข้อที่ว่าจะต้องแยกควบคุมเด็กหรือเยาวชนมิให้ปะปนกับผู้ใหญ่นั้นได้กำหนดไว้โดยเด็ดขาด ซึ่งต่างจากของเดิมที่วางหลักเกณฑ์เปิดทางไว้ว่า ถ้าสามารถทำได้ก็ให้แยกควบคุม มาตรานี้บัญญัติถึงการควบคุมในช่วงแรกคือ การควบคุมก่อนส่งตัวไปยังสถานพินิจโดยได้ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนในลักษณะดังนี้คือ

(๑) ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาปะปนกับผู้ใหญ่ คำว่า “ผู้ใหญ่” ในที่นี้หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว ทั้งนี้ เพราะเกรงว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่ เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนมักจะถือว่าผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง ผู้ใหญ่ทำอะไรก็อยากเจริญรอยตาม

(๒) ห้ามมิให้ควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ เพราะเป็นภัยแก่จิตใจเด็กหรือเยาวชนเป็นอย่างมาก บางรายอาจจะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ จนมองโลกและคนอื่นในแง่ร้าย ยิ่งถ้าถูกคนอื่นล้อเลียนหรือดูหมิ่นเหยียดหยาม ยิ่งเป็นการทำลายสุขภาพจิตของเด็กหรือเยาวชนนั้นมากขึ้น

การดำเนินการของผู้อำนวยการสถานพินิจเมื่อได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาแล้ว

มาตรา ๕๕ “เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๕๐ แล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ตั้งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) เว้นแต่ในคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่า การสืบเสาะข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่จำเป็นแก่คดี จะสั่งการสืบเสาะข้อเท็จจริงนั้นเสียก็ได้ แล้วให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ทำรายงานในคดีที่มีการสืบเสาะเพื่อแสดงถึงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) และแสดงความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน แล้วส่งรายงานและความ

เห็นนั้นไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี และถ้ามีการฟ้องร้องเด็ก หรือเยาวชนต่อศาลให้เสนอรายงานและความเห็นนั้นต่อศาลพร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษ หรือการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

(๓) ในกรณีที่ไม่ได้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปชั่วคราว หรือไม่ได้มอบตัวเด็กหรือ เยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การตามมาตรา ๕๐ ให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(ก) ทำความสะอาดร่างกายและเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย

(ข) ให้แพทย์ตรวจร่างกายและถ้าเห็นสมควรให้จิตแพทย์ตรวจจิตใจด้วย

(ค) ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย ซึ่งควรจะได้รับ การรักษาพยาบาลก่อนดำเนิน กติให้มีอำนาจสั่งให้ได้รับการรักษาพยาบาลในสถานพินิจหรือสถานพยาบาลอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณีเช่นว่านี้ให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดวิธีดำเนินการของผู้อำนวยการสถานพินิจเมื่อได้รับตัวเด็ก หรือเยาวชนมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว จะต้องดำเนินการต่อไปตาม (๑) ถึง (๓) ดังนี้

อนุมาตรา ๑ กำหนดให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๔ (๑) ดังที่ได้อธิบายมาแล้วโดยละเอียดในมาตราดังกล่าวนี้อย่างไรก็ตามถ้าคดีที่เด็กหรือเยาวชน ต้องหาว่ากระทำความผิดนั้นมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่จำเป็นจะต้องสืบเสาะข้อเท็จจริงดังกล่าว จะสั่งให้งดสืบเสาะข้อเท็จจริงนั้นเสียก็ได้แล้วแจ้ง ให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ไม่คัดอำนาจศาลในการที่จะสั่งให้ผู้อำนวยการสถาน พินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้งหมด หรือสืบเสาะเพิ่มเติม แล้วทำรายงานพร้อมทั้ง ความเห็นเสนอต่อศาลได้ตามมาตรา ๑๕ และ ๔๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้

อนุมาตรา ๒ กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทำรายงานแสดงถึงข้อเท็จจริงตามที่ระบุ ไว้ในมาตรา ๓๔ (๑) พร้อมทั้งแสดงความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำของเด็กและ เยาวชนด้วย

อนุมาตรา ๓ กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการต่าง ๆ เพื่อทำความสะอาด ร่างกายและเครื่องแต่งกายของเด็กหรือเยาวชน ตลอดจนให้แพทย์ตรวจร่างกายและจิตใจรวมทั้ง ให้การรักษาพยาบาลแก่เด็กหรือเยาวชนในกรณีที่ปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นป่วยเจ็บ

มาตรานี้เดิมคือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๓ ทวิ และพระธรรมนูญศาล ยุติธรรม มาตรา ๒๒ (๕)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๖/๒๔๕๖ “ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องรายงานและแสดงความเห็นถึงสาเหตุแห่งการกระทำของจำเลยด้วย

ทุกเรื่องถึงแม้ว่าจำเลยจะให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิดก็ตาม”

อำนาจศาลในการคิดหักจำนวนวันที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ใน ความควบคุม

มาตรา ๕๖ “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำ
ตามมาตรา ๕๐ หรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีก็
ระหว่างการตรวจร่างกายหรือจิตใจ หรือรับการรักษาพยาบาลก็ดี ไม่ให้ถือว่าเป็นการควบคุม
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ศาลพิพากษาลงโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับ
เด็กและเยาวชน ศาลจะคิดหักจำนวนวันที่อยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำหรืออยู่ใน
ความควบคุมของสถานพินิจหักก็ได้”

คำอธิบาย การเอาตัวเด็กหรือเยาวชนมาควบคุมไว้ในสถานพินิจก็เพื่อจะส่งเคราะห์
เด็กซึ่งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมในระหว่าง

(ก) การสอบปากคำตามมาตรา ๕๐ (ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องทำให้เสร็จภายในเวลา
สี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อ
ส่งตัวไปยังสถานพินิจ)

(ข) ในระหว่างสอบสวน

(ค) ในระหว่างพิจารณาคดี

(ง) ในระหว่างตรวจร่างกายหรือจิตใจ หรือ

(จ) ในระหว่างรับการรักษาพยาบาล

มาตรานี้ไม่ให้ถือว่าเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีผล
ให้เด็กหรือเยาวชนที่หลบหนีการควบคุมไม่ว่าในชั้นใดที่กล่าวมา ไม่มีความผิดฐานหลบหนีที่
คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๐

อย่างไรก็ตามมาตรานี้ได้ให้อำนาจศาลในการที่คิดหักจำนวนวันที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ใน
ความควบคุมระหว่างสอบปากคำหรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจก็ได้หรือไม่หักหักก็ได้
แต่ในทางปฏิบัติศาลมักจะคิดหักให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๔/๒๕๑๑ “การที่จำเลยถูกคุมขังตามอำนาจของศาลคดี
เด็กและเยาวชนเป็นการควบคุมตามอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจซึ่งบัญญัติไว้ในพระราช
บัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ มาตรา ๒๗ (ซึ่งตรงกับมาตรา ๕๖ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ) ไม่ถือเป็นการคุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา
ดังนั้นเมื่อจำเลยหลบหนีไปจึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๐”

อำนาจศาลในการสั่งเพิ่มกำหนดเวลาที่ต้องฝึกและอบรมในกรณีของเด็กหรือเยาวชนหลบหนีไป

มาตรา ๕๗ “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้เพื่อฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหลบหนีไปจากการควบคุมแล้วภายหลังจับตัวมาได้ ให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาหรือมีคำสั่งหรือศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้เพื่อฝึกและอบรมมีอำนาจสั่งเพิ่มกำหนดเวลาที่ต้องฝึกและอบรมขึ้นตามที่เห็นสมควร แทนการลงโทษอาญาก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์”

คำอธิบาย มาตรานี้ใช้บังคับเฉพาะกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งไปควบคุมไว้เพื่อฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าคดีนั้นศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปรับการฝึกและอบรม ถ้าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวนี้หลบหนีไปจากการควบคุมของเจ้าพนักงาน มาตรานี้ให้อำนาจศาลสั่งเพิ่มกำหนดเวลาที่ต้องฝึกและอบรมขึ้นจากคำพิพากษาหรือคำสั่งเดิมได้ตามที่เห็นสมควร แต่กำหนดเวลาที่เพิ่มขึ้นเมื่อรวมกับกำหนดเวลาตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเดิมบวกด้วยอายุของเด็กหรือเยาวชนในขณะที่ศาลมีคำสั่งเพิ่มกำหนดเวลาเช่นนั้นจะต้องไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์

ศาลที่มีอำนาจสั่งตามมาตรานี้ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเดิมเท่านั้น ศาลชั้นต้นอื่นที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนถูกส่งไปควบคุมเพื่อฝึกหรืออบรมก็มีอำนาจสั่งเช่นนั้นได้ด้วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยไม่เป็นการเสียความยุติธรรมแก่ฝ่ายใด

หมวด ๕ อำนาจศาลเกี่ยวกับคดีอาญา

หลักเรื่องศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

มาตรา ๕๘ “คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้นแต่ถ้า

(๑) ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวแต่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิดในเขตนั้นมีอำนาจพิจารณาคดี

(๒) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจพิจารณาตัดสินได้ด้วย

(๓) ถ้าไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจพิจารณาคดีนั้น”

คำอธิบาย มาตรานี้ว่าด้วยเขตอำนาจศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยวางหลักว่าศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นหรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ซึ่งจะต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ตามมาตรานี้ให้ถือถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ ถ้าเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดมีถิ่นที่อยู่ปกติอยู่ในเขตศาลเยาวชนและครอบครัว ถึงแม้เด็กหรือเยาวชนผู้นั้นไปกระทำความผิดนอกเขตศาลเยาวชนและครอบครัวก็ตาม ก็ต้องนำตัวมาขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากนี้เด็กหรือเยาวชนซึ่งมีถิ่นที่อยู่ปกติอยู่ในเขตศาลที่มีไซศาลเยาวชนและครอบครัว หากไปกระทำความผิดในเขตศาลเยาวชนและครอบครัวก็ต้องนำตัวไปฟ้องยังศาลเยาวชนและครอบครัวที่เด็กหรือเยาวชนไปกระทำความผิดขึ้น

โดยที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวใช้คำว่าถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กและเยาวชนมิได้ใช้คำว่า “ภูมิลำเนา” จึงทำให้เห็นได้ว่าถิ่นที่อยู่ตามปกติตามความหมายแห่งกฎหมายนี้อาจมิใช่แห่งเดียวกับภูมิลำเนาก็ได้ เช่นผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดลำปาง โดยมีบิดามารดาซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น ต่อมาผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนได้มาศึกษาเล่าเรียนหรือมาทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ต้องถือว่าผู้ต้องหา มีถิ่นที่อยู่ปกติที่กรุงเทพมหานครต้องฟ้องผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนนั้นยังศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มิใช่ฟ้องยังศาลจังหวัดลำปาง

สำหรับเด็กหรือเยาวชนซึ่งไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมและอยู่เร่ร่อนไม่ปรากฏหลักฐานทะเบียนบ้านว่าอยู่ ณ แห่งใด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ บัญญัติว่าพบตัวแห่งใด ก็ถือว่าที่นั่นเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ แต่ถ้าปรากฏหลักฐานทะเบียนบ้านมีคามารถว่าอยู่แห่งใด ถึงแม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะหลบหนีจากบ้านไปอยู่เร่ร่อนที่อื่น ก็ต้องถือตามทะเบียนบ้านว่าเป็นถิ่นที่อยู่ปกติ ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๑ ได้บัญญัติไว้

แต่ถ้าไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ก็ต้องให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะนำไปฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้

อุทาหรณ์ จำเลยเป็นเยาวชนซึ่งย้ายจากเขตจังหวัดปทุมธานีไปอยู่จังหวัดนนทบุรีตั้งแต่ยังเด็กแต่ไม่ได้แจ้งย้ายทะเบียนบ้าน ต่อมาจำเลยทำงานรับจ้างเป็นเด็กกระเปาะรถขนส่งสองแถวและกินอยู่หลับนอนกับนายจ้างที่จังหวัดนนทบุรี ดังนั้นที่ดินที่อยู่ปกติของจำเลยจึงอยู่ในจังหวัดนนทบุรี หากเป็นแห่งเดียวกับภูมิลำเนาของจำเลยที่จังหวัดปทุมธานีไม่ การกระทำความผิดของจำเลยเกิดขึ้นในจังหวัดนนทบุรี โจทก์ก็ต้องฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นศาลที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขตของศาลตามมาตรา ๕๔ (๑)

ส่วนกรณีที่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดก็อยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวอีกศาลหนึ่ง เช่นนี้ ก็คงให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่เป็นหลักในการฟ้องคดี แต่ถ้ามีเหตุเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนก็ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจชำระคดีด้วย เช่น เด็กมีถิ่นที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ไปกระทำความผิดในจังหวัดสงขลา โดยหลักก็ต้องกลับไปฟ้องที่เยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ แต่ถ้ามีเหตุเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนเช่น พยานของเด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ที่จังหวัดสงขลา จะฟ้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาก็ได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดแล้วพิพากษาให้ส่งไปฝึกและอบรมในสถานพินิจก็น่าจะส่งไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจในท้องที่ที่เด็กมีถิ่นที่อยู่ปกติด้วย (มาตรา ๓๓) สถานพินิจดังกล่าวยอมรับเด็กหรือเยาวชนไว้ฝึกและอบรมได้ เพราะถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ย่อมมีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ทำนอกเขตอำนาจได้

กรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชน

มาตรา ๕๕ “ถ้าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชนให้แยกฟ้องคดีเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าโจทก์ยื่นฟ้องเด็กหรือเยาวชนร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชนต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีธรรมดา แต่ต่อมาความปรากฏแก่ศาลนั้นว่าจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชนและถ้าศาลเห็นสมควร ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดามีอำนาจโอนคดีเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาอีกศาลเยาวชนและครอบครัวตามกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๔ แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรโอนคดี ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดามีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แก่จำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นไปตามระบบกฎหมายที่ให้แยกพิจารณาคดีสำหรับเด็กหรือเยาวชนกับคดีสำหรับผู้ใหญ่อย่างต่างหากจากกัน ซึ่งมีประโยชน์ในข้อที่ว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้ไม่ปะปนกับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นจำเลยทำให้ผู้ใหญ่ไม่มีโอกาสสัมผัสสอนหรือชักชวนให้เด็กประพฤติชั่ว และเด็กหรือเยาวชนจะได้ไม่เห็นวิธีพิจารณาคดีสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งเข้มงวดและอาจแสดงค่อจิตใจของเด็กหรือเยาวชน จึงระบุว่าในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เด็กหรือเยาวชนให้แยกฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

แต่ถ้าโจทก์ยื่นฟ้องเด็กหรือเยาวชนร่วมกับผู้ใหญ่ ก็บุคคลตั้งแต่อายุสิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีธรรมดา แต่ต่อมาข้อเท็จจริงปรากฏแก่นั่นว่าจำเลยบางคนเป็นเด็กหรือเยาวชนมาตรานี้วางหลักให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีธรรมดาที่มีอำนาจโอนคดีเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาที่ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๘ อย่างไรก็ตามก็คิดมาตรานี้ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่า ในกรณีที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีธรรมดาดังกล่าวเห็นว่าไม่สมควรโอนคดี ก็ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีธรรมดาที่มีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แก่จำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้

ขอให้สังเกตว่าเป็นกรณีเดียวที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีธรรมดาที่มีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ แต่ต้องเป็นเรื่องที่ผ่านมาตรา ๕๘ มาแล้ว

กรณีที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีตั้งแต่สองศาลขึ้นไป (โดยเป็นความผิดเกี่ยวพันหรือต่อเนื่องกัน)

มาตรา ๖๐ “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๘ ในกรณีที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีตั้งแต่สองศาลขึ้นไปและเป็นศาลซึ่งอยู่ต่างท้องที่กัน หากศาลใดศาลหนึ่งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พิจารณาพิจารณาคดีนั้นที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจพิจารณาพิจารณาคดีมีมากกว่าหนึ่งศาลจะพิจารณาพิจารณาคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวในศาลใดศาลหนึ่งก็ได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นหลักการใหม่ เพราะเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนฯ ไม่ได้บัญญัติไว้ เป็นกรณีที่ความผิดหลายเรื่องเกี่ยวพันกันหรือต่อเนื่องกันอันเป็นเหตุให้คดีอยู่ในอำนาจของศาลตั้งแต่สองศาลขึ้นไปและเป็นศาลซึ่งอยู่ต่างท้องที่กัน ในกรณีเช่นนี้ถ้าศาลใดศาลหนึ่งในศาลเหล่านั้นเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พิจารณาพิจารณาคดีนั้นที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าในจำนวนศาลเหล่านั้นเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวมากกว่าหนึ่งศาลก็ตั้งแต่สองศาลขึ้นไป จะฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวศาลใดศาลหนึ่งในจำนวนศาล

เยาวชนและครอบครัวที่ว่ามีก็ได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดเป็นสำคัญ ประโยชน์ในที่นี้หมายความว่าประโยชน์ที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพซึ่งรวมทั้งประโยชน์ทางด้านจิตใจของเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการศึกษาพิพาทคดีนั้น เช่น ให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่อยู่ในจังหวัดซึ่งใกล้บ้านบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชน ทำให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีโอกาสไปเยี่ยมเยียนได้บ่อยครั้งโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก เช่นนี้ย่อมเป็นประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนตามมาตรา

การโอนคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาไปยังศาลเยาวชนและครอบครัว และโดยนัยกลับกัน

มาตรา ๖๑ “เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดอายุยังไม่เกินสิบปีบริบูรณ์กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจและให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิดหรือในระหว่างการศึกษาเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปก็ให้มีอำนาจสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้”

คำอธิบาย วรรคแรกของมาตรานี้ให้อำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาพิจารณาสั่งให้โอนคดีที่พิจารณาอยู่ในศาลนั้นไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวได้ในกรณีที่

(๑) มีการฟ้องคดีในข้อหาว่ากระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐานต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา

(๒) จำเลยที่ถูกฟ้องนั้นอายุยังไม่เกินสิบปีบริบูรณ์

(๓) ศาลที่พิจารณาคดีนั้นได้คำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิต และนิสัยของจำเลยในคดีนั้นแล้ว เห็นว่าจำเลยยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน และ

(๔) มีศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจอยู่แล้วสำหรับคดีนั้นถ้าหากจำเลยยังเป็นเด็กหรือเยาวชน

เมื่อเจ้าพนักงานทั้งสี่ข้อนี้แล้วย่อมอยู่ในดุลพินิจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาที่จะสั่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจตามข้อ ๔ ข้างต้นหรือไม่ก็ได้

เมื่อมีการโอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวเช่นนี้แล้ว จำเลยจะได้รับการปฏิบัติ ตามกฎหมายเสมือนว่าจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชนอยู่

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามความหมายของมาตรานี้หมายถึงศาลชั้นต้นเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดี เยาวชนและครอบครัวและศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้เพราะศาลเยาวชนและ ครอบครัว (ตามคำนิยามในมาตรา ๔) หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาล เยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือ แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งเป็นศาล ชั้นต้นเท่านั้น

ส่วนมาตรา ๖๑ วรรคสอง เป็นหลักการใหม่ที่ให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวใน การใช้ดุลพินิจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ ถ้าเห็นว่าร่างกาย และจิตใจของบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ คือผู้ที่มีอายุสิบแปดปี บริบูรณ์ขึ้นไป โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) มีการฟ้องคดีในข้อหาว่ากระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือหลายฐานต่อศาล เยาวชนและครอบครัว (ตามคำนิยามของพระราชบัญญัตินี้มาตรา ๔)

(๒) จำเลยที่ถูกฟ้องนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน (ตามคำนิยามของพระราชบัญญัตินี้มาตรา ๔)

(๓) ศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิจารณาคดีนั้นได้คำนึงถึงร่างกาย สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิตและนิสัยของจำเลยในคดีนั้นแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิดก็คดีหรือในระหว่าง การพิจารณาก็จำเลยมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้งสามข้อนี้แล้วขอมอบอยู่ในดุลพินิจของศาลเยาวชนและครอบครัว ที่จะ ส่งให้โอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา (ซึ่งมีประจำอยู่ในทุกจังหวัด) ได้ เมื่อมีการโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาเช่นนี้แล้ว จำเลยจะได้รับการ ปฏิบัติตามกฎหมายเสมือนว่าจำเลยเป็นผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปแล้ว

การโอนคดีจากศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๒๖ แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๖ “ในกรณีที่มีการโอนคดีจากศาลเยาวชนและครอบครัวไปยังศาลอื่นตามมาตรา ๒๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะโอนคดีไปยังศาลอื่นที่ใช้วิธีพิจารณาคดี ต่างกับศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้

คำอธิบาย ความปกติโทษหรือจำเลยมีสิทธิยื่นเรื่องราวต่อประธานศาลฎีกาขอโอนคดี อาญาจากศาลหนึ่งไปพิจารณาในศาลอีกศาลหนึ่งที่มีอำนาจพิจารณาคดีนั้นได้ถ้าหากมีเหตุต่าง ๆ

ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่มาตรานี้จำกัดว่า โจทก์หรือจำเลยจะขอโอนคดีอาญาจากศาลเยาวชนและครอบครัวไปยังศาลอื่นที่ใช้วิธีพิจารณา ต่างกับศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้ ได้แต่ขอโอนคดีไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวด้วยกัน ซึ่งตรงกับแนวคำสั่งคำร้องของศาลฎีกา ซึ่งเคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐาน คือ

คำสั่งคำร้องของศาลฎีกาที่ ๔๗๑/๒๕๕๘ คดีที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนรับไว้ พิจารณาแล้ว จะโอนไปยังศาลธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒๖ ไม่ได้

หมวด ๖ การฟ้องคดีอาญา

อำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนเพราะเห็นว่าอาจกลับตนเป็นคน ดีได้

มาตรา ๖๓ “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด เมื่อผู้อำนวยการ สถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์ ต่าง ๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง และเด็กหรือ เยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ แจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็ก หรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อำนวยการ สถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่ กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจในการแจ้งความเห็นไปยังพนักงาน อัยการว่าไม่ควรฟ้องเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ซึ่งถ้าพนักงานอัยการเห็น ชอบด้วยก็ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ และให้คำสั่งไม่ฟ้องของ พนักงานอัยการให้เป็นที่สุด

แต่ผู้อำนวยการสถานพินิจจะแจ้งความเห็นว่าไม่ควรฟ้องไปยังพนักงานอัยการได้ จะ ต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

(๑) ผู้อำนวยการสถานพินิจได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็น คนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ทั้งนี้โดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม

สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและ
พฤติกรรมต่าง ๆ แห่งคดีแล้ว

(๒) เด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ และ

(๓) ความผิดที่เด็กหรือเยาวชนต้องหานั้นมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้
ให้อำคุกไม่เกินห้าปี

เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องตามความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจแล้ว ผู้
อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจมีกำหนดเวลาตามที่ผู้
อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินสองปี

หลักเรื่องห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและ ครอบครัว

มาตรา ๖๔ “ห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำ
ความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็ก
หรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ

เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับการร้องขอของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีอาญาดามวรรค
หนึ่งแล้วให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการสืบสวนและสอบสวนว่าข้อกล่าวหาอันมีมูล
สมควรอนุญาตให้ผู้เสียหายฟ้องหรือไม่ แล้วแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าอนุญาตให้ฟ้องหรือไม่
อนุญาตให้ฟ้อง

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจไม่อนุญาตให้ฟ้อง ผู้เสียหายจะร้องต่อศาลขอให้สั่ง
อนุญาตก็ได้ในกรณีเช่นนี้เพื่อให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจมาสอบถามแล้วสั่งตามที่เห็นสมควร
คำสั่งศาลให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องของผู้เสียหายแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ
ดำเนินการตามมาตรา ๕๕ ตามควรแก่กรณี”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดอำนาจผู้เสียหายในการฟ้องคดีอาญาที่เด็ก
หรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด จึงแตกต่างจากวิธีพิจารณาความอาญาทั่วไป ซึ่งผู้เสียหาย
ก็มีอำนาจฟ้องผู้ที่กระทำความผิดได้ในเมื่อคนเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย

ในการวินิจฉัยคำร้องขอของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีอาญาเองนั้น ผู้อำนวยการสถานพินิจ
ย่อมอาศัยข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

(๑) เด็กหรือเยาวชนที่จะถูกผู้เสียหายฟ้องนั้นอยู่ในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว
ที่สถานพินิจแห่งนั้นมีเขตอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถานพินิจแห่งนั้น
หรือไม่

(๒) ข้อกล่าวหาอันมีมูลเป็นความคิดทางอาญาหรือไม่

(๓) มีเหตุผลสมควรอนุญาตให้ผู้เสียหายฟ้องหรือไม่

ข้อเท็จจริงทั้งสามประการนี้ ผู้อำนวยการสถานพินิจอาจได้มาโดยการดำเนินการสืบสวน และสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กตามมาตรา ๓๔ (๑) ของพระราชบัญญัตินี้เท่าที่จะกระทำ ได้โดยไม่ต้องมีการควบคุมตัวเด็ก ส่วนกรณีที่เกิดหรือเขวชมนั้นเขาคงหาว่ากระทำความผิด และเคยได้รับการสืบเสาะและพินิจมาแล้ว จากสถานพินิจก็ย่อมมีสำนวนและรายงานความเห็น สำหรับเด็กหรือเขวชมนั้นอยู่บ้างแล้วซึ่งอาจนำมาใช้ประกอบการพิจารณาได้ เมื่อได้พิจารณา แล้วไม่ว่าผู้อำนวยการสถานพินิจมีคำสั่งอนุญาตให้ฟ้องหรือไม่อนุญาตให้ฟ้องก็ตาม ผู้อำนวยการสถานพินิจจะต้องแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้เสียหายทราบ โดยเฉพาะในกรณีที่มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ ฟ้องจะต้องแจ้งเหตุผลที่มีคำสั่งเช่นนั้นให้ผู้เสียหายทราบด้วย

วรรคสามของมาตรานี้บัญญัติว่า ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจไม่อนุญาตให้ฟ้อง ผู้เสียหาย มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้สั่งอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ศาลจะเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจมา สอบถามถึงเหตุผลที่สั่งไม่อนุญาตให้ฟ้อง แล้วศาลจะมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฟ้องก็ได้ สุดแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรคำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลเขวชมนและครอบครัวได้รับฟ้องของผู้เสียหายไว้พิจารณาแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้ อำนวยการสถานพินิจที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๕๕ เช่น สั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบ เสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเขวชมนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำรายงานในคดีที่มีการสืบเสาะเพื่อ แสดงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเขวชมนและผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เป็นดังนี้

วิธีการพิเศษก่อนที่ศาลเขวชมนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ ถอนฟ้อง

มาตรา ๖๕ “ก่อนที่ศาลเขวชมนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องคดีที่เด็ก หรือเขวชมนต้องหาว่ากระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเขวชมน นั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อน ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงข้อ เท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเขวชมนตามมาตรา ๖๑ แล้วเห็นว่าเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็ก หรือเขวชมน สมควรให้มีการคุมความประพฤติของเด็กหรือเขวชมนนั้นก็ให้เสนอความเห็นต่อศาล ถ้าศาลเห็นสมควร ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กหรือเขวชมน ได้และให้นามตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำอธิบาย มาตรานี้บัญญัติถึงการถอนฟ้องคดีไม่ว่าคดีนั้นพนักงานอัยการหรือผู้

เลขาธิการโจทก์ โดยระบุว่าก่อนที่จะศาลเยาวชนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อน ทั้งนี้เนื่องจากศาลเยาวชนและครอบครัวมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ทำให้สถานพินิจมีโอกาสสืบเสาะบุคคลลักษณะสุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป ซึ่งทำให้ศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง การให้ถอนฟ้องคดีดังกล่าวไปจากศาลเยาวชนและครอบครัวได้โดยง่ายอาจจะมีผลเท่ากับเป็นการกระทำให้เด็กหรือเยาวชนที่ถูกฟ้องในคดีนั้นพ้นไปจากการสงเคราะห์ที่ควรได้รับ ผู้อำนวยการสถานพินิจจะต้องพิจารณาว่าการที่ศาลจะดำเนินการพิจารณาคดีนั้นต่อไปจะเป็นผลดีแก่นอนาคตของเด็กหรือไม่ แล้วทำความเห็นเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

อย่างไรก็ตาม ศาลเยาวชนและครอบครัวย่อมมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจในการตั้งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องหรือไม่อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องก็ได้ตามที่เห็นสมควร โดยอาศัยหลักการมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ถึงแม้จะเป็นกรณีที่อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้ตามคำขอของโจทก์ก็ตาม ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนตามความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจได้และให้นำเรื่องเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามมาตรา ๑๐๑ และหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ตามมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พนักงานอัยการซึ่งมีหน้าที่ดำเนินคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

มาตรา ๖๖ “ในท้องที่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการแล้ว ให้อัยการสูงสุดแต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็นเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดและจะต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้อัยการสูงสุดแต่งตั้งพนักงานอัยการขึ้นตามความจำเป็นเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีเกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเปิดดำเนินการแล้วโดยเฉพาะแต่ในขณะเดียวกันยังทำหน้าที่ดำเนินคดีเกี่ยวกับศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ด้วย

หมวด ๗ การพิจารณาคดีอาญา

การสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในระหว่างพิจารณา

มาตรา ๖๗ “ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นเป็นการสมควร ที่ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในระหว่างพิจารณา ให้ศาลสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ยัง สถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดทำนองเดียวกันตามที่ศาลเห็นสมควร

ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือ เยาวชน มีหน้าที่จัดส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาขึ้นศาลตามคำสั่งศาล”

คำอธิบาย วรรคแรกของมาตรานี้ กำหนดว่า ในระหว่างพิจารณา ศาลอาจสั่งให้ ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจ หรือสถานที่อื่นใดทำนองเดียวกันตามที่ศาลเห็นสมควร สถานที่อื่นใดนั้นรวมถึง สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ของเอกชน ที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวออกใบอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นได้ตามมาตรา ๒๐ (๒) และหมายรวมถึงเยาวชนสถานบ้านห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทยอย่างไรก็ตามปกติเยาวชนสถานบ้านห้วยโป่งนั้นตามหนังสือกระทรวงยุติธรรม น.ว. ๖๔/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ มุ่งหมายที่จะให้เป็นโรงเรียนหรือสถานฝึก และอบรมในกรณี que ศาลมีคำพิพากษาให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปฝึกและอบรมตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ และ ๗๕

วรรคสองของมาตรานี้ บัญญัติไว้ให้รับกับความในวรรคแรก กล่าวคือ เมื่อศาลเยาวชน และครอบครัวส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมตัวไว้ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดในทำนอง เดียวกันแล้วต่อมาเมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลตามคำสั่งเรียก ผู้อำนวยการสถานพินิจก็ดี หรือผู้ปกครองสถานที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือ เยาวชนย่อมมีหน้าที่จัดส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวตามคำสั่งเรียก มิฉะนั้นย่อมมีความผิดฐานขัดคำสั่งศาล

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๑๕/๒๕๑๗ “การกักขังตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญามาตรา ๒ (๒๒), ๑๔๒ หมายถึง การกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาลใน คดีธรรมดา (ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา) ซึ่งตัวจำเลยอยู่ในอำนาจของศาลอยู่แล้ว แต่ คดีซึ่งอยู่ในอำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชนนั้นการควบคุมตัวจำเลยในระหว่างสอบสวนเป็นการ ควบคุมโดยผู้อำนวยการสถานพินิจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๒๔ พ.ศ. ๒๔๘๔ แก้ไข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ มาตรา ๗ (ซึ่งตรงกับมาตรา ๕๐ แห่งพระราช บัญญัตินี้) ตัวจำเลยยังมิได้ผ่านเข้ามาอยู่ในความควบคุมของศาล พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา

คดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๓๓ (ซึ่งตรงกับมาตรานี้) ยังไม่มีข้อความชี้ให้เห็นด้วยว่าจำเลยจะเข้ามาอยู่ในความควบคุมของศาลก็ต่อเมื่อโจทก์ได้ฟ้องจำเลยต่อศาล ดังนั้น หากในชั้นสอบสวนเด็กหรือเยาวชนหลบหนีไปจากสถานพินิจ แล้วโจทก์มาฟ้องคดี ก็คงถือว่าไม่มีตัวจำเลยมาฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ ศาลจะประทับฟ้องไม่ได้

หลักเรื่องห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็ก

มาตรา ๖๘ “ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กในระหว่างเวลาที่จำเป็นต้องควบคุมเด็กนั้นไว้เพื่อการพิจารณาคดี เว้นแต่ในคดีที่มีข้อหาว่าเด็กกระทำความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินสิบปี”

คำอธิบาย มาตรานี้บัญญัติห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็ก เว้นแต่ในคดีที่มีข้อหาว่าเด็กกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินสิบปี เหตุผลก็เพื่อไม่ต้องการให้มีการประจานเด็ก ในระหว่างเวลาที่จำเป็นต้องควบคุมไว้เพื่อการพิจารณาคดี ซึ่งอาจจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นปมด้อยว่าตนได้เสียผู้คนไปแล้วจึงต้องถูกพันธนาการ ทั้งอาจจะทำให้เด็กไม่มีจิตใจที่จะกลับตัวขึ้นได้ แต่กฎหมายก็ห้ามเฉพาะเด็ก ไม่ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เยาวชน แต่ในทางปฏิบัติแม้เยาวชนที่ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา เจ้าหน้าที่ก็มีได้ใช้เครื่องพันธนาการขกเว้นแต่จะเห็นว่าเป็นการจำเป็นในเมื่อเยาวชนนั้นเคยหลบหนีการควบคุมมาแล้ว หรือมีความประพฤติเกะกะเกรไไม่สำนึกคนในทางที่ดีเลย เป็นต้น

การแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนทราบวันเวลานัดพิจารณา

มาตรา ๖๙ “เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ และแจ้งให้บิดามารดาผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยทราบถึงวันและเวลานัดพิจารณาของศาลโดยไม่ชักช้าในกรณีที่ศาลเห็นสมควรศาลจะตั้งให้บุคคลดังกล่าวมานั่งฟังการพิจารณาด้วยก็ได้

ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลตามมาตรา ๕๓ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการตามมาตรา ๕๕ ตามควรแก่กรณี”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวแจ้งการฟ้องคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ

และแจ้งให้บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยทราบโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือคดีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ การที่กำหนดให้แจ้งให้ทราบเช่นนี้ก็เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนต่อศาลได้ทันกำหนดคดีพิจารณาของศาล และเพื่อให้บิดามารดา ผู้ปกครองที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วยได้มีโอกาสมาแสดงข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นตลอดจนระบุและซักถามพยานในคดีนั้นได้เต็มที่ในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีนั้น

นอกจากนี้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดังกล่าว บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ด้วยมานั่งฟังการพิจารณาด้วยก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรเพื่อศาลจะได้สอบถามข้อเท็จจริงบางประการ ซึ่งอาจจะปรากฏขึ้นในชั้นพิจารณา เช่น ข้อเท็จจริงที่ว่ามีเหตุผลอย่างไรในการที่เด็กกระทำไปเช่นนั้น มีวิธีใดบ้างที่จะป้องกันมิให้เด็กกระทำอย่างนั้นซ้ำอีก เป็นต้น

วรรคสองกำหนดให้ผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริง ทำรายงานในคดีที่มีการสืบเสาะและปฏิบัติการต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัยของเด็กหรือเยาวชน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๕ ความควรแก่กรณีสำหรับกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่พนักงานอัยการฟ้องต่อศาล เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาขึ้นฟ้องและผิดฟ้อง โดยได้รับอนุญาตให้ฟ้องจากอัยการสูงสุดตามมาตรา ๕๑

การกำหนดให้ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็น เจ้าของสำนวน

มาตรา ๗๐ “เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดแล้ว อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจะเป็นเจ้าของสำนวนหรือจะให้ผู้พิพากษาคคนใดคนหนึ่งในศาลนั้นเป็นเจ้าของสำนวนก็ได้”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ผู้พิพากษาคคนหนึ่งในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นเจ้าของสำนวนซึ่งอาจจะเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด แล้วแต่กรณีก็ได้ นอกจากนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวตลอดจนผู้ทำการแทนจะกำหนดให้ผู้พิพากษาคคนใดคนหนึ่งในศาลนั้น ๆ เป็นเจ้าของสำนวนก็ได้ แต่ผู้พิพากษาที่จะเป็นเจ้าของสำนวนต้องเป็นผู้พิพากษาประจำไม่ใช่ผู้พิพากษาสมทบเพราะผู้พิพากษาสมทบมีหน้าที่ในการช่วยเหลือการพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาประจำเท่านั้น

การที่จำเป็นต้องกำหนดให้มีเจ้าของสำนวนก็เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ประสงค์จะให้มีผู้พิพากษาคณหนึ่งทำหน้าที่ดูแลเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหากระทำความผิดในคดีที่ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าของสำนวนโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะคดีอาญาที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิจารณาแล้วนั้นไม่ได้เสร็จเมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเหมือนอย่างคดีอาญาธรรมดา ผู้พิพากษายังต้องติดตามผลว่าวิธีการที่ได้ใช้หรือโทษที่ลงแก่เด็กหรือเยาวชนไปแล้วนั้นได้ผลที่จะทำให้เด็กหรือเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดีหรือไม่ ซึ่งตามมาตรา ๘๘ ศาลอาจเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนได้ ฉะนั้นการเป็นเจ้าของสำนวนคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีการะบึกเชื่อมมากกว่าการเป็นเจ้าของสำนวนคดีอาญาในศาลธรรมดา

การเรียกจำเลยไปสอบถามเป็นการเฉพาะตัว

มาตรา ๗๑ “ไม่ว่าเวลาใดก่อนศาลริษาคัดตัดสินคดี ถ้าผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นสมควรให้อำนาจเรียกจำเลยไปสอบถามเป็นการเฉพาะตัวเพื่อหยั่งทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อหาและสาเหตุแห่งการกระทำความผิด บุคลิกลักษณะ ท่วงที วาจา และข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๔ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ทั้งนี้ให้กระทำในท้องที่ที่เหมาะสมซึ่งมิใช่ห้องพิจารณาคดีนั้น”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนที่จะสอบถามเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยเป็นการเฉพาะตัวได้ทั้งนี้เพื่อให้มีการสนทนากันในลักษณะเป็นกันเองหรือเป็นการภายในเสมือนบิดาหรือมารดาพูดกับบุตร โดยผู้พิพากษาจะต้องพยายามค้นหาสาเหตุของการกระทำความผิด การให้ผู้พิพากษาได้สนทนากับเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยสองต่อสองยอมทำให้ผู้พิพากษามีโอกาสยังทราบว่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดหรือไม่ และกระทำความผิดเพราะเหตุใด เพราะการได้พูดจากันสองต่อสองอาจทำให้เด็กหรือเยาวชนกล้าพูด ไม่ตื่นเต้นและไม่เกรงกลัวผู้อื่น นอกจากนี้ในระหว่างที่พูดจากันนั้นอาจทำให้ผู้พิพากษารู้จักนิสัย บุคลิกลักษณะ ท่วงที วาจา และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจำเลย และของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจำเลยตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗๔ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ส่วนห้องที่จะใช้เป็นห้องสอบถามต้องเป็นห้องที่เหมาะสม และเป็นการเฉพาะตัวแต่ไม่ใช่ห้องพิจารณา

ลักษณะห้องพิจารณาคดีอาญา

มาตรา ๗๒ “การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยให้กระทำในห้องที่มีใช่ห้องพิจารณาคดีธรรมดา แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้นัดพิจารณาคดีดังกล่าวในห้องสำหรับพิจารณาคดีธรรมดาแต่ต้องไม่ปะปนกับการพิจารณาคดีธรรมดา”

คำอธิบาย ห้องพิจารณาคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน มีลักษณะพิเศษซึ่งกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ใช้ห้องพิจารณาคดีธรรมดาแต่ให้ใช้ห้องพิจารณาคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้นับเวลาพิจารณาคดีเด็กหรือเยาวชนต่างกับเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการพิจารณาคดีธรรมดา ในทางปฏิบัติตามที่เป็นอย่างจริง ศาลเยาวชนและครอบครัวมีห้องพิจารณาเป็นเอกเทศและได้จัดห้องพิจารณาโดยไม่มีบัลลังก์มีแต่โต๊ะเก้าอี้ธรรมดาสำหรับผู้พิพากษา และโจทก์กับจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนนั่งอยู่ด้วยกัน โดยไม่มีคอกพยาน ผู้พิพากษาไม่สวมเสื้อครุย ทั้งนี้เพื่อให้มีบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่ทำให้เด็กหรือเยาวชนตื่นตระหนกตกใจ

การพิจารณาให้กระทำเป็นการลับ

มาตรา ๗๓ “การพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้กระทำเป็นการลับ และเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ซึ่งได้แก่

- (๑) จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย และผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๒) บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่
- (๓) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร
- (๔) โจทก์ และทนายโจทก์
- (๕) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม
- (๖) พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ
- (๗) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาเป็นการลับ และให้บุคคลเฉพาะที่ระบุไว้ใน (๑) ถึง (๗) เท่านั้นที่มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดี เป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามหลักการของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งพยายามที่จะไม่ประจานเด็กหรือเยาวชน ในขณะที่ตัวกันมุ่งแก้ไขเด็กและเยาวชนให้กลับคนเป็นพลเมืองดีและอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีปมด้อย นอกจากนี้การพิจารณาเป็นการลับยังมีลักษณะคล้ายกับเป็นการปรึกษาหารือกันระหว่างศาล เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ด้วย ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดกล้าพูดความจริง ไม่ตื่นเต้น

อำนาจพิเศษของศาลในการสั่งให้จำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้

มาตรา ๗๔ “ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าจำเลยไม่ควรฟังคำให้การของพยานในตอนหนึ่งตอนใด ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้

แต่เมื่อศาลสั่งให้จำเลยกลับเข้ามาฟังการพิจารณา ให้ศาลแจ้งข้อความที่พยานเบิกความไปแล้ว ให้จำเลยทราบเท่าที่ศาลเห็นสมควร”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดข้อยกเว้นจากหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ว่า การพิจารณาต้องทำต่อหน้าจำเลย การที่กำหนดข้อยกเว้นไว้เช่นนี้ก็เพื่อมิให้เกิดผลกระทบกระเทือนจิตใจของเด็กหรือเยาวชน เพราะคำให้การตอนหนึ่งตอนใดของพยานอาจมีข้อความที่ปรักปรำหรืออาจกล่าวโดยมีอคติต่อเด็กหรือเยาวชน หรืออาจมีผลกระทบในรูปแบบอื่น ซึ่งไม่เป็นผลดีแก่เด็กหรือเยาวชน เช่น พยานอาจเบิกความว่าเด็กหรือเยาวชนเคยกระทำการอันไม่สมควรหรือกระทำความผิดอย่างใดมาแล้ว ซึ่งถ้าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยได้ฟังข้อความเช่นนั้นตามที่พยานเบิกความถึงก็อาจจะรู้สึกอับอาย(โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ) หรือเข้าใจว่าถึงแม้จะกลับตนอย่างไรก็จะมีผู้ใดมาคบหาสมาคมด้วยนอกจากนี้ในด้านพยานเอง พยานอาจจะไม่กล้ากล่าวความจริงบางอย่างต่อหน้าเด็กหรือเยาวชนก็ได้ เช่น ในเรื่องความประพฤติที่ไม่ดีของบิดามารดาเด็กหรือเยาวชนนั้น ซึ่งถ้าเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวได้ฟังข้อความเช่นนั้นตามที่พยานเบิกความถึงก็อาจจะทำให้เด็กหรือเยาวชนขาดความเคารพบิดามารดาของตนเองก็ได้ ฉะนั้น มาตรานี้จึงให้อำนาจศาลที่จะสั่งให้เด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยออกไปนอกห้องพิจารณาได้ แต่เมื่อศาลสั่งให้จำเลยกลับเข้ามาฟังการพิจารณาต่อไป ศาลจะแจ้งข้อความที่พยานเบิกความไปแล้วให้จำเลยทราบเฉพาะเท่าที่ศาลเห็นสมควร กล่าวคือ ศาลไม่จำเป็นต้องแจ้งข้อความทั้งหมดตามที่พยานเบิกความถึงให้จำเลยทราบก็ได้

อำนาจพิเศษของศาลในการสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งออกไปนอกห้องพิจารณาได้

มาตรา ๘๕ “ในการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นสมควรที่จะพูดกับจำเลยโดยเฉพาะ หรือเห็นว่าบุคคลบางคนไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณา ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณาออกไปนอกห้องพิจารณาได้”

คำอธิบาย มาตรานี้มีคามมุ่งหมายในการให้เด็กหรือเยาวชนได้มีโอกาสแสดงข้อเท็จจริงและความรู้สึกต่อศาลเยาวชนและครอบครัว โดยไม่น่าจะอับอายหรือโดยไม่น่าจะเกรงกลัวหรือเกรงใจผู้อื่นที่อยู่ในห้องพิจารณาคดีนั้น

สำหรับกรณีตัวอย่างที่ไม่ประสงค์จะให้เด็กหรือเยาวชนรู้สึกอับอาย เช่น กรณีที่ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชนหญิงที่เป็นจำเลยโดยเฉพาะว่าเป็นหญิงโสเภณีตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด

ส่วนกรณีตัวอย่างที่ประสงค์จะให้เด็กหรือเยาวชนแสดงข้อเท็จจริงโดยไม่ต้องเกรงกลัวหรือเกรงใจผู้อื่นที่อยู่ในห้องพิจารณาคดีนั้น เช่น กรณีที่ศาลรู้สึกว่ามีบิดามารดาเด็กหรือเยาวชนบังคับให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งให้บิดามารดาออกไปจากห้องพิจารณา แล้วศาลจึงสอบถามเด็กหรือเยาวชนว่าถูกบิดามารดาบังคับให้กระทำความผิดเช่นนั้นหรือไม่

อย่างไรก็ตามศาลควรระมัดระวังในการที่จะสั่งให้ที่ปรึกษากฎหมาย บิดามารดาผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ออกไปนอกห้องพิจารณา เพราะความปกปิดบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ระมัดระวังประโยชน์หรือส่วนได้เสียของเด็กหรือเยาวชนในการพิจารณาคดี

อำนาจพิเศษของศาลในการเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเป็นพยาน

มาตรา ๗๖ “เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้การทำงานหรือมีความเกี่ยวข้องมาเป็นพยานเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับจำเลยได้”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเรียกบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษาหรือให้การทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องมาเป็นพยานเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับจำเลย เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ ทั้งนี้ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กหรือเยาวชน จึงอาจทราบข้อเท็จจริงบางประการที่พนักงานคุมประพฤติไม่ได้สืบเสาะหรือสืบเสาะไปไม่ถึงก็ได้

วิธีพิจารณาคดีอาญาที่แตกต่างไปจากคดีธรรมดา

มาตรา ๗๗ การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด และให้ใช้โดยคำที่จำเลยสามารถเข้าใจได้ง่าย กับต้องให้โอกาสจำเลยรวมทั้งบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้การทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย แสดงข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็น ตลอดจนระบุและซักถามพยานได้ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีนั้น

คำอธิบาย มาตรานี้มีบัญญัติขึ้นเพราะมุ่งหมายจะให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยทุกแห่งทุกมุม รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของจำเลยด้วย จึงบัญญัติในเรื่องการพิจารณาคดีไว้ดังนี้

(๑) ไม่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด เช่น ในเรื่องการสืบพยาน และการซักถามพยานเป็นต้น

(๒) ให้ใช้ถ้อยคำที่จำเลยสามารถเข้าใจได้โดยง่าย เพราะโดยทั่วไปสติปัญญาของเด็กหรือเยาวชนยังน้อยอยู่ อาจไม่เข้าใจในถ้อยคำที่ผู้ใหญ่เข้าใจก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้หลีกเลี่ยงถ้อยคำหรือภาษากฎหมายและ

(๓) ต้องให้โอกาสจำเลยรวมทั้งบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้การทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วยแถลงข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็น ตลอดจนระบุและซักถามพยานได้เต็มที่ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีนั้น เช่น ศาลอาจจะยอมให้เด็กหรือเยาวชนนั้นโต้แย้งกับพยานที่กำลังเบิกความอยู่ หรือถ้าเด็กหรือเยาวชนประสงค์จะบรรยายความรู้สึก หรือแสดงความคิดเห็นอะไรออกมา แม้จะไม่เกี่ยวกับประเด็นในคดี ศาลก็อาจจะไม่ยอมให้บรรยายหรือแสดงออกมาได้ เพราะอาจทำให้ศาลได้เห็นบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอที่แท้จริงของเด็กหรือเยาวชนนั้น เพื่อนำไปประกอบในการพิจารณาพิพากษาคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑/๒๕๑๕ “แม้ข้อความในคอนค้นของมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน” (ซึ่งตรงกับมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้) จะได้บัญญัติว่าการพิจารณาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนให้พยายามกระทำโดยไม่ต้องคำนึงการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาโดยเคร่งครัดก็ตามแต่การที่ศาลจะอนุญาตให้โจทก์เลื่อนคดีไปได้หรือไม่ อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะพึงสั่งตามพฤติการณ์ที่เห็นสมควรเป็นราย ๆ ไป

ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจำเลยและของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณา

มาตรา ๑๑ “ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวถือว่าอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดามารดาผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษาหรือให้ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วย”

คำอธิบาย มาตรานี้ แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวว่า ในคดีอาญามีประเด็นสำคัญซึ่งศาลที่มีอำนาจพิจารณาเยาวชนและครอบครัวจะต้องวินิจฉัยถึงเสมอคือ

- (๑) ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
- (๒) ความผิดนั้นเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยเป็นผู้กระทำ และ
- (๓) บุคลิกลักษณะของเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลย ตลอดจนสาเหตุแห่งการกระทำ

ความคิดเช่นนั้น

ส่วนคดีอาญาที่ผู้ใหญ่เป็นจำเลยนั้น ตามปกติจะมีประเด็นในคดีที่จะต้องวินิจฉัยเพียง ๒ ประเด็นคือ

(๑) ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และ

(๒) จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น (ตามมาตรา ๒๒๗ วรรคแรกแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)

การที่จะทราบบุคลิกลักษณะของเด็กหรือเยาวชนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสาเหตุแห่งการกระทำความผิดจำเป็นจะต้องสืบถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ ศักยภาพ การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้การทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องกับจำเลย ดังนั้น มาตรฐานจึงกำหนดให้ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วยเสมอ จะไม่ยอมให้สืบโดยอ้างว่าไม่ใช่ข้อเท็จจริงในประเด็นและอ้างว่าประเด็นในกรณีนี้เพียงว่ามีการกระทำความผิดจริงหรือไม่ และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นหรือไม่เท่านั้นไม่ได้

อำนาจในการสั่งให้สืบเสาะข้อเท็จจริงที่ไม่มีการสืบเสาะ

มาตรา ๑๖ “ในกรณีที่ไม่มี การสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕๕ (๑) ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้งหมดตามมาตรา ๓๔ (๑) และทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นตามมาตรา ๕๕ (๒) เสนอต่อศาลก็ได้”

คำอธิบาย แม้ตามมาตรา ๕๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัตินี้มีถ้อยคำว่า ในคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่าการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) ไม่จำเป็นแก่คดี จะสั่งงดการสืบเสาะข้อเท็จจริงนั้นเสียก็ได้ แล้วให้แจ้งไปยังพนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้เข้าใจไปว่า คำสั่งของผู้อำนวยการสถานพินิจที่สั่งให้งดการสืบเสาะข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นที่สุด มาตรฐานจึงบัญญัติว่า ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้งหมดตามมาตรา ๓๔ (๑) ซึ่งยังไม่ได้สืบเสาะและทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นตามมาตรา ๕๕ (๒) เสนอต่อศาลก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๖/๒๕๕๖ “ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องรายงานแสดงความคิดเห็นถึงเรื่องสาเหตุแห่งการกระทำของจำเลยด้วยทุกเรื่อง ถึงแม้จำเลยจะให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิดก็ตาม

อำนาจในการสั่งให้สืบเสาะข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

มาตรา 80 ในกรณีที่มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือมาตรา ๗๕ แล้วถ้าศาลเห็นว่ารายงานของสถานพินิจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๕ ยังมีข้อที่ควรสืบเสาะเพิ่มเติม ก็ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาลได้

คำอธิบาย การที่ศาลจะกำหนดโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแก่จำเลยในคดีอาญาให้เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนแต่ละคนได้นั้น ศาลต้องพิจารณาถึงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชน และของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และต้องคำนึงถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย ในกรณีที่มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามคำสั่งของผู้อำนวยการสถานพินิจก็ดี หรือในกรณีที่มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๕ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามคำสั่งศาลก็ดี ถ้าศาลเห็นว่ารายงานของสถานพินิจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามมาตรา ๗๕ ยังมีข้อที่ควรสืบเสาะเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นจำเลย ก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจสืบเสาะข้อเท็จจริงเพิ่มเติมและทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาลได้

กรณีที่ศาลจะรับฟังรายงานของสถานพินิจเป็นผลร้ายแก่จำเลย

มาตรา ๘๑ “การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวจะรับฟังรายงานที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๕ ที่มีข้อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ถูกฟ้องโดยไม่ต้องมีพยานบุคคลประกอบรายงานนั้นก็ได้ แต่ถ้าศาลจะรับฟังรายงานเช่นนั้นให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยแล้ว ให้ศาลแจ้งข้อความตามรายงานนั้นให้จำเลยทราบ ในกรณีเช่นว่านี้ จำเลยมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและสืบพยานหักล้างได้”

คำอธิบาย ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามมาตรา ๗๕ เป็นแค่แสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะและสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชน ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิดหรือไม่ มาตรานี้จึงให้อำนาจศาลในการที่จะรับฟังรายงานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๕ ได้โดยไม่ต้องมีพยานบุคคลประกอบรายงานนั้นก็ได้ ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เช่นพนักงานคุมประพฤติ แพทย์ หรือ จิตแพทย์ ฯลฯ ผู้ทำรายงานมีหน้าที่ร่วมกันสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนเช่นเดียวกันน่าจะเชื่อได้ว่าทำรายงานอย่างตรงไปตรงมาและถูกต้องกับความเป็นจริง อย่างไรก็ตามศาลมีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านั้นมาเบิกความประกอบรายงานนั้นก็ได้ แต่ถ้ารายงานนั้นเป็นผลร้ายแก่เด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยแล้ว ศาลจะแจ้งข้อความตามรายงาน

นั้นให้จำเลยทราบ และจำเลยมีสิทธิที่จะแสดงคัดค้านและนำพยานมาสืบหักล้างได้ เช่น นำสืบว่ารายงานนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือความเห็นตามรายงานนั้นไม่ถูกต้องตามหลักวิชา ฯลฯ เป็นต้น

หลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

มาตรา ๘๒ “ในการพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งควรจะได้รับจากการฝึกอบรม สั่งสอนและส่งเสริมให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดหลักสำคัญในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งเด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย เป็นวัตถุประสงค์ในทางอาญาในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งพอจะแยกหลักเกณฑ์ออกพิจารณาได้ดังนี้

(๑) ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้น ให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพ (welfare) และอนาคตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับจากการฝึกอบรม สั่งสอนและส่งเสริมให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ คำว่า “ยิ่งกว่าการที่จะลงโทษ” หมายความว่า มาตรานี้ไม่ได้ห้ามมิให้ลงโทษเด็กหรือเยาวชนเสียเลย เพราะในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดและสมควรจะถูกลงโทษจึงจะกลับตนเป็นพลเมืองดีได้ ก็จำเป็นจะต้องลงโทษ ข้อสำคัญก็คือไม่ว่าศาลจะลงโทษแก่จำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนหรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๐๔ แก่จำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน ศาลจะต้องมุ่งหมายถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนนั้นเป็นสำคัญ โดยพยายามใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ไม่พยายามลงโทษจำคุก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนได้รับฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ ซึ่งมีบรรยากาศเสมือนโรงเรียนกึ่งนอกระบบสำหรับเด็กและเยาวชน แตกต่างไปจากบรรยากาศในเรือนจำซึ่งอาจจะอยู่ปะปนกับผู้ใหญ่ (อายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ทำให้ผู้ใหญ่ออกาสเลื่อมสลับและนำสิ่งที่ไม่ดีมาแก่เด็กหรือเยาวชนได้

(๒) ในการพิจารณาคดีนั้น มาตรานี้กำหนดให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ ภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และให้ลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนแต่ละคน และเหมาะสมแก่พฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิดร่วมกันก็ตาม

การแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้จำเลย

มาตรา ๘๓ “ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะมี หมายความแก้คดีแทนไม่ได้ แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับ หมายความได้ ในกรณีที่จำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ไว้แต่ จำเลยนั้นไม่ต้องการ และศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก้คดี จะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ก็ได้”

คำอธิบาย มาตรานี้ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยในคดีอาญามีหมายความ แต่ อนุญาตให้มีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับหมายความได้ กล่าวคือ ช่วย เหลือคำแนะนำคดีแทนเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงและใน ส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

เหตุที่กำหนดให้มีที่ปรึกษากฎหมายแทนที่จะให้มีหมายความเหมือนอย่างคดีอาญาของ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ก็เนื่องจากที่ปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องมี ลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือจำเลยตามมาตรา ๘๔ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือในทางที่ถูกที่ควร เห็นแก่ความสัตย์ความจริงเป็นใหญ่ ไม่เห็นแก่ความชนะคดีเป็นที่ตั้ง เช่น ไม่นำพยานเท็จมา เบิกความช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลย เป็นต้น

ในกรณีที่จำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย มาตรานี้กำหนดให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมาย ให้จำเลย ทั้งนี้ไม่ว่าความคิดที่จำเลยถูกฟ้องนั้น มีโทษร้ายแรงเพียงใดหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่

(๑) จำเลยไม่ต้องการที่ปรึกษากฎหมาย และ

(๒) ศาลเห็นว่าที่ปรึกษากฎหมายไม่จำเป็นแก้คดี

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้งสองข้างคั่นนี้แล้ว ศาลจะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้จำเลยก็ได้

ส่วนคดีแพ่งที่เด็กหรือเยาวชน (ซึ่งในทางแพ่งเรียกว่า ผู้เยาว์) เป็นโจทก์หรือจำเลย และ มีการฟ้องคดีนั้นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวด้วยเช่นนี้ ไม่ห้ามเด็กหรือเยาวชนนั้น ในการที่จะ มีหมายความว่าค่าหรือแก้ค่า

คุณสมบัติของที่ปรึกษากฎหมาย

มาตรา ๘๔ “ที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรา ๘๓ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหมายความตามกฎหมายว่าด้วยหมายความ หรือ

(๒) ได้รับปริญญาทางกฎหมายไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรี หรือเทียบเท่า และได้จดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรา ๘๕”

คำอธิบาย มาตรานี้แสดงว่าที่ปรึกษากฎหมายมี ๒ ประเภท คือ

(๑) ผู้ที่เป็นหมายความตามกฎหมายว่าด้วยหมายความ ซึ่งหมายความว่า ผู้ใดเป็น

ทนายความผู้นั้นก็เป็นที่ปรึกษากฎหมายได้ แต่ศาลอาจใช้อำนาจสั่งเพิกถอนการเป็นทนายความในคดีใดคดีหนึ่งก็ได้ ตามมาตรา ๘๔ หรือ

(๒) ผู้ที่ได้รับปริญญาทางกฎหมายไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และได้จดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรา ๘๕ ที่ปรึกษากฎหมายตาม (๒) นี้ จะต้องมาจดทะเบียนที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งต่างกับทนายความตามข้อ ๑ ที่ทำหน้าที่ที่ปรึกษากฎหมายได้โดยไม่ต้องมาจดทะเบียนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวอีก การจดทะเบียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้มีกฎกระทรวงกำหนดให้มีการอบรมที่ปรึกษากฎหมายตาม (๒) นี้ก่อน

การจดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมาย

มาตรา ๘๕ “ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลมีหน้าที่รับจดทะเบียนผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘๔ (๒) ซึ่งประสงค์จะจดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง และการลบชื่อออกจากทะเบียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘๔ (๒) ซึ่งประสงค์จะจดทะเบียนเป็นที่ปรึกษากฎหมายในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาขอทะเบียนเฉพาะที่ศาลเยาวชนและครอบครัวแต่ละศาล เช่น ที่ปรึกษากฎหมายจดทะเบียนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะไปทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอื่นไม่ได้ นอกจากจะได้จดทะเบียนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวในจังหวัดอื่นนั้นด้วย

วรรคสองของมาตรานี้กำหนดให้การจดทะเบียนและการลบชื่อออกจากทะเบียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งในเวลานี้กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๕๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาเด็กและเยาวชนพ.ศ.๒๕๕๔ ใช้บังคับอยู่ เช่น ผู้ที่ประสงค์จะเป็นที่ปรึกษากฎหมาย จะต้องได้รับการอบรมตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดซึ่งตนประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ได้กำหนดไว้ และใบสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนครั้งหนึ่งให้ใช้ได้เป็นกำหนดเวลา ๒ ปี เป็นต้น

ค่าป่วยการสำหรับที่ปรึกษากฎหมาย

มาตรา ๘๖ “ที่ปรึกษากฎหมายซึ่งศาลแต่งตั้ง ให้ได้รับค่าป่วยการตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

คำอธิบาย ในกรณีที่ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กหรือเยาวชนตามมาตรา ๘๓ เท่ากับว่าศาลขอแรงที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กหรือเยาวชน ศาลจึงต้องตั้งจ่ายค่าปวดยการให้แก่ที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้ง ซึ่งตามมาตรา ๙๑ กำหนดให้ตั้งจ่ายค่าปวดยการตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งเดิมกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๔๙๔) ๑๓๑ กำหนดว่าที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลแต่งตั้งให้ได้รับค่าปวดยการสำหรับคดีหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองร้อยบาท แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๙๘) เป็นให้ได้รับค่าปวดยการสำหรับคดีหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินห้าร้อยบาท

ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย

มาตรา ๘๓ “ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายในศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาและครอบครัว”

คำอธิบาย มาตรา ๙๑ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในการวางระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย เพราะมีวัตถุประสงค์สองประการคือ

- (๑) เพื่อให้เป็นระเบียบเดียวกันในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกศาลในราชอาณาจักร
- (๒) เพื่อให้ตรงกับหลักวิชาที่ว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชน เช่น ให้ที่ปรึกษาไม่สวมเสื้อครุยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลเช่นเดียวกับผู้พิพากษาและพนักงานอัยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัว เนื่องจากประสงค์จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่มีแบบพิธีเป็นต้น

การสั่งเพิกถอนที่ปรึกษากฎหมาย

มาตรา ๘๔ “ถ้าปรากฏแก่ศาลว่าที่ปรึกษากฎหมายซึ่งจ่ายหรือศาลแต่งตั้งนั้นไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือจำเลยในคดีใด ก็ให้ศาลสั่งเพิกถอนเสีย”

คำอธิบาย มาตรา ๙๒ แสดงให้เห็นเหตุผลในการที่พระราชบัญญัติไม่ให้จำเลยมีทนายความแต่ให้มีที่ปรึกษากฎหมายแทน ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการเป็นที่ปรึกษากฎหมายในคดีนั้นเสียได้ตามมาตรา ๙๓

ความไม่เหมาะสมของที่ปรึกษากฎหมายอาจจะเป็นเพราะความประพฤติไม่เหมาะสมเช่นที่ปรึกษากฎหมายเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง เป็นต้น หรือแนะนำเด็กหรือเยาวชนไปในทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นการเพาะนินสยหรือความประพฤติที่ไม่ดีให้แก่เด็กหรือเยาวชน ในกรณีเช่นนี้ศาลจะสั่งเพิกถอนผู้นั้นจากการเป็นที่ปรึกษากฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ว่าที่ปรึกษากฎหมายนั้นได้รับแต่งตั้งโดยจำเลยหรือโดยศาลก็ตาม

วิธีการพิเศษในการส่งคำร้องขอให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราว

มาตรา ๘๘ “ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคล หรือองค์การดังกล่าว ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนแล้วแต่กรณี มาสอบถามความเห็นก่อน

ถ้าบุคคลหรือองค์การที่รับมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้จากศาล แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลได้ว่าไม่สามารถจะอบรมดูแลเด็กหรือเยาวชนต่อไปได้ และขอมอบตัวเด็กหรือเยาวชนต่อศาล ก็ให้ศาลส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมไว้ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดทำนองเดียวกันตามที่ศาลเห็นสมควร

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นเรื่องการปล่อยชั่วคราวนับตั้งแต่เวลาที่ศาลได้ประทับฟ้อง และคดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา เมื่อศาลสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ยังสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดทำนองเดียวกันตามที่ศาลเห็นสมควรตามมาตรา ๖๑ แล้ว การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวจึงต้องยื่นต่อศาล ไม่ใช่ยื่นต่อผู้อำนวยการสถานพินิจ

เมื่อมีการยื่นคำร้อง ขอให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวตามมาตรา นี้ ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวโดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้หรือ

(๒) มอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคลหรือองค์การดังกล่าวใน (๒) นี้ศาลจะเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนแล้วแต่กรณีมาสอบถามความเห็นก่อนทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนว่ามีความจำเป็นต้องควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนต่อไปในสถานที่ดังกล่าวหรือไม่ เพื่อที่ศาลจะได้พิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร เช่น เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมเพื่อรับการรักษาโรคจิตอยู่ในโรงพยาบาลโรคจิต ศาลจะเรียกผู้อำนวยการโรงพยาบาลโรคจิตแห่งนั้นมาสอบถามความเห็นก่อน ถ้าผู้อำนวยการโรงพยาบาลโรคจิตมาแสดงให้ศาลทราบว่า เด็กหรือเยาวชนยังไม่หายจากโรคจิต การมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือ

บุคคลต่าง ๆ หรือองค์การอื่นตามที่ระบุไว้ในมาตรานี้อาจเป็นอันตราข่มบุคคลอื่นได้ ศาลก็จะไม่สั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคลหรือองค์การดังกล่าว เป็นต้น

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคลหรือองค์การดังกล่าวแล้ว ต่อมาบุคคลหรือองค์การที่ได้รับมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้จากศาลได้มาแถลงและแสดงให้เป็นที่ยอมรับแก่ศาลว่าไม่สามารถจะอบรมดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อไปได้ และขอมอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อศาล ศาลจะส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปควบคุมไว้ในสถานพินิจหรือสถานที่อื่นใดที่ทางองคมนตรีเห็นสมควร

กรณีที่ยังไม่สามารถมาฟังการพิจารณา

มาตรา ๕๐ “ในกรณีที่จำเลยไม่สามารถมาฟังการพิจารณา ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะสั่งให้สืบพยานในข้อที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ฟ้องหรือไม่ ถัดหลังจำเลยได้ แต่ทั้งนี้ต้องกระทำต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายของจำเลยนั้น”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดไว้เพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลดำเนินไปโดยรวดเร็ว เพราะการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยไม่ได้พิจารณาแต่เพียงว่า เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดตามที่ฟ้องหรือไม่เท่านั้น แต่ยังมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า การที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเป็นเพราะสาเหตุอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ว่า การพิจารณาคดีอาญาคงต้องทำต่อหน้าจำเลยนั้น หมายความว่า การพิจารณาในประเด็นที่ว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามที่ฟ้องหรือไม่เท่านั้น ส่วนประเด็นที่ว่า การที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเป็นเพราะสาเหตุอะไรนั้นไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ฟ้องหรือไม่ มาตรานี้จะให้อำนาจศาลในการที่จะสั่งให้สืบพยานในประเด็นที่ว่านี้ถัดหลังจำเลยได้ในกรณีที่จำเลยไม่สามารถมาฟังการพิจารณา แต่ให้สืบต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายของจำเลยนั้น ทั้งนี้เพราะที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่ต้องระมัดระวังผลประโยชน์ทางคดีแทนเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลย

วิธีการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมาศาล พินิจหรือศาล

มาตรา ๕๑ “การให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมาศาลตามพินิจหรือศาล ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลได้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้กับบิดามารดา ผู้ปกครองบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่หรือบุคคลหรือองค์การอื่นตามมาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๔๘ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลออกหมายเรียกให้เด็กหรือเยาวชนนั้นมาศาลตามพินิจหรือศาล ถ้า

ได้ส่งหมายเรียกให้บุคคลดังกล่าวรับไว้แล้ว ให้ถือว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับหมายเรียกแล้ว ให้บุคคลซึ่งได้รับหมายเรียกส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาสถานพินิจหรือศาลตามหมายเรียก ถ้าไม่ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นมาโดยจงใจหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลเช่นนั้นชำระเงินจำนวนไม่เกินห้าพันบาทแก่สถานพินิจหรือศาลแล้วแต่กรณี ภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศาลเห็นสมควร ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำอธิบาย กรณีตามมาตรานี้เป็นเรื่องครอบคลุมกว้างขวาง ตั้งแต่ในชั้นสอบสวนตาม มาตรา ๕๐ และในชั้นศาลตามมาตรา ๔๘ กล่าวคือ อาจจะเป็นเรื่องที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้มอบตัวให้บิดา มารดา ฯลฯ ไปก่อนฟ้องก็ได้ หรือว่าศาลมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไปหลังจากมีการฟ้องคดีแล้วก็ได้

มาตรานี้เพิ่มเติมหลักการใหม่ ให้อำนาจผู้อำนวยการสถานพินิจที่จะออกหมายเรียกด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจออกหมายเรียกแล้ว บุคคลซึ่งได้รับหมายเรียกนั้นไม่ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นมาโดยจงใจหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร และผู้อำนวยการสถานพินิจสั่งให้บุคคลเช่นนั้นชำระเงินตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจกำหนด แต่บุคคลเช่นนั้นไม่ชำระ เช่นนี้ผู้อำนวยการสถานพินิจก็ต้องขอหมายบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑๕ เพราะผู้อำนวยการสถานพินิจจะบังคับคดีเองไม่ได้ ต่างจากกรณีศาลหมายเรียกให้ส่งตัวมาแล้วไม่ส่ง ศาลสั่งให้ชำระเงินแต่บุคคลเช่นนั้นไม่ชำระ ศาลก็จะออกหมายบังคับคดีเองได้

เดิมกฎหมายใช้คำว่า “ปรับ” ซึ่งมีลักษณะเสมือนเป็นโทษทางอาญา ในพระราชบัญญัตินี้จึงใช้คำว่า “ชำระเงิน” แทน เทียบเคียงได้กับทัณฑ์บนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๕

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนจะปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นผู้ใหญ่ไม่ได้

มาตรา ๕๒ “ในการควบคุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยมาหรือไปจากศาล หรือในระหว่างควบคุมตัวไว้ก่อนนำเข้าห้องพิจารณา ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากศาลห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่”

คำอธิบาย มาตรานี้ใช้บังคับกับผู้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ในกรณีที่ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นมาหรือไปจากศาล หรือ

(๒) ในระหว่างควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ก่อนนำเข้าห้องพิจารณา ทั้งสองกรณีนี้ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากศาล มาตรานี้ห้ามมิให้เจ้าพนักงานทำการควบคุม เด็กหรือเยาวชนนั้นปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่

ความมุ่งหมายที่ห้ามมิให้ผู้ควบคุมทำการควบคุมเด็กหรือเยาวชนปะปนกับผู้ใหญ่ ตาม มาตรานี้เป็นไปทำนองเดียวกับการห้ามมิให้พนักงานสอบสวนพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหานั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ ตามมาตรา ๕๔ ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

**ขอบเขตการโฆษณาเกี่ยวกับคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่า
กระทำความผิด**

มาตรา ๕๓ “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียง ของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้นุक्तคนอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติ การกระทำความผิด หรือ สถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา โดยได้รับ อนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ”

คำอธิบาย มาตรานี้มี ความมุ่งหมายที่จะรักษาสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือ เยาวชนที่ ต้องหาว่ากระทำความผิด และป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ถูก ประจานหรือตั้งข้อรังเกียจจากเพื่อนฝูงหรือคนทั่วไป ซึ่งจะทำให้ยากลำบากแก่เด็กหรือเยาวชน ในการหาอาชีพหรือทำมาหากินในอนาคต แต่มีข้อยกเว้นไว้ในกรณีที่ต้องกระทำเพื่อ ประโยชน์ทางการศึกษา โดยได้รับอนุญาตจากศาล หรือเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ ของทางราชการ เช่น ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดที่ร้ายแรงเป็นภัยต่อสาธารณชน อย่างยิ่งแล้วหลบหนีไป ทางราชการได้ออกหมายจับและมีความจำเป็นต้องพิมพ์รูปหรือโฆษณา ข้อความประกอบกับหมายจับเช่นนี้ เป็นต้น

หมวดที่ ๘ การพิพากษาคดีอาญา

การพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

มาตรา ๕๔ “ในกรณีที่ได้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา ๓๔ (๑) ศาลที่มี อำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและ เยาวชนได้ต่อเมื่อได้รับทราบรายงานและความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจตามมาตรา ๕๕ (๒)

หรือมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แล้ว และถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจขอแถลงการณ์เพิ่มเติมด้วย วาจาหรือเป็นหนังสือ ก็ให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาด้วย

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดว่า ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาลงโทษจำเลยก็ดีหรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแก่จำเลยก็ดี ศาลดังกล่าวจะต้องได้รับทราบและพิจารณารายงาน และความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจตามมาตรา ๕๕ (๒) หรือมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ประกอบการพิพากษาพิพากษา นอกจากนี้ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจขอแถลงการณ์เพิ่มเติมด้วยวาจา ก็ให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ศาลจะพิพากษายกฟ้องและปล่อยเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยไป เช่น ในกรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะพยานหลักฐานโจทก์เป็นที่น่าสนใจ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ในกรณีเช่นนี้ศาลมีอำนาจพิจารณารายงานและความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจแล้วกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ตามมาตรา ๑๐๐

ส่วนกรณีที่ศาลพิพากษายกฟ้องโดยยังไม่ทันได้แจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบ เช่น โจทก์บรรยายข้อความในคำฟ้องไม่เป็นความผิดทางอาญา ศาลจึงยกฟ้องโจทก์ เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ศาลไม่จำเป็นต้องรอพิจารณาและรายงานและความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจ เพราะแม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ตามคำฟ้อง ก็ไม่มีทางลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแก่เด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา

มาตรา ๕๕ “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา ศาลจะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวหรือจะส่งตัวไปควบคุมไว้ยังสถานพินิจแห่งใดแห่งหนึ่งชั่วคราว หรือจะให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไปพลางก่อนก็ได้”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจศาลในการที่จะมีคำสั่งชั่วคราวหรือมีคำสั่งไปพลางก่อนได้ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา ซึ่งอาจมีได้ใน ๒ กรณี คือ

(๑) ศาลเห็นว่าการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่มีการสืบเสาะแล้วยังไม่เพียงพอที่จะทราบบุคลิกลักษณะของเด็กหรือเยาวชนและสาเหตุของการกระทำความผิด ถึงแม้ว่าคดีเสร็จการพิจารณาแล้ว ก็สมควรที่ศาลจะรอการพิพากษาไว้เพื่อสั่งให้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้ศาลทราบบุคลิกลักษณะและสาเหตุของการกระทำความผิดได้ดีขึ้น

(๒) ศาลยังไม่แน่ใจว่าวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนในลักษณะใดจึงจะเหมาะสมแก่เด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลย

สำหรับกรณีตามข้อ ๑ ข้างต้นนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยไปชั่วคราวหรือจะส่งตัวจำเลยไปควบคุมไว้ในสถานพินิจแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราวก็ได้

ส่วนกรณีตามข้อ ๒ ข้างต้นนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ใช้วิธีการชั่วคราวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งไปพลางก่อนก็ได้ เช่น ศาลอาจส่งเด็กหรือเยาวชนนั้นไปอยู่กับบิดามารดาชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ชั่วคราว โดยแจ้งให้เด็กหรือเยาวชนนั้นทราบว่าตนเป็นเพียงคำสั่งชั่วคราวเท่านั้น

กรณีที่ศาลยังไม่พิพากษาให้เด็ดขาดไปเช่นนี้ เป็นประโยชน์ให้ศาลได้มีโอกาสทราบบุคลิกลักษณะและสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กได้ยิ่งขึ้น ตลอดจนทราบพฤติการณ์ของเด็กหรือเยาวชนในระหว่างที่มีการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนไปพลางก่อนเป็นระยะเวลาหนึ่ง เมื่อทราบแน่ชัดแล้วศาลจึงจะใช้ดุลพินิจในการพิพากษาคดีเพื่อประโยชน์ในการที่จะแก้ไขเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยให้กลับตัวเป็นคนดีได้เหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น

การประชุมเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๕๖ “ในการประชุมปรึกษาเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้พิพากษาอาวุโสเป็นประธานและให้ประธานของที่ประชุมนั้นตามความเห็นของผู้พิพากษาสมทบก่อน”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ผู้พิพากษาอาวุโสที่ร่วมเป็นองค์คณะในคดีนั้นเป็นประธานในการประชุมปรึกษาเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดประเด็นแห่งคดี และกำหนดให้ประธานตามความเห็นของผู้พิพากษาสมทบ (เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี) ก่อน แต่ไม่ห้ามผู้พิพากษาประจำที่จะชี้แจงข้อกฎหมายให้ผู้พิพากษาสมทบเข้าใจ เพราะโดยปกติแล้วผู้พิพากษาประจำมีความเข้าใจในคืบตักกฎหมายดีกว่าผู้พิพากษาสมทบซึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพทางกฎหมายและมักจะมีความรู้ในสาขาอื่นซึ่งไม่ใช่วิชากฎหมาย เมื่อชี้แจงข้อกฎหมายแล้วผู้พิพากษาประจำ ซึ่งเป็นประธานต้องตามความเห็นของผู้พิพากษาสมทบก่อน

การอ่านคำพิพากษาให้กระทำการเป็นกรณี

มาตรา ๕๗ “การอ่านคำพิพากษาให้กระทำการเป็นกรณี และให้นำมาตรา ๕๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้ศาลเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่มาฟังคำพิพากษาคด้วย”

คำอธิบาย วรรคแรกของมาตรานี้กำหนดให้ศาลอ่านคำพิพากษาเป็นการลับเพื่อให้เป็นไปตามหลักสำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะไม่ให้ประจานเด็กหรือเยาวชน และบุคคลอื่น ๆ ตามมาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้เฉพาะที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่มีสิทธิเข้าฟังคำพิพากษาได้คือ ที่ปรึกษาทนายของจำเลย ผู้ควบคุมตัวจำเลย บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ พนักงานศาล เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โจทก์ ทนายโจทก์ พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นของสถานพินิจที่เกี่ยวข้อง

ส่วนวรรคสองของมาตรานี้กำหนดว่า ถ้าอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้ศาลเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่มาฟังคำพิพากษาด้วย

ดังนั้นตามความในวรรคสองของมาตรานี้ เป็นการให้สิทธิแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่มาฟังคำพิพากษาได้ตามมาตรา ๘๓

ส่วนตามความในวรรคสองของมาตรานี้ เป็นหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ที่จะต้องมาฟังคำพิพากษาด้วย เพราะเป็นกรณีที่ศาลออกหมายเรียกมาเพื่อมารับทราบคำพิพากษาและจัดการตามคำพิพากษา และเพื่อศาลจะได้ซักถามบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

หลักการห้ามโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๘๘ “ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาและครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อหรือแสดงข้อความ หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

คำอธิบาย มาตรานี้ไม่ได้ห้ามมิให้โฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาและครอบครัว เป็นแต่ห้ามมิให้ระบุชื่อเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เพราะการระบุชื่อเด็กหรือเยาวชนลงไปนั้นไม่มีสาระประโยชน์อะไรเลย เพียงแต่ใช้อัศจรรย์ เช่น ก. ข. แทนชื่อจำเลยก็ได้ผลเช่นเดียวกัน เพราะสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์แก่ประชาชนก็คือข้อความของคำพิพากษานั้นว่าศาลได้พิพากษาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายไว้อย่างไรบ้างซึ่งจะเป็นแบบอย่างของศาลที่พิพากษาคดีในภายหลังที่มีประเด็นอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันที่อาจพิพากษาไปในทำนองเดียวกัน ส่วนการที่จะระบุชื่อเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยย่อมเป็นการประจานเด็ก ซึ่งทำให้เกิดผลเสียหลายต่าง ๆ แก่เด็กหรือเยาวชนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ยิ่งกว่านั้นมาตรานี้ยังห้ามมิให้แสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เช่น ข้อความที่แสดงถึงชื่อบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือแสดงถึงสถานที่อยู่ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือของบิดา

มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่หรือแสดงถึงโรงเรียนที่เด็กหรือเยาวชนนั้นศึกษาเล่าเรียน หรือแสดงถึงชื่อผู้เสียหาย ตลอดจนสถานที่อยู่ของผู้เสียหาย หรือแสดงถึงสถานที่ที่เด็กกระทำความผิด เป็นต้น

อำนาจพิเศษของศาลในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๕๕ “เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว และต่อมาความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองโรงเรียนหรือสถานกักและอบรมหรือสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจหรือปรากฏจากคำร้องของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ หรือสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามมาตรา ๒๐ (๒) ว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามมาตรา ๙๔ และมาตรา ๙๒ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง หรือที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่ เห็นว่ามีเหตุอันสมควรก็ให้มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ ในกรณีที่ศาลที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งให้แจ้งให้ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งทราบ และถ้าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กำหนดในภายหลังหนักกว่าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับอยู่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

ในกรณีที่ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมยังสถานพินิจ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในวรรคหนึ่ง

คำอธิบาย มาตรานี้ต่างกับมาตรา ๕๔ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาให้เด็ดขาด เพราะศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา แต่มาตรานี้เป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแล้วแต่ ต่อมาปรากฏว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามมาตรา ๙๔ และมาตรา ๙๒ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไม่เหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อไป ทั้งนี้ไม่ว่าเป็นเพราะความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองโรงเรียนหรือสถานกักและอบรมหรือสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ หรือปรากฏจากคำร้องของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ หรือสถานศึกษา หรือสถานฝึก

และอบรม หรือสถานแนะนําท่างจิตตามมาตรา ๒๐ (๒) ก็ตาม

พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นอาจเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ เช่น เดิมคิดว่าถ้าเด็กหรือเยาวชนได้รับการฝึกและอบรมในสถานพินิจเป็นเวลา ๒ ปี แล้วเด็ก อาจจะกลับตัวเป็นคนดีได้ แต่ต่อมาปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกลับตัวได้แล้วก่อนระยะเวลา ๒ ปี ผู้อำนวยการสถานพินิจอาจรายงานต่อศาลขอให้แก้คำพิพากษโดยส่งปล่อยตัวเด็กหรือ เยาวชนนั้นไปได้ตามมาตรา

ศาลที่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา นี้ ไม่จำกัดเฉพาะศาลที่เป็นเจ้าของ คำพิพากษานั้นเองเท่านั้น กล่าวคือนอกจากศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง จะมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งได้แล้ว มาตราดังได้ให้อำนาจ “ศาลเยาวชน และครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่ด้วย”

นอกจากนี้ได้มีการเพิ่มเติมหลักการใหม่ในมาตรา ๘๕ วรรคสอง อันมีผลให้เด็กหรือ เยาวชนที่ถูกศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคำสั่งตัวมาฝึกและอบรมตามนัยประมวลกฎหมาย อาญามาตรา ๙๔ (๕) และ ๙๕ นอกจากจะตกอยู่ในอำนาจของศาลเดิมที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำสั่งนั้นแล้ว ยังต้องตกอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็ก หรือเยาวชนนั้นกำลังรับโทษหรือถูกควบคุมตัวอยู่ อีกด้วย

ในกรณีที่ศาลแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่ง ไม่ใช่ที่พิพากษาหรือมีคำสั่งนั้น ให้ศาลที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวแจ้งให้ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งทราบ

ในกรณีที่คำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถูกแก้ไขเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากขึ้น กล่าวคือโทษหรือ วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กำหนดในภายหลังหนักกว่าโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและ เยาวชนที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้รับอยู่ เด็กหรือเยาวชนนั้นมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

อำนาจพิเศษของศาลในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่ง เป็นจำเลยไม่มีความผิด

มาตรา ๑๐๐ “ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไม่มีความผิด และปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่ามิเหตุอันสมควรจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความ ประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อ เดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษา ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะก่อให้เกิดหรือ เยาวชนประพฤตินั้น

(๒) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(๓) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลหรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร

(๔) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใดอันจะก่อให้เกิดหรือเยาวชนนั้นประพฤติดัง

(๕) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายเป็นครั้งคราว

(๖) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมหรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะในการกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดระยะเวลาที่จะให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามวรรคหนึ่งนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของบุคคลตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่งว่า ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อศาลเห็นสมควรอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือทุกข้อก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

คำอธิบาย วรรคแรกของมาตรานี้กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นจำเลย โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ในคำพิพากษาก็ได้ถ้าศาลเห็นว่ามีความสมควร ถึงแม้ว่าคดีนั้นศาลพิพากษาว่าจำเลยไม่มีความผิดและให้ปล่อยจำเลยไปก็ตาม แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ศาลได้ประทับฟ้อง และดำเนินการพิจารณาจนกระทั่งคดีนั้นเสร็จการพิจารณา ทั้งนี้เพื่อจะได้มีการพินิจพิเคราะห์เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยโดยสถานพินิจ แล้วทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาล ซึ่งศาลจะนำมาพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนตามที่ปรากฏในทางพิจารณาได้ละเอียดถี่ถ้วนขึ้น

(๒) ศาลพิพากษายกฟ้อง โดยเห็นว่า จำเลยไม่มีความผิดและให้ปล่อยเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไป

(๓) ศาลเห็นว่า ตามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่เป็นจำเลยตามที่ปรากฏแก่ศาลประกอบกับตามที่ปรากฏในรายงานพร้อมทั้งความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจมีความสมควรจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้น เพื่อประโยชน์แก่สวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนนั่นเอง

(๔) เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้น มีลักษณะต่าง ๆ ากอย่างตามที่ระบุไว้ในมาตรานี้ ซึ่งศาลอาจกำหนดไว้ข้อเดียวหรือหลายข้อเพื่อให้จำเลยปฏิบัติตาม

วรรคสองของมาตรานี้ให้อำนาจศาลที่จะใช้ดุลพินิจในการที่จะกำหนดระยะเวลาที่จะให้เด็กหรือเยาวชนนั้นปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามที่ศาลกำหนดไว้ โดยให้

กำหนดระยะเวลาขึ้นสูงซึ่งศาลจะกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวหรือไม่
เกินกว่าระยะเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

วรรคสามของมาตรานี้ กำหนดไว้เพื่อให้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือ
เยาวชนนั้นมีลักษณะยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
ซึ่งอาจจะปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏจากรายงานของพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงาน
สงเคราะห์ที่ได้รับมอบหมายให้สอดคล้องและทำรายงานเสนอต่อศาลตามมาตรา ๑๐๑ ก็ได้ ใน
กรณีเช่นนี้ ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนเงื่อนไขดังกล่าวข้อใดข้อหนึ่ง
หรือทุกข้อก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

คำพิพากษฎีกาที่ ๕๔๓/๒๕๐๘ เมื่อพิเคราะห์ถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติและ
พฤติการณ์ของจำเลยเกี่ยวกับคดีนี้แล้ว ศาลจะวางเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของจำเลยไว้
เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของจำเลยเองตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน
พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๖๔ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน (ฉบับที่
๒) พ.ศ.๒๕๐๖ มาตรา ๑๔ (ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา
๑๐๐) ก็ได้

กรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

มาตรา ๑๐๑ “เมื่อศาลได้กำหนดเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของ
พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายที่จะ
สอดคล้องและทำรายงานเสนอต่อศาล

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจออกหมาย
เรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนนั้นมาตักเตือน หรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปกักและ
อบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒)
แห่งหนึ่งแห่งใดเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีก็ได้แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบ
ปีบริบูรณ์”

คำอธิบาย วรรคแรกของมาตรานี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติหรือ
พนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายในการที่จะสอดคล้องและทำ
รายงานเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนที่ศาลปล่อยตัวไปตามมาตรา ๑๐๐ เสนอต่อศาล
ในกรณีที่ศาลได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวไว้ตามมาตรานั้น

วรรคสองของมาตรานี้เป็นสภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ศาล
ปล่อยตัวไปตามมาตรา ๑๐๐ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวที่ศาลได้กำหนดไว้
กล่าวคือ ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกเด็กหรือเยาวชนนั้นมาตักเตือน และให้โอกาสแก่เด็กหรือ

เยาวชนนั้นในการที่จะไม่กระทำความผิดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติอีกก็ได้ นอกจากนี้เมื่อศาลตัดสินแล้ว เด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำความผิดเงื่อนไขดังกล่าวอีก ศาลก็มีอำนาจเรียกมาติดเงื่อนไขและให้โอกาสอีกได้หลายครั้งตามที่ศาลเห็นสมควร ส่วนในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่มาตามหมายเรียก โดยไม่ปรากฏเหตุอันสมควร ศาลจึงจะออกหมายจับมาติดเงื่อนไข ส่วนในกรณีที่ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำความผิดเงื่อนไขเสมอ ๆ และมีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะกระทำความผิดอาญาในอนาคตอันใกล้ ศาลมีอำนาจออกหมายเรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนนั้นมาศาล แล้วแต่กรณี เมื่อเด็กหรือเยาวชนนั้นมาหรือได้ตัวมาศาลแล้ว ศาลมีอำนาจส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรม แล้วแต่กรณี ในสถานพินิจหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) แห่งหนึ่งแห่งใดเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ เพราะถ้าเด็กหรือเยาวชนนั้นกลายเป็นผู้ใหญ่จนมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว การคุมประพฤติยังไม่เป็นผลก็ต้องเลิกไป หลังจากนั้นเด็กหรือเยาวชนที่กลายเป็นผู้ใหญ่แล้วไปกระทำความผิดขึ้น ก็จะได้รับ การปฏิบัติอย่างผู้ใหญ่ทั่วไปที่กระทำความผิด

การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติในกรณีที่ปล่อยตัว เด็กหรือเยาวชน

มาตรา ๑๐๒ “ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่จะมีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งได้รับการกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) ครบตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดหรือตามที่ศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๕๕ ถ้ามีเหตุอันสมควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนก่อนปล่อยตัวไป เมื่อศาลเห็นเองหรือเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจหรือเมื่อผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมร้องขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐๐ ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ ให้นามตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรคสามและมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐๐ ได้ในกรณีที่จะมีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งได้รับการกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) ครบตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือครบระยะเวลาตามที่ศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๕๕ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

- (๑) มีเหตุอันสมควรกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน

ก่อนปล่อยตัวไป กล่าวคือศาลเห็นว่าถ้าปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นออกไปจากสถานพินิจหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับอนุญาตโดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐๐ เด็กอาจจะกระทำความผิดขึ้นได้

(๒) เหตุอันสมควรตามข้อ (๑) นั้น ศาลเห็นเอง หรือปรากฏตามคำร้องขอของผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรมเด็กหรือเยาวชนนั้น

(๓) เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนนั้น ศาลจะกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แต่ต้องเป็นเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐๐

(๔) ระยะเวลาที่ศาลจะกำหนดให้เด็กหรือเยาวชนนั้นปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อ (๓) จะต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

(๕) ในกรณีที่มีการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปในระหว่างระหว่างระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูง และศาลได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้แล้วตามมาตรา ๑๐๕ ศาลก็จะไม่กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนนั้นตามมาตรา ๑๐๐

ผู้ที่มีอำนาจตรวจสอบสถานพินิจหรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งเด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวไปควบคุมไว้

มาตรา ๑๐๓ “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงยุติธรรม รองปลัดกระทรวงยุติธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง อธิบดีผู้พิพากษามาตร รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวและผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจตรวจสอบสถานพินิจ สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต สถานพยาบาล หรือเรือนจำ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกส่งตัวไปควบคุมไว้”

คำอธิบาย มาตรา ๑๐๓ กำหนดให้

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
- (๒) ปลัดกระทรวงยุติธรรม
- (๓) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
- (๔) อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- (๕) รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- (๖) อธิบดีผู้พิพากษามาตร
- (๗) รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร

(๘) ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

(๙) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว (ในศาลจังหวัด) (มาตรา ๑๘
วรรคสองประกอบ) และ

(๑๐) ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งหมายความว่าผู้พิพากษาศาลเยาวชน
และครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และผู้พิพากษาแผนกคดี
เยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด (ดูคำนิยามคำว่า “ศาลเยาวชนและครอบครัว” ในมาตรา ๔)
มีอำนาจในการตรวจตราสถานที่ที่ควบคุมเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย และที่ศาล
พิพากษาแล้วว่าได้กระทำความผิด สถานที่ดังกล่าวได้แก่สถานพินิจ สถานศึกษา สถานฝึกและ
อบรม (ซึ่งรวมทั้งสถานกักและอบรมของสถานพินิจตาม (๑) ของมาตรา ๑๐๔) สถานแนะนำ
ทางจิต สถานพยาบาล หรือเรือนจำ นอกจากนี้ข้าราชการทั้งสิบประเภทนี้ยังมีอำนาจให้ก
แนะนำเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกส่งตัวไปควบคุมไว้ด้วยตามที่เห็นสมควร

หมวด ๕ การเปลี่ยนโทษ และการใช้วิธีการ สำหรับเด็กและเยาวชน

วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๐๔ “ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการ
สำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ดังต่อไปนี้

(๑) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา ๑๕ (๑) แห่งประมวล
กฎหมายอาญา เป็นกักและอบรม ซึ่งจะต้องกักและอบรมในสถานกักและอบรมของสถานพินิจ
ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(๒) เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ สถานศึกษา
หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็ก
หรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(๓) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อ
ตามมาตรา ๑๑๐ ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรค
สามและมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์วิธีการกักและอบรมหรือการฝึกและอบรมเด็กหรือเยาวชนให้เป็นไปตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีแล้ว เห็นว่าควร
จะกักตัวหรือควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนตาม (๑) หรือ (๒) ค่อยไปหลังจากที่เด็กหรือเยาวชน

นั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว ให้ศาลระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนด”

คำอธิบาย มาตรานี้แสดงให้เห็นว่าศาลเยาวชนและครอบครัวมิได้พิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับอายุ ประวัติความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่เกี่ยวกับจำเลย และของผู้ที่เกี่ยวข้องกับจำเลย ฯลฯ ตามมาตรา ๘๘ เพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดด้วยทุกคดี ฉะนั้นศาลเยาวชนและครอบครัว จึงมีโอกาสดูที่ทราบได้คือการเปลี่ยนโทษ เป็นการใช่วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนจะเป็นประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยหรือไม่ และจะเป็นการทำให้เด็กที่หลงผิดหรือผิดพลาดไปได้มีโอกาสกลับตนเป็นคนดีได้หรือไม่ มาตรานี้จึงกำหนดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช่วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษ อาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร

ตาม (๑) ของมาตรานี้มีวัตถุประสงค์จะให้เด็กหรือเยาวชนไม่ได้รับโทษจำคุกหรือกักกัน (ตาม (๑) ของมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา) โดยให้เปลี่ยนโทษจำคุกหรือกักกันเป็นกักและอบรม ซึ่งจะดองกักและอบรมในสถานกักและอบรม ของสถานพินิจเท่านั้นตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ระยะเวลากักและอบรม อาจจะเกินกว่าระยะเวลาที่เด็ก หรือเยาวชนนั้น มีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ก็ได้ ถ้ากรณีต้องด้วยข้อยกเว้นตามวรรคท้ายของมาตรานี้

ตาม (๒) ของมาตรานี้มีวัตถุประสงค์จะให้เด็กหรือเยาวชนไม่ได้รับโทษจำคุกทำนองเดียวกับ (๑) ของมาตรานี้ โดยให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษาหรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิตตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ ตาม (๓) ของมาตรานี้เป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าเพียงแต่ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปฝึกและอบรม ก็อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกลับตนเป็นคนดีได้ ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีกักและอบรมตาม (๑) อย่างไรก็ตามระยะเวลาฝึกและอบรมมีข้อยกเว้นตามวรรคท้ายของมาตรานี้เช่นเดียวกัน

ตาม (๓) ของมาตรานี้ให้เปลี่ยนโทษปรับซึ่งเป็นโทษที่เบากว่าโทษจำคุก เป็นการคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นโดยศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา ๑๐๐ ด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นามตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการฝึกและอบรมรวมทั้งการกักและอบรมในสถานฝึกและอบรมและสถานกักและอบรมของสถานพินิจนั้นใช้ระบอบบ้านประกอบกับระบบส่งเสริมความตั้งใจกลับตัวของ

เด็กและเยาวชน โดยจัดให้เด็กและเยาวชนที่ปฏิบัติตัวก้าวหน้าได้รับการเพิ่มความไว้วางใจมากขึ้นเป็นลำดับ จนเป็นที่ประจักษ์ว่าเด็กและเยาวชนนั้นกลับตัวเป็นคนดีแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจะรายงานเสนอต่อศาลขอให้ปล่อยตัว วิธีดำเนินการที่กระทำอยู่ในปัจจุบันเป็นเช่นนี้ ส่วนหลักเกณฑ์วิธีการกักและอบรม ฯลฯ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๕๔) ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๔ วรรคสามของมาตรา ๑ เป็นกรณีที่ศาลได้พิจารณาความหนักเบาของข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่าการกักตัวหรือการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ตาม (๑) หรือ (๒) ของมาตรา ๑ จนอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกลับตัวเป็นคนดีได้ และศาลเห็นว่าสมควรจะกักตัวหรือควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อไปหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว ให้ศาลระบุไว้ในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนด เช่น เยาวชนอายุ ๑๕ ปี กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยทรนาคแล้วหลบหนีไป ต่อมาถูกจับกุมและส่งฟ้องในขณะที่มีอายุ ๑๗ ปี ศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาโทษจำคุก แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นให้ส่งตัวไปกักและอบรมในสถานพินิจจนกว่าจะมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่เมื่อได้พิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่าจำเลยยังไม่รู้สำนึกในความผิด ไม่ได้กระทำการใด ๆ อันเป็นการดูแลโทษหรือบรรเทาผลร้ายแห่งความผิด ทั้งลักษณะของความผิดเป็นความผิดที่ร้ายแรง สมควรที่จะควบคุมตัวจำเลยต่อไปหลังจากที่จำเลยมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว โดยให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำจังหวัด.....มีกำหนด ๑๘ ปี เป็นต้น

วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนอกจากนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะในมาตรา ๑ แล้ว ยังมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔ (๑) ถึง (๕) ซึ่งใช้สำหรับบุคคลที่มีอายุกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี ตามมาตรา ๑๔ และใช้สำหรับบุคคลที่มีอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี ทั้งนี้โดยให้อำนาจที่จะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่ว่านี้ได้ตามที่เห็นสมควร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๓/๒๕๐๘ “จำเลยอายุ ๑๗ ปีเศษ เป็นคนเรียบร้อย ไม่เกะกะ ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับโสเภณี ไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวเตร่กลางคืน จำเลยเชื่อฟังและปฏิบัติตาม คำสั่งหัวหน้างานเป็นอย่างดี ขยันทำงานเพื่อเก็บเงินส่งไปให้บิดามารดาและน้อง ๆ เป็นผู้พูดจาสุภาพเรียบร้อย รู้จักกาละเทศะดีมาก เพียงแต่มีนิสัยสู้คน สมควรที่จะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษทางอาญาแก่จำเลย”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๒/๒๕๐๘ “เมื่อพิจารณาถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ และสิ่งแวดล้อมแล้ว ปรากฏว่า จำเลยมีอายุ ๑๘ ปีเศษ กระทำความผิดในระหว่างมอบตัวแก่มารดาโดยมีเจตนาใจมิให้ก่อเหตุร้ายตามจำนวนคดีอาญาที่ศาลพิพากษาไปแล้วและมีบุคลิกภาพในทางรุกรานชอบพออาวุธ และคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม สมควรส่งตัวจำเลยไปฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๐๘/๒๕๐๘ “มาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา คำว่า “และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น” หมายความว่า จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจริง ๆ กรณีศาลวางโทษจำคุก ๓ เดือน แต่ได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นให้ส่งตัวไปฝึกและอบรมยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ไม่เรียกว่าให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น โจทก์จะขอให้ศาลกำหนดโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ย่อมไม่ได้”

การปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปในระหว่างระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงที่ศาลกำหนดไว้

มาตรา ๑๐๕ “การส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ หรือส่งตัวไปยังสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) ถ้าศาลได้กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ศาลจะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปในระหว่างระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงนั้นก็ได้ ในกรณีดังกล่าวศาลจะกำหนดเงื่อนไขตามมาตรา ๑๐๐ ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และระยะเวลาที่จะกักและอบรมหรือฝึกและอบรมนั้นจะเกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกำหนดระยะเวลาที่เหลืออยู่”

คำอธิบาย มาตรานี้ใช้บังคับในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจ หรือส่งตัวไปยังสถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ (๒) โดยกำหนดระยะเวลากักและอบรมหรือฝึกและอบรมขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ เช่น ขั้นต่ำ ๑ ปี และขั้นสูง ๒ ปี ดังนี้เป็นต้น และต่อมาศาลเห็นว่าผลของการรับการอบรมก้าวหน้าดี เป็นที่น่าพอใจ และเห็นว่าถ้าปล่อยตัวไปเด็กหรือเยาวชนนั้นน่าจะไม่กระทำความผิดอีก ศาลมีอำนาจปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปในระยะเวลาใดที่ไม่น้อยกว่าขั้นต่ำ แต่ยังไม่ถึงขั้นสูงได้ตลอดเวลา ในกรณีดังกล่าวนี้ศาลจะปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไปโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติตามมาตรา ๑๐๐ ด้วยก็ได้ แต่ถ้าเด็กหรือเยาวชนที่ออกไปแล้วไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ศาลก็จะส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรม เป็นระยะเวลาเท่าใดก็ได้แต่ต้องไม่เกินกำหนดระยะเวลาที่เหลืออยู่ ซึ่งในตอนที่ขของมาตรานี้แตกต่างจากมาตรา ๑๐๑ ที่จะส่งไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมได้ไม่เกินหนึ่งปี ส่วนมาตรานี้จะเป็นระยะเวลาเกินหนึ่งปี หรือเท่าใดก็ได้ แต่มีเงื่อนไขอยู่อย่างเดียวคือต้องไม่เกินระยะเวลาขั้นต่ำที่เหลืออยู่

หลักในการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษซึ่งแตกต่างจากคดีธรรมดา

มาตรา ๑๐๖ “คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษเด็กหรือเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ แม้ว่า

- (๑) เด็กหรือเยาวชนนั้นได้เคยรับโทษจำคุกหรือโทษอย่างอื่นตามคำพิพากษามาก่อนแล้ว
- (๒) โทษจะลงแก่เด็กหรือเยาวชนเป็นโทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก
- (๓) ศาลจะกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสองปี”

คำอธิบาย มาตรานี้ได้ปฎิรูปมาจากการรอกการกำหนดโทษและการรอกการลงโทษตาม มาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้เป็นเครื่องมือของศาลเยาวชนและครอบครัวในการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี

ตาม (๑) ของมาตรานี้ แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นเคยได้รับโทษจำคุกหรือโทษอย่างอื่นตามคำพิพากษามาก่อนแล้ว ศาลก็มีอำนาจรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ในเมื่อศาลเห็นว่าควรให้โอกาสเด็กหรือเยาวชนนั้นในการที่จะกลับตัวเป็นคนดีอีกครั้งหนึ่ง ยังไม่สมควรที่จะลงโทษในขณะนั้น

ตาม (๒) มีความหมายว่า นอกจากโทษจำคุกแล้ว โทษปรับก็รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ การที่อนุมาตรา ๒ ใช้คำว่า “โทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก” เนื่องจากเป็นการบัญญัติกฎหมายที่เผื่อไว้ในอนาคตซึ่งอาจจะมีโทษอย่างอื่นเพิ่มขึ้นจากโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันนี้

ตาม (๓) ให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวในการที่จะรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้ แม้ศาลจะกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสองปี ในกรณีที่ศาลเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่อนาคตของเด็กหรือเยาวชนนั้น ถ้าศาลรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้ ยังไม่สมควรลงโทษในเวลานั้น

กรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ

มาตรา ๑๐๗ “ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับไม่ว่าจะมีโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ห้ามมิให้ศาลส่งกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี”

คำอธิบาย “มาตรานี้มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากมาตรา ๒๕ และ ๓๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดให้จำเลยที่ไม่ชำระค่าปรับจะต้องถูกยึดทรัพย์ไว้ค่าปรับหรือถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งไม่นำมาใช้บังคับในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับ แล้วไม่ชำระค่าปรับ

โดยมาตรานี้ห้ามมิให้ศาลกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ให้ศาลส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปควบคุม เพื่อฝึกและอบรมในสถานพินิจ สถานศึกษา หรือ สถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนดตามที่เห็นสมควร แต่จะควบคุมเพื่อฝึกและอบรมเกินหนึ่งปีหาได้ไม่ ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงว่าค่าปรับที่ไม่ชำระจะเป็นจำนวนเงินมากน้อยเพียงใดก็ตาม

หมวด ๑๐ การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว

หลักการเปรียบเทียบให้คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมกัน

มาตรา ๑๐๘ “การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัวนั้นไม่ว่าการพิจารณาคดีจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาทโดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว เพื่อการนี้ให้ศาลคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้เพื่อประกอบดุลพินิจด้วยคือ

(๑) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมควรจะเข้ามาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(๒) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ยังครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตรที่เป็นผู้เยาว์

(๓) การคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร และ

(๔) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร”

คำอธิบาย มาตรานี้บัญญัติมาจากมาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่มีข้อที่แตกต่างกัน เพราะตามมาตรา ๒๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้นให้อำนาจศาลที่จะพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในข้อพิพาทนั้น ซึ่งศาลจะใช้อำนาจ เปรียบเทียบหรือไม่ก็ได้ อยู่ในดุลพินิจของศาล ส่วนตามมาตรานี้ระบุให้ศาลพยายามเปรียบเทียบ ซึ่งน่าจะมีความหมายว่า ศาลมีหน้าที่พยายามเปรียบเทียบทุกคดี จะไม่พยายามเปรียบเทียบเลยหาได้ไม่ นอกจากนี้ในการเปรียบเทียบนั้นมิใช่การเปรียบเทียบเพื่อให้คดีเสร็จไปอย่างเฉยเท่านั้น ศาลต้องคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ โดยมีหลักการตาม (๑) ถึง (๔) ของมาตรานี้มาประกอบดุลพินิจในการเปรียบเทียบ

การกำหนดองค์คณะในคดีครอบครัว

มาตรา ๑๐๕ “ในการกำหนดองค์คณะตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง ถ้าศาลเห็นว่าคดีครอบครัวใดที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาเป็นคดีที่ผู้เยาว์ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียก่อนเริ่มพิจารณาคดี ให้ศาลสอบถามคู่ความว่าประสงค์จะให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วยหรือไม่ ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ประสงค์จะให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วย ให้ผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคนเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้

ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่ไม่มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะ ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่าคดีนั้นเป็นคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียให้ศาลกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา ๒๔ เป็นองค์คณะ แต่ทั้งนี้ไม่มีผลกระทบกระเทือนกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปแล้ว”

คำอธิบายมาตรานี้มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ โดยให้คดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษารวม ๒ คน และผู้พิพากษาสมทบอีก ๒ คน ซึ่งร่วมกันเป็นองค์คณะ ทั้งนี้เพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่อาจมีประสบการณ์ในเรื่องครอบครัว และอาจแสดงความเห็นที่หลากหลายอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว

คำว่า “ผลประโยชน์” ตามมาตรานี้มีความหมายอย่างกว้างซึ่งนอกจากผลประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแล้ว ยังหมายความรวมถึงผลประโยชน์ในลักษณะที่ไม่ใช่ทรัพย์สินด้วย เช่นเดียวกับคำว่า “ประโยชน์” ในมาตรา ๑๕๖๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^(๑) เช่นการฟ้องขอให้ถอนนาช ก. ออกจากการเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของผู้เยาว์ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๕๕/๒๕๑๑)

คำว่า “ส่วนได้เสีย” มีความหมายอย่างกว้างซึ่งนอกจากส่วนได้เสียในลักษณะที่เป็นสิทธิหรือทรัพย์สินในปัจจุบันแล้ว ยังหมายความรวมถึงส่วนได้เสียในลักษณะที่เป็นสิทธิหรือทรัพย์สินในอนาคต ซึ่งจะได้อะไรหรือหิ้งได้ หรือจะตกแก่ผู้เยาว์ด้วย

ในศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นนั้น โดยปกติผู้พิพากษารวม ๒ คน ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ถึงแม้จะอยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาสองคนตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๒ ก็ตาม ต้องมีผู้พิพากษาสมทบอีกสองคนร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาคดี ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรีตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าคดีครอบครัวใดที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาเป็นคดีที่ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์แล้ว ก่อนเริ่มพิจารณาคดีให้ศาลสอบถามคู่ความทั้งสองฝ่ายว่าประสงค์จะให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วยหรือไม่ ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือแม้แต่ฝ่ายใด

(๑) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ (พิมพ์ครั้งที่ ๔) : พ.ศ. ๒๕๑๕ หน้า ๖๑๕

ฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะให้ มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วย ให้ผู้พิพากษารรรมคาไม่น้อยกว่าสองคนเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้

ดังนั้น ในคดีครอบครัวที่มีผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ตามความหมายของมาตรา ๖๖ แม้คู่ความทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะให้ มีผู้พิพากษาสมทบ และศาลได้กำหนดองค์คณะอันประกอบด้วยผู้พิพากษารรรมคาเพียง ๒ คน หรือมากกว่า ๒ คนขึ้นไป เช่นนี้ถือว่าไม่ครบองค์คณะตามมาตรา ๖๖ ประกอบด้วยมาตรา ๒๔ วรรคสอง กระบวนพิจารณาตลอดจนการมีคำพิพากษาที่ได้ดำเนินไปแล้วย่อมไม่ชอบตามมาตรา ๖๖

แต่ถ้าข้อเท็จจริงเท็จจะปรากฏในระหว่างพิจารณาของศาลที่ไม่มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะเช่นนั้น ว่าคดีนั้นเป็นคดีที่มีผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ วรรคสองของมาตรา ๖๖ ให้ศาลกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบอีก ๒ คน ร่วมเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่ง ต้องเป็นสตรีตามมาตรา ๒๔ นอกจากนี้กระบวนพิจารณาที่ได้ดำเนินไปแล้วก่อนหน้านั้น เป็นอันสมบูรณ์ ไม่เสียไป

การตั้งบุคคลอื่นมาให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลในการไต่ถามไต่สวน

มาตรา ๑๑๐ “เพื่อประโยชน์ในการประนีประนอมในคดีครอบครัว ศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของผู้ความหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลในการไต่ถามไต่สวนให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน หรืออาจมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลใดช่วยเหลือไต่ถามไต่สวนให้คู่ความได้ประนีประนอมกันก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการตามคำสั่งศาลแล้ว ให้รายงานผลการประนีประนอมต่อศาลด้วย ในกรณีที่การประนีประนอมเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้าศาลก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ให้ศาลพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น เว้นแต่คดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย และศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการยอมความนั้น”

คำอธิบาย การไต่ถามไต่สวนในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดานั้นยึดหลักตามมาตรา ๑๑๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งให้อำนาจศาลเปรียบเทียบให้คู่ความตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันโดยศาลเป็นคนกลางช่วยเหลือไต่ถามไต่สวน กล่าวคือ ให้ศาลเท่านั้นที่จะเป็นคนกลางในการไต่ถามไต่สวนเปรียบเทียบไม่ได้บัญญัติให้อำนาจศาลในการตั้งหรือมอบหมายให้ผู้อื่นให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลในการไต่ถามไต่สวน

ส่วนการไกล่เกลี่ยเปรียบเทียบในคดีครอบครัวตามมาตรานี้ นอกจากศาลจะมีอำนาจเป็น
คนกลางในการไกล่เกลี่ยเปรียบเทียบแล้ว ยังให้อำนาจศาลดังต่อไปนี้คือ

(๑) ตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นวิสามัญชน ผู้ปกครอง
ญาติของคู่ความหรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรมาให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลในการ
ไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมกันหรือ

(๒) มอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใด (เช่น
บุคคลภายนอกที่คู่ความมีความเคารพยำเกรง) มาช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมกัน

เมื่อบุคคลตามข้อ (๑) หรือ ข้อ (๒) ได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งศาลแล้ว จะต้อง
รายงานให้ศาลทราบว่าคู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดีหรือไม่
ในกรณีที่คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดีโดยมิได้มีการ
ถอนคำฟ้อง บุคคลดังกล่าวตามข้อ (๑) หรือข้อ (๒) แล้วแต่กรณี จะจัดให้มีการทำสัญญา
ประนีประนอมขึ้น หรือมิฉะนั้นจะขอให้ศาลเรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความ
ต่อหน้าศาล โดยให้ศาลบันทึกข้อความแห่งข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นไว้
แล้วพิพากษาไปตามนั้น ทั้งนี้ศาลจะต้องพิจารณาดูก่อนจะพิพากษาว่าข้อตกลงหรือสัญญา
ประนีประนอมยอมความนั้นเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ ซึ่งถ้าไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ศาลจึง
จะพิพากษตามยอม

อย่างไรก็ตามในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย และศาลไม่เห็น
ชอบด้วยกับการยอมความนั้นเนื่องจากการยอมความดังกล่าวมีผลกระทบกระเทือนต่อผล
ประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ศาลก็จะไม่พิพากษาไปตามนั้น แต่จะหาทางไกล่เกลี่ย
เปรียบเทียบต่อไปอีก เพื่อให้คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมกันใหม่ เพื่อให้ไม่มีผลกระทบ
กระเทือนต่อผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ ซึ่งถ้าหากตกลงกันหรือประนีประนอม
ใหม่ได้เช่นนั้น ศาลจึงจะพิพากษาไปตามนั้น แต่ถ้าตกลงกันใหม่ไม่ได้ศาลจะสั่งให้ดำเนิน
กระบวนการพิจารณาต่อไป

กรณีต่าง ๆ ที่คู่ความไม่อาจประนีประนอมกัน

มาตรา ๑๑๑ “ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมกันได้หรือศาลเห็นว่าสัญญา
ประนีประนอมยอมความฝ่าฝืนต่อกฎหมาย หรือคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียและ
ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการตกลงยินยอมนั้น หรือลักษณะของคดีนั้นไม่อาจประนีประนอมยอม
ความกันได้ ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไป”

คำอธิบาย มาตรานี้ได้บัญญัติถึงกรณีต่าง ๆ ที่คู่ความไม่อาจประนีประนอมกัน ซึ่ง
ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

- (๑) คู่ความตกลงกันไม่ได้ในเรื่องการระงับข้อพิพาทซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นให้เสร็จไป
- (๒) ศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นฝ่าฝืนกฎหมาย
- (๓) คดีนั้นเป็นคดีที่ผู้เขาวีมีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย และศาลไม่เห็นชอบด้วยกับการตกลงยินยอมนั้น เพราะมีผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เขาวี หรือ
- (๔) โดยลักษณะของคดีนั้นไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ เช่น การทำสัญญาประนีประนอมยอมความอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินของผู้เขาวีหากมิได้รับอนุญาตจากศาลย่อมไม่มีผลผูกพันผู้เขาวี เป็นต้น

ในกรณีต่าง ๆ เหล่านี้ ศาลจะสั่งให้ดำเนินการพิจารณาต่อไป

การสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวและการให้แพทย์ ตรวจสุขภาพของคู่ความ

มาตรา ๑๑๒ “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเป็นเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรที่เป็นผู้เขาวีในระหว่างการพิจารณาคดีศาลมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาดำเนินการสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท หรือเมื่อเห็นเป็นการสมควร และคู่ความได้ยินยอมแล้ว จะสั่งให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจศาลมอบหมายหรือสั่งดังต่อไปนี้

(๑) มอบหมายให้พนักงานสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาดำเนินการสืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงหรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท หรือ

(๒) สั่งให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ในเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร และคู่ความฝ่ายที่จะได้รับการตรวจร่างกาย สุขภาพหรือจิตใจได้ยินยอมแล้ว

ขอให้สังเกตคำว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเป็นเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรที่เป็นผู้เขาวี” ซึ่งบัญญัติไว้ทำนองเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน ว่าหากศาลจะมอบหมายพนักงานสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยาให้สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัว ฯลฯ แล้ว จะต้องเป็นเรื่องที่ทำเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรผู้เขาวีของคู่ความ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะคณะรัฐมนตรีในชั้นพิจารณารับหลักการได้มีมติลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๗ ที่ให้พิจารณาระมัดระวังมิให้การดำเนินการของศาลตามพระราชบัญญัตินี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตในครอบครัวจนเกินสมควร

ขอบเขตการโฆษณาเกี่ยวกับคดีครอบครัว

มาตรา ๑๑๓ “ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำคู่ความ ข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ใด ๆ ในคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อหรือแสดงข้อความ หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

คำอธิบาย คดีครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ซึ่งไม่น่าจะมีการโฆษณา ไม่ว่าจะทาง หนังสือพิมพ์ ทางโทรทัศน์หรือทางอื่น ๆ แต่ประการใดซึ่งเป็นการบัญญัติไว้ครอบคลุมกว้าง ขว้างให้ความคุ้มครองคู่ความยิ่งกว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๖ (๒) (ข) ซึ่งคุ้มครองเฉพาะคดีฟ้องขอหย่าหรือฟ้องราชทัณฑ์ หรือฟ้องให้รับรองบุตรเท่านั้น และ มาตรา ๑๑๓ นี้ยังห้ามมิให้โฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีครอบครัวที่จะทำให้รู้จักตัวคู่ความ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดีอีกด้วย ดังนั้นถ้าจะมีการเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งต้องตั้งชื่อสมมุติให้คู่ความเสียใหม่ อนึ่งผู้ฝ่าฝืน จะมีความผิดตามมาตรา ๑๓๑

คอนท้ายของมาตรา ๑๑๓ นี้มีข้อยกเว้นไว้ว่า ถ้าจะโฆษณา ฯลฯ แล้ว อาจทำได้หากศาล อนุญาต ทั้งนี้เจตนารมณ์ของกฎหมายให้รวมถึง กรณีจะต้องส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องโดย วิธีประกาศทางหนังสือพิมพ์ด้วย หากไม่มีข้อยกเว้นเช่นนี้ก็อาจจะเกิดข้อขัดขัด ในกระบวนการ พิจารณาของศาลได้

ข้อยกเว้นเรื่องความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๑๑๔ “ในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเพื่อชำระค่า อุบัติหรือค่าเสียหายหรือค่าเลี้ยงชีพนั้น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินทองของลูกหนี้ตามคำพิพากษามาตรา ๒๔๖ (๑) (๒) และ (๓) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้อยู่ในความรับผิดชอบ แห่งการบังคับคดีเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัว ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาจำนวนบุพการีและผู้สืบสันดานซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำ พินิจฉัยด้วย”

คำอธิบาย โดยหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๑๔ เจ้าหนี้ย่อมมี สิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกต่างชำระแก่ลูกหนี้ แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๖ ได้บัญญัติข้อยกเว้นสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีเอาไว้

สรุปแล้วรวม ๔ ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

- (๑) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้และเงินรายได้เป็นคราว ๆ
- (๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ ของข้าราชการ หรือลูกจ้างรัฐบาล
- (๓) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ฯลฯ ของพนักงานลูกจ้างหรือคนงานที่นายจ้างให้
- (๔) เงินฌาปนกิจสงเคราะห์

โดยแต่ละรายการมีเงื่อนไขต่างกัน อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๑๔ นี้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นของข้อยกเว้นเฉพาะใน ๓ รายการแรก ดังนั้นถ้าจะมีการบังคับคดีเพื่อชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือค่าเลี้ยงชีพแล้ว ๓ รายการแรกจะตกอยู่ในการบังคับคดีด้วยอย่างเต็มที่ ศาลจะกันเอาไว้ให้ถูกหน้ตามคำพิพากษาอย่างในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่ได้เลย

หมวด ๑๑ การพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย

หลักในการพิจารณาพิพากษา

มาตรา ๑๑๕ “ในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียนอกจากการพิจารณาพิพากษาคดีจะอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในหมวด ๑๐ แล้ว ยังอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในหมวดนี้ด้วย”

คำอธิบาย คดีครอบครัวเป็นคดีประเภทหนึ่งที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากนี้ถ้าคดีใดมีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์เข้าไปเกี่ยวข้องแล้ว นอกจากการพิจารณาจะต้องดำเนินไปตามหมวด ๑๐ มาตรา ๑๐๘ ถึง ๑๑๔ แล้ว ยังต้องตกอยู่ในบังคับของหมวด ๑๑ มาตรา ๑๑๖ ถึง ๑๒๐ ด้วย ซึ่งทั้งหมด ๕ มาตรานี้ล้วนแต่เป็นเรื่องของอำนาจหน้าที่ ของผู้อำนวยการสถานพินิจซึ่งจะเข้ามามีส่วนปกป้องผลประโยชน์และส่วนได้เสียของผู้เยาว์ในทุกกรณี

อนึ่งขอให้สังเกตว่าคดีที่บังคับใช้มาตรา ๑๑๖ ถึง ๑๒๐ นี้จะต้องมีองค์คณะเต็มรูป ๔ คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษาธรรมดา ๒ คน กับผู้พิพากษาสมทบอีก ๒ คน เสมอ ดูมาตรา ๒๔ ประกอบมาตรา ๑๐๘

การกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานอัยการ

มาตรา ๑๑๖ “การดำเนินคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียให้ผู้

อำนาจการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น”

คำอธิบาย มาตรานี้ไม่ได้ตัดอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น แต่อำนาจของผู้อำนาจการสถานพินิจตามมาตรานี้ย่อมจำกัดเฉพาะกรณีที่มีผู้เยาว์มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของสถานพินิจแห่งนั้นเท่านั้น และจำกัดเฉพาะกรณีที่จะต้องฟ้องหรือร้องขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่สถานพินิจแห่งนั้นสังกัดอยู่

อย่างไรก็ตาม ผู้อำนาจการสถานพินิจจะใช้อำนาจตามมาตรานี้ต่อเมื่อปรากฏว่าพนักงานอัยการปฏิเสธไม่ดำเนินคดีนั้น และผู้อำนาจการสถานพินิจเห็นว่าการใช้อำนาจตามมาตรานี้จะเป็นการสงเคราะห์ผู้เยาว์ในด้านผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์

การแจ้งให้ผู้อำนาจการสถานพินิจทราบว่ามีคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียมาฟ้องร้อง

มาตรา ๑๑๗ “เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับคำฟ้องหรือคำร้องขอใด ๆ ในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนาจการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบ

เมื่อได้รับแจ้งจากศาลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้อำนาจการสถานพินิจประมวลและรายงานข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อศาลโดยไม่ชักช้า เมื่อศาลได้รับความเห็นของผู้อำนาจการสถานพินิจแล้ว ให้ศาลแจ้งความเห็นนั้นให้คู่ความทราบ คู่ความมีสิทธิที่จะแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างได้”

คำอธิบาย วรรคหนึ่งของมาตรานี้กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ได้รับคำฟ้องหรือคำร้องขอคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียทุกคดี แจ้งให้ผู้อำนาจการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตทราบ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อำนาจการสถานพินิจดำเนินการสืบเสาะว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามคำฟ้องหรือคำร้องขอต่อศาลหรือไม่ เช่น บิดาร้องขออนุญาตขายที่ดินของผู้เยาว์โดยอ้างว่าจะนำเงินที่ได้มาจากการขายที่ดินแปลงนั้นไปใช้จ่ายในการศึกษาของผู้เยาว์ เมื่อศาลแจ้งให้ผู้อำนาจการสถานพินิจทราบ ผู้อำนาจการสถานพินิจจะส่งให้พนักงานของสถานพินิจไปสืบเสาะข้อเท็จจริงว่าเป็นดังคำร้องขอนั้นหรือไม่ เป็นต้น ดังนั้นการที่มาตรานี้กำหนดให้แจ้งผู้อำนาจการสถานพินิจทราบถึงคำฟ้องหรือคำร้องขอเช่นนั้น ย่อมทำให้ศาลได้ทราบข้อเท็จจริงตามรายงานของผู้อำนาจการสถานพินิจ ซึ่งศาลจะนำไปพิจารณาประกอบในการมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ต่อไป

วรรคสองของมาตรา ๑๑๘ ได้กำหนดเวลาให้ผู้อำนวยการสถานพินิจประมวลและรายงานข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อศาลโดยไม่ชักช้า ศาลจะต้องแจ้งความเห็นนั้นให้ผู้ความในคดีนั้นทราบและให้โอกาสผู้ความในการแถลงคัดค้านและนำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างความเห็นนั้นได้ กล่าวคือศาลไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจ

การฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจก่อนทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา ๑๑๘ “ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย ให้ศาลฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเมื่อได้รับความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจแล้วให้ศาลแจ้งความเห็นนั้นให้ผู้ความทราบในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ความมีสิทธิ ที่จะแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างได้”

คำอธิบาย มาตรา ๑๑๘ ให้อำนาจกับผู้อำนวยการสถานพินิจมาตรา ๑๑๘ โดยวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑๘ เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในชั้นรับคำฟ้องหรือคำร้องขอ ส่วนวรรคสองของมาตรา ๑๑๘ เป็นกรณีที่คดียังไม่เสร็จการพิจารณา ส่วนมาตรานี้เป็นกรณีที่คดีเสร็จการพิจารณาแล้ว แต่เป็นระยะเวลาก่อนที่จะศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ศาลรับฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจมาประกอบในการทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ศาลต้องแจ้งความเห็นนั้นให้ผู้ความทราบและให้โอกาสผู้ความแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างได้ เช่น ในคดีที่บิดาร้องขอทำนิติกรรมขายที่ดินของผู้เยาว์ ศาลได้สืบพยานของผู้ร้องขอจนเสร็จการพิจารณาแล้ว และอยู่ในระยะเวลาก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง ศาลจะต้องฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจก่อน ปรากฏว่าผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็นต่อศาลว่าไม่ควรอนุญาตตามคำร้องขอ เพราะบิดาของผู้เยาว์จะเอาเงินที่ได้มาจากการขายที่ดินไปเล่นการพนัน ศาลต้องแจ้งความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจให้ผู้ร้องขอทราบและให้โอกาสผู้ร้องขอแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้าง ซึ่งในคดีดังกล่าวนี้ผู้ร้องขออาจแถลงคัดค้านและนำสืบหักล้างว่า ผู้ร้องขอเล่นการพนันจริง แต่ผู้ร้องขอมีเงินฝากเป็นส่วนตัวอยู่ในธนาคารเป็นจำนวนมากกว่าราคาที่ดินที่ร้องขอให้ศาลอนุญาตให้ขายเพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์เป็นจำนวนหลายเท่าตัว ผู้ร้องประสงค์จะขายที่ดินแปลงนั้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนของผู้เยาว์โดยแท้ เนื่องจากมีความตั้งใจจะส่งเขาวานนั้นไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งหากผู้ร้องขอมีข้อต่อสู้เช่นนั้น ศาลเขาวานและครอบครัวก็ย่อมจะวินิจฉัยชี้ขาดให้หนักพยานหลักฐานของทุกฝ่ายในคดี แล้วมีคำสั่งไปตามรูปคดี

การตั้งผู้กำกับปกครอง

มาตรา ๑๑๙ “ศาลมีอำนาจตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็น

ผู้กำกับการปกครอง และให้ผู้กำกับการปกครองมีอำนาจหน้าที่สอดคล้องว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ได้ใช้อำนาจปกครองเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์หรือไม่ และให้มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ศาลมอบหมาย รวมทั้งรวบรวมและรายงานข้อเท็จจริงและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับการปกครองต่อศาลเป็นครั้งคราว

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้อนุบาลของผู้เยาว์ซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือผู้พิทักษ์ของผู้เยาว์ซึ่งเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยอนุโลม

ในระหว่างการทำกับการปกครองตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง หากผู้อยู่ได้การทำกับการปกครองเห็นว่ากระทำการหรือคำวินิจฉัยของผู้กำกับการปกครองไม่เป็นไปเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์หรือตามที่ศาลมอบหมาย ผู้อยู่ได้การทำกับการปกครองอาจร้องต่อศาลที่ตั้งตั้งผู้กำกับการปกครองภายในกำหนดสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้ทราบการกระทำหรือคำวินิจฉัยนั้น ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลมีอำนาจสั่งแก้ไขการกระทำหรือสิ่งอื่น ถัดไป หรือ แก้ไขคำวินิจฉัยของผู้กำกับการปกครองหรือสั่งการอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้กำกับการปกครองโดยให้มีอำนาจหน้าที่สอดคล้องว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ได้ใช้อำนาจปกครองเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของผู้เยาว์หรือไม่ และให้มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ศาลมอบหมาย รวมทั้งรวบรวมและรายงานข้อเท็จจริงและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับการปกครองเสนอต่อศาลเป็นครั้งคราว

เมื่อศาลสั่งให้กำกับการปกครอง ผู้อำนวยการสถานพินิจจะต้องดำเนินการวางข้อกำหนดในการทำกับการปกครอง คือวางกรอบที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้นจนกระทั่งผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจึงหมดหน้าที่ในการทำกับการปกครอง นอกจากนี้ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้ปกครอง ผู้อำนวยการสถานพินิจอาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งแทนผู้เยาว์ในเรื่องการจัดการทรัพย์สินได้

ขั้นตอนในการปฏิบัติงานของการกำกับการปกครองของผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจ มีดังนี้

(๑) จัดให้มีการทำสำนวนเกี่ยวกับการกำกับการปกครอง ซึ่งจะมีคำสั่งของศาลที่ตั้งให้ผู้กำกับการปกครอง ตลอดจนเอกสารสิทธิต่าง ๆ ของผู้เยาว์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำข้อกำหนดในการทำกับการปกครอง

(๒) จัดทำข้อกำหนดในการทำกับการปกครอง แล้วทำหนังสือเชิญ บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์มาพบและรับทราบข้อกำหนดนั้น เช่น กำหนดให้นำเงินสดของผู้เยาว์เข้าฝากธนาคารเพื่อให้ได้ดอกเบี้ยหรือซื้อพันธบัตรของรัฐบาลหรือควักสัญญาใช้เงินจากสถาบันการเงินที่เชื่อถือได้ และกำหนดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้เยาว์ เป็นต้น

(๓) จัดการอาชัฏและการร่วมไปรับรู้การรับเงินและการทำนิติกรรมแทนผู้เยาว์เพื่อป้องกันมิให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ใช้จ่ายเงินของผู้เยาว์ได้โดยลำพัง ซึ่งอาจจะเป็นการเสียหายหรือไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้เยาว์

(๔) จัดการสืบเสาะแสวงหาทรัพย์สินของผู้เยาว์ให้ได้ครบถ้วน เพื่อจะได้ใช้อำนาจหน้าที่ในการกำกับการปกครองได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

(๕) จัดการในเรื่องการหาผลประโยชน์ของผู้เยาว์เกี่ยวกับทรัพย์สินโดยให้ผู้เยาว์ได้รับประโยชน์พอสมควรและเพียงพอต่อความเสียหายน้อยที่สุดในการแสวงหาผลประโยชน์เช่นนั้น เช่น อาจจะยินยอมให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์นำเงินของผู้เยาว์ไปซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากสถาบันการเงิน ถ้าหากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าสถาบันการเงินแห่งนั้นมี ความมั่นคงพอ เป็นต้น

(๖) จัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้เยาว์ เพื่อควบคุมจำนวนทรัพย์สินของผู้เยาว์ตลอดจนการใช้จ่ายเงินของผู้เยาว์

(๗) กำกับดูแลการขอเบิกเงินของผู้เยาว์ ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์เป็นผู้ขอเบิก ทั้งนี้ เพื่อให้การเบิกเงินนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ผู้เยาว์และเป็นไปตามข้อกำหนดในการกำกับการปกครอง

(๘) กำกับดูแลการขอลดเงินของผู้เยาว์ไปซื้อบ้านและที่ดินให้ผู้เยาว์ตลอดจนการซ่อมแซมบ้านของผู้เยาว์ ทั้งนี้เพื่อให้ซื้อในราคาที่พอสมควร และซ่อมแซมตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งค่าจ้างซ่อมแซมก็เป็นค่าจ้างที่พอสมควรกับการซ่อมแซมเช่นนั้น

(๙) จัดการดูแลความเป็นอยู่ของผู้เยาว์ บิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ เช่น ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาลของผู้เยาว์ และของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านครอบครัว การเล่าเรียนของผู้เยาว์ ความประพฤติและปัญหาอื่น ๆ ของผู้เยาว์ ในทางปฏิบัติจะต้องช่วยเหลือผู้ปกครองทุกวิถีทาง เช่น พาเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล หมั่นไปเยี่ยมให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำและร่วมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้เยาว์ เป็นต้น

(๑๐) จัดการอย่างอื่นตามที่ศาลมอบหมายให้ทำ

วรรคสองของมาตรานี้กำหนดให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้อนุบาลของผู้เยาว์ ในกรณีที่ผู้เยาว์ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และใช้บังคับแก่ผู้พิทักษ์ของผู้เยาว์ในกรณีผู้เยาว์ถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถโดยอนุโลม

วรรคสามของมาตรานี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้ปรากฏชัดแจ้งว่าการกำกับการปกครองนั้นอยู่ภายใต้การดูแลของศาล ดังนั้นศาลจึงมีอำนาจสั่งแก้ไขการกระทำหรือสิ่งอื่น กลับหรือ แก้ไขคำวินิจฉัยของผู้อำนวยการสถานพินิจในฐานะที่เป็นผู้กำกับการปกครองหรือศาลจะสั่งการเป็น

อย่างอื่นก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

การตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้ปกครองหรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์

มาตรา ๑๒๐ “ในกรณีที่ศาลจะตั้งผู้ปกครองของผู้เยาว์ถ้าผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง หรือความเป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์สิ้นสุดลง หรือมีเหตุจะถอนผู้ปกครองของผู้เยาว์ และศาลเห็นว่าไม่มีผู้เหมาะสมที่จะปกครองผู้เยาว์ หรือจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ศาลจะตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์หรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ก็ได้”

คำอธิบาย มาตรานี้ให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะคุ้มครองผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์อีกวิธีหนึ่ง โดยการตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์หรือผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่ผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดา
- (๒) ในกรณีที่บิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง
- (๓) ในกรณีที่ความเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์สิ้นสุดลง หรือ
- (๔) ในกรณีที่มีเหตุจะถอนผู้ปกครองของผู้เยาว์

ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นบุคคลผู้ไม่อยู่ และเวลาได้ล่วงเลยไปหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เยาว์ไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีผู้ใดได้รับข่าวเกี่ยวกับผู้เยาว์นั้นประการใดเลยก็ดี หรือหนึ่งปีนับแต่วันที่มีผู้ได้พบเห็นหรือได้ทราบข่าวมาเป็นครั้งหลังสุดก็ดี เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการร้องขอ ศาลจะตั้งผู้อำนวยการสถานพินิจที่ผู้เยาว์นั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๘

หมวด ๑๒ อุทธรณ์

หลักเรื่องอุทธรณ์ได้เหมือนคดีธรรมดา

มาตรา ๑๒๑ “คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา ๘๔ (๑) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- (๒) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๐๔ เว้นแต่ในกรณีที่การ

ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไป
เพื่อกักและอบรม มีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี

(๓) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๐๕ เว้นแต่การกักและ
อบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลายาวเกินสามปี”

คำอธิบาย การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัวมีหลัก
สำคัญอยู่ว่า หากคู่ความไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ให้อุทธรณ์ไปยังศาล
อุทธรณ์ได้เหมือนคดีธรรมดา แต่มีข้อห้ามอุทธรณ์ดังต่อไปนี้

(ก) ข้อห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามความในมาตรา
ประกอบด้วยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติฯ ซึ่งให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญามาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติ
และ

(ข) ข้อห้ามอุทธรณ์โดยเฉพาะตามมาตราฯ ซึ่งได้แก่กรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้
พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา ๑๔ (๑) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา อัน
ได้แก่วิธีการว่ากล่าวตักเตือนเด็กหรือเยาวชนนั้นแล้วปล่อยตัวไป ทั้งนี้ไม่ว่าศาลจะเรียกบิดามารดา
ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยหรือไม่ หรือวิธีการส่งตัวเด็กหรือเยาวชน
นั้นไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรมหรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กหรือ
เยาวชนตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งไม่เกินกว่าระยะเวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นจะมีอายุครบ
สิบแปดปี

(๒) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา ๑๐๔ เว้นแต่ในกรณีที่การ
ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งเด็กและเยาวชนไปเพื่อ
กักและอบรม มีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี

(๓) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตามมาตรา ๑๐๕ เว้นแต่การกักและ
อบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลายาวเกินสามปี

สรุปแล้วตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติฯ ประกอบกับบท
บัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาฯ มีการห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญาดังต่อไปนี้
นี้ คือ

(๑) การห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติฯ ห้ามเฉพาะตามที่ระบุไว้
ในมาตรานี้เท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๑/๒๕๕๖ “คดีที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว
ข่มอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ทุกเรื่องเว้นแต่กรณีที่เข้าข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติฯ ดัง

ศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๒๗ (ซึ่งตรงกับมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้) จำเลยอุทธรณ์เถียงข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดดังฟ้อง มิใช่อุทธรณ์ในกรณีที่ศาลใช้ดุลพินิจให้ส่งไปควบคุมไว้ในสถานพินิจ จำเลยอุทธรณ์ได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๗”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๖/๒๕๕๐ “เมื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งไปยังสถานฝึกและอบรมอันเป็นการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ตามมาตรา ๓๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ แล้ว กุ่ความจะอุทธรณ์ขอให้เปลี่ยนแปลงดุลพินิจของศาลคดีเด็กและเยาวชนไม่ได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา ๒๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๖/๒๕๕๑ “ศาลคดีเด็กและเยาวชนพิพากษาว่าจำเลยอายุ ๑๗ ปี กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๔๕, ๗๖ จำคุก ๑ ปี เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กมีกำหนด ๑ ปีถึง ๒ ปี ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๓๑, ๓๒ ริมของกลาง ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้องในข้อเท็จจริงได้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๒๗ ห้ามอุทธรณ์เฉพาะกรณีดุลพินิจในการเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ไม่ได้ห้ามกุ่ความที่จะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด

(๒) นอกจากการห้ามอุทธรณ์ตามข้อ ๑ แล้ว หากมีกรณีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กุ่ความก็อุทธรณ์ไม่ได้ ทั้งนี้โดยอาศัยมาตรา ๑๒๑, และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๓) กรณีที่ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามข้อ (๑) และข้อ (๒) ข้างต้นนี้แล้วกุ่ความข่อมอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ เช่น อุทธรณ์ว่าจำเลยไม่ได้ประมาทหรือไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๑/๒๕๕๖ “คดีอาญาที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท ตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๒๕๒ แต่จำเลยเป็นเด็กจึงเห็นสมควรให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางตามมาตรา ๓๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ นั้น จำเลยข่อมอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้ประมาทได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ”

อนึ่ง ขอให้สังเกตมาตรา ๑๒๑ (๓) ซึ่งมีข้อความว่า “เว้นแต่การกักและอบรมนั้นมิกำหนดระยะเวลาขึ้นสูงเกินสามปี” ซึ่งข้อความนี้ตามกฎหมายเดิมไม่ได้บัญญัติไว้เหตุผลมีอยู่ว่า ถ้าศาลให้อำนาจตามมาตรา ๑๐๔ ให้ส่งไปกักและอบรมเกิน ๓ ปี อย่างนี้อุทธรณ์ได้ตามมาตรา ๑๒๑ (๒) แต่ ถ้าศาลให้อำนาจตามมาตรา ๑๐๕ กำหนดขึ้นต่ำและขึ้นสูง โดยมีขึ้นสูงเกิน ๓ ปี

หากไม่มีข้อความตามมาตรา ๑๒๑ (๓) อาจจะต้องตีความว่า คู่ความจะอุทธรณ์ได้หรือไม่
ข้อความที่เพิ่มเติมเข้ามานี้ได้ขจัดปัญหาดังกล่าวออกไป กล่าวคือคู่ความย่อมอุทธรณ์ได้

การอนุญาตให้อุทธรณ์

มาตรา ๑๒๒ “ในคดีซึ่งห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑ ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาล
เยาวชนและครอบครัวหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว เห็นว่าข้อความที่คัดค้าน
นั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคและอนุญาตให้อุทธรณ์ ก็ให้รับ
อุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป”

คำอธิบายมาตรานี้เป็นหลักการใหม่เพื่อเปิดทางให้มีการอุทธรณ์ได้แม้ต้องห้ามตามมาตรา
๑๒๑ แต่จะอุทธรณ์ได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว
หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้พิพากษาหัวหน้าแผนก
คดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดตาม ๑๘ ด้วย

คำว่า “อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว” นั้นหมายความว่า “อธิบดีผู้พิพากษา
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง”

ส่วนหลักเกณฑ์ที่จะอนุญาตให้อุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๒ ได้ยึดหลักการทำนองเดียวกับหลัก
เกณฑ์ในการที่ผู้พิพากษาอนุญาตให้อุทธรณ์ตามมาตรา ๑๕๓ คีรี แห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา กล่าวคือถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือผู้พิพากษา
หัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัวในศาลจังหวัดพิจารณาเห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์
หรือศาลอุทธรณ์ภาคและอนุญาตให้อุทธรณ์ ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

มาตรานี้กล่าวถึงคดีอาญาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น
ไม่ได้กล่าวถึงคดีอาญาซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๕๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ ซึ่งนำมาใช้บังคับในการอุทธรณ์คดีอาญาของศาลเยาวชนและ
ครอบครัวด้วยตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้นคดีอาญาของศาลเยาวชนและ
ครอบครัวซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๕๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาโดยเฉพาะนั้น ถ้าผู้พิพากษาคอนโคซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็น
แย้งในศาลชั้นต้น พิจารณาเห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์
และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมาย ลง
ลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้
พิจารณาต่อไปได้ เช่นเดียวกัน

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค

มาตรา ๑๒๓ “ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนหรือหลายแผนกตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอุทธรณ์จากศาลเยาวชนและครอบครัว”

คำอธิบาย มาตราที่กำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีการอุทธรณ์มาจากศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือให้คดีเยาวชนและครอบครัวได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาซึ่งมีความชำนาญชัดเจนในการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว เพราะต้องพิจารณาพิพากษาคดีประเภทนี้ที่มีอุทธรณ์มาจากศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่เสมอ

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นแผนกคดีที่กฎหมายบังคับให้จัดตั้งขึ้น ไม่เหมือนกับแผนกคดีล้มละลาย แผนกคดีพาณิชย์ แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาหรือแผนกคดีปกครอง ซึ่งเป็นแผนกที่ตั้งขึ้นเป็นการภายในของแต่ละศาล โดยไม่มีกฎหมายบังคับว่าจะต้องมีหรือจัดตั้งขึ้น ดังนั้นในการกำหนดองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวโดยเฉพาะคดีอาญา ซึ่งเด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยก็ดี หรือคดีครอบครัวตามตรา ๑๑ (๓) ก็ดี อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ต้องกำหนดให้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ที่เป็นผู้พิพากษาในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์ ในขณะนั้นเท่านั้นที่จะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้ามีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งคนใดที่มีผู้พิพากษาในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในขณะนั้นมาร่วมพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวคดีนั้นด้วย ย่อมถือว่าอาจทำให้มีการงูเงี้ยว เป็นเหตุให้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีความเห็นแปรปรวนไปอย่างไรก็ได้ และอีกประการหนึ่งหากได้ปรึกษาคดีกับผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวอีกคนหนึ่งที่ยังไม่ได้กำหนดให้เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีด้วย ผู้พิพากษานั้นอาจไม่เห็นด้วย และอาจทำความเห็นแย้งได้ ซึ่งทำให้ถูกขัดแย้งจริงในคดีที่ต้องห้ามฎีกาได้ ถ้าพิพากษาศาลอุทธรณ์นั้นย่อมไม่ชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๓/๒๔๘๓, ๕๕/๒๕๐๔ (ประชุมใหญ่))

นอกจากนี้ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาหรือคดีครอบครัวของศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือของศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น ไม่ต้องมีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะ เพราะผู้พิพากษาสมทบได้ร่วมมือในการพิจารณาพิพากษามาแล้วในศาลชั้นต้น และผลงานของผู้พิพากษาสมทบก็ปรากฏอยู่ในสำนวนของศาลเยาวชนและครอบครัว

หมวด ๑๓ ฎีกา

หลักเรื่องฎีกาได้เหมือนคดีธรรมดา

มาตรา ๑๒๔ “คดีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง ให้ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลฎีกาได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่กรณีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตามมาตรา ๑๒๑”

คำอธิบาย มาตรานี้ว่าด้วยการฎีกาซึ่งกำหนดให้คู่ความฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้เป็นหลัก ยกเว้น

(๑) มีข้อห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๑๒๑ ซึ่งระบุว่าเหมือนกับกรณีที่มีข้อห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๒๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕/๒๕๑๔ “เมื่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีเด็กและเยาวชนพิพากษาโดยใช้ดุลพินิจให้ส่งตัวจำเลยไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔ (๕) แล้ว จำเลยฎีกาขอให้เปลี่ยนแปลงดุลพินิจของศาลอุทธรณ์ข่มเป็นฎีกาต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ มาตรา ๒๕ (ซึ่งตรงกับมาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้)

(๒) นอกจากข้อห้ามฎีกาตามข้อ (๑) แล้ว หากมีกรณีเข้าข้อห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คู่ความก็ฎีกาไม่ได้ ทั้งนี้โดยอาศัยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๖/๒๕๑๐ “มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ (ซึ่งตรงกับมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้) ห้ามอุทธรณ์เฉพาะกรณีที่ศาลใช้ดุลพินิจเปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนบางประการเท่านั้น มิได้ห้ามจำเลยที่อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงว่าจำเลยมิได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ฉะนั้นจำเลยจะฎีกาข้อเท็จจริงดังกล่าวได้หรือไม่ต้องพิจารณาคดีนี้ตามที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางนั้น มิได้ลงโทษจำคุกโดยจำคุกเกิน ๕ ปี จึงต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๔/๒๕๑๕ “คดีอาญาของศาลคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรม ยังสถานพินิจและ

คุ้มครองเด็กกลาง มิได้ลงโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหา ข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘

ฎีกาว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนาฆ่า เพราะไม่ปรากฏมูลเหตุจูงใจว่าจำเลยยิงผู้ตายเพราะเหตุใด เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (อ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๖/๒๕๑๐)"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๑/๒๕๓๐ "ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้จำคุกจำเลยคนละ ๒ ปี แต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง มีกำหนด ๓ ปี เป็นกรณีลงโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ฎีกาจำเลยที่ว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดฟ้อง จึงเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงต้องห้ามฎีกาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๕ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘"

(๓) หากไม่ต้องด้วยข้อห้ามตามข้อ (๑) และ (๒) ดังกล่าวแล้ว คู่ความย่อมฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ เช่น ฎีกาว่าจำเลยไม่ได้ประมาทหรือ ไม่ได้กระทำความผิดฟ้อง เป็นต้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๑/๒๕๕๖, ๑๒๓๖/๒๕๑๐, ๓๐๖/๒๕๒๑)

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

มาตรา ๑๒๕ "ให้ประธานศาลฎีกาจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาหรือหลายแผนกตามความจำเป็น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีฎีกาจากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว"

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้ประธานศาลฎีกา จัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นในศาลฎีกา เป็นกรณีที่ถูกกฎหมายบังคับให้จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่มีฎีกาจากศาลอุทธรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกาจะมีแผนกคดีอาญาหรือหลายแผนกก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและปริมาณคดีเยาวชนและครอบครัวที่ขึ้นมาสู่ศาลฎีกา

ในการกำหนดองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น ประธานศาลฎีกาต้องกำหนดให้ผู้พิพากษาศาลฎีกาที่เป็นผู้พิพากษาในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา ในขณะนั้นเท่านั้นที่จะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาได้ มิฉะนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาย่อมไม่ชอบ (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕/๒๕๐๔ (ประชุมใหญ่))

อนึ่ง ในการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวของศาลฎีกานั้น ไม่ต้องมีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับในการพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

หมวดที่ ๔ บทกำหนดโทษ

ฐานขัดขืนไม่ยอมให้เจ้าพนักงานสถานพินิจเข้าไปในสถานที่ที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

มาตรา ๑๒๖ “ผู้ใดเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) หรือ มาตรา ๔๗ (๑) หรือ (๒) ขัดขืนไม่ยอมให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์เข้าไปในสถานที่ดังกล่าวในระหว่างเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ หรือมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

คำอธิบายมาตรานี้เป็นบทลงโทษผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๔๗ (๑) หรือ (๒) ซึ่งขัดขืนไม่ยอมให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของผู้เยาว์ หรือ เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือของบุคคลซึ่งผู้เยาว์หรือเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ศึกษาหรือทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย เข้าไปในสถานที่ดังกล่าวในระหว่างเวลากลางวัน หรือมีฉะนั้นในระหว่างเวลากลางคืนโดยมีคำสั่งของศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจแล้วแต่กรณี ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ หรือมาตรา ๔๗

ฐานเจ้าของสถานที่ ฯลฯ ไม่ยอมตอบคำสอบถามของเจ้าพนักงานสถานพินิจหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ

มาตรา ๑๒๗ “ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือเป็นผู้อยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๔๗ (๑) หรือ (๒) ไม่ยอมตอบคำสอบถามของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทลงโทษผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือผู้อยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๔๔ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๔๗ (๑) หรือ (๒) ซึ่งไม่ยอมตอบคำสอบถามของพนักงานต่าง ๆ ตามมาตรานี้โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือให้คำตอบซึ่งเป็นการให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อพนักงานดังกล่าว

ฐานครูไม่ยอมตอบคำสอบถามของเจ้าพนักงานสถานพินิจหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ

มาตรา ๑๒๘ “ผู้ใดเป็นครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษาตามมาตรา ๔๔ (๓) ไม่ยอมตอบคำถามของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ หรือผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทลงโทษครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษาตามมาตรา ๔๔ (๓) ซึ่งไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานต่าง ๆ ตามมาตรา ๓๖ โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือตอบคำถามซึ่งเป็นการให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อพนักงานดังกล่าว

ฐานไม่ยอมทำรายงานตามมาตรา ๔๔ (๓) หรือทำรายงานเท็จ

มาตรา ๑๒๙ “ผู้ใดเป็นครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษา ไม่ยอมทำรายงาน ตามมาตรา ๔๔ (๓) หรือทำรายงานเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทลงโทษครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษา ซึ่งไม่ยอมทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติ การศึกษา นิสัยและสติปัญญา ของเด็กหรือเยาวชนตามที่พนักงานคุมประพฤติสั่งให้ทำตามมาตรา ๔๔ (๓) หรือทำรายงานแต่รายงานนั้นเป็นความเท็จ

ฐานไม่มายังสถานพินิจ ไม่ยอมสาบานหรือปฏิญาณตัว ไม่ยอมให้ถ้อยคำหรือไม่ยอมส่งวัตถุหรือเอกสาร

มาตรา ๑๓๐ “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ โดยไม่มายังสถานพินิจ ไม่ยอมสาบานหรือปฏิญาณตัว ไม่ยอมให้ถ้อยคำตามมาตรา ๔๔ (๔) หรือมาตรา ๔๖ (๓) หรือไม่ยอมส่งวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐานตามมาตรา ๔๔ (๕) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทลงโทษผู้หนึ่งผู้ใดที่ไม่มายังสถานพินิจ ไม่ยอมสาบานหรือปฏิญาณตัว ไม่ยอมให้ถ้อยคำต่อพนักงานคุมประพฤติตามมาตรา ๔๔ (๔) ไม่ยอมให้ถ้อยคำต่อพนักงานสังคมสงเคราะห์ตามมาตรา ๔๖ (๓) หรือไม่ยอมส่งวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐานต่อพนักงานคุมประพฤติ ตามมาตรา ๔๔ (๕) อันเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์

ฐานฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๑๑๓

มาตรา ๑๓๑ “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๑๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทลงโทษแก่ผู้หนึ่งผู้ใดที่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) บันทึกรูปภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาลซึ่งอาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือ

(๒) โฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว โดยระบุชื่อหรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยโดยมิได้รับอนุญาตจากศาล ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ หรือ

(๓) โฆษณาคำคู่ความ ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ในคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัวโดยระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือถูกกล่าวถึงในคดี โดยมิได้รับอนุญาตจากศาล ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ

ฐานเปิดเผยความลับของผู้อื่นซึ่งตนได้รู้มาเพราะการปฏิบัติการตามหน้าที่

มาตรา ๑๓๒ “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และได้รู้ความลับของผู้อื่นเพราะการปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ กระทำการโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำอธิบาย มาตรานี้เป็นบทลงโทษแก่เจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ เพราะเหตุที่

(๑) ได้รู้ความลับของผู้อื่นเพราะการปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ของตน และ

(๒) กระทำการโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น และ

(๓) การกระทำการตาม (๒) อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด กล่าวคือไม่จำเป็นต้องเกิดความเสียหายขึ้นจริง ๆ เพียงแต่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดก็เป็นความผิดตามมาตรานี้ได้

มาตรานี้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใด เช่น คู่ความ บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดีได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายว่า ความลับของเขาจะไม่ถูกเจ้าพนักงานดังกล่าวเปิดเผยให้ผู้อื่นล่วงรู้ เพราะเจ้าพนักงานดังกล่าวจะมีความผิดตามมาตรา

ฐานช่วยเหลือให้เด็กหรือเยาวชนหลบหนี

มาตรา ๑๓๓ “ผู้ใดช่วยเหลือหรือกระทำความผิดประการใด ๆ ให้เด็กหรือเยาวชนหลบหนีไปจากการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งควบคุมไว้เพื่อฝึกและอบรมตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดหนึ่งเป็นเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย วรรคหนึ่งของมาตรานี้เป็นบทลงโทษแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เพราะเหตุที่

(๑) ช่วยเหลือหรือกระทำการใด ๆ ให้เด็กหรือเยาวชนหลบหนีไปจากการควบคุมของเจ้าพนักงาน และ

(๒) การควบคุมดังกล่าวเป็นการควบคุมไว้ เพื่อฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

วรรคสองของมาตรา กำหนดให้ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งต้องระวางโทษหนักขึ้นในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเจ้าพนักงาน แต่กลับกระทำความผิดเสียเอง

บทเฉพาะกาล

การแปรสภาพแผนกคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม

มาตรา ๑๓๔ “ให้แผนกคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในแผนกคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าวต่อไป”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้แผนกคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชนฯ แปรสภาพเป็นแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ทันทีที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ไม่ว่าแผนกคดีเด็กและเยาวชนนั้นเป็นแผนกคดีเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัดหรือศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค หรือศาลฎีกา ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการพิจารณาค่อเนื่องกัน และให้ผู้พิพากษาในแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีค้างพิจารณาอยู่ในแผนกคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าวต่อไปได้

การแปรสภาพสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม

มาตรา ๑๓๕ “ให้สถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้สถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนฯ แปรสภาพเป็นสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้ทันทีที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานพินิจซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิมและตามกฎหมายใหม่มีความต่อเนื่องกัน

ความต่อเนื่องของอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลชั้นต้นที่รับฟ้องคดีตาม มาตรา ๑๑ ไว้พิจารณาตามกฎหมายเดิม

มาตรา ๑๓๖ “คดีตามมาตรา ๑๑ ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติศาลยุติธรรม ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวให้ศาลชั้นต้นดังกล่าวคงพิจารณาพิพากษาค่อไปจนเสร็จ แต่ถ้าศาลนั้นเห็นว่าคดีมีเหตุอันสมควรจะโอนคดีนั้นไปพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่โอนไปก็ให้โอนไปได้

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดว่าคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๑๑ ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับนั้น ให้ศาลชั้นต้นดังกล่าวนั้นพิจารณาพิพากษาต่อไปจนเสร็จ แต่ถ้าศาลชั้นต้นนั้นเห็นว่าคดีมีเหตุอันสมควรจะโอนคดีดังกล่าวไปให้ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาทำการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวต่อไปก็ให้โอนไปได้

การโอนคดีตามมาตรานี้ ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องรับคดีดังกล่าวไว้พิจารณาพิพากษาต่อไปจะปฏิเสธไม่ได้

การโอนอำนาจหน้าที่ของศาลและเจ้าหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๓๗ “ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชนดังกล่าว ไปเป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวและของเจ้าหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี”

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของศาลคดีเด็กและเยาวชน โอนไปเป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวทันทีที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพราะศาลคดีเด็กและเยาวชนได้แปรสภาพไปเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว นอกจากนี้ยังกำหนดให้โอนอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของศาลคดีเด็กและเยาวชนโอนไปเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัวด้วย กล่าวคือ เดิมศาลคดีเด็กและเยาวชนหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของศาลคดีเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่อยู่เช่นใด ก็ให้ถือศาลเยาวชนและครอบครัวหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้รับโอน อำนาจหน้าที่เช่นนั้นมาตามมาตรานี้

การโอนอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจและเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ

มาตรา ๑๓๘ “ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับราชการของสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจดังกล่าวไปเป็นของสถานพินิจ หรือของเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจตามพระราชบัญญัติแล้วแต่กรณี”

คำอธิบาย การแปรสภาพศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว มีผลทำให้สถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนฯ แปรสภาพเป็นสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้ตามมาตรา ๑๓๕ ดังนั้นเดิมสถานพินิจหรือเจ้าหน้าที่ของสถาน

พินิจซึ่งสังกัดอยู่ในศาลคดีเด็กและเยาวชน มีอำนาจหน้าที่อยู่เช่นใด ก็ให้ถือว่าสถานพินิจหรือเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจซึ่งสังกัดอยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้รับโอนอำนาจหน้าที่เช่นนั้นมาตามมาตรานี้

การโอนกิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของศาลคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๓๕ “ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับศาลคดีเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไปเป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง”

คำอธิบาย เมื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนได้แปรสภาพเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว บรรดากิจการทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับศาลคดีเด็กและเยาวชนซึ่งหมดสภาพจากการเป็นศาล ย่อมโอนไปเป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวตามความหมายในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้

การโอนกิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม

มาตรา ๑๔๐ “ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไปเป็นของสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้”

คำอธิบาย เมื่อสถานพินิจซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิมได้แปรสภาพเป็นสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว บรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับสถานพินิจเดิมซึ่งหมดสภาพจากการเป็นสถานพินิจตามกฎหมายแล้ว ย่อมโอนไปเป็นของสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้

การแปรสภาพตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้พิพากษาในศาลคดีเด็กและเยาวชนกับการขยายวาระดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๔๑ “ให้อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง รองอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชน

จังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัด ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด เลขาธิการศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด เลขาธิการศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

ให้ขยายวาระดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนตามวรรคหนึ่งออกไปมีกำหนดสามปีนับแต่วันที่ผู้พิพากษาสมทบนั้นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในศาลคดีเด็กและเยาวชน

คำอธิบาย เมื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนได้แปรสภาพเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว ตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้พิพากษาในศาลคดีเด็กและเยาวชนย่อมหมดสภาพตามไปด้วย โดยต้องเปลี่ยนชื่อตำแหน่งใหม่ให้สอดคล้องกับชื่อศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งเป็นชื่อใหม่ของศาล ดังนั้นชื่อตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ กล่าวคืออธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง รองอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเด็กและเยาวชนในศาลจังหวัด ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด เลขาธิการศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน ย่อมเปลี่ยนเป็นชื่อตำแหน่งใหม่ทั้งหมด โดยเปลี่ยนเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด เลขาธิการศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี

ส่วนวรรคสองของมาตรานี้กำหนดว่าในกรณีที่ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนจะต้องออกตามวาระสองปีตามกฎหมายเดิม ก็ให้ขยายวาระในการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบออกไปอีก ๑ ปี นับแต่วันที่จะต้องออกตามวาระตามกฎหมายเดิม ซึ่งมีผลเท่ากับว่าผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนรุ่นสุดท้ายได้ดำรงตำแหน่งเป็นเวลาสามปีนับแต่วันที่ผู้พิพากษาสมทบนั้นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน (รุ่นสุดท้าย)

กรณีที่มีการอ้างถึงศาลคดีเด็กและเยาวชนหรือสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม

มาตรา ๑๔๒ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งอื่นใด อ้างถึงศาลคดีเด็กและเยาวชน สถานพินิจตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งนั้นอ้างถึงศาลเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้แล้วแต่กรณี”

คำอธิบาย มาตราบัญญัติขึ้นเพื่อให้ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งอ้างถึงศาลคดีเด็กและเยาวชนหรือสถานพินิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิม มีผลเท่ากับว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่อ้างถึงศาลเยาวชนและครอบครัวหรือสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้แล้วแต่กรณีทั้งนี้เพราะศาลคดีเด็กและเยาวชนตลอดจนสถานพินิจประจำศาลคดีเด็กและเยาวชน ถูกยกเลิกไปแล้วตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ โดยแปรสภาพเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวหรือสถานพินิจประจำศาลเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี จึงถือว่าอ้างถึงศาลเยาวชนและครอบครัวหรือสถานพินิจตามพระราชบัญญัตินี้

การมีผลใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่ออกตามกฎหมายเดิม

มาตรา ๑๔๓ “ให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

คำอธิบาย ในระหว่างที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๘๔ ใช้บังคับอยู่นั้น ได้มีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนั้นใช้บังคับเป็นจำนวนหลายฉบับมาครั้นจึงกำหนดให้บรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งเหล่านั้นยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งที่ออก

ตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแทน

ส่วนเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ ดังนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น

(๑) มิได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด

(๒) ศาลไม่อาจควบคุมการตั้งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวของผู้อำนวยการสถานพินิจได้อย่างเต็มที่

(๓) ไม่มีบทบัญญัติที่เร่งรัดให้พนักงานสอบสวนรีบส่งสำนวนการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาล และ

(๔) ศาลไม่อาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกมาเป็นผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติได้ นอกจากนี้

(๕) การพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวเป็นอำนาจของศาลธรรมดา โดยไม่มีวิธีการเป็นพิเศษที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส สามี ภริยา และบุตรได้อย่างเต็มที่

(๖) สมควรปรับปรุงวิธีพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนให้เหมาะสม เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า

(๗) ทั้งให้คดีเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งเป็นคดีที่มีปัญหาละเอียดอ่อนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคดีเด็กและเยาวชนได้รับการพิจารณาในศาลที่มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดา โดยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชน

(๘) เพื่อปรับปรุงคุณภาพและเสริมสร้างค่านิยมทางจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็กและเยาวชน

(๙) ตลอดจนลดปัญหาความแตกแยกของครอบครัวและปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากครอบครัวไม่ปกติสุข จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บรรณานุกรม

(ก) พระราชบัญญัติและประมวลกฎหมาย

(๑) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔

(๒) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

รวมกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ.๒๕๒๕)

(ข) หนังสือ บทความในหนังสือและเอกสารอื่น ๆ

ศาสตราจารย์ ประภาศน์ อวยชัย

บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา, พระนคร, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.๒๕๑๗

เอช.เอกูต์

การยกเลิกกฎหมายลายลักษณ์อักษร, ธรรมศาสตร์ (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์) พ.ศ.๒๕๑๗
กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, พิมพ์ครั้งที่ ๖ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ ห.จ.ก.อรุณการพิมพ์ พ.ศ.๒๕๒๔

ศาสตราจารย์ สง่า ถิ่นะสมิต

การตีความกฎหมาย พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ พ.ศ.๒๕๒๓

ธานินทร์ กรีวิเชียร, วิชา มหาคุณ

คำอธิบายกฎหมายศาลเด็ก พระนคร โรงพิมพ์อุดม, พ.ศ.๒๕๕๕

ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย

คำบรรยายวิธีการปฏิบัติต่อเด็กเมื่อกระทำผิดและการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน

ศาสตราจารย์ ไชยเจริญ สันติศิริ

คำบรรยายอาญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พ.ศ.

ศาสตราจารย์ ไชยเจริญ สันติศิริ

พระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลเยาวชนและครอบครัว

ม.จ. สกถวรรณากร วรกรรม	๒๕๐๖
ผ.ศ. ปราโมทย์ จารุนิต	อาชญาและทัณฑวิทยา
	กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและ
	เยาวชน : พิมพ์ครั้งที่ ๔ โรงพิมพ์สำนักพิมพ์
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๒๕
รองศาสตราจารย์ ประธาน วัฒนวาณิช	กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและเยาวชน
	พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์และทำปก
	เจริญผล, พ.ศ. ๒๕๓๐
คมกริช วัฒนเสถียร	ศาลคดีเด็กและเยาวชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓ พระนคร
	แพร่พิทยา พ.ศ. ๒๕๑๕
เสนอ บุญขเกิดริ	พระธรรมบัญญัติธรรม, คำสอนชั้น
	ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่
	๓ พ.ศ. ๒๕๑๓
ประสพสุข บุญเค	คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่
	๘, กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,
	พ.ศ. ๒๕๑๖
กระทรวงยุติธรรม	คู่มือตุลาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒ โรงพิมพ์สุติมา
	การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๓
กระทรวงยุติธรรม	หนังสือ คฤหา (ประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๐-
	๒๕๑๕)
กระทรวงสาธารณสุข	อนามัยที่เริ่มที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๑๖
สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจ แห่งชาติ	รายงานการประชุมสัมมนาระดับชาติเรื่องเด็ก
	และเยาวชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
	การแก้ไขเด็กกระทำผิด
ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง	นันทวรรณ
ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง	ก้าวต่อไป
ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง	เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่องปัญหาเยาวชนวัย
พ.อ. สัมพันธ์ กลิ่นเพ็ญ	รุ่นกับความมั่นคงแห่งชาติ
	รวมข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกา
บริการส่งเสริมงานตุลาการ	คำพิพากษาศาลฎีกา
เนติบัณฑิตยสภา	คำพิพากษาศาลฎีกา
สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงยุติธรรม	

คณะกรรมการพัฒนาศาลคดีเด็ก
และเยาวชน

ศาสตราจารย์ สง่า ถินะสมิต

ศาสตราจารย์ ศักดิ์ขรรค์

Central Juvenile Court

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง
ร่วมกับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

โครงการขยายงานของศาลคดีเด็กและเยาวชน
และการจัดตั้งศาลครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๕ (อัด
สำเนา)

บันทึกรายงานการประชุมของคณะกรรมการ
พิจารณาปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ.จัดตั้งศาลคดี
เด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๑๔ และ พ.ร.บ. วิธี
พิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๑๔,
พ.ศ.๒๕๑๕ (อัดสำเนา)

กระบวนการพิจารณาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและ
เยาวชนวิทยานิพนธ์นิติศาสตร์บัณฑิต คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The Juvenile Court of Thailand, Bangkok, 1989
การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กในสถานฝึก-อบรม,
กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์บ้านกรูณาพ.ศ.๒๕๓๔

คณะกรรมการจัดทำหนังสือครบรอบ 2 ปี
ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ที่ปรึกษา

นายสมศักดิ์	จันทกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
นายคิลก	เสริมวิริยะกุล	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
นายมารุต	เป่าประยูร	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
นายศักดิ์ชัย	อุ้นปิตพงศ์	ประธานคณะผู้พิพากษาสมทบ ฯ

คณะผู้จัดทำ

ประธานกรรมการ

นายแพทย์ประเสริฐ ริมขลา

คณะกรรมการ

นายอรรถศักดิ์	วรรณท์	นางห้องภักตร์	ตรัยศิริเจริญ
นางศรินาฏ	ภิญญาสาสน์	นายกมล	กมลธรรม
นางวันทนา	ภาณุพันธ์	นายแพทย์วุฒิ	ไธสธานนท์
นายแพทย์ประกิต	เกษมสานต์	นางนิสา	ไชยริปู
นายนคร	ถ้ำทองรัตน์	นายอดิศักดิ์	ถาวรวิริยะนันท์
นางมณีนรัตน์	เวชทรัพย์	นายอำนาจ	พานิชเจริญ
นางสาวอนงาม	ภาคพิเศษ	นางสาวจิตรรา	มาเจริญ
นางนันทยา	ทรัพย์ชาตอนันต์	นางวนิดา	จิตรอาภรณ์
นายสมเดช	เจนช่วง	นายนิเวศน์	คุณาวิสรุต
นายสมชาย	ทองจินดา	นางสุปราณี	บุญคำ

นางพวงน้อย	โกกพิบูลย์	เลขานุการ
นางสาววันดี	หลายศิริโรจน์	ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ประสานงานทั่วไป

นางสาววรรณิ	กาญจนศศิวิมล	จำศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
นายจักรี	เย็นอาคาร	รองจำศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
นางรตินาด	อิสรางกูร ณ อยุธยา	เจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลสิริเวช จันทบุรี

รายนามผู้ให้การสนับสนุนพิมพ์หนังสือครบรอบ 2 ปี

ศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

นายศักดิ์ชัย	อุ้นปิตพงษ์	20,000	นายแพทย์ประเสริฐ	ริมขลา	10,000
นางศิรินาฏ	ภิญญาสาสน์	10,000	นายแพทย์ประกิต	เกษมสานต์	10,000
นายไฉน	สุขสัมพันธ์	10,000	นายทรงยศ	เสื่อสกุล	10,000
นางละเอียด	หัตถวิจิตรกุล	10,000	นายนิพันธ์-นางจำรงค์	นวาระสุทธิกุล	10,000
นางวนิดา	จิตราภรณ์	10,000	นายชัยสิทธิ์	ชัยกุล	10,000
นางวิภา	ศิริวิจิตรกุล	10,000	นายสมเดช	เจนช่าง	10,000
นางสาหร่าย	รัตนบุญชัย	10,000	นายอำนาจ	พานิชเจริญ	10,000
โรงเรียนประคิษฐ์ศึกษา		10,000	ร้านทองประกายทอง		5,000
นายปัดโชติ	กตัญญกุล	5,000	นายเสรี	ทะนะโชค	5,000
นายกมล	กมลธรรม	5,000	นายอภิชาติ	วิสุทธิ์เสรีวงศ์	5,000
นายนิเวศน์	กุณาวิศรุต	5,000	นายอรรถศักดิ์	วรรณนท์	5,000
นายประชา	ผ่องโสภะ	5,000	นายวิระ	ธรรมเจริญ	4,500
นายอนุศักดิ์	มโนรมย์ภัทรสาร	4,000	นายประสงค์	จิตงามสุจริต	3,000
จำเอนแสง	มุลมงคล	2,000	นางสมพิศ	กาญจนรัฐนพมาศ	2,000
นางกิ่งแก้ว	ปรุ่งเจริญ	2,000	นางสาวอนงาม	ภาคพิเศษ	2,000
นางเลขา	สวัสดิไชย	2,000	นางสุปราณี	บุญคำ	2,000
นางคารารัตน์	ไพธินวณิช	2,000	นางคารณ	ปารุงกิจ	2,000
นางนภาพร	ศรีศิริ	2,000	นายนิพนธ์	นิติการุญ	2,000
นางนันทยา	ทรัพย์ชาตอนันต์	2,000	นายไพโรจน์	ชีพสมุทร	2,000
นางนิสา	ไชยริปู	2,000	นายวิชัย	กาญจนนิมมาน	2,000
นางพวงน้อย	โกคพิบูลย์	2,000	นายอุดม	หุ่มไม้ทอง	2,000
นางลาวัลย์	วัฒนพงศ์	2,000	แพทย์หญิงรัชนิ	วิวัฒนกุล	2,000
นายชุมพร	ภิบาลญาติ	2,000	นางสุทธาริณี	กาญจนพิสุทธิ	2,000
นางจุไรรัตน์	ศรีสุข	1,000	นางสาวจริต	วนิชเวชสุวรรณ	1,000
นางพนิต	พุทธเกษตร	1,000	นางสาววันดี	หลายศรีโรจน์	1,000
นางพิมพ์พร	เทียนทองถาวร	1,000	นางสุขจิตต์	สันติกุล	1,000
นางมณีนันท์	เวชทรัพย์	1,000	นางอังชัญ	วงสกล	1,000
นางมยุรี	สาระกุล	1,000	นางอาภรณ์	เกษมพาณิชย์	1,000
นางรัชนาฏ	กิงกาญจน์	1,000	นายนคร	สาลองรัตน์	1,000
นางวัชร	จันทร์ระ	1,000	นายไพรัช	วิริยะถัพพะ	1,000
นางวันทนา	ภานุพันธ์	1,000	นายอรุณ	ประเสริฐ	1,000
นางวาทนา	กอร์ปไพบูลย์	1,000	แพทย์หญิงอริ	ศรีสมทรัพย์	1,000
นางสาวทัศนีย์	จิตต์ไพบูลย์	1,000	นางจุฬาลักษณ์	โกศถานันท์	1,000
นางจันทิ	สุขศิริ	1,000	นางสาววิจิตร	มาเจริญ	1,000
คุณรัตน	เชิธรประคิษฐ์	1,000			

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ตามลขุตศรรม
(www.library.coj.go.th)

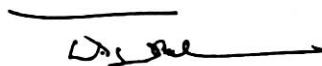
พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด พืทกษการพิมพ์ 527/77 ปากซอยจรรณฯ 39 ถนนจรรณสนทวงศ์ แขวงบางขุนศรี
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร.4112765 นาคคูน้อย กิจจะปนณะ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ท.ศ. 2542

ท้ายเล่ม....

สืบเนื่องจากคณะผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดจันทบุรี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว และคณะกรรมการสงเคราะห์ ได้ปฏิบัติงานมาครบรอบ 2 ปีเต็ม และจะสิ้นสุดวาระเต็ม 3 ปีในเดือนเมษายน 2543 ได้มีการประชุมปรึกษาหารือให้ทำหนังสือครบรอบในการปฏิบัติงาน และได้แต่งตั้งข้าพเจ้าและคณะทำหนังสือให้เสร็จภายในเดือนมีนาคม

คณะจัดทำหนังสือได้ประชุมปรึกษาหารือกันหลายครั้ง มีความตั้งใจและมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะทำหนังสือให้ดีที่สุด และเป็นประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานของท่านผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาสมทบฯ ตลอดจนท่านที่สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งคณะกรรมการได้รับอนุญาตจาก ท่านพลเอกพิสิษฐ์สังฆการ อธิบดีอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ให้นำมาลงตีพิมพ์ ซึ่งคณะกรรมการต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดในนามของคณะกรรมการต้องขอขอบพระคุณ ท่านสมศักดิ์ จันทกุล ท่านคลกเสริมวิริยะกุล ท่านมารุต เป้าประยูร ตลอดจนกรรมการที่ปรึกษาทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำและร่วมประชุมโดยตลอด ขอขอบคุณคณะกรรมการทำหนังสือที่ได้ร่วมทำงาน และตรวจพิสูจน์อักษรจนเป็นหนังสือที่เรียบร้อยดังนี้ และที่จะลืมขอบคุณไม่ได้คือผู้ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายคังมีรายนามปรากฏทุกท่าน คุณประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ขอให้บังเกิดและมีส่วนในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ถ้ามีข้อบกพร่องต้องขออภัยและขอรับไปปรับปรุงในโอกาสต่อไป

(นายแพทย์ประเสริฐ ริมขลา)

ประธานกรรมการจัดทำหนังสือ

มีนาคม 2542

พิธีปฐกฐนา

ผู้พิพากษาสมทบ ศาล

แพ่งคดีเยาวชนและ

ครอบครัว

2 กรกฎาคม 2

ทาง
จังหวัดจันทบุรี
ครอบครัว

จบ

3

2542 น.2

ผู้แต่ง จันทบุรี

ชื่อเรื่อง ครอบครัว 2 ปี ศาลจังหวัดจันทบุรี...

วันกำหนดส่ง	ผู้พิมพ์	วันส่ง

380

380

จบ

จันทบุรี

3

ครอบครัว 2 ปี ศาลจังหวัดจันทบุรีแบบก

2542

คดีเยาวชนและครอบครัว

น.2

พิธีปฐกฐิน
ผู้พิพากษาสมทบ ศาล
แพ่งคดีเยาวชนและ
ครอบครัว ศาล
2 กรกฎาคม 2

[illegible]

प्र. 2

